

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1936

DETSEMBER

SISU:

Suremus.

Linnade ja alevite tulud ja kulud 1934/35. m.-a.

Alg- ja keskkoolid 1935/36. õ/a.

Põllumajanduse tasuvus 1935/36. p.-a.

Alatised tabelid.

Nr. 181(12)

TALLINN

Nr. 181(12)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Suremus — H. Reiman	609—625	Mortalité	609—625
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1934/35. m.a. — V. Feldman	626—638	Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1934/35	626—638
Alg- ja keskkoolid 1935/36. õ/a. — A. Lepp	638—662	Écoles primaires et secondaires en 1935/36	638—662
Põllumajanduse täsusvus 1935/36. p.a. — T. Kind	663—671	Rentabilité des exploitations agricoles en 1935/36	663—671

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-
numeraat-
sioon)

(Numération
permanente)

Tab. 1. Väliskaubandus oktoobris	672	Tab. 1. Commerce extérieur en octobre	672
„ 2. Väliskaubandus juunide riikidega oktoobris	674	„ 2. Commerce extér. avec les autres pays en octobre	674
„ 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus oktoobris Piiritusmonopol novembris	674	„ 3. Commerce extér. des princip. articles en octobre Ventes d'alcool en novembre	674
„ 6. Riigiraudteed oktoobris	677	„ 6. Chemins de fer en octobre	677
„ 7. Tallinna sadama tegevus novembris	680	„ 7. Mouvement du port de Tallinn en novembre	680
„ 10. Era- ja hispankade äriseis 1. X ja 1. XI 36	678	„ 10. Situat. financ. des banques au 1. X et 1. XI 36	678
„ 11. Üksikute pankade äriselgu summad 1. X ja 1. XI 36	678	„ 11. Bilans des princip. banques au 1. X et 1. XI 36	678
„ 12. Riigi sissetulekud oktoobris	680	„ 12. Recettes de l'État en octobre	680
„ 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud oktoobris	680	„ 14. Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en octobre	680
„ 15. Linnade rahvastik oktoobris	680	„ 15. Mouv. de la populat. dans les villes en octobre	680
„ 16. Liikvel olev raha 1. detsembril	680	„ 16. Billet en circulation en 1. décembre	680
„ 18. Pankadovahelise arvekoja tegevus novembris	680	„ 18. Mouvement de la chambre de compensation en novembre	680
„ 19. Protestitud vekslid oktoobris	680	„ 19. Effets protestés en octobre	680
„ 20. Kapitali emissioonid novembris	680	„ 20. Émissions des capitaux en novembre	680
„ 27. Elumaksumusindeksid novembris	680	„ 27. Nombres-indices du coût de la vie en novembre	680
„ 28. Suur müügilindeksid novembris	680	„ 28. Nombres-indices de prix de gros en novembre	680
„ 29. Tööturg novembris	679	„ 29. Marché du travail en novembre	679
„ 30. Tööstusettevõteted ja töölolu 1. novembriga	679	„ 30. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. nov.	679
„ 32. Tööstusettevõtete arvu liikumise indeksid novembris	680	„ 32. Nombre indices du mouvement du nombre de la main d'oeuvre dans les entrepr. industr. en novembre	680
„ 33. Nakkushaigused oktoobris	680	„ 33. Maladies contagieuses en octobre	680

AJUTINE TABELITE OMBERKORRALDUS.

Et võimaldada lähemalt „Eesti Statistika“ numbriks tuua rida ülevaateid 1934. a. rahva-
loenduse andmetest, on ajutiselt lõhutatud osa standardtabelite avaldamise viisist.
Tähtsamad üldarvud tuuakse erilise koondtabelina (v. käesolevas nr. H. 680).
Kesktähtsusega koostatakse tabelid ka edaspidi endiste vormide kohaselt ja teoorral antakse
neist soovijatele ülevaateid.

AVIS CONCERNANT LA SUPPRESSION TEMPORAIRE DES TABLEAUX.

Dans le but de faciliter la publication d'une série des articles sur la composition de la popu-
lation d'après les données du recensement de 1934, la publication d'une partie des tableaux perma-
nents TEMPORAIREMENT SERA SUSPENDUE.

Les totaux de ces tableaux seront publiés dans un tableau spécial synoptique (v. p. 680).
Les données supplémentaires dans l'ancien cadre de ces tableaux seront communiquées aux institutions
et lecteurs à leur demande.

SUREMUS. MORTALITÉ.

Sis u: 1. Suremus, lk. 609. 2. Suremus linnas ja maal, lk. 610. 3. Surnute vanus ja sugu, lk. 612. 4. Imikute suremus ja surnult-sünnid, lk. 616. 5. Surnute perekonnasels, lk. 619. 6. Surnute rahvus, lk. 619. 7. Suremus tööharude ja ühiskondlike kihtide järgi, lk. 620. 8. Suremise aeg, lk. 621. 9. Surnapõhjused, lk. 622. 10. Suremustabel, lk. 623 ja 624.

Rahvastikuvarvu kujunemine, selle kasv või kahe-
nemine, on välja- ja sisserännu väikese osatähtsuse
juures sõltuv peamiselt sündimuse ja suremuse mää-
rast. Seni kui sündimuse on kõrge, on suremuse
osa rahvaarvu kasvu määrava tegurina teisejärgulise
tähtsusega; ent sündimuse languse juures suremus-
tase omandab ikka suuremat ja suuremat tähtsust.
Suremuse taseme allaviimise abil on teataval määral
võimalik nõrgendada sündimuse languse ohtlikku
mõju rahvastikuvarvule.

Seepärast, pidades silmas madalat sündimust
Eestis, vajab selgitamist küsimus: kas ja mil määral
on mõeldav rahvaarvu juurekasvu kindlustamine
suremuse vähendamise teel?

1. Suremus. (Suremuse määr). Mortalité.

Suremuse määrast olevikus, eriti võrreldes minevikuga, an-
nab ülevaate tab. I. Sellest
näeme, et 50 a. jooksul suremus on langenud 22,4⁰/₁₀₀-ilt
1930—34. a. keskmisena 14,9⁰/₁₀₀ peale ehk 33,5%,
mis on tunduvalt väiksem sündimuse langusest sama

vanemate surnute ⁰/₁₀₀ samavanuse rahvastiku alusel,
mis annab 1880—84. a. 17,3⁰/₁₀₀; 1930—34. a. 13,4⁰/₁₀₀
vastu ehk languse vaid 22,5% võrra. Pealegi suurem
osa sellest langusest on teostunud enne Maailmasõda,
sest 1922. a. oli 1 a. ja vanemate suremus juba
13,0⁰/₁₀₀.

Kirjeldatud suremuse langus on tingitud kahtle-
mata tervishoituliste olude paranemisest ja seoses
sellega keskmise inimese pikenemisest. 1896—97. a.
arvati eestlaste keskmiseks oodatavaks elueaks
sündinuil ca 43 a., 1922. a. oli see kogu Eestis veel
ca 51 a., 1932—34. a. aga juba 56,4 1936. a. (meestel
53,12 a., n. 59,00 a.); eestlastel üksi peaks see olema
pisut kõrgemgi.

Kuid siiski jätab oleviku tervishoidlik olukord
Eestis paljugi soovida, kui peame silmas madalamat
suremustaset mõningais välis-, eriti põhjarigies (tab. 2).

Suremus Euroopa riiges ⁰/₁₀₀ — Mortalité en divers pays en ⁰/₁₀₀.

2.	1934	1933	1932	1931	1926—30
Austria	12,6	13,2	13,9	14,0	14,4
Belgia	11,7	13,2	13,2	13,3	13,7
Eesti	14,1	14,7	14,8	16,2	15,9
Helveetsia	11,3	11,4	12,1	12,1	12,1
Hispaania	15,0	16,3	16,3	17,3	17,9
Hollandi	8,4	8,8	9,0	9,6	9,9
Inglise	12,0	12,5	12,3	12,5	12,3
Itaalia	13,1	13,5	14,6	14,3	16,0
Kreeka		16,9	18,0	17,8	16,6
Leedu	14,5	18,4	15,2	15,7	16,2
L-Slaavia		16,9	19,2	19,8	20,0
Läti	13,9	13,5	13,0	14,1	14,8
Norra	9,8	10,2	10,7	10,9	11,0
N.S.V.L. (Euroopa osa)					20,8 ¹⁾
Poola	14,5	14,2	15,0	15,5	16,3
Prantsuse	15,1	15,8	15,8	16,3	16,8
Rumeenia	20,7	18,7	21,7	20,8	21,2
Rootsi	11,3	11,2	11,0	12,5	12,1
Saksaa	10,9	11,2	10,8	11,2	11,8
Soomes	12,9	13,6	13,3	14,1	14,8
Taanil	10,4	10,6	11,0	11,4	11,1
Tšehhoslovakkia	13,2	13,7	14,1	14,4	15,3
Ungari	14,4	14,7	17,9	16,8	17,0

Suremus — Mortalité.		
1.	Surnuid 1 000 elaniku kohta Mortalité par 1 000 habitans	1880—84 = 100
1935	14,9	66,5
1934	14,1	62,9
1933	14,7	65,6
1932	14,8	66,1
1931	10,2	72,3
1930	14,9	66,5
1926—34	14,9	66,5
1925—20	16,5	73,7
1920—24	16,9	75,4
1915—19	25,1	112,1
1910—14	18,6	83,0
1901—1908	19,1	85,3
1897—1899	19,4	86,6
1880, 1883, 1884	22,4	100,0

aja kestes (47,0%). Pealegi on suremuse ⁰/₁₀₀ langus
osaliselt mõjutatud sündimuse langusest — seoses
kõrge suremusega imikute osatähtsuse kahanemisest
rahvastikus.

Seepärast täpsama pildi suremuse langusest
1880—84. ja 1930—34. a. vahel saavutame 1 a. ja

Arvatult 1000 elaniku kohta suremus Eestis
esineb 1926—30. a. kõrgemana Austriast, Belgiast,
Helveetsiast, Hollandist, Inglisest, Lätiist, Norrast,
Rootsist, Saksast, Soomest, Taanist ja Tšehhoslovak-
kiast, kuna Eestile võrdse või teda ületava sure-
musega esinevad Hispaania, Itaalia, Kreeka, Jugo-
slaavia, N. S. V. L., Poola, Prantsuse, Rumeenia ja

¹⁾ 1926—23. a. keskmine.

Ungari, s. o. peale Prantsuse vaid kõrge sündimusega riigid. Pealegi on võrreldes teistega suurem Eestis viimase 1934. a., vaatamata erakordsele madalusele, kujunenud suhteliselt pisut ebasoodsamaks, sest ka Itaalias on vahepeal suurem langenuid rohkem kui Eestis.

Täpsama võrdluse suuremuse tasemest saavutamise siiski suuremuse alusel — kuigi eeltoodust kitsamas riikide kogus, sest suuremuseleid arvatud riikide arv pole eriti suur. Nimelt arvatades suuremuse % suuremuse alusel kujundatud statsionaarse rahvastiku kohta, leiame järgmised suuremuse määrad, mida pole segavalt mõjutamas ei erinev sündimus ega erinev rahvastiku vanuslik koostis.

Statsionaarse rahvastiku suuremuse — %:

	Suremuse tabeli koostamise aeg	Suremus %
Eesti	1932—34	17,3
Helveetsia	1929—32	16,4
Hollandi	1921—30	16,0
Inglise ja Wales	1920—22	17,4
Iiri	1925—32	17,3
Itaalia	1930—32	18,2
Norra	1921—30	16,0
Rootsi	1920—30	16,1
Saksa	1924—26	17,4
Soome	1921—30	18,9
Šoti	1930—32	17,3
Taanil	1920—30	16,2
Tšehhoslovakkia	1924—30	18,2

Suremus 1930—35. a. — Mortalité de 1930—35.

3.	1935			1934			1933			1932			1931			Keskm. — Moyen. 1930—34		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.
Linnad — Villes	2 310	2 298	4 698	2 161	2 067	4 228	2 187	2 165	4 352	2 171	2 201	4 372	2 295	2 427	4 722	2 215	2 206	4 421
Tallinn	917	827	1 744	829	805	1 634	872	839	1 711	779	842	1 621	907	901	1 808	855	844	1 699
Haapsalu	40	41	87	33	42	75	35	34	69	38	40	87	38	50	97	37	40	83
Kuressaare	32	49	81	26	23	49	31	36	67	27	27	54	25	60	75	29	33	62
Narva	228	194	422	212	202	414	220	210	439	218	207	425	261	273	534	231	223	454
Sellest: N. Jõesuu	16	12	28	17	13	30	15	19	36	22	13	30	18	20	38	19	17	36
Nõmme	118	133	251	125	101	226	103	90	193	99	89	188	32	30	162	103	37	190
Paide	11	12	23	27	18	45	17	23	43	20	25	45	25	20	54	22	25	47
Paldiski	5	0	14	0	5	14	8	3	11	8	0	14	7	11	18	8	0	14
Petsari	30	24	54	25	10	44	19	15	34	35	17	52	28	21	40	28	10	47
Pärnu	153	167	320	126	143	269	143	176	319	141	161	302	164	144	308	147	162	300
Põltsamaa	25	15	40	19	18	37	16	17	33	16	22	38	18	14	32	15	17	32
Rakvere	74	64	138	30	66	140	65	63	128	77	50	157	59	79	138	70	69	130
Tapa	35	27	62	24	13	37	27	17	44	27	18	45	25	29	54	25	19	44
Tartu	420	493	913	398	377	775	400	399	799	412	440	858	419	473	892	403	423	826
Tõrva	20	17	37	10	24	40	16	24	40	20	17	40	10	10	35	19	19	38
Türi	25	17	42	23	17	40	15	17	32	16	15	31	14	22	36	17	17	34
Valga	81	80	161	75	77	152	80	78	158	96	70	160	91	73	164	84	73	157
Viljandi	63	78	141	78	83	161	82	85	167	94	81	175	80	110	190	88	89	177
Võru	27	41	68	33	37	70	29	36	65	30	20	68	30	40	70	34	35	69
Maad — Arrondiss.	6 423	5 933	12 256	6 185	5 440	11 625	6 376	5 744	12 120	6 472	5 797	12 269	7 082	6 273	13 355	6 511	5 798	12 309
Viru	947	784	1 731	930	748	1 678	890	748	1 638	905	759	1 748	932	902	1 784	942	760	1 702
Järva	415	342	757	365	312	677	439	338	775	395	353	748	487	340	827	412	339	751
Harju	716	637	1 353	609	590	1 208	714	630	1 344	665	628	1 294	836	659	1 495	725	632	1 357
Lääne	569	585	1 154	571	470	1 050	553	525	1 078	503	577	1 140	600	607	1 207	576	547	1 123
Saare	398	418	816	371	370	741	409	428	837	395	405	800	448	462	910	398	409	807
Pärnu	589	523	1 112	575	522	1 097	524	546	1 070	574	540	1 114	641	602	1 243	585	594	1 139
Viljandi	536	478	1 012	483	410	893	483	444	927	470	447	917	558	548	1 106	491	455	946
Tartu	990	935	1 894	952	905	1 857	980	946	1 935	1 010	899	1 915	1 132	010	2 042	1 023	014	1 937
Valga	176	153	329	202	178	380	181	167	351	184	164	348	205	182	387	198	170	374
Võru	577	549	1 126	568	491	1 059	677	581	1 208	623	526	1 149	655	605	1 280	617	597	1 154
Petsari	501	431	932	499	426	925	514	448	957	592	504	1 090	588	556	1 144	544	475	1 010
Kokku — Total	8 733	8 131	16 864	8 346	7 507	15 853	8 563	7 909	16 472	8 643	7 998	16 641	9 377	8 706	18 077	8 726	8 004	16 730

2. Suremus linnas ja maal.
Mortalité dans les villes et arrondissements.

võrdlemisi püsivaks — nii üldse kui linnas ja maal,

Surnute arvulise esinemine viimaseil aastal linnas ja maal (tab. 3) juba näitab, et suuremuse tase Eestis on kujunenud

Eesti koos Soome, Tšehhoslovakkia ja Itaaliaga ületab kõiki võrreldavaid riike, eriti aga madala suuremusega Helveetsiat, Hollandit, Norrat ja Taanit; pealegi tuleb selle juures arvestada eesti andmete hilisemat aega, mistõttu, pidades silmas kõigjal suuremuse langust, osutunud erinevused on Eesti kasuks tõelikut pisut väiksemad.

Toodust peaks järgnema, et ka Eestis võiks olla suuremuse madalam ja seda tulevikus võibki olla, kui küllalt tõhusat võitlust peetakse suuremuse soodustavate põhjustega. Sellistena esinevad eriti järgmised asjaolud.

1. Võrdlemisi ebasoodsad looduslikud elamistingimused — maastik ja kliima. Viimane on küll vähe mõjutatav, kuid siiski laiaulatuslike soode kuivendamine võib parandada nii kliimat kui eriti maastikulisi olusid.

2. Rahvastiku madal elatusstandard, peamiselt vaesematel kihtidel, ja seoses sellega halvad tervishoiutingimused, eriti maal, mõjutavad iseäranis imikute ja väikelaste suuremuse.

3. Halvad tervishoiulised töötingimused, eriti tööstuses, mis põhjustab sotsiaalsete haiguste, eriti tiisikuse, levimist ja meeste kõrget suuremuse.

4. Lühine alkoholi tarvitamine, mis samuti hoiab kõrgel eriti meeste suuremuse.

sest ka viimane 1935. aasta ei erine palju 1930—34. a. keskmisest, kuigi ületab eelmise 1934. aasta tunduvalt — linnas 9,0%, maal 5,4% ja üldse 6,4%.

Ent siiski täpsama pildi saavutamise suuremuse määrast arvatult 1000 elaniku kohta (tab. 4), mille

järgi 1935. a. suremus ületab eelmise aasta linnus 0,9⁰/₀₀ ehk 6,9% ja maal 0,8⁰/₀₀ ehk 5,4%. Võrreldes maaga suremus linnus esineb tunduvalt madalama koefitsiendiga: 1930—34. a. keskmisena 11,6% ja 1935. a. 9,7% võrra. Kuid see vahe on tingitud siiski suurel määral linna ja maa rahvastiku erineva vanusliku koostise mõjust arvutustulemustele: linna rahvastikus on suhteliselt vähem imikuid ja rauku, kes annavadki suurema osa surnuist, maal aga vastupidi on jälle vähem madala suremusega keskealisi. Kui aga ühtlustada (standardida) ⁰/₀₀ arvutusaleuseks võetud linnarahvastik maa-rahvastiku vanusliku koostisega, saavutame suremuskoefitsiendi linnus 1930—34. a. keskmisena 15,4⁰/₀₀; maa 15,5⁰/₀₀ vastu ja 1935. a. koguni 16,1⁰/₀₀:15,5⁰/₀₀ vastu; seega Eestis linnarahva suremus üldiselt võrdub maa-rahva suremusele, kuigi leidub tähelepanuväärseid erinevusi üksikuis vanusrühmis, nii kui näeme seda allpool. Seepärast 1000 elaniku kohta arvutatud koefitsiente (tab. 4) võime pigemini kasutada üksikute

teistest kõrgemat suremust, kuigi see viimaseil aastail näib olevat langenud, — seda siiski osalt sündimuse languse mõjul. Viimasel 1935. a. aga leiame kõrgeimad suremuskoefitsiendid madalaima sündimusega Viljandimaal ja Saare-, Lääne- ning Tartumaal.

Kuivõrra neis erinevustes peegeldub tõeline suremuse tase, selgub allpool; siin aga püüame selgitada, analoogiliselt sündimusele, suremuse geograafiliselt erinevat taset üksikasjalisema aineistiku abil paigastikkude järgi (tab. 5). Selle kohaselt leiame 1928—33. a.

Suremus paigastikkude järgi 1928—33. a. (ilma linnade ja aleviteta).
Mortalité à la campagne d'après les régions.

5.	Surnute arv (keskmine 1928—33) <i>Nombre moyen des décès de 1928—33</i>	Surnute arv 1 000 elan. kohta <i>Nombre des décès par 1 000 habitants</i>
Paigastikud.		
1. Hiiumaa	252	16,9
2. Saaremaa	875	17,1
3. Ruhnu saar	4	16,0
4. Haapsalumaal	405	17,3
5. Ristimaa	142	16,6
6. Kullamaa	327	16,8
7. Tõstamaa	201	17,2
8. Jõõpremaa	160	18,8
9. Vändramaa	270	14,7
10. Pärnu rannak	142	16,5
11. Killingtmaa	334	16,1
12. Lellemaa	214	15,3
13. Kõrvemaa	512	17,3
14. Hagerimaa	550	15,8
15. Tallinnamaal	317	16,4
16. Lahemaa	250	16,9
17. Lavamaa	505	15,7
18. Alutaguse	504	10,3
19. Lohusuu	288	17,2
20. Peipsimaa	401	17,4
21. Sakalimaa	761	16,0
22. Valgamaa	141	15,9
23. Põltsamaa	512	16,6
24. Kurssimaa	153	16,2
25. Suurküllamaa (Pandivere)	925	15,9
26. Vooremaa	462	16,7
27. Põlvamaa	535	15,3
28. Ugala	899	15,4
29. Karulimaa	165	14,5
30. Haanja	301	15,3
31. Laurimaa	226	10,3
32. Irboskamaa	396	17,5
33. Lobotkamaa	408	10,5
Üldse — Gr. total	12 622¹	16,4

keskmisena suurema, üle 17,0⁰/₀₀ ulatuva, suremuse peale Lobotka- ja Irboskamaa veel Peipsi- ja Lohusuu maal, siis Kõrve, Jõõpre ja Tõstamaal ning lõpuks Haapsalu- ja Saaremaal — seega peale kahe esimese peamiselt madalaima mereäärseis ja sooderikkais paigastikes. Seevastu madalaima, alla 16,0⁰/₀₀ suremuse leiame peamiselt L.-Eesti kõrg-maastikulistes Haanja-, Karula-, Valga-, Ugala- ja Põlvamaal, siis Põhja-Eestis Suurküla- (Pandivere-) ja Lavamaal, Hageri- ja Lellemaal ning lõpuks Vändramaal. Nendest ainult viimane ja osalt Lavamaa on vete- ja sooderikkamad. Kui jaotada kogu Eesti (Kandi järgi) Madal- ja Kõrg-Eestiks, ilma Petserimaata, siis leiame suremuses esimeses 16,0⁰/₀₀, teises 15,9⁰/₀₀ (koos Petserimaaga 16,2⁰/₀₀). Sellest peab järeldama, et suremuse taset Eestis mõjutab mitte vähesel määral

Suremus 1 000 elaniku kohta — *Mortalité par 1 000 habitants.*

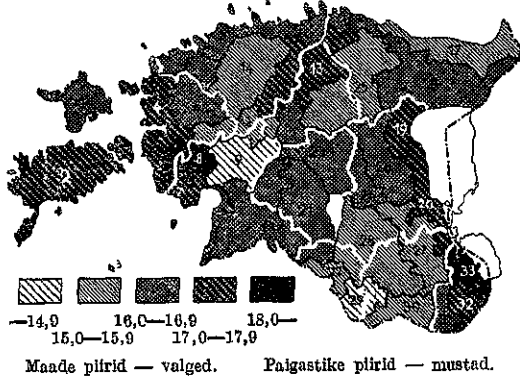
4.	1935	1934	1933	1932	1931	1930	Keskmine 1930—34 <i>Moyenne</i>	Keskmine 1927—29 <i>Moyenne</i>
Linnades—Villes	14,0	13,1	13,4	13,4	14,6	13,8	13,7	15,4
Tallinn	12,5	11,9	12,7	12,1	13,8	13,4	12,8	14,7
Haapsalu	17,5	16,4	14,6	18,5	22,2	19,6	17,9	18,5
Kuressaare	17,6	10,7	14,9	12,2	17,0	15,0	13,9	18,7
Narva	16,6	16,2	16,5	15,8	19,7	16,2	16,9	18,0
Sel.: N.-Jõesuu	11,7	14,5	16,1	10,1	17,3	18,1	16,3	16,8
Nõmme	15,1	14,5	13,6	13,5	11,9	13,4	13,4	13,5
Paide	10,0	13,8	12,9	13,5	16,0	13,6	14,0	15,7
Paldiski	18,4	17,0	10,9	13,2	16,7	12,5	13,9	17,0
Petseri	12,4	10,5	7,3	11,6	11,3	13,2	10,7	12,5
Pärnu	15,3	13,0	15,7	14,8	14,8	16,5	15,0	17,5
Põltsamaa	15,0	13,7	10,0	11,2	9,7	7,7	10,4	13,0
Rakvere	14,1	14,8	10,3	12,7	11,2	10,3	11,7	12,9
Tapa	16,2	10,1	10,2	10,3	12,8	10,8	10,8	16,1
Tartu	15,7	13,4	13,7	14,8	15,5	14,1	14,3	16,5
Tõrva	13,8	15,7	15,9	18,6	15,0	13,1	15,7	17,5
Türi	14,0	13,7	10,2	9,3	11,0	9,5	10,8	12,7
Valga	15,7	14,4	14,7	14,5	13,4	11,4	13,0	11,4
Viljandi	12,0	13,9	13,4	14,0	15,7	15,3	14,5	15,7
Võru	18,1	13,5	13,0	13,8	12,9	12,0	13,0	14,8
Maades—Arrond.	15,5	14,7	15,3	15,5	16,8	15,4	15,5	17,7
Viru	15,0	15,1	14,7	16,7	15,6	15,4	16,3	17,4
Järva	15,4	13,8	15,8	15,3	16,9	14,9	15,3	17,7
Harju	15,1	14,2	15,0	14,5	16,7	15,5	15,2	17,7
Lääne	16,4	14,9	15,3	16,2	17,1	16,2	16,0	19,2
Saare	15,9	14,4	16,3	15,6	17,7	14,6	15,7	19,4
Pärnu	15,0	14,8	14,4	15,0	16,7	15,7	15,3	17,0
Viljandi	16,7	14,7	15,3	15,1	18,3	14,6	15,0	18,6
Tartu	16,8	15,2	15,8	15,0	16,7	16,3	15,8	17,6
Valga	12,7	14,7	13,6	13,5	15,0	15,5	14,5	15,3
Võru	14,5	13,6	15,5	14,8	16,2	14,1	14,8	15,5
Petseri	15,4	15,3	15,8	18,1	18,9	16,1	16,9	19,0

aastate suremusemuutuse jälgimiseks ja üksikute linnade ja maade omavaheliseks võrdluseks, — kuigi ka selle juures erinev vanuslik koostis võib avaldada teatavat mõju. Seda eriti linnus; maal aga on rahvastik ühtlasem ning raukade ja laste vahekorrald reeglipärasem: kus rohkem lapsi, seal vähem rauku ja vastupidi. Seepärast, leides näit. Petserimaal, kus lapsi küll rohkem kuid rauku vähem, 1930—34. a. teistest maadest kõrgema suremuskoefitsiendi, võib selles väljendunuks lugeda tõeliselt

¹) Selles teadmata asukohaga 19.

ka maastiku iseloom, milline on tervishoidlikult suurel määral parandatav veteäravoolu kergendamise ja soode kuivendamiseega.

Suremus paigastike järgi — Mortalité d'après les régions.

Kuid mitte üksnes maastikulised, vaid ka majanduslikud ja kultuurilised tegurid mõjutavad suremus-taseme geograafilist erinevust, nii kui seda näitavad järgnevad korrelatsioonid.

1000 elaniku kohta surnute arvu korrelatsioon:	
Keskmise saagimaa ühikute arvuga talundi kohta	$r = -0,5407 (+0,0831)$
Põllumajandusliku rahvastiku tihedusega 100 saagimaa üh. kohta	$r = +0,5433 (+0,0828)$
Talundite kapitaliga ühe talundipidaja töö-taja perek.-liikme kohta	$r = -0,4941 (+0,0888)$
Palgaliste %-ga talundite rahvastikus	$r = -0,4829 (+0,0901)$
Kesk- ja kõrgema haridusega isikute %-ga rahvastikus	$r = -0,4643 (+0,0933)$

Järelikult, suremus on kõrgem seal, kus talundid on väiksemad ja ühes sellega rohkem kehvemais oludes elavat rahvastikku talundeis; ja vastupidi madalam seal, kus talundid on jõukamad ja kus peetakse rohkem palgalisi, mis tähendab elatisolude paranemist; samas mõttes mõjutab suremust vähendavalt ka haridusliku taseme tõus. Kuid siin toodud korrelatsioonide juures peab pidama silmas ka sündimust; kuna see osutus samasuunaliselt sõltuvaks mainitud majanduslikest ja hariduslikest tegureist ja suremus on teataval määral sõltuv ka sündimuse tasemest, siis võib eelostatunud suremust sõltumuse olla pisut väiksem. Ent suremuse sõltumus hariduslikest ja majanduslikest tingimustest aga jääb siiski püsima, nii kui selgub allpool.

3. Surnute vanus ja sugu. Suremuse eritlemine surnute vanuse järgi võimaldab juba rohkem tarvilikku selgust sure-

muse taseme ebasoovitaval kõrgusel püsivuse põhjustest, sest surnute tildarvus üksikud vanusrühmad esinevad väga erineval määral (tab. 6). Valdava osa surnuist moodustavad loomulikult raugad, 60 a. ja vanemad 1930—34. a. keskmisena meestel 44,1%, naistel koguni 54,1%. Naistel kõrgem raukade osatähtsus surnute seas on tingitud selliste suurest osatähtsusest naiselanike seas, mis omakorda tingitud meeste suuremast suremusest kõigis vanusrühmis, arvatud välja 7—19 a., nii kui nähtub iga vanusrühma 1000 elaniku kohta arvatatud suremuskoefitsientidest. Sellest on ka tingitud üldiselt suur

Surnute vanus — *Âge des décès.*

6.	Ala 1 a. Moins d'un a.	1—4 a.	5—6 a.	7—9 a.	10—14 a.	15—19 a.	20—24 a.	25—29 a.	30—39 a.	40—49 a.	50—59 a.	60—69 a.	70—79 a.	80—89 a.	90—99 a.	Kokku Total	Teadm. Inconnu	Keskmine Age moyen.
1935	10,8	3,9	0,8	1,1	1,3	1,2	3,3	3,2	6,6	3,1	12,6	18,1	19,4	9,0	0,6	100,0	0,5	49,3
1934	11,2	4,0	0,7	1,0	1,7	1,8	3,6	3,3	6,2	7,9	12,9	18,0	19,1	8,1	0,5	100,0	0,4	48,8
1933	11,1	3,7	0,7	1,0	1,4	1,8	3,1	3,7	6,7	8,3	12,8	17,5	18,6	8,8	0,6	100,0	0,3	49,1
1932	12,0	4,4	0,8	1,0	1,2	2,4	3,7	3,7	6,1	8,1	12,4	17,4	18,0	8,1	0,7	100,0	0,4	47,0
1931	11,7	4,3	1,0	1,2	1,1	2,3	3,9	4,0	6,1	7,3	13,0	17,6	17,4	7,9	0,7	100,0	0,5	47,5
1930	12,7	4,8	1,1	1,2	1,3	2,9	3,7	3,6	6,0	8,4	13,1	17,0	16,6	6,9	0,7	100,0	0,7	45,9
Keskm. 1930—34	11,8	4,2	0,9	1,1	1,3	2,3	3,6	3,6	6,2	8,1	12,8	17,5	17,9	8,0	0,7	100,0	0,5	47,8
Sellest: Linnas	7,3	3,2	0,7	1,0	1,2	2,2	4,0	4,7	8,4	11,5	16,0	18,8	15,1	5,0	0,9	100,0	0,3	43,3
Maal	13,3	4,6	0,9	1,1	1,4	2,3	3,4	3,3	5,5	7,0	11,6	17,1	18,8	8,9	0,6	100,0	0,5	47,6
Mehed — Hommes.																		
1935	8,1	3,6	1,0	1,1	1,7	1,6	2,4	3,0	5,5	5,6	8,5	15,1	26,2	14,5	2,1	100,0	0,5	54,5
1934	8,6	3,7	0,9	1,1	1,6	1,7	2,8	3,1	5,9	5,9	8,7	16,7	24,0	13,3	1,7	100,0	0,6	53,8
1933	9,7	3,6	0,8	1,0	1,3	1,7	3,0	2,8	5,4	5,6	9,2	16,7	23,7	14,0	1,5	100,0	0,5	53,7
1932	11,0	4,2	0,8	1,1	1,5	2,0	3,0	3,2	5,8	5,6	8,9	15,5	23,5	12,4	1,6	100,0	0,5	51,6
1931	10,6	4,4	1,0	1,1	0,9	2,3	3,2	3,0	5,6	5,4	8,1	16,9	23,5	12,4	1,6	100,0	0,7	51,8
1930	10,8	5,5	1,1	1,5	1,4	2,4	3,3	3,2	5,2	6,1	8,5	15,5	22,6	11,7	1,2	100,0	0,8	49,9
Moyenne 1930—34	10,2	4,3	0,9	1,1	1,3	2,0	3,1	3,0	5,6	5,7	8,7	16,3	23,6	12,7	1,5	100,0	0,6	52,1
Dont: Villes	6,4	2,8	0,6	1,0	1,0	1,6	3,4	3,6	6,5	7,3	10,0	17,0	24,4	12,9	1,5	100,0	0,3	53,3
Arrondissement	11,6	4,9	1,0	1,2	1,5	2,2	3,0	2,8	5,3	5,0	8,1	16,0	23,3	12,6	1,6	100,0	0,7	50,9
1000 vastavast vanusest isiku kohta — Par 1000 personnes de l'âge correspondant.																		
Mehed — Hommes.																		
1935	110,1	9,8	4,0	3,5	2,6	3,1	5,7	5,5	6,9	11,3	20,8	41,7	85,8	182,5	233,2	10,5	—	—
1934	107,9	9,5	3,2	2,9	3,2	4,2	5,9	5,5	6,4	10,5	20,4	40,1	82,3	161,6	222,8	15,8	—	—
Keskm. 1930—34	112,1	10,4	4,2	3,4	2,9	4,5	6,1	6,6	7,1	11,2	21,1	41,5	85,2	180,6	332,8	16,6	—	—
Mehed — Hommes.																		
1935	80,4	8,7	4,0	3,6	3,1	3,9	4,1	4,8	4,7	5,8	10,3	23,0	65,5	147,8	271,0	13,0	—	—
1934	78,5	8,2	3,8	3,0	2,8	3,6	4,2	4,6	4,8	5,3	9,8	23,9	58,4	132,2	217,2	12,0	—	—
Moyenne 1930—34	92,8	9,9	4,1	3,4	2,7	3,8	4,8	4,9	5,0	5,8	10,4	25,2	64,4	150,0	252,6	13,5	—	—

suremuse ülekaal meestel 16,6⁰/₀₀:naiste 13,5⁰/₀₀ vastu, ehk 23% võrra. Samast on tingitud ka suuresti erinev keskmine surnute vanus: meestel on see 1930—34. a. keskmisena 47,8 a., naistel aga 52,1 a. See tähendab, et naised läbistikku elavad kauem (v. allpool). Pealegi on surnud naiste keskmine vanus viimaseil aastail rohkem tõusnud kui meestel, mida on osaliselt siiski põhjustanud viimaseil aastail vanemaealiste naiste

suremuse meestest väiksem langus. Imikute juures aga on vastupidi langus väiksem meestel. Teiseks pälvib tähelepanu naistel meestest suurem surnute keskmine vanusevahe linnas ja maal, mis on tingitud kesk- ja nooremaealiste meeste suuremast suremusest linnus, nii kui seda näitavad linnade ja maade suremuskoeffitsiendid vanusrühmade järgi (tab. 7). Nimelt, läbistikune 20—49 a. suremuskoeffitsient linnus meestel

Suremus vanuse järgi linnus ja maals 1930—33. a. (1 000 vast. van. elan. kohta).
Mortalité par âge dans les villes et arrondissements 1930—33.

7.	1	1	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90	Kokku Total
a) Mehed — Hommes.																					
Linnad kokku — Villes . . .	92,3	9,9	4,3	2,4	4,9	7,2	7,3	12,5	23,5	44,5	85,5	166,9	318,2	15,6							
Tallinn . . .	80,3	8,4	5,5	2,1	4,4	6,6	7,4	12,2	23,5	44,4	87,0	187,1	125,0	14,2							
10—100 t. elan. linnad — Villes avec 10—100 m. hab.	103,6	10,9	3,0	2,3	5,4	7,8	7,4	13,1	24,5	44,9	86,6	153,1	384,6	17,1							
Alla 10 t. elan. lin. — Villes au-dessous de 10 m. hab.	81,0	10,5	2,4	3,0	4,7	7,0	6,3	11,0	18,8	43,1	74,0	190,5	1000,0	14,8							
Maad kokku — Arrondissem.	121,4	11,2	3,9	2,5	6,0	6,8	6,7	10,9	20,4	39,9	79,7	171,3	316,9	17,5							
Üldse — Total	115,8	10,9	4,0	2,5	5,6	6,4	6,8	11,4	21,3	41,1	80,8	170,6	317,1	16,7							
b) Naised — Femmes.																					
Linnad kokku	86,6	9,2	4,3	2,1	3,2	4,8	4,4	6,0	10,2	23,9	59,5	140,3	234,5	12,3							
Tallinn	73,6	8,8	4,0	2,3	3,8	4,5	3,8	5,9	10,4	25,0	64,7	145,5	178,5	11,1							
10—100 t. elan. lin.	97,8	9,6	3,6	2,0	2,0	5,4	5,1	6,2	9,6	23,3	57,4	135,4	293,3	13,2							
Alla 10 t. elan. linnad	76,9	9,1	5,1	2,4	2,6	3,8	3,7	5,5	12,2	20,3	54,7	147,0	161,3	12,7							
Maad kokku	101,2	11,0	3,7	2,5	5,1	5,1	5,1	5,8	10,7	25,6	60,7	138,3	263,9	14,2							
Üldse	98,3	10,6	3,8	2,4	4,5	5,0	4,8	5,8	10,5	25,1	60,4	138,8	211,8	13,6							
c) Kokku — Total.																					
Linnad kokku	89,5	9,6	4,3	2,3	4,0	5,9	5,6	8,8	15,8	31,5	67,3	146,9	245,5	13,7							
Tallinn	77,0	8,6	5,2	2,2	4,1	5,5	5,4	8,6	16,0	33,0	71,2	153,4	170,2	12,5							
10—100 t. elan. lin.	100,7	10,3	3,8	2,1	4,1	6,5	6,1	9,0	15,7	31,1	66,5	140,3	306,8	14,0							
Alla 10 t. elan. lin.	79,5	9,8	3,7	3,0	3,7	5,3	4,0	8,1	16,0	28,4	60,8	159,8	187,6	13,6							
Maad kokku	111,5	11,1	3,8	2,5	5,5	5,9	5,8	8,1	15,1	31,8	68,5	151,1	238,7	15,8							
Virumaa	100,0	9,5	3,0	2,1	5,0	6,0	6,5	9,0	16,1	33,5	72,0	157,3	223,1	15,6							
Järvamaa	92,1	8,2	3,7	2,9	7,8	6,7	5,8	7,0	16,1	31,2	68,9	167,0	235,3	15,7							
Harjumaa	101,6	8,4	4,0	2,7	5,5	5,7	6,2	7,5	16,3	33,5	68,0	140,4	241,4	15,4							
Läänemaa	112,1	8,3	3,0	2,8	5,7	5,8	5,6	8,0	14,8	28,9	68,1	104,5	228,1	16,2							
Saaremaa	137,4	8,1	3,3	2,1	5,1	6,1	6,5	7,0	14,3	29,7	72,2	147,0	186,0	16,0							
Pärnumaa	83,7	8,1	3,5	2,1	6,4	6,1	5,4	8,0	14,0	29,7	67,0	157,9	202,3	15,5							
Viljandimaa	81,3	6,6	2,7	2,3	5,4	5,5	5,0	8,1	13,4	31,0	61,0	161,2	275,0	15,8							
Tartumaa	109,3	12,2	3,8	2,5	5,2	5,6	5,6	7,8	14,7	32,3	67,5	155,5	277,1	16,0							
Valgamaa	82,5	10,1	4,2	3,2	5,4	5,2	4,0	6,5	14,8	27,4	56,0	172,9	227,3	14,4							
Võrumaa	102,6	13,7	4,8	2,6	4,9	5,5	5,1	8,2	15,1	33,3	73,6	131,1	206,3	16,1							
Petserimaa	101,1	24,0	5,0	2,7	4,3	5,8	7,0	8,0	16,3	37,0	73,0	111,6	181,8	17,2							
Üldse — Gr. total	107,2	10,8	3,9	2,5	5,0	5,7	5,8	8,3	15,3	31,7	68,2	150,2	240,2	15,0							

ületab maa koeffitsiendi 10,7% võrra, kuna naistel see on vastupidi koguni väiksem 5,0% võrra. Sellest võime järeldada, et meestel naistest suurem suremus on tingitud eeskätt linnus elavate meeste kõrgemast suremusest. Kuna aga elamistingimused on võrdsed mõlemal sool, siis peab osatunud nähtuse põhjusi otsima küll linnalistest töötingimustest, sest meeste tööerakendus linnus on naiste omast tunduvalt suurem — 70,8%: naiste 42,0% vastu. Kuid samal ajal nendime ka maal meestel naistest suuremat suremust — rääkimata imikutest, ka vanemaealistel, alates juba 15—19 a. rühmast peale järjest kasvavalt kuni eluea lõpuni; sellest peame järeldama veel teisigi meestel naistest suurema suremuse põhjusi.

Imikutest poiste suurema suremuse juures peatume allpool; siin aga vajab selgitust täisealiste meeste suurem suremus. Selle ühte põhjust mainisime ees-

pool, nimelt töötingimusi linnus, mis tähendab öieti töötingimusi linnalistes tööharrudes — tööstuses, kaubanduses ja transpordis. Ja sel määral kui neid tööharrusid leidub ka maal, mõjutavad nende töötingimused ka maarahva suremust. Samuti põllumajanduse alal, kus tööerakenduse määr naistel (65,0%) jääb küll vaid pisut taha meeste tööerakendusest (70,1%), on meeste töötingimused siiski teataval määral terviseohtlikumad. Kuid vaatamata öeldule, meeste suremus siiski vaevalt ületaks naiste suremust nii kõrgel määral, kui seda poleks mõjutamas üks tähtsamaid terviserikkujaid — alkohol. Tõsi, alkoholi tarvitatakse kõikjal, kohati koguni suuremal määral kui Eestis, nimelt veinivabrikates maades, eriti Prantsuses, Itaalias ja Hispaanias; kuid just eriti terviseohtliku piirituseviina tarvitamises seisab Eesti esimesel kohal: 1928—32. a. keskmisena

elaniku kohta 2,60 l puhast alkoholi, kuna see on näit. Rootsis 2,35 l, Norras 1,06 l, Lätis 1,35 l; ja kuna alkoholi tarvitamises meil mehed suuresti ületavad nait, siis on meeste suurem suremus alkoholi mõjul paratamatult. Seda osutavad ka järgnevad arvud.

Meeste ja naiste suremus (‰) ning joogipiirituse ja viina tarvitamine 1922—35. a.:

	Suremus ‰		Suremus meeste üle-kaal	Põhituse ja viina tarvitamine aastas (1000 l a 100%)
	M.	N.		
1935	16,5	13,6	2,9	2 785
1934	15,8	12,6	3,2	2 448
1933	16,2	13,3	2,9	1 091
1932	16,4	13,5	2,9	1 974
1931	17,8	14,7	3,1	2 381
1930	16,6	13,4	3,2	2 490
1929	20,1	16,3	3,8	2 873
1928	17,8	14,3	3,5	3 244
1927	19,4	15,6	3,8	3 285
1926	18,1	14,5	3,6	3 091
1925	16,8	13,2	3,6	2 768
1924	17,3	13,3	4,0	3 016
1923	17,1	13,1	4,0	3 853
1922	18,7	14,8	3,9	3 813

Korreleerides meeste suremuse ülekaalu (‰) tarvitatud piirituse ja viina kogusega 1922—35. a. saavutame kõrge sõltumussuhtesena positiivse koefitsiendi: $r = +0,5385 (+0,0542)$. Et selline sõltumus tõeliselt on olemas, näeme allpool ka surmapõhjuste käsitlel. Osutunud sõltumuse tõttu koos alkoholi tarvitamise langusega on meeste suremus vaadeldaval ajastul langenud rohkem kui naiste suremus. Sellest järgneb, et alkoholi tarvituse vähenemisega meeste suremus näitks veelgi langeda; kuid kaks viimast aastat näitavad jällegi alkoholi tarvituse tõusu.

Pöördudes tagasi tab. 7 andmete juure, võib nentida linna- ja maasuremuse erinevuse kohta, et see on tingitud peamiselt imikute ja väikelaste suuremast suremusest maal, nii kui allpool näeme, tingitult maal valitsevaist halvemaist tervishoidlikest oludest. Teiste vanusrühmade suremuselt linn ja

maa erinevad vähem ja vaheldamisi — osas rühmis linnade suremus ületab maa ja vastupidi, kusjuures siiski erilist märkimist pälvib maal kõrgem suremus raukadel ja linnus vastupidi 40—59 aastastel — selles vanuses tõolist kõrge suremuse mõjul.

Maades leiame kõrgeima suremuse: imikutel eesotsas Petserimaaga Saare- ja Läänemaal, kuna väikelaste arvudega esinevad Viljandi-, Valga-, Pärnu- ja Järvamaa, mis osutab imikute suremuse sidemele rahvastiku jõukusega ja kultuurilise tasemega. Samad tegurid näivad mõjutavat teataval määral ka veel väikelaste suremust. Noores eas (10—19 a.) on maade erinevused võrdlemisi väikesed. Täiseast peale aga pääsevad mõjule jällegi erinevad elutingimused, — muu hulgas tõenäoliselt ka alkoholi tarvitamine, kui peame silmas keskealiste suuremat suremust ühelt poolt Viru- ja teiselt Petserimaal. Võrdlemisi suured erinevused leiame aga raukadel, mis võib olla tingitud paljuist erilaadest tegureist. Muu hulgas eriti suurt tähtsust omab raukade arv rahvastikus: kus neid, nooremaa madalama suremuse mõjul, leidub suhteliselt rohkem, on nende suremus kõrgem ja vastupidi, nii kui see eriti tuleb ilmsiks madalama raukade % -ga Petserimaal.

Sama teguri mõjul leiame raukade suremusmääratõusu, võrreldes varemaste aegade (60. a. % rahvastikus: 1881. a. — 16,8%, 1934. a. — 24,3%), nii kui selgub järgnevast võrdlusest:

	Suremus 1000 vastavast vanusest elaniku kohta.										
	—1	1—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50—59	60—69	70—79	80—	Kokku
1930—34	102,7	6,5	3,5	5,6	5,9	8,2					
1922—23	137,2	0,7	3,9	0,3	6,4	9,2					
1880, 1883, 1884	210,7	21,8	5,0	6,4	7,8	12,8					
		50—59	60—69	70—79	80—						
1930—34	15,2	32,0	72,4	167,6	14,9						
1922—23	16,2	31,2	79,8	156,2	15,8						
1880, 1883, 1884	23,5	40,6	102,5	153,6	22,4						

Alla 80 a. juures leiame kõigis rühmis olevikus madalama suremuse kui 1881—84. a., mis osutab

Suremustõenäosused (q_n 10³) Eestis ja välismaal — *Taux de mortalité en Estonie et en étrangers.*

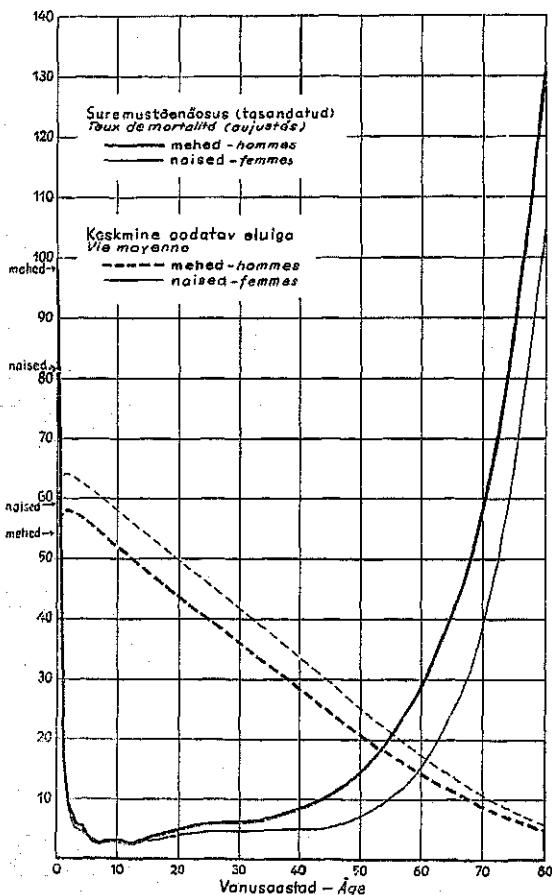
Vanus a. / Ages	Mehed — Hommes										Naised — Femmes									
	Eesti 1932—34	Hollandi 1921—30	Inglise ja Wales 1920—22	Norra 1921—30	Rootsi 1926—30	Saksa 1924—26	Soome 1921—30	Taani 1926—30	Eesti 1932—34	Hollandi 1921—30	Inglise ja Wales 1920—22	Norra 1921—30	Rootsi 1926—30	Saksa 1924—26	Soome 1921—30	Taani 1926—30				
0	98,92	65,28	89,96	55,10	64,64	115,38	99,83	91,30	81,62	50,62	69,42	44,10	50,09	98,92	82,82	71,12				
1	17,75	14,83	23,30	9,01	10,92	18,19	25,73	10,56	16,88	18,12	21,87	8,11	9,01	14,93	23,56	8,98				
2	9,23	6,25	10,50	4,54	4,52	6,36	11,26	3,91	7,92	5,33	9,91	3,94	4,18	5,74	10,75	3,72				
3	5,92	3,99	6,50	3,16	3,12	4,04	7,51	2,66	5,39	3,36	6,30	2,64	3,02	3,62	7,26	2,12				
4	5,46	3,18	4,75	2,54	2,55	3,10	5,08	2,06	4,72	2,66	4,65	2,11	2,45	2,86	4,54	1,80				
5	4,04	2,46	4,17	2,24	2,20	2,42	4,57	1,68	4,03	2,09	4,24	1,70	2,17	2,19	4,25	1,57				
10	3,08	1,81	1,81	1,67	1,62	1,42	3,24	1,18	3,14	1,20	1,80	1,45	1,55	1,20	2,90	0,87				
15	3,58	1,70	2,18	2,53	2,17	1,94	3,56	1,63	3,05	1,77	2,27	3,01	2,46	1,81	4,89	1,54				
20	5,08	2,80	3,49	5,81	4,81	4,27	10,18	2,88	4,09	2,61	3,06	4,67	3,71	3,32	6,37	2,74				
25	6,00	2,83	3,93	6,04	4,34	4,39	8,18	2,49	4,66	2,96	3,50	5,03	4,11	3,94	6,48	3,02				
30	6,24	2,76	4,34	5,67	4,35	4,05	7,11	2,01	4,70	3,19	3,02	4,72	4,27	4,14	6,36	3,29				
35	6,83	3,15	5,58	5,20	4,47	4,25	7,48	3,23	4,89	3,81	4,51	4,94	4,25	4,52	6,26	4,06				
40	8,59	3,80	6,85	5,75	5,31	5,35	9,17	4,50	5,03	4,71	5,32	5,29	4,99	5,31	7,63	4,84				
45	10,93	5,23	8,81	7,30	6,75	7,23	12,56	5,62	5,44	5,62	6,63	6,43	6,13	6,44	8,09	5,93				
50	14,60	7,74	11,79	9,12	8,81	10,30	15,28	8,30	7,31	7,96	9,16	8,16	8,19	8,86	10,30	8,52				
55	20,57	12,04	17,55	12,48	12,41	15,48	23,61	12,08	10,40	11,68	13,19	10,80	11,12	12,73	12,52	11,65				
60	29,01	19,12	25,61	18,36	18,36	23,62	32,04	19,77	15,28	17,60	18,97	14,65	15,51	19,47	19,95	17,86				
65	40,89	30,89	39,75	26,72	28,30	36,92	44,25	29,89	24,55	28,13	29,92	23,09	24,61	31,55	31,34	27,45				
70	58,62	49,22	59,07	42,07	44,30	58,08	64,06	46,00	38,92	46,19	46,46	36,23	39,95	51,98	50,03	45,99				
75	88,50	79,08	93,79	65,57	71,12	98,91	95,51	76,71	65,80	75,51	76,94	67,87	65,99	85,29	79,23	77,64				
80	131,77	127,30	140,02	105,23	115,90	141,96	129,25	126,79	105,83	118,00	117,66	97,45	109,02	133,71	129,59	126,99				
85	194,76	189,80	199,74	162,01	184,89	212,85	166,28	192,98	155,00	176,10	174,65	147,97	172,11	198,37	174,72	185,87				
90	281,93	276,20	267,52	247,62	280,13	284,69		278,59	240,40	254,30	238,52	222,63	254,54	263,08		260,30				

olukorra senisele paranemisele, eriti aga imikute ja väikelaste juures. Samuti võrreldes 1922. a. on imikute ja väikelaste suremus viimasel ajal tunduvalt langenud, mis osutab sellele, et siin langus veelgi võiks jätkuda.

Suremuse taseme erinevustest vanusrühmade järgi täpsama pildi võimaldab siiski suremustabel, milline on toodud peatüki lõpul. Selle kohaselt kujundatud suremustõenäosuste joonisest nähtub, et kõige madalam on suremus mõlemal sool 12 aastastel. Enne seda suremus järjest langeb, alates kõrge suremusega imikutest, kus poiste suremus ületab tüdrukute oma kuni 5 a. ja 6—12 a. osutuvad mõlema soo suremustõenäosused väga lähedasteks. 13 a. vanustest peale see kasvab meestel kiirenevas tem-

Suremustõenäosus ja keskmine oodatav eluiga.
Taux de mortalité et vie moyenne.

pos kuni 24 a. ja sealt edasi pikkamööda kuni 34 a.; peale seda meeste suremustõenäosus järjest kasvab suurenevalt kuni eluea lõpuni — 103 a. Naistel aga 13 a. peale kuni 24 a. suremus tõuseb meestest aeglasemalt ja edasi kuni 48 a. veel aeglasemalt; 48 a. peale algab ka naistel suurem suremuse tõus, kuid siiski meestest tunduvalt tahajäeva kiirusega kuni 60 aastani; sealt edasi aga kasvab ka naiste sure-

mus — algul pea rööbiti meestega, 70 a. peale aga pisut kiiremini kuni 105 eluaastani.

Eriti väärtuslikud on suremustabelid üksikute vanusrühmade suremuse võrdluseks välisriigega (tab. 8), mis võimaldab meie rahvastiku terviselikus seisundis nõrkade kohtade avastamist; kuigi suremustabelid pole üheaegsed, võib siiski lugeda tabatavaid erinevusi kehtivaiks pikema aja kohta.

Esitatud 8 riigist võrreldes Eestiga kõrgema üldsuremusega Soomes leiame kõrgemad suremustõenäosused ka pea kõigis vanusrühmis, arvatud välja 4, 9 ja 79 ning vanemad mehed ja 4, 10 ja 88 ning vanemad naised. Eriti suur on suremuse ülekaal Soomes mõlemast soost väikelastel — teises ja kolmandas eluaastas samuti meestel 20—25 eluaastate vahel (kaitsevæeteenistuse mõju!), naistel aga kogu sünnitus- ja sellele järgnevas kliimateeriumieas. Imikute suremus on Soomes vaid pisut kõrgem kui Eestis. Sellest kõigest järgneb, et võrreldes kliimaliselt halvemates tingimustes Soomega, olukord Eestis on pisut parem. Kuid võrreldes teiste esitatud riikidega on üldine suremus Eestis kõrgem. Kõige vähem küll Saksast, kus leiame Eestist kõrgema vaid imikute suremuse ja meestest raukadel alates 75 a. ning naistel alates 38 aastaga. Samuti Eestile üldse võrdlemisi lähedase suremusega Inglises leiame kõrgema suremuse mõlemast soost väikelastel (kliima mõju nagu Soomeski!) ja, samuti kui Saksas, meestest raukadel ja naistest vanemaelastel alates 38 aastaga. Eestist tunduvalt madalama üldsuremusega Rootsis, Norras, Taanis, Hollandis ja Helveetsias leiame Eestist kõrgema suremuse vaid Norras — meestel 20—25 a. ja naistel 20 a. kuni kliimateeriumi aja lõpuni, samuti Hollandis ja Taanis — vanemal naistel alates 45 a., Helveetsias aga meestel alates 65 a. ja naistel 45 a.

Kuigi need erinevused, nagu mainitud, võivad osalt olla mõjutatud erinevast suremustabelite arvutamise ajast ja samuti raugaealiste suremuse määra arvutamistehnikast, võib siiski nentida Eesti suremuses kaht olulist joont: esiteks võrdlemisi kõrget imikute suremust ja teiseks kõrge meeste suremuse kõrval naistel tunduvalt madalamat suremust, nii kui nägime seda eespool, alates sünnitusea teisest poolest kuni raugaeani ja meestel suremuse suurema tõusu algust kümnekonna aasta võrra varem kui mitmel teisel rahval.

Sellise suuresti erineva suremuse tõttu suremustabelite alusel saavutatud keskmine eluiga meestel ja naistel erineb Eestis rohkem kui teisis riiges, nii kui nähtub järgnevast:

	Keskmine eluiga.		Kokku
	Mehed	Naised	
Eesti	53,12	59,60	56,30
Helveetsia	59,25	63,05	61,15
Hollandi	61,90	63,50	62,70
Inglise	55,92	59,58	57,60
Norra	61,00	63,80	62,40
Rootsi	61,20	63,30	62,25
Saksa	55,97	58,71	57,34
Soome	59,68	55,14	52,91
Taani	60,90	62,60	61,75

Meeste ja naiste keskmise eluaja vahe on Eestis 6,48 aastat, Soomes 4,46 a., Inglises 3,96 a., Helveetsias 3,80 a., Norras 2,80 a., Saksas 2,74 a., Rootsis 2,10 a., Taanis 1,70 a. ja Hollandis 1,60 a. Seega üldiselt osutub meeste ja naiste suremuse vahe seda madalamaks, mida madalam on suremus. Sellest peab järeldama, et suremuse taseme allarõhumiseks Eestis tuleb erilist tähelepanu pühendada peale imikute ja väikelaste suremuse eriti meeste suremusele; kui samal ajal suudetaks ka naiste suremust viia pisut alla, ajaleme Hollandi tasemele, mis ka pole viimane piir, siis annaks see suure lisa rahvastiku juurekasvule, pikendades keskmist eluiga meesest 16,5%, naistel 6,0% ja üldse 11,3% võrra. Sellisel juhul suremuse $\frac{0}{100}$ suremustabeli rahvastiku alusel langeks ca 10,0% võrra.

4. Imikute suremus ja surnult-sünnid.

Mortalité des nourrissons et mortinatalité.

Selle nähtuse põhjuste selgitamiseks vaatleme imikute suremuse andmeid pisut üksikasjalisemalt.

Eelselgunu kohaselt üheks suremustaseme langust takistavaks põhjuseks Eestis on võrdlemisi kõrge imikute suremus.

Imikute suremus 1922—34. a. — *Mortalité des nourrissons de 1922—34.*

9.	Elussündinute üldarv <i>Nasances-totals</i>	Surnud imikute üldarv <i>Mortalité des nourrissons</i>	Imikute suremus 1 000 sama aasta elussündinud kohta — <i>Pour 1 000 enf. nés-vivants de la même année de la même année</i>	1 000 sama ja eelmise aasta elussündinud kohta <i>Pour 1 000 enf. nés-vivants de la même année et l'année précédente</i>		
				Üldse <i>Total</i>	Abielus <i>Légitim.</i>	Väljasp. abielu <i>Illégitim.</i>
1934	17 805	1 576	01,1	88,8	82,8	141,3
P. — O.	8 959	981	103,9	101,2	95,2	154,4
T. — F.	8 346	945	77,3	75,4	69,5	127,6
1933	18 203	1 711	94,0	90,2	83,6	146,0
1932	19 742	1 911	96,8	97,4	90,0	164,2
1931	19 500	2 006	102,8	102,0	96,2	168,2
1930	19 471	1 950	100,3	101,1	95,4	150,6
1930—34	18 847	1 831	97,2	96,2	90,0	154,6
1925—29	19 860	2 152	108,4	107,1	101,5	172,0
1922—24	22 014	2 621	119,1	118,1	112,0	207,1

Imikute suremus linnades ja maades 1930—34. a. — *Répartition géographique de la mortalité des nourrissons de 1930—34.*

10.	Surnud imikute arv 1934. a. <i>Mortalité des nourrissons en 1934</i>	1 000 samal ja eelmisel aastal sündinud kohta <i>Pour 1 000 enf. nés-vivants durant la même année et l'année précédente</i>							
		1930—34					Üldse <i>Total</i>	Abielus-sünd. <i>Légitimes</i>	Väljaspool abielu sünd. <i>Illégitimes</i>
		1934	1933	1932	1931	1930			
Linnad — Villes	265	79,8	73,3	85,8	84,0	80,9	80,9	68,0	182,3
Üle 100 000 elan. — <i>Plus de 100 000 habit.</i>	80	63,0	53,7	63,8	66,6	85,6	67,0	63,3	104,0
10 000—100 000 elan. — <i>10 000—100 000 habit.</i>	155	93,9	80,9	101,2	100,0	70,7	93,0	71,9	237,3
Alla 10 000 elan. — <i>Moins de 10 000 habit.</i>	30	71,6	65,6	88,0	68,5	72,3	73,5	66,7	125,0
Maad — Arrondissements	1 311	90,8	94,1	100,1	107,6	106,2	99,9	95,1	146,6
Viru	219	105,7	77,7	97,9	92,5	102,8	95,1	93,2	118,3
Järva	51	50,2	83,1	72,1	80,1	80,3	77,3	73,8	103,8
Harju	100	80,4	97,0	73,5	94,1	92,0	88,5	77,2	146,9
Lääne	110	85,0	96,9	85,0	114,2	112,0	98,6	94,3	148,4
Saare	104	103,3	114,4	111,7	138,6	120,3	117,8	114,2	145,2
Pärnu	80	62,2	71,3	83,3	84,9	87,1	73,8	69,7	111,1
Viljandi	55	59,3	68,8	76,6	73,5	68,9	70,1	60,9	134,9
Tartu	173	81,5	84,2	102,5	100,5	104,9	95,3	87,8	165,2
Valga	40	86,2	72,0	52,6	106,6	102,3	83,0	78,0	127,7
Võru	108	75,0	100,2	110,0	94,6	90,7	94,7	88,2	157,1
Petseri	271	173,4	182,4	181,1	193,7	200,0	182,0	176,9	273,8
Kokku — Total	1 576	88,8	90,2	97,4	102,9	101,1	96,2	90,0	154,6

Võttes aluseks elussündinute üldarvu, leiame (tab. 9) imikute (alla 1 a.) suremusest võrdlevad andmed rea aastate kohta. Need täpsuselt jäävad küll taha ja seetõttu erinevad suremustabeli andmeid, milliste kohaselt esimese eluaasta jooksul suri 1000 elussündinud kohta 1932—34. a. keskmisena 90,3 last, kuid siiski küllalt hästi võimaldavad jälgida imikute suremus-taseme muutumist aastate jooksul. Kasustades võrdluseks sama ja eelmise aasta keskmise sündinute arvu alusel võetud suhtarvusi, kui tõsiolusid paremini peegeldavaid, leiame imikute suremuse järjest langevat — 1922—24. a. 118,1 $\frac{0}{100}$ -lt 88,8 $\frac{0}{100}$ peale 1934. a. ehk ca 25% võrra. Seejuures pälvib erilist tähelepanu vallaslaste suremuse suurem langus kui abielussündinud — ca 32%:26% vastu, mis osutab, et aastate jooksul vallaslaste erakorraliselt halvad elamistingimused on siiski pisut paranenud abielulistega võrreldes, kuigi need olevikuski veel jätvavad palju soovida. Sellest järgneb, et ca 10% määrav sündinute seas esinevate vallaslaste olukorra jätkuv parandamine võiks imikute suremust tunduvalt vähendada.

Sellest seisukohast peab erilist tähelepanu juhtima vallaslaste kõrgele suremusele linnus (tab. 10), kus see ületab abielussündinute suremust ca 168% võrra: maa 54% vastu; eriti kõrge on vallaslaste suremus keskmise suurusega, 10—100 tuh. elanikuga, linnus. Selline suur vahe võrreldes maaga on osalt siiski tingitud linnus abielus sündinud imikute tunduvalt madalamast suremusest võrreldes maaga, kus see eriti kõrge on Saare- ja Põhjarimaal; seetõttu nimetatud mais ka üldine imikute suremus esineb erakorraliselt kõrgena. Kuna seejuures imikute suremuse loiaime madalaima Viljandimaal ja siis Pärnu-, Järva- ja Valgamaal, siis on ilmne, et imikute suremus on kõrgel määral sõltuv rahvastiku majanduslikust ja ühes sellega hariduslikust tasemest, mis oma-

korda mõjutavad tervishoidlikke olusid ja laste rohkust (v. sündimusi); on ju imikute suurem sõltuv ka laste rohkusest — kus neid palju, seal vastsündinute eest hoolitsemine on puudulikum.

Kõik need põhjused väljenduvad vastavais korrelatsioones, mis saavutatud maade andmeil.

Imikute suuremuse korrelatsioon:

Talundite varandusega ühe töötaja perek.

liikme kohta	$r = -0,4422$	$(\pm 0,1634)$
Kesk- ja kõrgema harid. isikute %-ga	$r = -0,3478$	$(\pm 0,1786)$
Palgaliste %-ga talundite rahvastikus	$r = -0,5039$	$(\pm 0,1516)$
Laste arviga emadel	$r = +0,7251$	$(\pm 0,0963)$

Toodust võib järeldada, et rahvastiku elukorra paranemine ja eriti kultuurilise taseme tõusmine võib tunduvalt mõjutada imikute suuremuse langust — nii maal kui linnus eriti vallaliste juures, kelle emad valdavas enamuses elavad raskeis majanduslikes tingimuses.

Olulist lisa imikute suuremuse taseme selgitamiseks pakub suuremuse määra eritlus imikute vanuse järgi. Selleks on sobivaimad suuremuse tabeli andmed (tab. 19). Nende järgi suri 10 000 lapse kohta arvatult:

	Poisid	Tüdrukud	Kokku
1. elukuul	416	321	369
2. „	106	89	98
3. „	88	84	86
4. „	77	66	72
5. „	62	52	57
6. „	46	57	52
7. „	56	34	45
8. „	42	32	37
9. „	41	33	37
10. „	37	26	31
11. „	30	23	27
12. „	29	23	28

Toodust selgub, et imikute suuremuse on kõrge esimesel elukuul, eriti aga esimesil elupäevil (v. allpool), kusjuures poiste suuremuse ületab tüdrukute suuremuse suuresti — ca 30% võrra. Järgneval kuul mõlema soo suuremuse vahe küll järjest väheneb, kuid on aasta jooksul siiski küllalt suur. Siin on tegemist poiste sünnipäraselt nõrgema konstitutsiooniga, mis tuleb ilmsiks kõigi maade suuremuse andmeis. Mis aga näib olevat tingitud imikute tervishoidlikest oludest Eestis, on suuremuse järsk tõus poistel 7 ja tüdrukutel 6 elukuul — kahtlemata seoses emarinnast võõrutamisega: imikute toitmisoskus

jätab meil veel palju soovida, eriti maal. Ses suhtes peaks suudetama mõndagi saata korda imikute suuremuse vähendamiseks.

Sama peab nentima ka imikute suuremuse kohta esimesil elukuul: ka siin jätavad tervishoidlikud tingimused ja laste eest hoolitsemine paljugi soovida. Seejuures peab eriti mainima puudulikku arstiabi laste haigestumisel, mistõttu tihti surevad ka need, kes vähegi korraliku ravi ja hoolitsemise juures võiksid jääda ellu. Sest sünnilt on eesti lapsed tugevad ja elujõulised, nii kui on seda eesti emadki, millest on tingitud võrdlemisi madal suuremuse esimesil elupäevil, vaatamata puudulikule sünnitusabile maal. Alles mõne päeva möödudes, kus eriti tähtsaks kujuneb ema oskus ja võimalus imikute heaolu ja tervise eest hoolitsemiseks, osutub Eestis imikute suuremuse kõrge- maks, kui teistes madala imikute suuremusega maades.

Imikute suuremuse esimesil elupäivil 1000 elusündinu kohta:

	Eestis	Norras	Preis	Rootsis	Šveitsis	Taanis	
	1934	1920	1923	1927	1929	1929	
1. elupäeval	7,9	0,3	9,0	15,6	7,1	11,0	12,6
2. „	3,7	3,5	2,0	6,8	2,7	4,2	4,5
3. „	2,2	2,1	2,1	3,6	2,5	2,5	2,2
4. „	2,3	2,0	1,3	2,0	2,0	1,6	1,7
5. „	1,4	1,4	1,1	1,3	1,4	1,1	1,0
6. „	1,8	1,4	0,7	1,0	0,9	0,8	1,1
7. „	1,0	2,0	0,5	1,0	0,7	0,6	0,7
8. „	1,2	.	0,6	0,8	0,5	0,6	.
9. „	1,5	.	0,4	0,8	0,5	0,5	.
10. „	0,6	.	0,4	0,7	0,5	0,6	.
11. „	0,9	.	0,4	0,7	0,4	0,3	.
12. „	1,0	.	0,7	0,7	0,5	0,4	.
13. „	0,8	.	0,5	0,7	0,6	0,4	.
14. „	0,8	.	0,3	0,7	0,5	0,4	.
15. „	0,6	.	0,2	0,6	0,5	0,5	.

Nii kui nägime juba eespool, imikute suuremuse Saksas ületab eesti imikute suuremuse suuresti, mis siin selgunu kohaselt on tingitud eeskätt erakorraliselt kõrgest suuremusest esimestel elupäevadel. Kuid juba esimese nädala lõpul seal (Preisi andmeil) imikute suuremuse langeb madalamale kui Eestis. Sama näeme esimestel päevadel kõrge suuremusega Taanis, Šveitsis ja ka Norras, rääkimata Eestile pea võrdse esimese elupäeva suuremusega Rootsis, kus 1 nädala lõpuks imikute suuremuse on langenud Eesti tasemest palju madalamale.

Imikute suuremuse sündimise järjekorra järgi 1930—34. a. — *L'ordre de naissance et causes de décès des nourrissons décédés en 1930—34.*

11.	I	II	III	IV	V	VI ja enam et piis	Teadm. Imarid	Kokku Total	1000 vast. järjek. aamal ja eelmisel aastal elusünd. kohta — <i>Pour 1000 enf. nés dans chaque groupe durant la même année et l'année précédente</i>							
									I	II	III	IV	V	VI ja enam et piis	Kokku Total	
1934	480	312	204	151	112	162	155	1 576	82	79	86	101	120	115	89	
1933	550	338	202	162	97	203	159	1 711	86	82	79	100	95	131	90	
1932	608	354	234	171	123	216	210	1 911	95	85	88	104	116	134	97	
1931	579	356	248	224	135	241	220	2 006	95	86	93	132	126	149	103	
1930	572	347	238	195	135	233	280	1 950	97	85	90	113	128	146	101	
Keskmine — <i>Moyen.</i> 1930—34	537	342	225	161	120	211	195	1 831	91	84	87	111	117	135	96	

Edasi peatudes imikute suremuse juures sündimuse järjekorra järgi (tab. 11) näeme, et see on madalaim 2., 3. ja 1. lapsel ja tunduvalt kõrgem 4. ja kauge- mas järjekorras sündinuil. Selle nähtuse põhjus- peituvad jällegi laste eest hoolitsemise puudulikkuses — laste arvu kasvades emad muutuvad üksikõiksemaks vastsündinute vastu, samuti kasvab emade töökoormis, mistõttu imikud jäävad tihti nooremate õdede-vendade hoida, ning lõpuks ka aineiline kitsikus perekonna kasvades annab end tunda. Seetõttu leiamegi suu- rema sündimusega maades imikute suremuse kõrgema; samuti võime järeldada, et eelosutatud võrdlemisi suur

imikute suremuse langus Eestis peale tervishoidlike olude ja emade haridusliku taseme tõusu võib olla osalt tingitud ka emadel laste arvu langusest.

Eelöeldut kinnitavad ka imikute surmapõhjuse andmed (tab. 12). Nii on võrdlemisi lühikese aja kestes, kiiresti langenud sündimuse ja 1. ning 2. lapse osatähtsuse tõusu juures, langenud suremus hingamis- ja eriti suure osatähtsusega seedimisorganite haigus- tesse. Samuti on langenud suremus õnnetusjuhtude tõttu. Seevastu suremus kaasasündinud nõrkusest ja kehavigadest on kasvanud, mis võib olla põhjustatud eeskätt linnassündinute osatähtsuse kasvamisest stindi-

Imikute surmapõhjused 1930—34. a. — Causes de décès des nourrissons décédés en 1930—34.

12.	Kaasasündinud nõrkus ja kehavead	Nakkushaigused	Hingamisorganite haigused	Seedimisorganite haigused	Krambid	Õnnetu surra	Eraldi nimetatuta	Andmed puuduvad	Kokku	1 000 samal ja eelmisel aastal elussündinui kohta Pour 1 000 enf. nés-vivants durant la même année et l'année précédente									
										<i>Anomalies congénitales et mortis néonatorum</i>	<i>Mortis infectiosi</i>	<i>Mortis organorum respiratorum</i>	<i>Mortis organorum digestivum</i>	<i>Convulsiones infantum</i>	<i>Mors violenta et accidentalis</i>	<i>Maladies non spécifiées</i>	<i>Causae mortis incertae</i>	Total	
1934	314	137	152	233	203	7	142	888	1570	17,7	7,7	8,6	13,1	11,4	0,4	8,0	21,0	88,8	
1935	278	236	207	172	209	18	112	479	1711	14,7	12,4	10,9	9,1	11,0	0,9	5,9	25,2	90,2	
1932	349	147	212	270	250	10	180	484	1911	17,8	7,5	10,8	13,7	13,2	0,5	9,2	24,7	97,4	
1931	329	215	373	337	260	14	207	271	2006	16,9	11,0	19,1	17,3	13,3	0,7	10,6	13,9	102,9	
1930	303	229	316	423	280	20	168	231	1950	15,7	11,0	16,4	21,9	13,5	1,0	8,7	12,0	101,1	
Keskmine — Moyenne																			
Kokku — Total	315	193	232	287	238	14	162	370	1831	16,5	10,1	13,2	15,1	12,5	0,7	8,5	19,4	96,2	
Linnad — Villes	74	50	57	50	15	6	42	4	298	20,1	13,6	15,5	13,6	4,1	1,6	11,4	1,1	80,0	
Maad — Arrondissem.	241	143	195	237	223	8	120	366	1533	15,7	9,3	12,7	15,4	14,5	0,5	7,8	23,9	99,0	

nute üldarvus, nii kui seda osutab ka selle põhjuse suur erinevus linnas ja maal. Tõsi, andmed imikute suremuse põhjustest on puudulikud, mida osutab teadmata põhjuste suur arv ja krampide sagedane esinemine maal, kuid siiski võib lugeda esitatud tule- musi tööparasteks — nende kooskõla tõttu teiste and- mete tulemustega.

Et eesti lapsed sündides on küllalt suure elu- võimega ja imikute võrdlemisi kõrge suremus on tingitud peamiselt halvast laste tervishoiust, seda näitab eriti selgesti surnult-sündimus.

Sündimuse käsitlusel nägime, et surnult-sündimus on langenud Eestis võrreldes 1880. a. 1000 elaniku kohta arvatult 0,90⁰/00-lt 0,36⁰/00 peale 1930—33. a. ehk 61,1% võrra, samal ajal sündimuse langedes vaid 47% võrra. Seetõttu arvatult 1000 elussündinu kohta surnult-sündinute arv on langenud vaid ca 31%. Selline surnult-sündimuse ⁰/00 sündimusest suurem langus võib siiski suurel määral olla põhjustatud surnult-sündide ebatäpsast arvestamisest: oleviku kohta käivais andmeis surnult-sündinuiks on arvatud vaid peale 7 kuu kandmisajaga surnult-sündinud, kuna varem ail aegadel sellane kitsendus puudus; samuti oleviku andmed sisaldavad ka Petserimaa andmeid, milliste täpsus aga nende madaluse tõttu on küsitav.

Seetõttu peab piirduma vaid oleviku andmeiga. Neid võrreldes välisriikide andmetega leiame surnult- sündimuse Eestis võrdlemisi madala: 1928. a. 1000 elan- kohta Eestis 0,36⁰/00, Poolas 0,4⁰/00, Rootsis 0,41⁰/00, Taanis 0,5⁰/00 ja 100 elus- ja surnult-sündinu kohta Eestis, 2,0, Hollandis 2,5, Norras 2,6. Kuigi Eesti arvused on vast langetavalt mõjutanud Petserimaa,

Surnult-sünnid linnas ja maal.
Mort-nés dans les villes et arrondissements.

13.	1 000 elussündinu kohta Par 1 000 nés-vivants							Keskmine 1930—34 Moyen.	1 000 elan. kohta 1930—34 — Par 1 000 habitants	1 000 15—49 a. vanuse kõnka — Par 1 000 fonctées de 15—49 ans
	1935	1934	1933	1932	1931	1930				
Linnad — Villes	21,3	23,3	16,2	18,8	18,8	18,7	19,2	0,2	0,7	
Sel.: Tallinn	20,5	25,7	13,5	20,9	26,4	19,0	21,0	0,2	0,7	
Maal — Arrond.	21,4	21,3	19,4	20,6	22,6	21,7	21,2	0,4	1,6	
Viru	20,6	23,9	27,4	19,4	22,0	21,5	22,7	0,5	1,8	
Järva	23,0	18,8	20,0	24,5	25,7	30,7	23,8	0,5	1,8	
Härju	25,4	31,2	28,6	24,9	25,7	24,7	27,0	0,5	1,8	
Lääne	27,6	25,8	26,9	25,0	33,8	24,0	27,8	0,5	2,0	
Saare	19,5	19,8	13,3	23,3	26,7	27,0	23,4	0,5	1,0	
Pärnu	28,2	24,7	21,2	19,2	25,1	28,1	23,8	0,4	1,7	
Viljandi	17,9	25,7	33,4	25,0	24,9	16,3	25,0	0,4	1,6	
Tartu	15,9	14,3	11,3	24,5	18,1	19,6	17,6	0,3	1,3	
Valga	19,2	15,4	10,6	20,3	33,3	33,9	21,2	0,4	1,5	
Võru	23,1	27,6	15,7	13,6	20,9	20,0	19,7	0,4	1,4	
Petseri	10,7	7,3	5,6	6,7	7,0	5,2	7,0	0,2	0,7	
Kokku — Total	21,4	21,7	19,8	20,3	21,9	21,2	20,8	0,3	1,3	

jääb siiski püsima teistest pisut madalam või võrdne surnult-sündimus, samuti kui seda nägime imikute suremuses esimesel elupäeval.

Kuid vaatamata sellele, linna ja maa andmete võrdlusest võib siiski järeldada, et Eestis surnult-sündimuse taset on mõjutanud ema tervishoiu- ja töötingimused. Nimelt, võttes kas 1000 elussündinu või ka 1000 15—49 a. naise kohta, leiame maal ikka linnust suurema surnult-sündimuse. Ja ka maal on see, arvestamata Petserraad, suurim Läänemaal, kus leidsime ka esimesel elupäeval suure imikute suremuse. Et surnult-sündimus on kõrge ka Tallinnas (1000 elussündinu kohta arvatult), võib jällegi olla põhjustatud samust tegureist, mis tingivad linnus kõrge imikute suremuse esimesil elupäevil (1934. a. 1000 sünd. kohta 12,1, Tallinnas 14,5; maa 6,9 vastu) — rasedate naiste ebatervislikud olu- ja naistöölisil ka töötingimused. Samadest on mõjutatud ka kõrge imikute suremus esimesil elupäevil Saksas, Šveitsis ja Taanis, kui kõrge linnastumise tasemega maades.

5. Surnute perekonnaseis.

Etat civil des décès.

listel m. 25,8 a., n. 27,9 a., abielulistel m. 45,9 a., n. 41,3 a., leskedel m. 63,0 a., n. 61,6 a. ja lahutatul m. 43,4 a., n. 40,5 a. Seepärast surnute liigitus perekonnaseisu järgi (tab. 14) näitab vaid üksikute perek.-seisu rühmade osatähtsust ja selle muutumist surnute üldarvus ja mitte rohkem. Samuti arvatud 1000 isiku kohta vastavas perekonnaseisu rühmas näitavad vaid erinevusi ja muutusi, mis võivad olla tingitud nii suremuse intensiivsuse kui perekonnaseisu rühmade vanusliku koostise muutusest.

Ent siiski mõningaid ligikaudseid suremusmäära erinevusi saame tabelis toodud andmeist järeldada vaid kõrvutades neid eelmainitud keskmise vanusega. Nii 1930—34. a. keskmiste suremus-^o/₁₀₀ kohaselt meeste suremus osutub suuremaks kõigis perekonnaseisu rühmis, eriti kõrgele määral abieluliste, leskede ja lahutatute juures, mis tingitud eespool selgitatud suuremast meeste suremusest. Samuti võib järeldada täisealistel naistel suhteliselt väikseimat suremust lahutatul, siis tõusvalt abielulistel, vallalistel ja leskedel. Need tulemused on kooskõlas Inglise suremustabelite andmetega, milliste järgi vallasnaiste suremus märgatavalt ületab abieluliste suremust alates 36 a. vanusest kuni 64 a. vanuseni; nooremas eas on vallaliste suremus madalam, vanemas — mõlemas rühmas vaheldumisi pea ühtlane; leskede suremus aga ületab kõigis vanusrühmis nii vallaliste kui abielunaiste suremuse. Tugedes sellasele naiste kohta tulemuste ühtivusele, võiks pidada tõenäoliseks ka meeste kohta saavutatud tulemuste tabamust, nimelt madalimat suremust lahutatul, siis vallalistel, abielulistel ning kõrgeimat leskedel.

Surnute perekonnaseis — *Etat civil des décès.*

14.

15 aastat ja vanematest oli — 15 an et plus

	Vallalist <i>Célibataires</i>	Abielus <i>Mariés</i>	Leski <i>Veuves</i>	Lahutatud <i>Divorcés</i>	Kokku <i>Total</i>	Teadmata <i>Inconnus</i>	% Mehed — <i>Hommes.</i>	
1935	19,8	61,9	17,4	0,9	100,0	1,8		
1934	20,8	61,5	17,0	0,7	100,0	1,8		
1933	20,0	61,3	18,0	0,7	100,0	1,6		
1932	21,3	60,5	17,6	0,6	100,0	1,5		
1931	21,8	59,2	18,4	0,6	100,0	1,4		
1930	22,0	60,6	17,0	0,4	100,0	1,3		
Keskm. 1930—34	21,2	60,6	17,6	0,6	100,0	1,5		
Sellest: Linnas	25,5	61,8	13,3	1,4	100,0	0,9		
Maal	20,4	60,1	19,2	0,3	100,0	1,7		
							% Naised — <i>Femmes.</i>	
1935	20,7	29,2	49,4	0,7	100,0	1,6		
1934	21,6	29,2	48,7	0,5	100,0	0,9		
1933	21,2	28,8	49,5	0,5	100,0	1,7		
1932	21,3	29,7	48,7	0,3	100,0	1,2		
1931	21,0	29,0	49,6	0,4	100,0	1,4		
1930	21,7	30,4	47,5	0,4	100,0	1,6		
Moyen. 1930—34	21,4	29,4	48,8	0,4	100,0	1,3		
Dont: Villes	23,4	26,6	49,1	0,9	100,0	0,6		
Arrond.	20,5	30,6	48,7	0,2	100,0	1,6		

1 000 vastav. rühmast isiku kohta.
Par 1000 pers. de groupe correspondant

	Mehed — <i>Hommes.</i>					Naised — <i>Femmes.</i>				
1935	0,1	20,2	77,0	21,4	—	—	—	—	—	—
1934	0,1	19,1	71,4	17,1	—	—	—	—	—	—
1933	0,0	19,3	70,8	16,7	—	—	—	—	—	—
1932	0,4	18,0	74,6	13,7	—	—	—	—	—	—
1931	10,5	20,1	84,0	15,4	—	—	—	—	—	—
1930	0,6	18,7	71,1	9,2	—	—	—	—	—	—
Keskm. 1930—34	0,6	19,4	76,3	14,6	—	—	—	—	—	—
Sellest: Linnas	10,4	13,2	64,6	15,0	—	—	—	—	—	—
Maal	0,2	19,9	80,1	13,3	—	—	—	—	—	—
Keskm. 1922—23	0,3	19,8	81,3	21,4	—	—	—	—	—	—
					Naised — <i>Femmes.</i>					
1935	0,0	9,1	39,7	9,8	—	—	—	—	—	—
1934	0,6	8,4	36,1	7,0	—	—	—	—	—	—
1933	0,7	8,6	37,7	7,9	—	—	—	—	—	—
1932	0,7	8,7	36,8	5,0	—	—	—	—	—	—
1931	0,4	9,3	40,0	6,4	—	—	—	—	—	—
1930	0,5	8,6	34,5	5,9	—	—	—	—	—	—
Moyen. 1930—34	0,9	8,8	37,5	6,3	—	—	—	—	—	—
Dont: Villes	0,2	7,7	33,8	5,6	—	—	—	—	—	—
Arrond.	0,8	9,8	39,4	7,0	—	—	—	—	—	—
Moyen. 1922—23	7,0	9,3	33,1	11,2	—	—	—	—	—	—

6. Surnute rahvus.

Nationalité ethnique des décès.

Ka surnute rahvuse suhtes kasutada olevad andmed (tab. 15) võimaldavad vaid suhtelist käsitlust — rahvuste osatähtsust surnute üldarvus, samuti tildist suremuse määra, mis on aga suuresti sõltuv üksikute rahvuste vanuslikust koostisest ja selle erinevusest elukoha järgi. Seepärast leiamegi näit. 1930—34. a. keskmisena — linnus maast suurema suremuse vaid linlaste ülekaaluga sakslastel ja vastu-pidi kõigil teistel suurema suremusega maal. Samuti on suremusmäära muutumine üksikuil rahvustel suuresti sõltuv rahvastiku vanusliku koostise, eriti vast-sündinute osatähtsuse muutusest.

Kui aga tahame selgitada üksikute rahvuste suremusmäära erinevusi, peame arvutama nende vanuslikku koostist. Täpsate tulemuste saavutamiseks peaks võrdlema samavanuste suremust; üld-orienteerumiseks aga võib siiski mõningaid tulemusi saavutada suremuskoefitsiendi kõrvutamisega rah-

Surmude rahvus — Nationalité des décès.

15.	%						Teadmata Inconnue
	Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Rootslased Suédois	Muud Autres	Kokku Total	
1935	88,4	8,1	1,6	0,6	1,3	100,0	0,1
1934	88,1	8,3	1,9	0,5	1,2	100,0	0,2
1933	87,8	8,6	1,6	0,7	1,3	100,0	0,3
1932	87,8	8,6	1,5	0,5	1,4	100,0	0,3
1931	88,2	8,4	1,6	0,5	1,3	100,0	0,1
1930	88,7	7,9	1,5	0,6	1,3	100,0	0,2
Keskm. 1930—34	88,1	8,4	1,6	0,6	1,3	100,0	0,2
Sellest: Linnas	85,1	6,7	5,1	0,2	2,9	100,0	0,2
Maal	89,2	9,0	0,8	0,7	0,8	100,0	0,2
1 000 vastav. rahv. isiku kohta. Par 1000 pers. de groupe correspondant							
1935	15,0	14,7	16,3	12,7	14,0	15,0	—
1934	14,1	14,1	18,0	10,2	12,6	14,1	—
1933	14,5	15,2	15,7	14,4	14,6	14,6	—
1932	14,7	15,8	15,6	11,4	14,5	14,8	—
1931	16,1	16,3	17,5	11,8	15,0	16,0	—
1930	14,8	14,2	15,4	12,0	13,9	14,7	—
Moyenne 1930—34	14,8	15,1	16,5	12,0	14,1	14,9	—
Dont: Villes	13,5	13,1	16,9	8,2	12,7	13,6	—
Arrond.	15,5	16,0	15,4	12,8	17,1	15,5	—

vuste keskmise vanusega. Nii, arvestades rahvastiku keskmise vanusega (Mediaan) eestlastel 31,6 a., venelastel 27,3 a., sakslastel 33,7 a. ja rootslastel 30,5 a., leiame madalaima suremuse rootslastel, siis sakslastel, eestlastel ja kõrgeima venelastel. Sellega pole midugi veel öeldud, et sellised erinevused on sõltuvad rahvusest, vaid pigemini elu- ja töö-tingimustest, milliseid käsitlesime juba eespool tähtsamate suremust määravate teguritena.

7. Suremus tööhäru- ja ühiskondlike kihtide järgi.

Mortalité d'après les branches du travail et classes sociales.

Suremust tööhäru- ja ühiskondlike kihtide järgi 1934. a. rahvaloendusel leitud arvude alusel saavutatud suremuse suhtarvud 1000 vastava rühma elaniku kohta (tab. 16). Nende järgi osutub suremus kõrgeimaks (1930—34. a. keskmisena 36,0⁰/₀₀) väljaspool tööhäruisid seisvate seas, kellest suure osa moodustavad rinnalaste- ja vanadekodude hoolealused, seega kõrge suremusega rahvastiku-osa.

Suremus tööhäru- ja ühiskondlike kihtide järgi 1930—35. a. (‰) — Décédés suivant l'occupation et classe sociale en 1930—35 (‰).

16.	1935	1934	1933	1932	1931	1930	Keskmine 1930—34 Moyenne
Põllumajandus — Agriculture	16,1	15,4	15,9	15,9	16,9	15,2	15,9
Peremehed — Patrons	15,5	14,6	14,8	14,8	16,2	14,5	15,0
Töölised ja teenijad — Ouvriers et service	10,1	18,0	20,0	20,8	20,2	18,0	19,8
Ametnikud — Employés	10,3	10,6	12,7	9,3	9,1	12,0	10,8
Tööstus — Industrie	16,3	9,2	9,7	10,9	11,8	12,7	10,8
Peremehed palgalistega — Patrons employant une main-d'oeuvre salariée	2,0	3,6	2,7	1,8	3,4	2,2	2,7
Isetöötajad väikeettevõtjad — Petits entrepreneurs	19,7	16,2	16,3	16,0	17,9	15,6	16,4
Töölised ja teenijad — Ouvriers et service	7,8	7,1	7,0	9,0	10,4	12,0	9,6
Ametnikud — Employés	6,4	7,6	8,3	9,2	9,1	9,1	8,6
Kaubandus, transport ja side — Commerce, transport et communications	10,3	10,2	10,7	10,6	11,7	11,7	11,0
Peremehed palgalistega — Patrons employant une main-d'oeuvre salariée	13,3	15,7	12,9	15,4	17,1	22,7	16,4
Isetöötajad väikeettevõtjad — Petits entrepreneurs	12,5	10,6	11,4	11,0	14,1	12,7	12,0
Töölised ja teenijad — Ouvriers et service	9,1	9,8	10,3	9,8	10,7	9,9	10,1
Ametnikud — Employés	9,1	9,0	10,0	10,7	9,3	11,0	10,0
Ühiskondlik tegevus — Administration publique et professions libérales	8,1	8,7	8,5	8,8	9,4	8,2	8,7
Ametnikud (koos kaitsesväel.) — Employés	7,9	8,9	8,3	7,9	9,3	8,5	8,6
Vabakutselised — Professions libérales	11,2	8,8	9,2	13,8	17,3	14,0	12,6
Töölised ja teenijad — Ouvriers et service	7,7	8,3	8,8	9,3	6,8	5,2	7,7
Maja- ja isikuteenistus — Service domestique	8,2	6,7	7,5	9,6	12,3	10,3	9,3
Väljaspool tööhäruisid seisvad — Hors des classes sociales	39,3	34,6	36,0	34,1	40,8	34,4	36,0
Kapitalistid elavad — Rentiers	14,5	13,2	14,0	12,4	16,0	13,6	14,0
Hoolealused, vangid ja deklasseeritud — Assistés, prisonniers et personnes déclassées	51,9	45,4	46,6	45,1	53,4	45,0	47,1
Ühiskondlikud kihid kokku — Classes sociales en total:							
Peremehed põllumajanduses — Patrons dans l'agriculture	15,5	14,6	14,8	14,8	16,2	14,5	15,0
Peremehed palgalistega tööstuses ja kaub. — Patrons dans l'industrie et commerces	5,7	7,5	6,0	5,6	7,8	8,8	7,1
Isetöötajad väikeettevõt. tööst. ja kaub. — Petits entrepreneurs industriels et commerciaux	17,2	14,2	14,6	14,3	16,0	14,5	14,8
Töölised ja teenijad (ka maja- ja isikut.) — Ouvriers et service	12,2	11,0	13,1	13,9	14,0	13,9	13,4
Ametnikud — Employés	8,1	8,8	9,0	8,9	9,3	9,4	9,1
Vabakutselised — Professions libérales	11,2	8,8	9,2	13,8	17,3	14,0	12,6
Väljaspool tööhäruisid — Hors des classes sociales	39,3	34,6	36,0	34,1	40,8	34,4	36,0
Üldse — Gr. total	15,1	14,2	14,7	14,9	16,2	14,9	15,0

Samuti teistest tööhäruisidest kõrgemad suremusekoeffitsiendid (15,9⁰/₀₀) leiame põllumajanduses. Võiks arvata, et ka põllumajanduse alal kõrgem suremusekoeffitsient on tingitud seal suurema laste ja raukade arvu tõttu, kuid vastavad arvutused näitavad, et põllumajanduse rahvastiku suremus on tõesti suurem kui teistes tööhäruisid. Nimelt, ühtlustades teiste

tööhäruisid rahvastiku vanusliku koostise põllumajandusliku rahvastiku omaga, saavutame selle alusel järgmised suremusekoeffitsiendid: põllumajanduses 15,9⁰/₀₀, tööstuses 13,1⁰/₀₀, kaubanduses 13,4⁰/₀₀ ja ühiskondliku tegevuse alal 11,7⁰/₀₀.

Põllumajandusliku rahvastiku kõrgem suremus on tingitud peale juba eespool maarahvastiku sure-

muse käsitlusel selgunud põhjuste ka veel kõrgest suremusest põllutööliste seas, nii kui selgub tab. 16 andmeist. Kuigi need arvutusalluse rahvastiku erineva vanusliku koostise tõttu ei näita täpsalt iga rühma suremusmäära, võib siiski nende alusel teha järeldusi, arvestades vastava rühma vanusliku koostisega. Nii võime ka tööstuse kohta väita, et seal kõrgeim suremuskoeffitsient isetöötajail väikeettevõtjail on tingitud vaid osaliselt suuremast laste ja raukade osatähtsusest, osalt aga siiski nende kõrgemast suremusest. Ja vastupidi töölise koeffitsient esineb madalana just laste ja raukade vähesuse tõttu.

Seepärast, kui tahame saavutada ühiskonna-kihtide suremusest enamvähem õiget pilti, peame jällegi kõikide vanuslikku koostist ühtlustama. Tehes seda põllumajanduses peremeeste kihi vanusliku koostise kohaselt, kujunevad nii standarditud rahvastiku alusel järgmised suremuskoeffitsiendid: kõigil peremeestel põllumajanduse alal (koos arvatud palgalistega, oma perek.-liikmetega- ja üksitöötajaid) 15,0⁰/₁₀₀ (sulgudes tab. 16 arv — 15,0%), palgalistega töötajail peremeestel tööstuse ja kaubanduse alal 8,6⁰/₁₀₀ (7,1⁰/₁₀₀), isetöötajail väike-ettevõtjail (oma perek. liikmetega ja üksitöötajail) 15,6⁰/₁₀₀ (14,3⁰/₁₀₀), töölisel (maal ja linnas) 36,0⁰/₁₀₀ (13,4⁰/₁₀₀), ametnikel (riigi- ja erateenistuses) 13,9⁰/₁₀₀ (9,1⁰/₁₀₀) ning vabakuts-

listel 15,3⁰/₁₀₀ (12,6⁰/₁₀₀). Sellest järgneb eriti kõrge suremus töölisel, kes koosnevad tavaliselt noorist täiskasvanuist, kelle seas rauku leidub vähe, olgu töölise varakult suremuse, või töölise kihist välja-langemise tõttu väljaspool tööhäarusid seisvate hoolealuste hulka, või ka iseseisvalt töötama hakkamise tõttu — olgu põllumajanduse või käsitöö alal. Viimaste seas suremuse määr on töölise omast küll tunduvalt madalam, kuid siiski kõrgem teistest kihtidest, eriti palgalistega töötajast tööstuse ja kaubanduse alal, kelle suremus paremate elamis- ja tervishoiutingimuste tõttu on üsna madal. Samuti teistest kihtidest madalam on ametnike suremus, kuna vabakutseliste suremus on ligikaudu võrdne põllupidajate kihi suremusega osalt siiski seetõttu, et mõlemad rühmad sisaldavad ka kehvides oludes elavaid: vabakutselised kunsti ja vabaharidustegelasi, põllupidajad aga popse ja teisi väikemaapidajaid, kelle tervishoidlikud ja elamistingimused jätvavad palju sovida, eriti imikute ja väikelaste suhtes.

3. Suremise aeg. Eespool selgitatud suremuse *Temps de décès.* sõltumusele maastikulistest tingimustest seltsib teise loodusliku suremustegurina ilmastiku mõju. See väljendub suremuse erinevuses aastaegade järgi ja nende erinevuste muutumises seoses üksikute aastate ilmastikuga (tab. 17).

Keskmine päevane suremus kuude järgi (keskmine päevane suremus aastas = 100).
Nombre moyen des décès par jour et par les mois (moyenne par jour pour l'année = 100).

17.	Jaanuär	Veebr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.
Mhed — Hommes.												
1935	107,0	113,8	123,0	120,0	108,0	101,2	83,4	81,4	80,0	79,4	101,2	101,8
1934	101,1	99,8	111,2	114,0	105,1	99,4	89,2	88,2	92,1	93,1	98,7	107,0
1933	109,5	110,1	124,9	137,0	108,4	98,3	78,4	78,0	80,0	84,8	89,6	93,5
1932	109,2	119,0	115,7	114,1	108,4	93,9	88,8	85,4	92,0	92,1	94,6	94,5
1931	106,5	115,0	130,8	121,3	103,0	95,4	84,2	83,1	77,8	89,5	91,1	101,0
1930	108,0	111,3	117,9	105,8	105,3	93,1	90,8	93,4	91,3	93,5	92,2	102,4
Keskmine 1930—34	104,6	111,5	120,3	119,0	105,7	96,0	86,3	85,6	88,3	90,6	93,2	100,0
Sellest: Linnas	102,2	116,3	119,1	113,6	105,7	102,5	85,2	85,0	86,4	95,2	91,8	98,5
Maal	106,5	109,9	120,7	120,7	105,7	93,8	86,0	85,8	88,0	89,0	93,0	100,5
Naised — Femmes.												
1935	114,5	113,2	114,2	124,0	114,8	101,8	82,7	72,3	80,5	89,0	90,4	102,8
1934	102,9	103,8	108,8	115,9	95,4	102,0	81,2	90,7	84,3	102,0	98,1	113,1
1933	118,8	115,4	121,5	132,0	110,0	91,4	85,3	78,3	81,4	80,1	80,7	97,0
1932	101,7	128,0	132,7	108,3	109,9	92,3	82,1	85,9	88,9	93,3	85,7	93,3
1931	117,0	135,4	130,2	119,4	105,3	89,0	81,9	74,3	81,8	85,8	85,7	96,6
1930	108,2	116,8	111,0	109,0	104,9	91,7	85,0	83,0	93,1	96,2	85,4	110,8
Moyenne 1930—34	109,9	120,2	121,2	117,0	104,7	93,3	83,2	83,9	85,8	91,4	88,7	101,9
Dont: Villes	100,2	123,4	122,4	113,0	106,3	97,0	84,1	84,3	83,6	93,3	89,3	89,5
Arrondissements	111,4	119,0	120,7	118,5	104,1	91,9	82,8	83,7	86,7	90,7	88,5	102,8
Kokku — Total.												
1935	111,0	113,5	113,8	122,4	111,8	101,5	83,0	77,0	80,2	84,1	90,0	102,3
1934	102,0	101,7	110,1	116,1	100,5	101,1	85,0	80,3	88,4	97,7	98,4	110,2
1933	114,0	114,0	123,2	134,6	109,4	95,0	81,7	78,1	85,3	82,0	80,7	95,1
1932	101,9	128,1	123,9	112,3	106,6	93,1	85,0	87,1	90,5	92,7	90,3	93,9
1931	111,0	125,2	130,5	120,4	104,4	92,3	83,1	78,9	79,7	87,7	88,5	99,4
1930	105,8	114,0	114,0	107,4	105,1	92,4	88,0	91,1	92,2	94,8	88,9	106,4
Keskmine 1930—34	107,2	115,7	120,7	118,0	105,2	94,7	84,8	84,8	87,1	91,0	91,0	100,9
Sellest: Linnas	104,2	119,8	120,0	113,4	106,1	99,6	84,7	84,0	84,9	94,2	90,6	99,2
Maal	108,3	114,2	120,8	119,7	105,9	93,0	84,8	84,8	87,9	89,9	91,2	101,0

Aastaegade tingituna suremus esineb mada-
laimana suvel ja sügise algul — juuli—sept. kuudes,
kust peale ühes ilmastiku halvenemisega algab tõus,
mist jõuab kõrgeisundisse talve lõpuks ja kevade

alguks, veebr.—aprilli kuudes. Sellest järeldub, et
suremuse aasta-kõver on tingitud mitte üksnes tempe-
ratuurist, vaid ka niiskuse rohkusest ja ilmastiku
muutlikkusest.

Kuivõrra üksikute aastate suremustaseme kõikumus on tingitud ilmastiku muutusest, selgub suremuse %₁₀₀ korrelatsioonidest aastase keskmise temperatuuriga ja sademete rohkusega Tallinna, Tartu, Narva-Jõesuu, Pärnu ja Vilsandi ilmajaamades 1926—35. a.

Keskmise aasta-temperatuuriga: $r = -0,6983 (+0,1099)$
Sademete rohkusega: . . . . $r = +0,1960 (+0,2053)$

Kuna suremuse kõikumuse sõltumus sademete rohkusest eeltoodu kohaselt näib olevat küsitav, on see keskmise temperatuuri suhtes selgeilmeline: mida madalam keskmine temperatuur aastas, seda kõrgem suremus ja vastupidi. Sellane suremuse side ilmastikuga saab eriti mõistetavaks tähtsamate surmapõhjuste vaatlemisel.

9. Surmapõhjused. Kõik eespool selgitatud suremise langust takistavate tegurite mõjud peegelduvad ka surmapõhjustes. Nende all mõistame nimelt vahetult surma põhjustanud

haigusi, õnnetusjuhte ja tapmist, kuna eespool selgitatud tegurid esinevad surma-põhjustena vaid kaudselt, haiguste ja teiste mainitud otseste surmapõhjuste esilekutsujaina.

Kuna surmapõhjused siin on käsitletavad peamiselt eeltoodud teiste andmete tulemuste täiendavaks iseloomustuseks, siis on piiratud vaid 1930—34. a. keskmiste andmetega, arvatult 100 000 elaniku kohta (tab. 18). Nende järgi, arvestamata raudkõrvalt, kui loomulikkude surmapõhjust, esinevad tähtsamaina: eesotsas tuberkuloosiga (181,8⁰/₁₀₀₀) südame ja teised vereringvoolu elundite haigused (164,9⁰/₁₀₀₀), peaaegu, erkkonna ja meelteelundite haigused (148,7⁰/₁₀₀₀), kopsupõletikud ja teised hingamis- ja hingamiselundkonna haigused (101,2⁰/₁₀₀₀), mitmesugused kasvavad eesotsas vähiga (105,9⁰/₁₀₀₀), ja lõpuks mitmesugused seedimis- ja hingamiselundkonna haigused (90,3⁰/₁₀₀₀). Nendest pälvivad erilist tähelepanu tbc, vereringvoolu-, hingamis- ja seedimis- ja hingamiselundkonna haigused veel sellepoolest, et

Surmapõhjused 1930—34. a. — Causes de décès en 1930—34.

18. Surmapõhjused (lühendatud rahvusvahelise nomenklatuuri järgi). (Nomenclature abrégée.)	Surmapõhjuste arv (keskmiselt 1930—34) Nombre moyen des décédés de 1930—34			100 000 elan. kohta Par 100 000 habitants		
	K.	M.	N.	T.	H.	F.
Kõhusoetõbi ja paratüüfus — Typhus abdominalis et paratyphus	57	33	24	6,1	6,3	4,0
Tähniline soetõbi (tähniline tüüfus) — Typhus exanthematicus	6	3	3	0,5	0,6	0,5
Rõuged — Variola	60	27	23	4,5	5,1	3,9
Leetrid — Morbilli	103	51	52	9,2	9,7	8,7
Sarlak — Scarlatina	94	45	40	8,4	8,5	8,2
Läkakõha — Pertussis	103	52	51	9,2	9,9	8,6
Difteeria — Diphtheria	200	87	113	17,3	10,5	19,0
Griip ehk influentsa — Griip a. influenza						
Katk — Pestis						
Hingamisteede tuberkuloos — Tuberculosis tracti respiratorii	1 871	1 149	722	166,9	218,0	121,5
Kõik teised tuberk. vormid — Tuberculosis aliorum organorum	187	93	74	14,9	17,6	12,5
Süüfilis — Lues	30	20	10	2,7	3,8	1,7
Malaria — Malaria	0,4	0,2	0,2	0,04	0,04	0,03
Muud nakkus- ja parasitaarhaig. — Ceteri morbi infect. et parasit.	224	111	113	20,0	21,1	19,0
Vähk ja teised pahaloomused kasvajad — Cancer et cet. tumores maligni	1 035	465	570	92,3	83,2	96,9
Healoomused kasvajad ja kasv., erinimet. — Tumores benigni et tumores generis incerti	163	73	80	13,0	13,9	13,5
Krooniline reumatism ja liigeste kusehapp. põletik — Rheumatismus chron. et arthritis urica chron.	68	25	43	6,1	4,7	7,2
Suhkrutõbi — Diabetes mellitus	50	22	28	4,5	4,2	4,7
Krooniline ehk äge alkoholism — Alcoholismus chron. s. acut.	17	15	2	1,5	2,8	0,3
Muud üldhaigused ja kroonilised mürgitused — Ceteri morbi et intoxicat. chronicae	78	39	42	7,0	6,8	7,1
Seljataabes ja üldine halvatus — Tabes dorsalis et paralysis progressiva	21	15	0	1,9	2,8	1,0
Peaaju verevalum, embolia või peaaju tromboos — Haemorrhagia cerebri, embolia s. thrombosis cerebri	851	337	514	76,9	63,0	80,5
Teised erkkonna ja meelteelundite haigused — Ceteri morbi system. nerv.	816	449	367	72,3	58,2	61,8
Südamehaigused — Morbi cordis	1 685	800	785	141,4	151,8	132,1
Teised vereringe-elundite haigused — Ceteri morbi tracti circulatorii	284	139	125	23,5	23,4	21,0
Bronhiit; kopsotoru põletik — Bronchitis	46	25	21	4,1	4,7	3,5
Kopsupõletikud — Pneumonias	953	490	463	85,0	93,0	77,9
Teised hingamis- ja hingamiselundkonna haig., kaasa arvatud tbc. — Ceteri morbi tracti respiratorii, exclusivie tuberculosis	182	120	62	16,2	22,3	10,4
Kõhulahtisus ja soolepõletik — Diarrhoea et enteritis	310	176	134	27,6	38,4	22,5
Usajätkepõletik, appenditsit — Appendicitis	48	30	18	4,3	5,7	3,0
Maksa ja sapiteede haigused — Morbi hepatis et duct. bilifer	169	91	78	15,1	17,3	13,1
Teised seedimis- ja hingamiselundkonna haigused — Ceteri morbi tracti digest.	486	303	173	43,3	58,4	30,0
Neerupõletik — Nephritis	127	69	58	11,3	13,1	9,8
Muud kuse- ja suguelundkonna haigused — Ceteri morbi organ. uropoëticor.	275	166	109	24,5	31,5	18,3
Roiskveresus ja lapsevoodi ehk sünnituspuhused nakkused — Septicaemia et infectio- nes puerperales	27	—	27	2,4	—	4,5
Muud raseduse-, sünnituse- ja lapsevoodi haigused — Alii morbi gravidit. partuum et puerper.	47	—	47	4,2	—	7,9
Naha-, rakuskoe- ja liikumiselundkonna haigused — Morbi cutis, subcutis et organ. loc.	56	36	20	5,0	6,8	3,4
Kaasasündinud debiilsus, kaasasünd. ebakujud, emneaagne sünn. j.n.e. — Debilitas congenita	341	186	155	30,4	35,3	26,1
Raukõrvalt — Senilitas	3 003	1 293	1 800	276,3	245,3	302,9
Enesetapp — Suicidium	313	236	73	27,9	44,6	13,1
Rõim — Homicidium	64	49	15	5,7	9,3	2,5
Vägivaldne või õnnetusjuhuslik surm (kaasa arvatud enesetapp ja rõim) — Mors violenta s. accidentalis (excl. suicidium et homicidium)	443	323	115	39,5	62,2	10,4
Eristamatud või pruudulikkult defineeritud põhjused — Causes non definitae s. defectivae definitione	1 908	1 077	831	170,2	204,4	139,8
Kokku — Total	16 731	8 726	8 005	1 492,1	1 655,7	1 347,0

Eesti suremused 1932—1934. a. — Table de mortalité pour l'Estonie 1932—34.

19.	Vanus	Elujäänuv 100 000 elusindinust l_x	Survad 100 000 elusindinust d_x	Suremused q_x			Keskmine eluiga e_x	Äge	Survantsid de 100 000 nés-vivants l_x	Décès de 100 000 nés-vivants d_x	Taux de mortalité q_x		Vie moyenne e_x
				Elutõenäosus p_x		Probabilite de vie p_x					Observés	Ajustés	
				Tasandamata	Tasandatud								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	Kuu:	Mehed — Hommes.						Mois: Naised — Femmes.					
0	100 000	4 164	0,95836	0,04164	0,04164	53,12	0	100 000	3 212	0,96788	0,03212	0,03212	59,60
1	95 836	1 017	0,98939	0,01061	0,01061	55,35	1	96 788	863	0,99108	0,00892	0,00892	61,49
2	94 819	835	0,99119	0,00881	0,00881	55,86	2	95 925	805	0,99161	0,00839	0,00839	61,96
3	93 984	725	0,99228	0,00772	0,00772	56,27	3	95 120	629	0,99339	0,00661	0,00661	62,40
4	93 259	574	0,99384	0,00616	0,00616	56,62	4	94 491	490	0,99482	0,00518	0,00518	62,74
5	92 685	429	0,99537	0,00463	0,00463	56,89	5	94 001	333	0,99633	0,00367	0,00367	62,98
6	92 256	309	0,99697	0,00303	0,00303	57,07	6	93 468	239	0,99771	0,00229	0,00229	63,25
7	91 737	219	0,99857	0,00143	0,00143	57,31	7	93 149	161	0,99911	0,00189	0,00189	63,39
8	91 348	159	0,99959	0,00041	0,00041	57,47	8	92 852	108	0,99989	0,00011	0,00011	63,51
9	90 974	104	0,99999	0,00001	0,00001	57,62	9	92 544	72	0,99999	0,00001	0,00001	63,63
10	90 640	74	0,99999	0,00001	0,00001	57,75	10	92 305	47	0,99999	0,00001	0,00001	63,72
11	90 366	58	0,99999	0,00001	0,00001	57,84	11	92 093	33	0,99999	0,00001	0,00001	63,78
	Aasta:	Année:											
1	90 108	1 599	0,96225	0,01775	0,01775	57,93	1	91 838	1 550	0,98312	0,01688	0,01688	63,87
2	88 509	817	0,99077	0,00923	0,00923	57,96	2	90 288	715	0,99208	0,00792	0,00792	63,96
3	87 692	519	0,99408	0,00592	0,00592	57,50	3	89 573	483	0,99461	0,00539	0,00539	63,47
4	87 173	476	0,99454	0,00546	0,00546	56,84	4	89 090	421	0,99528	0,00472	0,00472	62,81
5	86 697	350	0,99596	0,00404	0,00404	56,15	5	88 669	357	0,99597	0,00403	0,00403	62,10
6	86 347	256	0,99704	0,00296	0,00296	55,37	6	88 312	297	0,99664	0,00336	0,00336	61,85
7	86 091	239	0,99722	0,00278	0,00278	54,54	7	88 015	248	0,99718	0,00282	0,00282	60,56
8	85 852	264	0,99692	0,00308	0,00308	53,69	8	87 767	282	0,99679	0,00321	0,00321	59,73
9	85 580	269	0,99686	0,00314	0,00314	52,85	9	87 485	244	0,99721	0,00279	0,00279	58,92
10	85 319	259	0,99697	0,00303	0,00303	52,02	10	87 241	274	0,99686	0,00314	0,00314	58,08
11	85 060	256	0,99699	0,00301	0,00301	51,17	11	86 967	205	0,99764	0,00236	0,00236	57,26
12	84 804	204	0,99759	0,00241	0,00241	50,33	12	86 762	202	0,99767	0,00233	0,00233	56,40
13	84 600	238	0,99719	0,00281	0,00281	49,45	13	86 560	250	0,99711	0,00289	0,00289	55,53
14	84 362	262	0,99690	0,00310	0,00310	48,58	14	86 310	253	0,99707	0,00293	0,00293	54,69
15	84 100	297	0,99647	0,00353	0,00353	47,73	15	86 057	262	0,99695	0,00296	0,00296	53,85
16	83 803	321	0,99617	0,00383	0,00383	46,90	16	85 795	278	0,99676	0,00318	0,00318	53,01
17	83 482	346	0,99585	0,00415	0,00415	46,08	17	85 517	296	0,99654	0,00342	0,00342	52,18
18	83 136	372	0,99552	0,00448	0,00448	45,27	18	85 221	314	0,99632	0,00368	0,00368	51,36
19	82 764	397	0,99520	0,00480	0,00480	44,47	19	84 907	331	0,99610	0,00388	0,00388	50,55
20	82 367	418	0,99492	0,00508	0,00508	43,68	20	84 576	346	0,99591	0,00414	0,00414	49,75
21	81 949	435	0,99469	0,00531	0,00531	42,90	21	84 230	357	0,99576	0,00424	0,00424	48,95
22	81 514	450	0,99448	0,00552	0,00552	42,13	22	83 873	367	0,99562	0,00435	0,00435	48,15
23	81 064	468	0,99429	0,00571	0,00571	41,36	23	83 506	376	0,99550	0,00447	0,00447	47,36
24	80 601	474	0,99412	0,00588	0,00588	40,60	24	83 130	382	0,99540	0,00458	0,00458	46,57
25	80 127	481	0,99400	0,00575	0,00575	39,83	25	82 748	386	0,99534	0,00443	0,00443	45,79
26	79 646	483	0,99394	0,00586	0,00586	39,07	26	82 362	385	0,99532	0,00448	0,00448	45,00
27	79 163	484	0,99389	0,00634	0,00611	38,31	27	81 977	384	0,99531	0,00448	0,00448	44,21
28	78 679	484	0,99385	0,00645	0,00615	37,54	28	81 593	383	0,99531	0,00448	0,00448	43,41
29	78 195	484	0,99381	0,00627	0,00619	36,77	29	81 210	381	0,99531	0,00448	0,00448	42,62
30	77 711	485	0,99376	0,00633	0,00624	35,99	30	80 829	380	0,99530	0,00455	0,00455	41,82
31	77 226	487	0,99370	0,00656	0,00630	35,22	31	80 449	381	0,99526	0,00425	0,00425	41,01
32	76 739	490	0,99362	0,00693	0,00638	34,44	32	80 068	383	0,99522	0,00499	0,00478	40,20
33	76 249	494	0,99352	0,00694	0,00648	33,65	33	79 685	384	0,99518	0,00483	0,00482	39,39
34	75 755	501	0,99338	0,00611	0,00662	32,87	34	79 301	385	0,99514	0,00510	0,00486	38,58
35	75 254	514	0,99317	0,00755	0,00683	32,09	35	78 916	386	0,99511	0,00552	0,00489	37,77
36	74 740	532	0,99288	0,00667	0,00712	31,30	36	78 530	386	0,99508	0,00454	0,00492	36,95
37	74 208	553	0,99255	0,00711	0,00745	30,52	37	78 144	386	0,99506	0,00488	0,00494	36,13
38	73 655	575	0,99219	0,00722	0,00781	29,75	38	77 758	386	0,99503	0,00527	0,00497	35,31
39	73 080	599	0,99180	0,00831	0,00820	28,98	39	77 372	388	0,99499	0,00521	0,00501	34,48
40	72 481	623	0,99141	0,00774	0,00859	28,22	40	76 984	387	0,99497	0,00507	0,00503	33,65
41	71 858	645	0,99102	0,00913	0,00898	27,46	41	76 597	387	0,99495	0,00465	0,00505	32,82
42	71 213	670	0,99059	0,01026	0,00941	26,70	42	76 210	387	0,99492	0,00537	0,00508	31,99
43	70 543	696	0,99013	0,01097	0,00987	25,95	43	75 823	390	0,99485	0,00525	0,00515	31,15
44	69 847	725	0,98962	0,01029	0,01038	25,20	44	75 433	397	0,99474	0,00531	0,00526	30,30
45	69 122	756	0,98907	0,01026	0,01093	24,46	45	75 036	408	0,99456	0,00555	0,00544	29,46
46	68 366	788	0,98848	0,01149	0,01152	23,73	46	74 623	427	0,99428	0,00626	0,00572	28,62
47	67 578	822	0,98783	0,01228	0,01217	23,00	47	74 201	448	0,99396	0,00530	0,00604	27,78
48	66 756	860	0,98711	0,01367	0,01289	22,27	48	73 753	473	0,99359	0,00541	0,00641	26,95
49	65 896	902	0,98631	0,01254	0,01369	21,56	49	73 280	501	0,99316	0,00724	0,00684	26,12

1) Tasandatud Jastremsky meet. järgi 15 a. — 84 a. ja ekstrapoolitud 85 a. peale (74 ja 84 a. vanusrühma elutõenäosuse alusel)

geomeetrilises progressioonis $\sqrt[r]{r}$ järgi, kusjuures $r = \frac{\log_{10} P_{21}}{\log_{10} P_{74}}$

Esti suremustabel 1932—1934. a. (järg) — Table de mortalité pour l'Estonie 1932—34 (suite).

19.	Vanus	Suremustatõendus						Keskmine eluiga e_x	Äge	Survivants de 100 000 nés-vivants l_x		Défés de 100 000 nés-vivants d_x	Probabilité de vie P_x	Taux de mortalité q_x		Vie moyenne e_x			
		Elinjäänud 100 000 elutsundimust l_x	Surnud 100 000 elutsundimust d_x	Elutõendus P_x	q_x		Tasandatud q_x			Tasandatud q_x	1			2	3		4	5	6
					Tasandatud q_x	Tasandatud q_x													
		1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6					
	Anast:	Mehed — Hommes.							Année:	Naised — Femmes.									
50	64 994	949	0,98540	0,01478	0,01460	20,85	50	72 779	532	0,99269	0,00764	0,00731	25,29						
51	64 045	1 000	0,98439	0,01473	0,01561	20,15	51	72 247	564	0,99219	0,00831	0,00781	24,48						
52	63 045	1 053	0,98329	0,01692	0,01671	19,46	52	71 683	601	0,99162	0,00931	0,00838	23,67						
53	61 992	1 110	0,98209	0,01923	0,01791	18,79	53	71 082	640	0,99100	0,00791	0,00900	22,86						
54	60 882	1 169	0,98080	0,01897	0,01920	18,12	54	70 442	683	0,99030	0,01002	0,00970	22,07						
55	59 713	1 228	0,97943	0,02129	0,02057	17,46	55	69 759	725	0,98960	0,01058	0,01040	21,28						
56	58 485	1 288	0,97798	0,02105	0,02202	16,82	56	69 034	768	0,98880	0,01033	0,01112	20,49						
57	57 197	1 349	0,97641	0,02231	0,02359	16,19	57	68 266	816	0,98805	0,01228	0,01195	19,72						
58	55 848	1 412	0,97472	0,02763	0,02528	15,57	58	67 450	870	0,98710	0,01225	0,01290	18,95						
59	54 436	1 475	0,97291	0,02609	0,02709	14,96	59	66 580	931	0,98601	0,01509	0,01399	18,19						
60	52 961	1 536	0,97099	0,02776	0,02901	14,36	60	65 649	1 003	0,98472	0,01504	0,01520	17,44						
61	51 425	1 596	0,96896	0,03397	0,03104	13,77	61	64 646	1 085	0,98321	0,01744	0,01679	16,71						
62	49 839	1 596	0,96677	0,03286	0,03323	13,20	62	63 561	1 175	0,98151	0,01860	0,01849	15,98						
63	48 173	1 656	0,96439	0,03621	0,03561	12,64	63	62 386	1 271	0,97963	0,01995	0,02037	15,28						
64	46 458	1 775	0,96180	0,03721	0,03820	12,08	64	61 115	1 371	0,97756	0,02131	0,02244	14,58						
65	44 683	1 827	0,95911	0,04059	0,04089	11,54	65	59 744	1 467	0,97545	0,02449	0,02455	13,91						
66	42 856	1 874	0,95627	0,04171	0,04373	11,02	66	58 277	1 558	0,97327	0,02661	0,02673	13,24						
67	40 982	1 920	0,95314	0,04824	0,04686	10,50	67	56 719	1 655	0,97082	0,03198	0,02918	12,59						
68	39 062	1 966	0,94967	0,05054	0,05033	9,99	68	55 064	1 760	0,96803	0,03186	0,03197	11,96						
69	37 096	2 010	0,94581	0,05611	0,05419	9,49	69	53 304	1 873	0,96486	0,03741	0,03514	11,23						
70	35 086	2 057	0,94138	0,05725	0,05862	9,01	70	51 431	2 002	0,96108	0,03910	0,03892	10,73						
71	33 029	2 102	0,93635	0,06268	0,06365	8,54	71	49 429	2 142	0,95667	0,04127	0,04333	10,14						
72	30 927	2 139	0,93085	0,07292	0,06915	8,08	72	47 287	2 280	0,95178	0,04929	0,04822	9,58						
73	28 788	2 168	0,92487	0,07154	0,07513	7,64	73	45 007	2 411	0,94642	0,05036	0,05358	9,04						
74	26 625	2 172	0,91841	0,07986	0,08159	7,22	74	42 596	2 531	0,94059	0,05577	0,05941	8,52						
75	24 453	2 164	0,91150	0,08381	0,08850	6,82	75	40 065	2 640	0,93411	0,07278	0,06589	8,03						
76	22 289	2 137	0,90413	0,09501	0,09587	6,44	76	37 425	2 731	0,92702	0,07241	0,07298	7,56						
77	20 152	2 091	0,89622	0,10046	0,10378	6,07	77	34 694	2 794	0,91948	0,08033	0,08052	7,12						
78	18 061	2 027	0,88776	0,11750	0,11224	5,71	78	31 900	2 833	0,91152	0,08935	0,08848	6,70						
79	16 034	1 944	0,87873	0,12963	0,12127	5,37	79	29 077	2 815	0,90318	0,09465	0,09682	6,30						
80	14 090	1 857	0,86823	0,13035	0,13177	5,04	80	26 262	2 779	0,89417	0,09597	0,10583	5,92						
81	12 233	1 757	0,85636	0,13035	0,14364	4,73	81	23 483	2 711	0,88456	0,11109	0,11544	5,56						
82	10 476	1 632	0,84417	0,15771	0,15583	4,44	82	20 772	2 601	0,87477	0,13212	0,13523	5,22						
83	8 844	1 487	0,83184	0,17547	0,16816	4,17	83	18 171	2 455	0,86491	0,13962	0,13509	4,90						
84	7 357	1 327	0,81958	0,16475	0,18042	3,91	84	15 716	2 278	0,85506	0,13695	0,14494	4,59						
85	6 030	1 174	0,80525	0,18638	0,19475	3,66	85	13 438	2 123	0,84200	0,15908	0,15800	4,28						
86	4 856	1 020	0,78993	0,19359	0,21007	3,42	86	11 315	1 948	0,82786	0,17166	0,17214	3,99						
87	3 836	868	0,77360	0,21053	0,22640	3,20	87	9 367	1 755	0,81262	0,18191	0,18738	3,71						
88	2 968	724	0,75620	0,21818	0,24380	2,98	88	7 612	1 551	0,79620	0,19053	0,20380	3,45						
89	2 244	589	0,73770	0,28333	0,26230	2,79	89	6 061	1 342	0,77854	0,17139	0,22146	3,21						
90	1 655	467	0,71807	0,25714	0,28193	2,60	90	4 719	1 134	0,75960	0,19137	0,24040	2,98						
91	1 188	359,8	0,69718	0,23418	0,30282	2,42	91	3 585	935	0,73932	0,18926	0,26068	2,76						
92	828,2	268,9	0,67537	0,33755	0,32463	2,26	92	2 650	735	0,71767	0,20942	0,28233	2,56						
93	559,3	194,5	0,65227	0,17460	0,34773	2,11	93	1 902	581	0,69461	0,23980	0,30539	2,37						
94	364,3	135,7	0,62803	0,23529	0,37197	1,96	94	1 321	435,7	0,67015	0,20370	0,32965	2,20						
95	229,1	91,0	0,60266	0,20339	0,39734	1,83	95	885,3	314,9	0,64426	0,24242	0,35574	2,04						
96	136,1	58,5	0,57621	0,40000	0,42379	1,70	96	570,4	218,5	0,61699	0,23529	0,38301	1,88						
97	79,6	35,9	0,54874	0,14286	0,45126	1,58	97	351,9	144,9	0,58836	0,17500	0,41164	1,74						
98	43,7	21,0	0,52031	0,60000	0,47969	1,47	98	207,0	91,4	0,55843	0,25397	0,44157	1,61						
99	22,7	11,6	0,49102	0,40000	0,50898	1,37	99	115,6	54,6	0,52731	0,38333	0,47269	1,49						
100	11,1	6,0	0,46102	0,28571	0,53898	1,28	100	61,0	30,8	0,49512	0,50000	0,50488	1,38						
101	5,1	2,9	0,43030	0,56970	0,56970	1,20	101	30,2	16,2	0,46203	.	0,53797	1,28						
102	2,2	1,3	0,39946	.	0,60054	1,11	102	14,0	8,0	0,42823	.	0,57177	1,19						
103	0,9	0,9	0,36825	.	0,63175	1,00	103	6,0	3,6	0,39395	.	0,60605	1,11						
							104	2,4	1,5	0,35948	.	0,64057	1,02						
							105	0,9	0,9	0,32501	.	0,67499	0,88						

need meeste juures esinevad naistest suure ülekaalus, eriti thk. Sellest võib järeldada, et need haigused on tingitud kõrgel määral valitsevatest soovida jätvaist töötõingimustest, eriti tööruumidest kaitstest ja amet-asutistest. Nende kõrval eespool meeste suremuse

ülekaalu teise tegurina mainitud alkoholi tarvitamisest mõjutatud haigustena esinevad surmapõhjuse seas peamiselt vereringvoolu ja osa seedimiselundkonna haigusi; samuti on alkoholist tingitud, olgu otseselt või kaudselt, mitte vähe õnnetusjuhte ja enesetap-

¹⁾ Tasandatud Jaastrensky meet. järgi 15 a. — 84 a. ja ekstrapoolitud 85 a. peale (74 ja 84 a. vanusrühma elutõendususe alusel)

$$\text{geomeetrilises progressioonis } \sqrt[r]{r} \text{ järgi, kusjuures } r = \frac{\log_{10} P_{81}}{\log_{10} P_{74}}$$

misi. Alkoholi erilisele mõjule meeste kõrgemas suremuses osutab ka see, et alkoholimürgitus surmapõhjuseks esineb 1930—34. a. keskmisena meestel 15 juhuga naiste 2 juhu vastu. Eriti seedimiselundkonna haiguste kohta võib märkida veel seda, et selliste ülekaal meestel võib olla osalt tingitud ka halvadest toitlustamise võimalustest töö juures nii puhtuse kui toitainete valmistamise seisukohast. Tõsi, ka veel paljudes teistes surmapõhjuste rühmades mehed ületavad naised, mõningas koguni suurelgi määral, nagu sugu- ja kuseelundkonna haigused ja kaasasündinud nõrkus jne., kuid siiski meeste suremuse ülekaalu määrainena ei oma need vähese arvu tõttu erilist tähtsust. Naiste ülekaalu, arvestamata raseduse ja sünnitusega seotud haigusi, leiame vaid vähestes surmapõhjuste rühmades: eesotsas raukuse- ja nõtrusega, mis osutab naiste suurema arvulise raugaease jõudmist meeste nooremases suurema suremuse tagajärjel, esinevad enamal määral naiste surmapõhjustena vaid vähk ja teised pahaloomulised kasvaja, samuti gripp. Kuid küsitav on viimane, kui peame silmas võrdlemisi suurearvulisi meeste suremuse ülekaaluga eristlemata ja puudulikult definiitud surmapõhjuste rühma.

10. Suremustabel.

Tables de mortalité.

Lõpuks avaldame siin ka eespool korduvalt kõne all olnud Besti suremustabeli 1932—34. a. kohta (tab. 10) ja selle alusel arvutatud statsionaarse rahvastiku tabeli (tab. 20). Suremustabeli arvutamise alused on üksikasjalisemalt kirjeldatud Eesti Statistika 1936 nr. 170(1), lhk. 1—3. Selle kohaselt:

Suremustöenäosuse arvutamiseks kasutati järgmist valemit:

$$q^n = \frac{S'_{32} + S''_{32} + S'_{33} + S''_{33} + S'_{34} + S''_{34}}{L_n^{33} + S'_{32} + L_n^{34} + S'_{33} + L_n^{35} + S'_{34} - \frac{1}{2}(L_n^{35} - L_n^{32})}$$

Suremustöenäosuste tasandamine teostati Jastremsky menetlusviisi järgi. Nimelt, rühmitades üksikud vanusaastad viieaasta 0 ja 5 algavatesse rühmadesse ja eeldades, et kahe üksteisele järgneva viieaasta rühma summad algarvudel (q) ja tasandatud arvudel (q^I) on võrdsed, ning märkides näit. $q_{30} - q_{34}$ a. rühma kuuluvate tasandatud suremustöenäosuste q^I arvutamiseks viieaastate 20—24, 25—29, 30—34, 35—39 ja 40—44 algarvude (q) summad lühendatult S_{-2} , S_{-1} , S_0 , S_1 ja S_2 , saame järgmised valemid:

$$q_{30}^I = -0,0177 S_{-2} + 0,1044 S_{-1} + 0,1210 S_0 - 0,0044 S_1 - 0,0033 S_2;$$

$$q_{31}^I = -0,0175 S_{-2} + 0,0780 S_{-1} + 0,1270 S_0 + 0,0220 S_1 - 0,0095 S_2;$$

$$q_{32}^I = -0,0145 S_{-2} + 0,0500 S_{-1} + 0,1290 S_0 + 0,0500 S_1 - 0,0145 S_2;$$

$$q_{33}^I = -0,0095 S_{-2} + 0,0220 S_{-1} + 0,1270 S_0 + 0,0780 S_1 - 0,0175 S_2;$$

$$q_{34}^I = -0,0033 S_{-2} - 0,0044 S_{-1} + 0,1210 S_0 + 0,1044 S_1 - 0,0177 S_2.$$

Statsionaarse rahvastiku arvutamisel on iga-aastase vanusrühma ($n/n+1$ L^{II}) saavutamiseks kasutatud 1 a. ja vanemate kohta järgmist valemit:

$$n/n+1 L^{II} = \frac{nL^I + n+1 L^I}{2}, \text{ kus selle järgi iga stats.}$$

rahvastiku vanusrühm, mis sisaldab isikuid antud vanusest kuni $n+1$ a. vanuseni, esineb suremustabeli järgi n ja $n+1$ aastaste ellujäänute (L^I) arit-

Aasta kohta 100 000 elussündinud (51 620 poisi ja 48 380 tüdri.) alusel kujundatud statsionaarne (surmatabeli) rahvastik (koguaruvalt 5 626 026) vanusrühmade järgi.

Population imaginaire stationnaire basée sur un nombre annuel de 100 000 na-vivants (51 620 h. et 48 380 f.) par classes d'âge.

20.	Arv — Nombre			%		
	M.	N.	K.	H.	F.	T.
—1	47 908	45 650	93 648	1,8	1,6	1,7
1	49 102	44 055	90 157	1,7	1,5	1,6
2	45 478	43 508	88 986	1,7	1,5	1,6
3	45 193	43 218	88 351	1,6	1,5	1,6
4	44 876	42 999	87 875	1,6	1,5	1,6
5—9	221 908	212 640	434 548	8,1	7,4	7,7
10—14	218 029	209 600	428 229	8,0	7,3	7,6
15—19	214 957	206 490	421 417	7,8	7,1	7,5
20—24	209 772	202 420	412 192	7,6	7,0	7,3
25—29	203 699	197 837	401 538	7,4	6,9	7,1
30—34	197 427	193 219	390 646	7,2	6,7	7,0
35—39	190 768	188 561	379 329	7,0	6,5	6,8
40—44	182 872	183 877	366 749	6,7	6,4	6,5
45—49	178 206	178 894	357 100	6,3	6,2	6,3
50—54	161 222	172 582	333 804	5,9	6,0	5,9
55—59	145 781	164 026	309 757	5,3	5,7	5,5
60—64	126 325	162 112	278 437	4,9	5,3	4,9
65—69	103 182	134 950	238 139	3,8	4,7	4,2
70—74	76 987	111 805	188 292	2,8	3,9	3,4
75—79	49 457	80 437	129 894	1,8	2,3	2,3
80—84	25 280	47 408	72 688	0,9	1,6	1,3
85—89	9 161	21 012	30 173	0,3	0,7	0,5
90—94	2 005	5 930	7 935	0,1	0,2	0,1
95—99	209	881	1 040	0,0	0,0	0,0
100—104	7	40	47	0,0	0,0	0,0
Kokku —						
Total .	2 742 449	2 883 577	5 626 026	100,0	100,0	100,0

meetilise keskmisena, oletusel, et iga vanusrühma suremus aasta kestes teostub ühtlaselt. Kõrgemates vanusrühmades pole see küll nii, kuid raukade väikese osatähtsuse tõttu võimalik viga ei mõjuta tulemusi nimetamisväärselt. Ainult 0—1 a. rühma juures, kus suremus aasta jooksul muutub suuresti ja laste osatähtsus rahvastikus suur, on arvutamisel vastavalt arvestatud üksikute kuude arvudega. 100 000 sündinud kohta sugude vahekorras on võetud 1932—34. a. keskmisena 1000 naise kohta sündinud 1067 poissi.

LINNADE JA ALEVITE TULUD JA KULUD 1934/35. m.-a. RECETTES et DÉPENSES des VILLES et BOURGS en 1934/35.

Sisu: 1. Eelarve täitmine, lk. 626. 2. Tulude ja kulude vahetõrge, lk. 627. 3. Kulud, lk. 628. 4. Tulud, lk. 629. 5. Võla-koormis, lk. 631.

Linnade ja alevite tulude-kulude kokkuvõtteid tehti eelarve täitmise aruannete järgi. Korrapäraselt aruannet ei esitanud Põltsamaa linnavalitsus ja seetõttu jäi see arvestusest välja. Belneval aastal ei esitanud aruandeid Põltsamaa ja Türi. Võrreldavuse saavutamiseks liideti 1933/34. a. võrdlusandmeiga Türi linna 1934/35. a. andmed. 1934/35. a. Narva linnaga liidetud Narva-Jõesuu alevi kohta esitati iseseisev aruanne, mis sellisena ka arvestati linnade tabelis. Alevite tabeli 1933/34. a. andmeid kõrvaldati N.-Jõesuu osa, ent linnade ükalkasjalist tulude-kulude tabelit vastavalt ei täiendatud, linnade ja alevite erineva tulude-kulude nomenklatuuri tõttu. Linnade üldkulude-tulude ja ülepüüdujääkide tabelis arvestati N.-Jõesuu linnana ka 1933/34. a. andmestikus. Eelarvete ja aruannete koostamist ning raamatupidamist toimusid üksikud linnad seni lahkumisevalt; sellest tingitud osaline sisuline ebahühtlus kandus ka statistilistesse andmetesse. Alates 1935/36. a. hakkas koostama uus ühtlane eelarvete ja aruannete koostamise ning raamatupidamise kord linnade suhtes, mis peaks kõrvaldama senised puudused.

1. Eelarve täitmine. Eelarvelised tulud ja kulud *Exécution du budget.* olid tasakaalus 17 linnal 10 394 tuh. kr ja 16 alevil 350 tuh. kr, moodustades eelneva aasta summast kumbagil 94,6%. Need arvud ei sisalda linna- ja alevivalitsuste valduses olevate ettevõtete ja varade (majad, krundid, mõisad jne.) tulusid-kulusid vaid nende kasutamise alal ettenähtud ülejääke. Brutosummas ulatusid ettevõtete eelarvelised tulud linnul 7 298 tuh. kr, alevil 114 tuh. kr, kulud vastavalt 6 311 tuh. kr ja 103 tuh. kr ning varade kasutamisel ettenähtud brutosissetulek linnul 1 433 tuh. kr, alevil 27 tuh. kr ja kulud 838 tuh. kr ja 4 tuh. kr. Üldised, ettevõtete ja varade eelarved kokku moodustasid tulude osas linnul 19 124 tuh. kr alevil 491 tuh. kr ning kulude osas 17 543 tuh. kr ja 457 tuh. kr. Tegelikud tulud-kulud kujunesid väiksemaks ettenähtuist. Nimelt moodustasid linnade tulud (üldised) 95,1%, kulud 93,7% (ettevõtete tulud 102,2%, kulud 100,3%, varade kasutamise tulud 100,3% ja kulud 90,1%) vastavast eelarve summast. Korralline eelarve täitus erakorrallisest suuremal määral tulude ja kulude osas. Nimelt moodustasid korrallised tulud linnus 102,0%, erakorrallised tulud 68,8% ja korrallised kulud 97,2%, ja erakorrallised 80,6% vastavast eelarve summast.

Linnus laekusid ligikaudu ettenähtud piirides maksud (101,8% eelarvest) ja mitmesugused sissetulekud eritulesannete täitmisel (100,1%). Muudest

tuludest laekumine ületas ettenähtu varade kasutamisel (114,5%) ja ettevõtete ekspluateerimisel (110,4%) saavutatud puhaskasu alal ning ei küündinud selleni rahandusoperatsioonide (90,4%) ja mitmesuguste sissetulekute alal (34,7%). Tegelikud kulud ületasid ettenähtud määra vaid täidesaatvate organite ülalpidamise alal (105,0% eelarvest), kõigil teistel tähtsamal kululiigil ei ulatunud selleni, moodustades 66,7%—93,8% eelarvesummast. Suuremääralise eelarvest mahajäämise poolest paistavad silma sotsiaalsete asutiste (66,7%), mitmesugused (71,6%), rahandusoperatsioonide (92,0%) ja riikl. asutiste kulud (93,3%).

Maksutulu laekus üle ettenähtud määra kõigis linnus peale Tartu (97,6% eelarvest) ja Paldiski (100%), misjuures ülelaekumine võnkus 0,7—22,2%. Tulude eelarve täitus ülemääraliselt üldse ja korrallis osas Tartus (100,1% ja 100,5%) Nõmmel (102,2% ja 106,8%), Viljandis (101,7% ja 101,8%), Valgas (100,5% ja 100,5%), Petseris (109,1% ja 109,1%) ja Tapal (103,2% ja 109,6%) ning ainult korrallis osas Tallinnas (103,0%), Pärnus (101,1%), Haapsalus (104,2%), Kuressaares (101,1%) ja Tõrvas (102,2%). Tegelikud kulud ületasid eelarvelisi vaid ühel juhul (Nõmme 100,8%), kuna teisel ulatusid 70,0% (Haapsalu) — 99,0% (Tartu) eelarvest.

Alevivalitsusil moodustasid tegelikud tulud üldse 97,7%, korrallised 100,2% ja erakorrallised 86,7% ning kulud üldse 91,4%, korrallised 93,5% ja erakorrallised 82,1% vastavast eelarvest. Maksutulu, andes keskmiselt 102,7% ettenähtud summast, kõigi üksiküli alevil 94,0%—131,7%, misjuures arv ületas sada 11 alevil. Maksutulu eelarve täitumisest sõltus enamasti tulude eelarve täitumise määr üldse. Tulude eelarve ületati täitmisel korrallis osas 11 alevi poolt ja neil kõigil täitus samuti maksutulu eelarve ülejäägiga. Muudest korrallisist tuludest andis vaid ettevõtete puhaskasu eelarvega ettenähtust suurema summa (147,8%). Teiste tululiikide järgi täitus eelarve 46,7% (kapitalest) — 99,2% (mitmesugused tulud) piires. Korralliste kululiikide järgi toimus eelarve täitmine 77,0% (alevivolikogu) — 100,0% (laenude ja protsentide tasumine) ja üksi-

Tulud, kulud, üle- ja puudujäägid (kroones) — *Recettes, dépenses et soldes des villes et bourgs en kr.*

	Tulud — <i>Recettes</i>				Kulud — <i>Dépenses</i>				Üle- või puudujääk (—) <i>Excédent ou déficit (—)</i>			
	1934/35	1933/34	Sellest korralised tulud		1934/35	1933/34	Sellest korralised kulud		1934/35	1933/34	Sellest korralised üle- või puudujäägid	
			1934/35	1933/34			1934/35	1933/34			1934/35	1933/34
Tallinn	5249 015	5 698 838	4808 978	4 116 569	5247 887	5 579 700	4091 315	3 997 431	1 128	119 138	217 663	119 188
Tartu	1563 453	1 020 781	1367 087	1 381 361	1544 977	1 590 232	1335 342	1 313 842	13 476	36 529	31 745	67 519
Narva	498 193	508 016	473 488	471 836	493 492	511 273	408 806	475 655	4 701	-3 257	4 622	-3 819
Narva-Jõesuu	32 463	27 655	32 463	27 055	32 463	20 022	32 463	26 322	—	733	—	733
Pärnu	627 548	508 604	556 010	550 273	586 441	562 403	508 327	483 801	41 107	30 201	48 283	00 472
Nõmme	371 287	192 423	236 071	176 844	365 253	240 451	225 895	221 167	6 034	-48 028	10 170	-44 323
Viljandi	294 459	270 705	239 620	278 139	261 732	279 800	261 732	279 360	32 727	345	27 888	-1 221
Valga	204 355	194 325	189 873	189 782	194 417	191 882	179 615	186 516	9 813	2 443	10 258	3 266
Rakvere	291 272	272 372	276 647	268 172	283 928	269 216	200 995	254 469	7 344	3 156	14 652	19 700
Võru	156 871	158 436	140 896	138 666	163 004	101 263	161 856	141 060	6 37	-2 827	-1 980	-2 413
Haapsalu	103 591	83 006	74 935	73 502	99 913	82 454	71 256	73 010	3 078	552	3 679	562
Kuressaare	98 527	93 820	90 591	87 090	93 877	92 028	85 744	85 094	4 650	1 707	4 847	2 005
Petseri	33 785	72 654	33 785	72 654	72 150	70 007	72 150	69 872	11 635	2 047	11 635	2 782
Tapa	63 813	61 410	56 813	58 410	61 351	61 403	51 312	58 404	2 462	13	5 501	12
Paide	114 554	68 753	98 290	68 753	114 420	68 681	91 131	68 461	134	72	2 159	202
Türi	74 183	(74 183 ¹)	72 284	(72 284 ¹)	74 199	(74 199 ¹)	69 906	(69 906 ¹)	—10	(-10 ¹)	2 878	(2 378 ¹)
Tõrva	46 073	45 264	45 027	40 476	44 831	45 052	44 385	40 264	1 242	212	1 242	212
Paldiski	13 625	16 171	13 625	15 049	14 550	16 139	14 550	13 594	-925	32	-925	1 455
Kokku linnad	9886 847	10 072 492	8410 683	8 086 980	9742 485	9 923 260	8016 840	7 858 234	144 362	149 232	393 843	298 746
Mustvee	26 010	23 384	22 360	23 384	24 501	10 804	20 851	19 894	1 518	3 400	1 518	3 490
Mõisaküla	18 167	22 588	18 167	14 231	16 386	24 407	16 385	16 045	1 782	-1 310	1 782	-1 814
Jõhvi	31 004	29 340	28 004	24 002	29 053	20 013	26 063	22 263	1 951	3 333	1 951	2 289
Otepää	28 431	23 114	14 976	23 114	27 725	22 231	17 268	22 231	706	783	-2 282	783
Kunda	61 772	60 060	29 772	27 239	67 109	70 968	35 100	33 241	-5 337	-1 908	-5 337	-5 952
Sindi	27 020	20 217	27 020	20 217	25 847	17 932	25 847	17 932	1 173	2 285	1 173	2 285
Elva	28 452	25 374	25 926	25 374	28 907	29 260	25 871	20 260	55	-3 886	55	-3 886
Kallaste	11 271	10 929	11 271	10 320	9 665	8 346	9 565	7 746	1 766	2 583	1 766	2 583
Antsla	20 587	19 821	20 587	18 229	17 233	18 490	17 233	16 740	3 354	1 331	3 354	1 489
Kärda	16 851	15 048	16 851	15 048	15 421	14 054	15 421	14 054	1 430	994	1 430	994
Kil.-Nõmme	14 859	14 570	14 859	14 070	11 020	10 792	11 020	10 457	3 839	3 778	3 839	3 613
Jõgeva	13 865	14 960	13 032	14 210	13 072	14 177	12 739	13 427	208	783	203	783
S.-Jaani	13 127	13 587	12 198	13 587	10 324	12 770	9 395	12 770	2 803	817	2 803	817
Keila	17 192	16 957	17 192	16 957	11 771	14 471	11 771	14 471	5 421	2 480	5 421	2 480
Mustla	0 099	10 680	0 099	8 989	7 837	10 264	7 837	8 564	1 262	425	1 262	425
Võõpsu	4 800	8 386	4 800	3 818	4 490	8 596	4 490	3 998	310	-180	310	-180
Kokku alevid	342 016	337 936	296 123	273 248	319 750	322 635	266 845	263 093	22 266	15 295	19 278	10 155

kute alevite järgi 63,9% (Antsla) — 103,0% (Kunda) ulatuses, misjuures 100% ületasid kaks alevit.

Iseloomustavana märgime seda asjaolu, et linnul kui ka alevil korraline tulude eelarve üldse ja tähtsamate liikide järgi täitus ülejäägiga, kuna kulude eelarve täitumine vastupidiselt toimus puudujäägiga, misjuures tulude kui ka kulude eelarve täitumise tegevusaastal suuremal määral ning tulude ülehindamise juhte esines vähem kui eelneval aastal (1933/34. a. ulatusid linnul tegelikud tulud 91,8% ja kulud 90,1% ning alevil vastavalt 92,2% ja 88,0% eelarvelisest summast). Selles arengus avaldub üldiselt omavalitsuste tagasihoidlikkus eelarvete koostamisel ja teostamisel kuid ka majandusolude paranemisel asetleidnud rahva maksuvõime suurendamine.

2. Tulude ja kulude vahekorid. Tegelikud tulud ületasid kulusid 15 linnas 145 303 kr ja 15 alevis 27 603 kr, kulud ületasid tulusid 2 linnas (Türi ja Paldiski) 941 kr ja 1 alevis (Kunda) 5 337 kr. Majapidamise üldtulemuseks oli linnul 144 tuh. kr ja alevil 22 tuh. kr suurune ülejääk. Tulemus osutus pisut halvemaks eelmisest aastast linnade (1933/34. a. ülejääk 149 tuh. kr) ja paremaks alevite suhtes

(1933/34. a. ülejääk 15 tuh. kr). Linnade tulemust mõjutas otsustavalt Tallinna ja Tartu ülejäägi järsk vähenemine võrreldes eelneva aastaga. Vähenemine toimus Tallinnal üksi erakorraliste tulude-kulude arvel, nimelt erakorraliste summade alal tekkinud 216 tuh. kr puudujääk kaeti korralisest tuludest. Korraliste tulude ja kulude vahekorid kujunesid seevastu tegevusaastal tunduvalt soodsamaks linnul üldse, Tallinnal, suuremal osal teistest linnust ning samuti alevil. Majapidamise arenemiskäigu näitajana on aga korralisil tulemusil võrratult suurem tähtsus kui erakorralisil. Korraliste tulude-kulude alal tekkis puudujääk Võru (1960 kr) ja Paldiski (925 kr) linnal ning Otepää (2 282 kr) ja Kunda (5 337 kr) alevil. Võru linna aruandes arvestati erakorraline varamüügi summa korralise tuluna ja korralised tulud on näidatud kuludest suurematena. Käesolevas ülevaates mainitud müügisumma erakorralisena arvestamise tõttu osutuvad korralised tulud väiksemaks ja erakorralised tulud suuremaks vasta vaist kuludest ning korralised väljaminekud seega kaeti osaliselt erakorralise sissetulekuga. Muude korraliste puudujääkide põhjusina märgime varade, rahandusoperatsioonide, alevi asutiste sissetulekute ning üldkulude tasude ülehindamist ja ühel juhul kulude alahindamist eelarve koostamisel.

¹) 1934/35. a. andmed.

3. Kulud. Linnade kulud ulatusid *Dépenses.* 9 742 tuh. kr, olles kahanenud üldsummas (1,8%) ja 8 linnal (Tallinn, Tartu, Narva, Viljandi, Võru, Tapa, Tõrva ja Paldiski) võrreldes eelmise aastaga. Koondumine toimus erakorraliste

kulude osas ja peamiselt Tallinna arvel. Täheandame, et pealinna erakorralised väljaminekud tõusid 1933/34. a. suureks peamiselt elektrijaama laiendamise ja seadeldise täiendamise tõttu. Korralised kulud kasvasid tegevusaatal üldse (2,4%) ja 12 linnal ning

Kulud ühe elaniku kohta (sentides) 1934/35. a. — *Montant des dépenses par habitant (en sent) en 1934/35.*

	Tallinn	Tartu	Narva	Narva-Jõesuu	Pärnu	Nõmme	Viljandi	Valga	Rakvere	Võru	Haapsalu	Kuressaare	Petseri	Tapa	Paide	Türi	Tõrva	Paldiski	Kokku — Total	Kokku — Total 1933/34
Täidesaatvad organid — <i>Organes exécutifs</i>	137	123	150	323	185	162	155	171	213	167	297	327	455	272	316	345	277	397	161	161
Sotsiaalsed asutised: eõõbõrs, orvukohus, juridiline büroo j. m. — <i>Institutions sociales: bourse de travail, tribunal des orphelins, bureau juridique etc.</i>	20	36	18	15	23	27	38	18	41	74	22	—	18	11	23	15	15	4	25	26
Pensionid ja abirahad — <i>Pensions</i>	128	32	63	07	87	17	15	20	57	20	20	44	32	17	42	23	14	16	78	71
Riiklikud asutised — korterikohustus, vangimajad j. m. <i>Institutions de Gouvernement, obligation locative, prisons etc.</i>	9	13	12	25	16	—	—	1	1	9	2	1	—	1	0	19	3	—	0	7
Tuletõrje — <i>Pompieri</i>	49	49	12	21	44	11	22	13	21	19	0	18	30	19	17	16	27	9	39	36
Heakorrad — <i>Services publics</i>	704	466	324	407	472	407	450	323	314	451	513	588	390	177	417	428	435	180	579	555
Haridus — <i>Instruction publ.</i>	401	709	457	465	485	323	247	580	402	360	219	201	311	477	803	680	330	541	504	477
Hoolekanne — <i>Assist. publ.</i>	642	389	458	245	504	330	370	383	427	533	237	497	175	209	500	298	187	208	500	511
Tervishoid — <i>Hygiène</i>	496	230	358	23	380	24	652	77	643	746	74	32	34	75	424	58	77	29	373	354
Rahanduseoperatsioonid — <i>Opérations financières</i>	159	204	118	305	231	175	250	42	368	427	115	120	175	80	206	261	335	280	182	181
Mitmesugused kulud — <i>Dépenses diverses</i>	43	17	24	30	13	13	15	14	56	33	25	92	59	30	26	200	28	47	34	53
Kokku korralised kulud — Total des dépenses ordin.	2 969	2 268	1 994	1 986	2 500	1 495	2 220	1 657	2 603	2 848	1 533	1 915	1 688	1 368	2 774	2 408	1 708	1 710	2 489	2 432
Erakorralised kulud — Dépenses extraordinaires	839	356	105	—	384	923	—	130	229	89	616	151	—	368	769	148	17	—	536	641
Kokku korralised ja erakorralised kulud — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires	3 808	2 624	2 099	1 986	2 884	2 418	2 220	1 787	2 832	2 937	2 149	2 066	1 688	1 636	3 483	2 556	1 725	1 710	3 025	3 073
Kokku korralised ja erakorralised kulud 1933/34. a. — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires en 1933/34	3 049	2 701	2 174	1 647	2 766	1 592	2 370	1 770	2 685	3 025	1 773	2 055	1 652	1 637	2 091	2 556	1 733	1 806	3 081	

kahanesid 5 linnal, misjuures muutused olid üldiselt mõõdukad. Korralisist kuludest kasvasid tegevusaatal täidesaatvate organite ülalpidamine, pensionid ja abirahad, riiklikud asutised, heakorrad, hariduse, tervishoiu ja rahanduseoperatsioonide (peamiselt intresside tasumine) kulud. Ulatuslikum oli kasv heakorrad (77 tuh. kr, eriti sildade, aedade, platside korrashoid ja uute tegemine), hariduse (90 tuh. kr, eriti alg-, kesk- ja erikoolid) ja tervishoiu kulude (62 tuh. kr, haiglad, ambulatooriumid jne.) alal. Korraline kulusumma 1 elaniku kohta andis keskmiselt 24,89 kr (1933/34. a. 24,82 kr) ja üksiklül linnul 13,88 kr — 29,89 kr, misjuures väikseim arv langes Tapale ja suurim Tallinnale.

Tallinna kõrge kulude taseme põhjustas tema suur ülekaal pensionide ja abirahade, hoolekande ja eriti heakorrad kulude alal. Linnade korraliste kulude summast langes Tallinnale üle poole ja erakorralisist ligemale $\frac{2}{3}$. Erakorralisist kuludest

koondusid suuremääriliselt ettevõtete laiendamise (581 tuh. kr) ja kasvasid kinnisvarade muretsemise kulud (326 tuh. kr).

Kulude taseme sõltuvust linna suurusest võib konstateerida teatud määral vaid täidesaatvate organite (linna valitsuste jne.) ülalpidamiskulude alal. Täheandatud kulu elaniku kohta mõningate eranditega näitas kasvu linna vähenedes. Nii langes väikseim summa elaniku kohta Tartule (123 *sent*), eelväikseim Tallinnale (137 *sent*), suurim arv Petserile (455 *sent*) ja eelsuurim Paldiskile (397 *sent*).

Alevite kulude summa vähenes 0,9%, ulatuses 320 tuh. kr. Korralised kulud pisut suurenesid (1,5%) ja erakorralised vähenesid (10,2%), misjuures esimeste paisumine toimus peaosas heakorrad- ja haridus- ning viimaste koondumine kinnisvara soetamise kulude osas. Kulud suurenesid tegevusaatal 7 (Mustjõe, Jõhvi, Otepää, Sindi, Kallaste, Kärkla

Kulud ühe elaniku kohta (sentides) 1934/35. a. — *Montant des dépenses par habitant (en snt) en 1934/35.*

	Muutree	Mõisakülla	Jõhvi	Otepää	Kunda	Sindal	Elva	Kallaste	Antsla	Kärda	Kil-Nõmme	Jõgeva	S.-Jaani	Kella	Musla	Võõpsu	Kokku Total	Kokku — Total 1933/34
Alevivolikogu — <i>Conseil de bourg</i>	12	3	3	—	9	4	18	3	5	—	—	3	2	—	9	—	5	11
Alevivalitsus — <i>Administrat. de bourg</i>	205	161	223	199	359	290	323	205	314	182	276	420	302	230	234	377	262	269
Sotsiaal-administratsioon — <i>Admi- nistraton publique</i>	8	6	11	9	11	21	31	12	4	9	7	24	15	—	26	2	13	14
Heakord — <i>Services publics</i>	102	175	294	188	257	365	285	52	79	180	137	280	108	318	110	201	209	179
Haridus — <i>Instruction publ.</i>	219	179	246	147	436	184	241	139	241	404	125	98	190	99	156	258	216	197
Tervishoid — <i>Hygiène</i>	8	14	17	14	—	8	59	31	27	5	13	4	24	36	30	23	12	19
Hooldekannu — <i>Assistance publique</i>	96	142	195	215	250	246	144	11	252	178	109	139	164	109	143	83	100	167
Kapitalid — <i>Capitaux</i>	—	—	—	—	—	240	—	—	26	—	—	25	—	—	—	6	21	2
Laenude ja protsentide tasumine — <i>Amortissement des dettes et versements des intérêts</i>	7	39	209	74	467	—	257	80	135	89	77	118	—	379	—	—	127	120
Mitmesugused kulud — <i>Dépenses di- verses</i>	17	18	17	10	80	18	144	63	23	14	19	14	16	14	114	40	38	67
Tagavarasumma — <i>Reserve</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Korralised kulud kokku — Total des dépenses ordin.	734	737	1 275	856	1 884	1 394	1 482	596	1 106	1 061	763	1 114	911	1 215	831	995	1 060	1 045
Erakorralised kulud — Dépenses extra- ordinaires	128	—	147	520	1 718	—	145	—	—	—	—	29	90	—	—	—	210	236
Kokku korralised ja erakorralised kulud — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires	862	737	1 422	1 376	3 602	1 394	1 627	596	1 106	1 061	763	1 143	1 001	1 215	831	995	1 270	1 281
Kokku korralised ja erakorralised kulud 1933/34. a. — <i>Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires en 1933/34</i>	700	1 008	1 278	1 103	3 809	967	1 676	520	1 187	967	747	1 239	1 239	1 403	1 039	1 800	1 281	

ja Kil-Nõmme) alevil ning vähenesid teisel. Asetleidnud muutused olid võrdlemisi suured ka korraliste kulude osas. Korraline kulusumma 1 elaniku kohta erines suurel määral (596 snt — 1 884 snt) üksikute alevite järgi. Kulude tase oli kõrgeim Kunda alevis, tingitult suurel määral laenude ja intresside summa, ent ka teiste kulude (vallavalitsuse ülalpidamine, haridus) suuruselt.

4. Tulud. Linnade tulud vähenesid üldsummas 1,6% ja erakorraliste osas 25,6% ning suurenesid korraliste osas 4,4%, andes vastavalt 9887 tuh. kr, 1476 tuh. kr ja 8411 tuh. kr. Korralisest tuludest kasvasid tähelepanuväärselt ettevõtete puhaskasu (59 tuh. kr), mitmesugused sissetulekud eritülesannete täitmisel (283 tuh. kr), neist eriti valitsuse toetused heakorra alal (102 tuh. kr) ja sissetulekud tervishoiu alal (121 tuh. kr) ning rahandusoperatsioonide tulud (63 tuh. kr). Maksutulu vähenes tegevusaastal 37 tuh. kr. Toimus see linnade tähtsama maksuliigi — kinnisvara- ja tühjade kruntide maksu arvel (188 tuh. kr), tingitult maksu-määrade alandamisest, mis oli põhjustatud kinnisvarade tulukuse vähenemisest. Teised maksud andsid enamuses endisest suuremat sissetulokut, nimelt tulumaks 53 tuh. kr, puhaskasumaks 17 tuh. kr, suvitumaks 9 tuh. kr, tööstus-kaubanduslikud maksud 36 tuh. kr, maksud tarvitamisõiguste pealt 27 tuh. kr ja mitmesugused maksud 10 tuh. kr, ent sellest saadud lisasumma, (152 tuh. kr) siiski ei kompenseerinud täielikult kinnisvaramaksu vähemlaekumist. Osalt selle, kuid peamiselt teiste tulude suurenemise tulemusena vähenes maksude ja suurenes muude sissetulekute osatähtsus tuluallikana. Korralisest

tulusummast saadi 49,8% maksudena ja 50,2% muude sissetulekutena (1933/34. a. maksud 52,4%, muud tulud 47,6%). Maksutulu hankimine tekitab omavalitsusile vaid minimaalseid kulutusi, seega kujutab endast peaaegu netotulu. Muude sissetulekute hulgas esinevad mitmesugused sissetulekud eritülesannete täitmisel, mis andsid 26,7% (1933/34. a. 24,3%) korralisest tuludest, omavad seevastu suurelt osalt bruto-sissetuleku iseloomu, näit. saadud õppemaksud, ravimisrahad ja muud tasud. Sellest järeldub, et maksude osatähtsus on tegelikult suurem kui see ilmneb vastavate tulusummade võrdluseel. Varade kasutamise andis linnadele sissetulekut üüradena, rentidena ja muude tasudena kokku 1436 tuh. kr ning tekitas väljaminekuid varade korrashoiu ja ekspluaateerimise alal tegutseva personaali palgana, remondi- ja majanduskuludena, riigimaksudena jne. 756 tuh. kr. Puhastulu varadest moodustas seega 680 tuh. kr ehk 8,1% (1933/34. a. 8,4%) korraliste tulude summast. Summalt püsis tähendatud tulu endisena, osatähtsusest korralise tuluna vähenes. Märkatavamalt muutus puhastulu summa kruntidest, heina- ja karjamaist ning metsist, esimene suurenedes (49 tuh. kr) ja viimane vähenedes (45 tuh. kr). Tuluallikana omavad linnade valduses olevad tööstuslikud, kaubanduslikud ja muud ettevõtted suurt tähtsust. Ettevõtete sissetulekud ulatusid 7458 tuh. kr, väljaminekud 6327 tuh. kr ja ülejääk 1131 tuh. kr. Ent linnade majapidamise tuluna arvestatud ettevõtete puhaskasu osa moodustas vaid 991 tuh. kr, mis on 59 tuh. kr enam kui eelmisel aastal. Tähen-datud tulu andis korralisest tulust 11,8% ja tuludest üldse 10,0% (1933/34. a. 11,6% ja 9,3%), mis

Tulud lübe elaniku kohta (sentides) 1934/35. a. — *Montant des recettes par habitant (en ent) en 1934/35.*

	Tallinn	Tartu	Narva	Narva-Jõesuu	Pärnu	Nõmme	Viljandi	Valga	Rakvere	Võru	Hämepeah	Kuressaare	Petseri	Tapa	Paide	Türi	Tõrva	Paldiski	Kokku — Total	Kokku — Total 1933/34
Varanduslikust seisundist sõltuvad maksud — <i>Impôts sur les immeubles</i>	1 209	712	698	645	521	458	701	477	516	815	530	531	328	280	610	647	264	547	866	900
Tööstus-kauband. maksud — <i>Taxes industry et commerc.</i>	306	366	241	448	240	184	305	260	428	339	348	340	401	344	395	321	353	199	333	322
Maksud tarvitamisõlguks pealt — <i>Impôts et taxes sur les droits d'usage</i>	50	48	51	48	163	34	50	25	44	30	62	53	244	30	39	47	35	64	57	40
Mitmesugused muud maksud <i>Autr. droits et taxes diverses</i>	63	25	5	8	20	79	25	18	25	24	14	60	62	37	33	168	43	33	45	42
Puhaskasu linnade varand. kasutamiseest — <i>Bénéfice net de l'exploitation des propriétés municipales</i>	183	202	20	18	844	140	189	109	132	12	170	156	358	93	80	294	470	302	211	211
Puhaskasu linnade ettevõteteist — <i>Bénéfice net des entreprises municipales</i>	433	247	308	55	109	159	19	252	332	138	108	236	325	168	207	85	44	175	308	290
Mitmesug. sissetulekud erilisasannete täitmisel — <i>Recettes diverses</i>	764	647	647	147	718	432	935	533	962	1 010	250	535	149	470	744	854	484	277	606	608
Rahanduseoperatsioonid — <i>Opérations financières</i>	42	74	21	612	53	115	271	14	310	414	122	102	79	73	696	74	34	4	85	65
Mitmesugused muud sissetulekud — <i>Recettes diverses</i>	17	1	14	5	—	6	12	3	—	20	8	10	14	2	27	—	29	—	11	16
Kokku korralised tulud — Total des recettes ordin.	3 127	3 322	3 014	1 986	2 737	1 563	2 457	1 751	2 749	2 811	1 612	2 023	1 960	1 515	2 840	2 490	1 756	1 601	2 612	2 503
Erakorralised tulud — Recettes extraordinaires	682	333	105	—	349	895	41	134	156	137	616	177	—	186	647	65	17	—	458	616
Kokku korralised ja erakorralised tulud — Total général des recettes ordinaires et extraordinaires	3 809	3 655	2 119	1 986	3 086	2 458	2 498	1 885	2 905	2 938	2 228	2 200	1 960	1 701	3 487	2 555	1 773	1 601	3 070	3 119
Kokku korralised ja erakorralised tulud 1933/34 — <i>Total général des recettes ordinaires et extraordin. en 1933/34</i>	4 136	2 769	2 161	1 692	2 944	1 274	2 373	1 792	2 716	2 971	1 785	2 005	1 700	1 637	2 093	2 555	1 741	1 000	3 128	

juures Tallinna, Narva, Valga, Rakvere, Kuressaare, Petseri ja Paldiski arv ületas 10% ja teisel osutus väiksemaks. Sagedamini esinevaiks ettevõteteiks olid elektrijaam ja -võrk, -piirituse ja õllepood, apteek ja rohuood, veovõrk, kütete ja ehitusmaterjalide ladu jne. Tulukuselt esikohal asusid elektrijaamad, andes ettevõtete puhaskasust tegevusaastal ligemale $\frac{2}{3}$ (617 tuh. kr), misjuures ülejäägi summa näitab üldiselt kasvu kalduvust alates 1931. a. Ettevõtte ekspuaterimine andis 10 juhul puhaskahju (Tallinnas, Tartus, Narvas, Viljandis, Rakveres, Võrus, Tapal, Paides, Türis) üldsummas 17 tuh. kr. Kuna puudujäägi summa arvati maha ülejääkide summast, siis viimaste kogusumma oli tegelikult sama võrra suurem (s. o. $991 + 17 = 1 008$ tuh. kr). Üle- ja puudujäägina arvestati summad, mis läksid vastavalt kas linna üldisteks tuludeks ehk kuludeks, kuna üle- ja puudujäägi osad, mis jäid ettevõtete heaks ja kanda ei arvestatud siin toodud andmeis. Ettevõtete tegevustulemusi mõjutas suurel määral allasuruvalt see asjaolu, et ettevõtete jooksva kuluna arvestati muuseas ka iseloomult sinna mittekuuluvad laenude kustutus (laenu enamasti tehti ettevõtete varade väärtust tõstvat ehituste ja täienaduste läbiviimiseks) ja fondide moodustamiseks eraldatud summad. Ülevaate saamiseks selliste summade suurusest ja mõjutuse ulatusest toome järg-

nevalt mõned andmed Tallinna linna ettevõtete kohta. Tegevusaastal arvestati ettevõtete jooksva kuluna laenude ja intresside tasusid 901 tuh. kr; millest kahtlemata peaos moodustas kustutus. Elektrijaam, mille suhtes näidati laenude kustutus ja intresside tasusumma eraldi, kustutas tegevusaastal laenu 436 tuh. kr, tasus intresse 49 tuh. kr suuruses ja arevestas linna ettevõtete administratsioonihooone ehituse fondi heaks 5 tuh. kr. Tegelikult kujutavad laenukustutus- ja fondiasutamissummad endast puhaskasu osi (s. o. puhaskasust eraldatud summad). Liites need elektrijaama puhaskasuna arvestatud summaga (363 tuh. kr), saame tegeliku ülejäägi summaks 804 tuh. kr, mis moodustab selle ettevõtte alal rakendatud kapitalist ligemale 10%. Linnade erakorralised tulud, mis moodustuvad peaosas erakorraliste väljaminekute kattteks tehtud laenu tulust (922 tuh. kr) kapitaalset hangitud summadest (tagasimaksuta 464 tuh. kr), koondusid tunduvalt kõigi tähtsamate liikide järgi. Tulusumma 1 elaniku kohta oli keskmiselt-korraline 26,12 kr ja erakorraline 4,58 kr. Tulude tase oli suuresti erinev üksikül linnul korraliste (15,15 kr — 31,27 kr) ja erakorraliste osas (0—8,95 kr). Suurim korraline summa langes Tallinnale. Pealinna ülekaal oli silmapaistvam varanduslikust seisundist sõltuvate maksude alal (Tallinn 12,00 kr, Võru — eelkõrgeim — 8,15 kr). Viimase põhjustas

peamiselt Tallinna kinnisvarade teisist suurem tulustus. Nõmme ülekaalu erakorraliste tulude alal tingis eeskätt hädaabitööde korras läbiviidud teede-ehitus jne.

Alevite tulud suurenesid tegevusaastal üldse 1,2%, korralliste osas 4,8% ja erakorraliste osas 13,8%. Kasv toimus maksude (11 tuh. kr), asutiste ja üldkulude tasude (4 tuh. kr) ja ettevõtete ülejääkide

Tulud ühe elaniku kohta (sentides) 1934/35. a. — *Montant des recettes par habitant (en snt) en 1934/35.*

	Mustvee	Mõnasküla	Jõhvi	Otepää	Kunda	Sindi	Elva	Kallaaste	Antsla	Kärda	Kil-Nõmme	Jõgeva	S.-Jaani	Koella	Mustla	Võõpsu	Kokku Kokku	Total 1933/34
Maksud — <i>Impôts</i>	501	680	751	507	1 138	1 100	1 117	595	832	784	619	901	730	1 144	677	573	785	730
a) Kinnisvaramaks — <i>Impôt immobilier</i>	24	51	102	82	921	765	297	88	376	245	14	113	444	270	139	17	251	234
b) Isikumaks — <i>Impôt personnel</i>	224	211	85	124	—	55	247	325	4	295	108	169	—	186	100	143	150	150
c) Trahterimaks — <i>Restaurants</i>	37	80	137	80	32	13	148	14	202	10	136	132	144	98	212	9	88	103
Puhaskasu varanduste kasutamise eest <i>Bénéfice net de l'exploitation des propriétés</i>	42	50	94	72	163	26	146	21	146	81	117	131	25	123	56	120	85	87
Kapitalid — <i>Capitiaux</i>	5	—	6	3	—	6	0	0	7	5	26	—	21	—	10	—	5	19
Alevi asutised ja üldkulude tasud — <i>Paiements pour les services rendus</i>	73	33	43	99	185	111	60	6	187	179	43	15	42	—	5	204	79	64
Puhaskasu alevi ettevõtete eest — <i>Bénéfice net des entreprises</i>	81	35	289	98	8	—	—	21	—	10	80	—55	117	415	83	60	65	34
Üldtoetused — <i>Subventions</i>	83	—	238	23	87	210	154	59	115	100	143	146	140	92	134	11	110	118
Mitmesugused tulud — <i>Recettes diverses</i>	3	11	—	1	17	2	8	—	34	—	—	1	49	—	—	—	7	24
Kokku korrallised tulud — <i>Total des recettes ordinaires</i>	788	818	1 371	743	1 598	1 457	1 485	702	1 321	1 159	1 028	1 139	1 183	1 774	965	1 064	1 136	1 085
Erakorralised tulud — <i>Recettes extraordinaires</i>	128	—	147	668	1 718	—	145	—	—	—	—	23	90	—	—	—	222	257
Kokku korrallised ja erakorralised tulud — <i>Total général des recettes ordinaires et extraordinaires</i>	916	818	1 518	1 411	3 316	1 457	1 630	702	1 321	1 159	1 028	1 168	1 273	1 774	965	1 064	1 358	1 342
Kokku korrallised ja erakorralised tulud 1933/34. a. — <i>Total général des recettes ordinaires et extraordinaires en 1933/34</i>	823	1 017	1 436	1 142	3 707	1 090	1 453	681	1 272	1 035	1 008	1 308	1 318	1 750	1 133	1 850	1 342	

(8 tuh. kr) alal. Teised tulude pealligid koondusid, neist märgatavamalt sissetulekud kapitalest ja mitmesugused tulud. Maksutulu, millel on suur osatähtsus alevite büdžetis, 68,1% 1933/34. a. kerkis 69,2% 1934/35. a. korralliste tulude summast. Tähtsamaks maksuliigiks osutub, nagu linnadelgi, kinnisvaramaks, andes 22,0% (1933/34. a. 21,0%) korrallistest tulust. Suuremaid tuluallikaid olid veel isikumaks (13,8%), trahterimaks (7,7%), maks tänavate müügikohtadena tarvitamise eest (8,0%), puhaskasu varade kasutamisest (7,3%), alevi asutised ja üldkulude tasud (7,0%) ning üldtoetused (9,8%), mis valdavas enamuses saadi riigilt. Ettevõttena kasustati sagedamini viinakauplust, mis andis üle poole ettevõtete puhaskasust. Korralliste tulude summa elaniku kohta oli keskmiselt 11,36 kr ja üksikul alevi 7,02 kr — 17,74 kr, sõltudes eeskätt makutulu tasemest. Viimase kujunemisel olid tähtsamaks tegureiks kinnisvara-, tänavate müügikohtadena kasutamis- ja isikumaks. Erakorralisest tuludest valdava osa andsid kinnisvara soetamiseks hangitud laenud.

Linnade ja alevite korrallised tulud, mis rida aastaid liikusid vähenemise suunas, näivad olevat jõudnud madalseisu 1933/34. a. Tegevusaastal ilm-

nenud tagasihoidlik kasv kestis tõenäoliselt ka 1935/36. a.

4. Völakoormis.

Endettement.

Suuremate erakorraliste väljaminekute katteks vajalikke summasid hangivad omavalitsused tavaliselt laenu teel kas väljaspoolt ehk omakapitalest. Esimest liiki laenudega (s. o. riigi- ja erapankadelt, asutusilt ja isikult saadud) olid koormatud kõik linnad ja 12 alevit. Völasumma ulatus esimesil 10 305 tuh. kr ja viimaseil 558,1 tuh. kr, mis on vastavalt 96,4% ja 105,9% eelmise aasta summast. Völasumma linnaelaniku kohta oli keskmiselt 32 kr, üksikul linnul 4,43 kr (Valga) — 45,66 kr (Paide) ja alevielaniku kohta vastavalt 22,16 kr ning 0,84 kr (Mustvee) — 71,66 kr (Kunda). Völgade % korralliste tulude summast (ühes ettevõtete ja varade sissetulekutoga) oli keskmiselt linnus 59,5 ja alevi 128,6 ning kõikus esimesil 15,6 (Valga) — 136,5 (Tõrva) ja viimaseil 7,9 (Mustvee) — 390,4 (Kunda). Omavalitsuste võlana arvustati ka erasikutele edasiantud riikliku chitulaenu summa — linnus 2 249 tuh. kr ja alevi 93,1 tuh. kr suuruses. 31. III 1935. a. olid linnamavalitsuste valduses bilansside andmeil järgmised varad (tuhandis kroones): sularaha 367, hoiuarved 4 930, väärtpaberid 4 907, vallasvarad 10 210 ja

Tab. 1. LINNADE TULUD JA KULUD (kr) 1. IV 1934 KUNI 31. III 1935 — RECETTES ET DÉPENSES DES VILLES DE 1. IV 1934 — 31. III 1935 (en kr)

	Tallinn	Tartu	Narva	Narva-Jõesuu	Pärnu	Nõmme	Viimsi	Valga	Rakvere	Võru	Häpssalu	Kuresaare	Petseri	Tapa	Paide	Türi	Tõrva	Paldiski	Kokku Total	Kokku %		
																				1934/35	1933/34	
KULUD — DÉPENSES.																						
Tahtsaaevad organid — Organes exécutifs	188 946	72 602	85 360	5 279	37 590	24 490	18 297	18 591	21 371	8 923	13814	14649	19420	10208	10884	10015	7 168	3 379	517 817	5,3	5,3	
Sotsiaalsed asutised: tööbõrs, orvikuohus, jurililine büroo jm. — Institutions sociales, bureau du travail, tribunal des orphelins, bureau juridique etc.	26 993	21 486	4 814	240	4 757	4 082	4 492	1 920	4 086	3 924	1 027	—	788	429	757	425	399	32	80 137	0,8	0,8	
Pensionid ja abirahad — Pensions	176 281	18 628	14 808	1 092	17 635	2 483	1 791	3 107	5 721	1 542	931	1 966	1 371	680	1 379	659	363	129	250 511	2,6	2,3	
Riiklikud asutised: korterikuohus, vanasigajad jm. — Institutions de gouvernement obligatoires locales, prisons etc.	12 516	7 458	2 795	415	3 205	1 604	—	1 888	2 072	1 000	477	50	—	41	7	559	84	—	27 907	0,3	0,2	
Tuletõrje — Pompiers	67 779	28 658	2 810	338	8 894	—	—	—	—	1 023	430	775	1 274	725	550	450	708	78	122 324	1,3	1,2	
Headkodud — Services publics	1092 557	374 460	76 868	7 634	95 972	61 404	53 808	33 054	31 476	24 047	33332	26117	17 047	6 630	13700	12417	11304	1 534	1 786 231	18,1	18,1	
Ehitusasakond — Service de constructions	124 549	22 258	—	8 021	3 915	10 861	1 888	—	3 593	1 310	448	—	—	—	—	1 230	—	—	178 023	1,8	1,7	
Sildade, aedade, platside korraldamine ja uute tegamine, hämard ja des con-rues, poolda, järele, places et squares.	506 787	152 083	58 430	570	59 620	46 620	31 926	24 221	19 629	15 799	14337	10598	9 055	4 870	11566	10075	10557	704	904 337	8,9	8,9	
Tänavate ja platside valgustamine — Eclairage des rues et places publiques	142 991	68 500	8 555	389	16 110	7 998	5 385	7 723	5 055	2 830	1 745	2 185	8 400	1 730	2 084	1 107	477	799	278 048	2,9	2,8	
Kaevude ja puuteveetorustiku korraldamine — Entretien des puits et des conduits d'eau potable	—	—	—	—	1 377	—	2 159	942	6	—	142	52	150	—	—	—	—	31	5 059	0,0	0,1	
Suvisõulude parandamine ja supelmaajad — Perfectionnement des stations balnéaires, établissements des bains de mer	5 379	—	121	0 075	8 349	2 886	—	—	—	410	6 863	4 612	—	—	—	5	—	—	35 800	0,4	0,2	
Reevete kanalisatsioonid — Evoues	32 000	22 335	4 418	—	2 321	—	—	—	2 683	508	197	454	1 791	—	—	—	—	—	60 705	0,6	0,7	
Mustase ja prügi kõrvaldamine — Vidange et balayage	18 841	2 288	1 219	—	989	—	483	330	416	433	100	56	—	30	—	—	34	—	25 189	0,3	0,2	
Korralduse üldkuuld ja mitmesug. töid — Services et travaux divers	263 010	7 001	3 850	—	35	—	2 194	—	89	2 734	—	2 160	1 751	—	60	—	236	—	282 620	2,9	3,5	
Haridus — Instruction publique	677 247	417 395	107 471	7 607	98 546	48 812	29 075	63 537	46 543	19 206	10173	8 996	13299	17987	26387	19154	8 562	4 602	1 534 399	16,7	15,5	
Koolivahetus — Service des écoles	19 600	6 708	2 772	—	3 280	1 806	345	2 706	307	1 258	60	280	—	240	220	240	326	—	40 678	0,4	0,4	
Alg-, kesk- ja erikoolid — Ecoles primaires, secondaires et spéc.	584 810	331 644	94 462	6 984	78 299	41 847	23 700	55 177	39 916	14 042	7 428	6 284	10089	17087	20934	18191	7 614	4 302	1 812 765	18,5	18,4	
Raamatukogud, arhiivid ja muuseumid — Bibliothèques, archives et musées	81 637	21 966	5 108	523	6 172	1 328	—	2 299	2 162	1 535	280	440	660	260	400	723	442	300	126 231	1,3	1,3	
Abirahad ja toetused hariduse osakarbeks — Secours pour la propagation de l'instruction	8 764	31 509	2 385	100	4 541	2 750	1 200	1 040	2 190	2 371	2 410	1 982	300	—	463	—	—	—	62 585	0,7	0,7	
Abirahad ja toetused tsirkulle ja autistidele — Secours aux personnes et aux institut.	32 588	28 573	2 769	50	6 254	1 050	3 830	1 715	1 268	—	—	—	2 250	300	4 370	—	180	—	82 145	0,8	0,7	
Hoolekannad — Assistance publique	886 193	229 707	107 727	3 969	114 737	50 970	44 311	41 507	43 831	26 403	10996	82266	7 475	7 829	16 415	8 665	4 937	1 767	1 629 175	16,7	16,7	
Hoolekannasakond — Service de l'assistance publique	51 285	12 246	4 248	—	2 986	2 451	1 042	1 875	2 833	1 746	—	—	—	—	—	28	—	—	81 553	0,8	0,8	
Vanadekodud ja vaestemajad — Asiles de vieillards et établissements de charité	149 258	64 616	24 883	248	23 369	8 682	9 734	9 622	8 587	8 947	4 479	7 922	1 845	1 340	4 369	1 520	1 191	872	330 384	3,4	3,2	
Õnneajad — Asiles de nuit	14 759	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15 220	0,1	0,1	
Leastekodud lastele ja maaguplastid — Orphelins, jardins des enfants et places à jeux	207 508	44 718	30 568	—	27 725	9 786	11 596	15 013	578	3 389	10	4 171	—	—	2 178	—	150	—	357 335	3,7	3,8	
Muud asutised — Divers	36 088	—	—	—	—	—	—	—	—	790	—	—	—	—	—	—	—	—	36 878	0,4	0,4	
Vaeste toetus ja abirahad — Subsides aux pauvres	407 195	193 777	48 104	3 751	58 891	30 101	20 677	14 997	30 033	18 531	6 457	10773	5 680	6 489	9 868	7 117	2 886	805	781 272	7,9	8,1	
Abirahad seltsele — Secours divers	20 100	3 350	—	—	1 866	—	362	—	800	—	50	—	—	—	—	—	—	—	26 528	0,3	0,3	
Tervishoid — Hygiène	683 231	135 690	84 216	335	77 363	3 628	76 890	8 340	64 466	39 767	3 438	1 428	1 456	2 791	13945	1 547	2 805	231	1 200 835	12,3	11,5	
Tervishoid osakond — Service de l'hygiène	26 788	17 993	4 147	385	4 041	2 476	1 908	907	3 208	1 497	1 607	—	—	—	785	499	957	—	67 148	0,7	0,7	
Haiglad, ambulatooriumid, valvekohad ja emade nõustamiskohad — Hôpitaux, ambulances, postes des secours et de con-	615 254	107 169	77 298	—	70 448	586	73 126	6 834	60 675	37 620	1 483	—	1 456	792	13446	590	620	286	1 067 123	10,9	10,3	
Emadeasutised — Maisons d'isolement	2 338	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 338	0,0	0,0	

18 867	—	2 212	—	2 479	—	956	486	583	400	—	19	—	—	—	—	—	1 263	—	27 265	0,3
2 616	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 489	0,0
15 671	7 376	559	897	308	528	528	65	—	167	144	—	—	—	—	—	—	—	—	21 185	0,3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 687	3 152	—	—	—	173	372	348	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
218 706	119 820	27 751	4 980	46 987	26 414	29 511	4 570	36 915	22 783	5 363	5 369	7 503	3 004	6 773	7 580	7 580	3 982	585 129	581 372	6,0
92 851	40 308	19 458	4 400	19 619	19 086	8 034	3 854	23 052	11 572	1 966	1 068	6 138	2 080	4 699	0 616	6 754	1 825	373 500	335 025	2,8
57 820	24 210	7 910	563	21 618	7 328	10 148	446	4 649	4 584	1 320	3 090	1 320	192	2 074	973	1 955	557	157 157	102 922	1,6
69 085	65 307	383	17	5 750	—	5 389	270	9 214	6 627	2 087	311	—	—	—	—	—	—	154 340	143 825	1,6
59 776	10 238	5 526	494	2 599	2 018	1 785	1 500	5 614	1 758	1 132	4 129	2 538	1 137	538	8 436	735	396	110 649	171 410	1,1
4091 315	1335 342	468 866	32 463	508 327	225 895	261 732	179 615	260 995	151 886	71236	83744	72150	51312	91131	69906	44385	14550	8 016 840	7 831 912	82,3
1153 372	209 635	24 628	—	78 114	139 353	—	14 802	22 933	4 746	23657	8 133	—	—	10089	23289	4 293	446	1 725 615	2 064 426	17,7
868 198	142 809	—	—	32 809	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	841 611	1 422 414	8,6
327 647	53 757	14 653	—	27 786	21 648	—	14 462	10 589	3 480	15129	6 053	—	—	10000	—	757	—	506 541	180 785	2,5
—	—	—	—	4 130	55 842	—	340	7 308	78	24	1 480	—	—	39	320	3 536	137	86 048	90 671	0,9
—	—	—	—	3 006	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 006	—	—
5247 887	1544 977	493 492	23 463	586 441	355 261	732 194	417 253	928 928	156 604	999 13	93877	72150	61351	114 220	74199	44631	14550	9 742 483	9 896 338	100
5379 700	1560 232	511 273	26 928	562 408	240 451	279 360	191 832	269 216	161 263	85454	192023	70607	61403	88681	74199	45052	16139	9 928 260	—	—
1666 254	419 267	164 034	10 541	106 028	69 155	82 688	51 717	51 719	43 435	24620	23776	14019	10930	29035	18796	6 853	4 657	3 788 747	2 897 939	28,2
1348 755	319 075	111 497	3 179	65 360	45 860	61 325	33 712	35 308	38 164	14084	14673	6 482	4 826	14851	19390	3 192	3 305	2 183 530	2 321 560	21,6
184 495	79 076	48 833	452	32 570	19 511	17 280	14 947	13 714	9 037	6922	4 400	6 170	5 547	4 618	4 230	3 448	1 222	432 978	400 130	4,6
133 004	21 110	9 234	640	4 911	1 123	4 113	3 058	2 702	1 254	581 1 064	1 587	457	589	686	213	130	—	186 082	168 760	1,7
—	—	—	8 670	3 187	1 665	—	—	—	—	3 008	1 683	—	—	—	—	—	—	10 143	7 489	0,1
503 457	215 330	56 588	7 321	49 778	20 219	35 996	28 127	42 980	18 072	16171	15241	17140	17891	13076	9 325	9 166	1 689	1 071 377	1 035 392	10,8
123 108	38 481	11 083	1 159	14 402	3 625	6 746	6 239	7 231	3 721	3 005	2 819	3 786	1 977	2 041	2 187	1 171	633	228 392	218 965	2,3
131 417	76 383	22 768	4 700	21 863	8 332	15 967	13 527	13 527	6 326	6 337	3 094	5 113	3 094	5 368	4 101	5 090	1 021	396 845	390 277	4,0
106 150	45 433	7 044	264	4 992	1 694	4 488	3 790	3 657	1 470	846	650	1 223	1 390	540	467	294	12	184 851	130 896	1,9
11 443	1 347	2 430	282	737	798	384	1 283	1 404	785	832	74	419	348	621	445	394	8	23 979	24 855	0,3
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	29 292	29 292	0,0
15 805	3 081	—	—	2 646	—	720	—	—	—	—	—	—	—	168	15	—	—	22 781	18 985	0,2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65 308	55 029	10 061	639	4 638	5 785	9 978	5 069	16 478	6 664	4 462	6 100	6 479	5 833	4 391	2 125	2 277	15	208 986	199 221	2,1
—	—	3 140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 140	3 043	0,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	560	200
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574	0,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	511	0,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 632	3 128
69 071	26 147	12 069	777	33 033	5 114	5 867	2 758	4 401	1 603	2 874	2 353	10 436	1 469	1 279	1 359	902	548	184 120	157 151	1,9
12 436	7 435	2 105	77	794	611	1 880	617	1 003	164	735	350	50	165	147	245	321	118	26 252	30 884	0,3

Venetäiskontrollid ja laboratooriumid — *Diagnostics et laboratoires*
 Kiranid — *Secours transcaucasien*
 Tavalise vastu võitlemine — *Lutte contre les épid.*
 Loomade arstiline — *Traitement des bestiaux*
 Abirahad ja mitmesugused kuld — *Subsides et dépenses diverses*

Rahandusoperatsioonid — Opérations financières
 Laenuade tasumine — *Amortissement des dettes*
 Põhivõla tasumine — *Virement des crédits*
 Kapitalide asutamine — *Création de capitaux*
 Mitmesugused kuld — *Dépenses diverses*

Kokku korraldised kuld — Total des dépenses ordinaires
 Erakorralised kuld — *Dépenses extraordinaires*
 Ehitavõtte laendamise juu. — *Emprunt des entreprises*
 Kinnisvara müümine — *Cession d'immeubles*
 Hääletamised — *Travaux publics*
 Võlgade tasumine — *Remboursement*

Kokku korraldised ja erakorralised kuld — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires
 Kokku korraldised kuld 1933/34. a. — *Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires en 1933/34*

TULUD — RECAPITULÉS.
I. Varaanduslikust seisundist sõltuvad maksud — Impôts sur les biens.
 Kinnisvara, ja tihjadete krunnide maks — *Impôt foncier*
 Inpõlvimõõd — *Impôt sur la racine*
 Puhkuskasumaks — *Impôt sur la bénéfice net*
 Survistusmaks — *Droit de balottage*

II. Tõusitus-kaubanduslikud maksud — Taxes industriel et commerciale.
 Artisanite kasumaks — *Patentes des établis- sements industriels et commerciaux.*
 Trahterimaks — *Restaurants*
 Lõbustusmaks — *Jouissance publiques*
 Sõid-, kuulutus- ja reklaamimaks — *Enregistrement, annonce et réclame*
 Maks karmusest — *Cherriage*
 Maks lohusõidust — *Vente des animaux*
 Maks saapapuhustajalt — *Cheurs des boites*
 Maks laenu- ja vürkaupajalt — *Marchandises forcées*
 Maks kalapüüjalt — *Pêcheurs*
 Oletandemaks — *Vente de la bière*
 Pijardimaks — *Billards*
 Mitmesugused maksud — *Diverses*

III. Maksud tarvitamisõiguste pealt — Impôts et taxes sur les droits d'usage
 Hobuste ja sõidukite pealt veokirjalt — *Chevaux, véhicules et camionnage*

Turkkaubamaja — Halles de marché	5131	0,0	0,0
Lalipahai — Chaufour	3855	0,0	0,0
Pudrottehas ja muutusevedu — Entreprise de vidange, fabrications d'engrais	7 095,5	0,1	0,1
Sepikoda — Porge	317	0,0	0,0
Saarevesti — Societe	868	0,0	0,0
Kaahukoda — Betonca publique	6 839,6	0,1	0,1
Kahvasaam — Beins puhtid	1 962	0,0	0,0
Peenokoda — Larcour	2 908	0,1	0,0
Betonitöödustus — Industrie de béton	13	0,0	0,0
Talliskivitehas — Briqueterie	642	0,0	0,0
Muud — Autres	— 4 080	— 0,1	— 0,0

VII. Mitmesugused sissetulekud eritell- annele allimisel — Recettes diverses Sellest: a) Toet. valitsus. — Subvent. du Gouvernement.	1052 953	359 961	152 191	2 399	145 988	65 192	110 182	57 816	96 449	54 837	116 359	23 979	6 582	17 637	24 457	24 792	123 753	2 353	2 242	286	1 959	436	22,7	19,5
b) Omavalits. — Stövenent. des comm. locales.	386 654	163 455	43 778	2 350	27 529	36 608	22 919	18 489	10 585	16 559	7 708	11 917	3 923	6 507	7 046	9 973	6 910	706	723	622	631	175	7,3	6,3
c) Kapitälent. — Capitaliz. — Tööbõrs, vaestelastekohus, juridiinne bi- roo jne. — Bourse du travail, tribunal des orphelins etc.	10 888	22 820	2 144	—	4 384	300	565	2 075	1 776	3 200	243	1 051	150	—	—	450	5	1 547	51	588	19	916	0,5	0,2
Sellest: a) Toetused valitsuselt — Sub- ventions du Gouvernement	2 696	9 181	1 066	—	2 053	1 085	1 383	1 153	1 314	550	206	—	280	228	231	450	86	—	22	057	20	988	0,2	0,2
b) Toetused valitsuselt — Sub- ventions du Gouvernement	2 000	2 125	500	—	400	200	576	400	100	150	109	—	50	90	76	—	50	—	6	316	6	464	0,1	0,1
Henkora alal — Services publics	227 690	65 505	33 405	1 856	30 478	40 207	33 560	21 471	11 382	14 682	8 029	18 120	5 734	2 011	7 271	12 672	9 631	641	546	266	432	003	5,5	4,3
Sellest: a) Toetused valitsuselt — Sub- ventions du Gouvernement	214 871	55 108	31 332	1 840	19 324	21 577	17 941	16 221	6 182	13 294	5 875	8 483	3 873	2 911	3 476	6 021	5 917	641	435	281	332	026	4,4	3,3
Balli, nautised — Institutions du Gouvern. Hariduse alal — Instruction publique	84 428	1 084	927	—	1 108	—	—	—	—	977	—	687	363	10 607	2 108	8 857	356	1 712	37	658	35	131	0,4	0,4
a) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	125 429	161 445	88 905	—	30 014	11 442	1 663	25 970	18 049	977	—	687	363	10 607	2 108	8 857	356	1 712	439	355	363	002	4,5	3,8
b) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	4 438	9 560	—	—	2 620	—	—	888	75	897	—	584	508	675	898	300	65	—	21	488	19	512	0,2	0,2
Hoolekande alal — Assistance publique a) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	160 373	43 246	18 859	510	14 169	11 905	7 245	6 694	6 318	2 728	2 714	5 011	—	1 871	3 224	2 243	1 026	—	288	196	300	059	2,9	3,0
b) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	87 626	31 832	10 096	510	7 805	11 965	3 133	3 209	2 118	1 133	2 852	—	1 064	2 070	1 884	610	—	—	168	087	159	475	1,7	1,6
Tervishoiu alal — Hygiene publique a) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	502 328	99 500	58 700	—	97 574	493	66 431	2 523	58 331	35 394	600	155	—	1 047	11 628	570	1 205	—	907	519	780	753	9,2	7,5
b) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	77 724	4 700	1 850	—	246	1 569	850	1 019	100	600	—	—	1 039	750	570	33	—	—	91	050	110	798	0,9	1,1
VIII. Rahandusopretisoonid — Opéra- tions financières	58 362	43 365	4 966	10 003	10 825	17 412	31 966	1 477	31 102	22 074	5 672	4 567	3 553	2 722	29 886	2 143	892	37	273	838	210	842	2,6	2,1
Arand laenude tasumine — Amortissement des dettes	18 845	—	2 804	—	6 440	17 038	171	9 064	16 097	3 120	1 068	75	—	932	500	500	—	—	83	008	68	953	0,8	0,7
Saadud protsendid	39 517	—	2 182	—	4 379	466	14 928	1 306	3 838	5 977	1 404	3 499	278	422	30	1 372	392	37	88	078	—	—	0,9	—
Saadud laenuid	—	—	—	10 000	—	—	—	4 000	—	—	—	—	3 000	2 300	—	—	—	—	—	—	—	—	0,2	—
IX. Mitmesugused muid sissetulekud — Recettes diverses	23 738	556	3 249	84	—	—	—	958	1 380	294	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) Toetused valitsuselt — Subventions du Gouvernement	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku korralised tulud — Total des recet- tes ordinaires	4668 978	1367 687	475 488	32 463	536 610	236 071	289 620	169 873	275 647	149 896	74 935	96 591	83 785	56 813	932 290	72 284	45 627	136 25	8 410	883	8 059	923	85,1	80,2
Erakorralised tulud — Recettes extraordin. Laenuid — Emprunts	940 037	196 366	24 705	—	70 938	135 216	4 839	14 462	15 925	6 775	25 656	7 936	—	7 000	21 264	1 890	446	—	—	—	—	—	—	—
a) Kapitälent. — de capitaliz. — Kõpiti, tagasihakata. — De capit. sans remboursement	770 204	36 350	—	—	20 527	48 657	—	14 036	—	5 000	—	—	—	7 000	1 5735	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Varade müük — Vente des biens Toetused riigilt — Subventions du Gouvern. a)	848 742	—	—	—	20 527	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b)	150 812	160 007	24 705	—	48 130	04 011	—	2 402	1 389	4 675	3 602	3 143	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku korralised ja erakorralised tulud — Total général des recettes ordinaires et extraordinaires	5249 015	1563 453	498 193	32 463	627 546	371 287	294 459	204 335	291 272	156 671	103 691	98 527	83 785	63 813	114 554	74 163	46 073	136 25	9 886	847	9 886	847	100	100
Kokku korralised ja erakorralised tulud 1933/34. a. — Total général des recettes ordinaires et extraordinaires en 1933/34	5698 538	1026 701	508 016	27 036	508 094	102 423	270 705	194 325	272 372	158 436	83 000	98 820	72 654	61 410	68 753	74 183	45 264	161 711	10 072	492	—	—	—	—

ALEVIETE TUUD JA KULUD (er l. IV 1934 KUNI 31. III 1935 — RECEPTEES ET DÉPENSES DES BOUGES DE 1. IV 1934—31. III 1935 (er br).

	Kulut — Dépenses.													Kokku %									
	Mustveo	Mõõnakilla	Jõhvi	Oeykila	Kunda	Sindi	Elva	Kullaste	Antsla	Kardla	Kil-Nõmme	Tõgeva	S.-Jaani	Kaiba	Muska	Võpsu	Kokku	Tõul	Kokku	1933/34. a.	1934/35	1933/34	
I. Alevivolikogu — Conseil de bourg	341	60	53	—	174	78	310	45	82	—	—	393	4 011	2 519	82	—	1 277	2 702	66 081	67 749	20,7	21,9	0,8
II. Alevivalitsus — Administration de bourg	5 836	3 572	4 568	4 016	6 690	5 548	5 648	3 285	4 887	2 643	3 993	4 911	2 068	2 333	2 209	1 700	66 081	67 749	66 081	67 749	20,7	21,9	0,8
III. Sotsiaal-administratsioon — Administration publique	232	188	216	181	282	446	546	192	68	135	104	218	130	—	246	9	3 143	3 437	1 460	1 460	1,0	1,1	0,1
Alevi vareslastekohus — Tribunal des orphelins	170	138	216	70	18	362	113	54	44	41	18	63	60	—	171	—	1 547	1 547	1 547	1 547	0,5	0,5	0,5
Alevi vareslastekohus — Tribunal des orphelins	47	—	—	102	84	433	188	—	4	69	80	205	90	—	75	—	1 526	1 711	1 711	1 711	0,6	0,5	0,5
Muud — Divers	1,5	—	—	—	—	—	—	—	20	25	—	10	—	—	—	—	70	260	260	0,0	0,1	0,1	
IV. Heakord — Services publics	4 597	3 890	6 003	3 783	4 785	6 772	4 630	888	1 228	2 614	1 977	2 975	1 113	3 079	1 425	907	50 315	45 478	45 478	45,7	43,9	14,9	
Heakord — Services publics	—	275	320	—	93	622	281	—	50	774	60	89	—	—	8	749	3 827	7 888	7 888	1,0	2,5	2,5	
Heakord — Services publics	2 708	2 365	3 011	3 487	1 590	1 413	1 980	788	374	817	1 202	2 068	233	1 721	698	50	25 364	21 244	21 244	7,9	6,6	6,6	
Heakord — Services publics	702	200	847	15	691	210	1 446	—	846	296	137	547	530	—	145	9	6 210	4 072	4 072	2,0	1,5	1,5	
Heakord — Services publics	292	374	194	104	162	140	130	50	135	80	89	150	100	—	80	34	2 251	2 251	2 251	0,7	0,7	0,7	
Heakord — Services publics	835	607	724	177	2 240	4 387	823	—	308	647	480	121	230	—	194	63	13 100	8 827	8 827	4,1	2,7	2,7	
V. Haridus — Instruction publique	6 219	3 974	5 050	2 972	8 121	3 484	4 297	2 288	3 759	5 869	1 811	1 120	1 982	962	1 467	1 163	54 238	49 549	49 549	17,0	12,3	12,3	
Alevi avalik raamatukogu ja lugemistaud — Bibliothèques	125	50	100	823	320	200	50	50	433	50	60	70	45	30	20	10	1 259	1 259	1 259	0,6	0,6	0,6	
Alevi koolid — Ecoles	6 014	3 988	4 950	2 988	7 801	3 004	4 101	2 008	3 306	5 819	1 751	—	1 914	—	1 447	—	49 714	47 172	47 172	15,6	14,6	14,6	
Muud — Divers	39	36	—	61	—	200	56	170	20	—	—	1 050	—	882	—	—	2 528	435	435	0,8	0,1	0,1	
VI. Tervishoid — Hygiène	240	325	343	280	—	144	1 032	490	426	68	180	50	248	350	284	128	4 588	4 745	4 588	1,4	1,5	1,5	
Tervishoid — Hygiène	120	300	300	240	—	144	240	460	426	68	180	50	240	350	284	128	2 570	2 630	2 570	0,8	0,8	0,8	
Muud — Divers	120	25	43	40	—	144	792	10	—	—	—	8	8	350	284	—	2 018	2 095	2 095	0,6	0,7	0,7	
VII. Hooldamine — Assistance publique	3 227	3 158	3 989	4 331	4 772	4 567	2 513	184	3 831	2 584	1 568	1 587	1 686	1 059	1 351	372	40 379	42 097	42 097	12,6	12,9	12,9	
Lainute hooldamine — Assistance sans hospitalisation	2 503	2 222	3 989	4 327	4 232	3 811	2 505	184	3 698	2 584	1 370	1 557	1 343	1 059	917	372	36 658	37 743	36 658	11,5	11,7	11,7	
Alevi vanadekodu — Asile de vieillards	224	501	—	4	540	756	—	—	24	—	80	30	293	—	434	—	2 925	3 502	3 502	0,9	1,1	1,1	
Muud — Divers	—	375	—	—	—	—	8	—	209	50	100	30	45	—	—	—	826	352	352	0,2	0,2	0,2	
VIII. Kapitalid — Capitalux	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	285	—	—	—	39	5 274	396	5 274	1,7	0,1	0,1	
IX. Laenude ja protsentide tasumine — Amortissement des dettes et versement des intérêts	186	875	5 593	1 488	8 699	—	4 478	1 288	2 694	1 302	1 107	1 842	—	3 674	—	—	32 036	30 202	32 036	10,0	9,4	9,4	
X. Mitmesugused kulud — Dépenses diverses	473	393	339	307	1 666	328	2 507	1 005	358	206	280	162	167	128	1 075	182	9 494	16 989	9 494	3,0	5,3	5,3	
XI. Tagavarasumma — Réerves	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—	—	0,0	0,0
Korralised kulud kokku — Total des dépenses ordinaires	20 851	16 385	26 053	17 358	35 109	25 847	32 871	9 565	17 233	15 421	11 020	12 739	9 395	11 771	4 837	4 490	266 845	263 093	266 845	83,5	81,5	81,5	
Erakorralised kulud — Dépenses extraordinaires	3 850	—	—	—	—	—	2 526	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52 905	59 532	52 905	16,5	16,5	16,5	
Kinnisvaraade sootamine — Acquisit. des immeubles	1 150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34 752	47 339	34 752	10,9	14,8	14,8	
Erikapit. ja fondide asutamise ning täendamise — Capitalux spc. et fonds	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Laenude tasumine — Amortissement des dettes	2 000	—	—	—	—	—	1 220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku korralised ja erakorralised kulud — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires	24 501	16 385	29 053	27 723	61 109	25 847	28 597	9 565	17 233	15 421	11 020	13 072	10 324	11 771	7 837	4 490	319 750	322 625	319 750	100	100	100	
Kokku korralised ja erakorralised kulud 1933/34. a. — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires en 1933/34	10 894	24 407	26 013	22 231	70 983	17 932	20 260	8 346	18 490	14 054	10 792	14 177	12 770	14 471	10 264	8 566	322 435	322 435	322 435	—	—	—	—

Tulud — Receipts.

I. Maksud — <i>Impôts</i> .	14 231	15 299	15 344	10 226	21 199	30 558	19 500	9 554	12 971	11 397	8 533	10 313	8 137	11 089	6 390	2 582	197 122	166 163	57.8	55.1		
Kunivaramaks — <i>Impôt immobilier</i>	633	1 131	3 302	1 635	17 151	14 188	5 188	1 115	4 801	3 562	2 077	1 206	4 582	2 700	1 312	77	63 810	58 840	18.5	17.4		
Tulumaks alevi osad — <i>Impôt sur le revenu</i>	758	737	743	438	600	608	377	450	606	485	514	251	310	382	323	203	7 870	6 198	9.3	1.8		
Isikmaks — <i>Impôts personnels</i>	6 881	4 679	1 731	2 500	—	1 026	4 316	5 218	58	4 287	2 428	1 904	—	1 800	939	646	37 863	37 901	11.1	11.2		
Põhikamaku liks — <i>Patentes des établissements industriels et commerciaux</i>	1 020	1 388	1 030	812	282	653	1 081	191	700	554	815	1 160	480	445	392	120	11 531	11 634	8.4	8.4		
Arhiivkassamaku liks — <i>Impôt sur le bénéfice net</i>	690	448	282	132	985	2 308	885	91	170	1 172	2 982	1 422	221	371	120	38	9 188	4 962	2.7	1.5		
Traherimaks — <i>Reservations</i>	1 050	1 915	2 794	1 621	0 000	2 586	2 366	231	3 140	1 442	1 962	1 530	1 485	950	2 000	41	22 577	25 886	6.5	7.7		
Maks kuniutustelt ja reklaamidelt — <i>Emeign, annonces et réclame</i>	46	66	328	68	—	20	18	10	203	51	61	240	—	86	108	22	1 417	1 561	0.4	0.5		
Maks turude, tänavate ja platside tarvitamise eest müüjakohtadeks — <i>Marchands forains</i>	2 095	968	2 800	1 646	121	653	3 314	673	2 238	2 511	1 647	2 372	430	2 526	593	621	23 484	20 000	6.8	5.9		
Maks võlustustelt — <i>Jonissances publiques</i>	241	343	680	175	306	304	243	112	269	25	302	1 083	182	—	290	75	3 656	3 140	1.1	0.9		
Maks erisäukute hõbustelt ja sõiduratsadelt — <i>Chevances et récépés</i>	—	159	87	—	295	25	150	155	21	—	122	—	6	40	—	24	1 031	1 248	0.3	0.4		
Maks koortelt — <i>Chiens</i>	52	215	158	100	96	135	258	41	110	52	148	144	88	101	95	30	1 819	1 508	0.5	0.4		
Maks jaegrustalt ja automasinadelt — <i>Cycles</i>	275	279	517	112	358	180	254	65	110	194	—	—	170	250	106	64	3 341	3 408	1.0	1.0		
Maks siviiljagelt — <i>Droit budétaire</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	940	747	0.3	0.2		
Maksud dokumendidele — <i>Documents</i>	148	105	84	48	37	50	101	47	85	38	97	70	34	77	59	23	1 141	1 155	0.3	0.3		
Muud maksud — <i>Diverses</i>	197	2 834	1 021	1 129	318	64	289	846	244	289	163	36	149	1 301	48	602	8 791	6 788	2.6	2.0		
II. Puhaskasu varandusto kuniutamisest — <i>Bénéfice net de l'exploitation des propriétés</i>																						
1 198	1 110	1 930	1 447	3 697	497	2 543	344	2 280	1 173	1 693	1 496	358	1 191	526	576	—	21 283	21 903	6.2	6.5		
III. Kapitalid — <i>Capitoux</i>																						
131	—	115	55	—	119	4	1	109	75	372	—	—	—	95	—	—	—	1 296	4 905	0.4	1.5	
IV. Alevi asutised ja ühikutele tasud — <i>Paiements pour les services rendus</i>																						
2 071	743	1 389	3 456	2 058	1 041	91	2 915	2 690	622	177	150	145	428	—	49	1 398	19 647	15 008	5.8	4.7		
484	100	300	645	1 686	817	418	17	105	10	0	11	20	—	—	—	140	7 243	2 012	2.1	0.6		
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.73	0.0		
152	36	90	183	32	418	91	5	71	184	145	—	—	—	—	—	1	1 408	1 475	0.4	0.4		
1 207	145	—	1 572	583	198	425	1 790	387	—	—	—	—	—	—	—	759	8 805	3 720	2.0	1.1		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 881	3 368	1.1	1.0		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	12	0.0	0.0		
505	108	284	1 161	1 631	593	161	—	2 147	244	45	31	143	—	—	—	—	7 346	7 355	2.2	2.2		
V. Puhaskasu alevi eelvõtteidest — <i>Bénéfice net des entrepr.</i>																						
2 302	765	4 891	1 371	143	296	—	338	—	140	1 154	—	—	—	—	—	—	16 463	8 669	4.8	2.5		
112	—	417	113	124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 061	1 102	0.3	0.3		
—	513	4 474	19	758	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 215	2 652	1.8	0.8		
2 100	252	—	1 256	—	1 050	—	338	—	140	1 154	1 165	—	—	—	—	—	9 701	6 589	2.0	2.0		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 024	0.2	0.5	
2 850	—	4 853	464	1 626	4 063	2 697	943	1 388	1 457	2 065	1 669	1 445	887	1 269	56	—	27 627	29 673	8.1	8.8		
2 850	—	—	—	1 626	1 413	2 321	943	1 788	1 421	2 069	1 669	1 445	887	869	50	—	24 100	29 209	7.1	8.1		
VII. Mõnesugused tulud — <i>Recettes diverses</i>																						
86	250	—	25	311	31	141	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 926	0.5	1.7	
Kokku korraldeld tulud — <i>Total des recettes ordinaires</i>																						
22 369	18 167	28 064	14 976	29 772	27 020	25 926	11 271	29 587	16 851	14 859	13 032	13 198	17 192	9 099	4 806	—	286 123	272 248	83.7	89.9		
Kapitalidest tagastamiseks — <i>De capti. sans remboursement</i>																						
3 650	—	3 060	13 455	32 000	—	2 556	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64 682	16.3	19.1	
950	—	1 000	455	—	1 306	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 073	13 208	1.5	3.6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33 000	50 000	9.6	14.3
2 700	—	—	2 000	12 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16 700	—	4.9	
Kokku korraldeld ja etakorraldeld tulud — <i>Total général des recettes ordinaires et extraordinaires</i>																						
26 019	18 167	31 004	28 431	61 772	27 020	28 482	11 271	30 587	16 851	14 859	13 365	13 127	17 192	9 099	4 800	—	337 936	342 016	100	100		
23 384	22 588	29 340	23 014	69 090	20 217	25 374	10 920	19 821	15 018	14 570	14 000	13 587	16 937	10 689	8 386	—	—	—	—	—	—	

General des recettes ordinaires et extraordinaires en 1933/34.

kinnisvarad 67 300. Alevivalitsuste varade seis oli samal ajal: kassa 17, hoiuarved 43, erikapitalide väärtpaberid ja hoisusummad 46, vallasvarad 198, kinnisvarad 978. Omavalitsuste varad avaldavad

üldiselt kasvu kalduvust. Sellest järeldub büdžeti koormamine, mis toimub laenude kustutuste ja intresside tasude ning korralise ja erakorralise eelarve vastavate kulude näol, on sageli võrdlemisi raske.

Linnade ja alevite võlad 31. III 1935.

	Võlasumma		Võla % korral. tulust	Edasiant. riikl. chitusl. 1 000 kr		Võlasumma		Võla % korral. tulust	Edasiant. riikl. chitusl. 1 000 kr
	1 000 kr	1 elan. kohta senti				1 000 kr	1 elan. kohta senti		
Tallinn	5 593	4 050	60,2	1 274	Mustvee	2,4	84	7,9	20,5
Tartu	2 461	4 180	77,1	323	Mõisaküla	22,3	1 004	30,5	14,8
Narva	271	1 078	35,0	25	Jõhvi	111,0	5 477	247,0	3,0
Pärnu	303	1 933	34,8	63	Otepää	65,6	2 759	275,2	—
Nõmme	428	2 833	81,8	194	Kuuda	133,5	7 160	390,4	23,6
Viljandi	271	2 209	56,3	100	Slindi	—	—	—	—
Valga	48	443	15,6	20	Elva	69,8	3 008	237,4	—
Rakvere	143	1 426	32,1	56	Kallaste	8,8	548	73,0	—
Võru	110	2 063	44,2	53	Antsla	70,2	4 506	206,2	31,2
Haapsalu	52	1 119	35,9	19	Kärdla	38,8	2 060	210,9	—
Kuressaare	54	1 206	34,0	—	Kil-Nõmme	—	—	—	—
Petseri	71	1 661	41,3	—	Jõgeva	14,5	1 267	59,4	—
Tapa	72	1 919	80,9	28	S.-Jaani	—	—	—	—
Paldre	150	4 566	103,4	31	Keila	25,7	2 052	81,1	—
Türi	60	2 007	57,7	22	Mustla	—	—	—	—
Tõrva	101	3 886	130,5	24	Võõpsu	4,6	1 020	60,5	—
Paldiski	27	3 173	128,6	17					
Linnad_kokku	10 305	3 200	59,5	2 249	Alevid kokku	558,1	2 216	128,6	93,1

Linnade ja alevite tulude ja kulude kohta varem Keskkõitöö väljandis ilmunud:

Linnade ja alevite tulud ja kulud 1933/34 m.-a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 108(11) 1935 a., lk. 564—575.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1932/33 m.-a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 155(10) 1934 a., lk. 493—497.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1931/32 — H. Neubaus, Eesti Statistika nr. 130(6) 1933 a., lk. 297—305.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1930/31 m.-a. — H. Neubaus, E. Statistika nr. 127(7)—129(8) 1932 a., lk. 441—450.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1929/30 m.-a. — H. Neubaus, E. Statistika nr. 118(4) 1931 a., lk. 197—206.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1928/29 m.-a. — H. Neubaus, E. Statistika nr. 100(3) 1930 a., lk. 157—168.

A. Lepp.

ALG- JA KESKKOOLID 1935/36. õ/a.

ÉCOLES PRIMAIRES et SECONDAIRES en 1935/36.

Sisuu: I. Algkoolid. 1. Koolide, klasside, kl.-komplektide ja õpilaste arv ning koostis, lk. 638. 2. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korraldus, lk. 641. 3. Õpilaste edasijõudmine, lk. 642. 4. Algkooli kulud, lk. 643. 5. Algkooli õpetajad, lk. 644.
II. Keskkoolid. A. Uued keskkoolid (1934. a. seaduse alusel). 6. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis, lk. 644. 7. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korraldus, lk. 645. 8. Õpilaste edasijõudmine, lk. 645. 9. Õpetajate koostis lk. 645.
B. Endised keskkoolid (1922. a. seaduse alusel). 10. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis, lk. 646. 11. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korraldus, lk. 648. 12. Õpilaste edasijõudmine, lk. 648. 13. Keskkoolide kulud, lk. 649. 14. Õpetajate koostis, lk. 649.

I. ALGKOOID — ÉCOLES PRIMAIRES.

I. Koolide, klasside, kl.-komplektide ja õpilaste arv ning koostis.

Nombre de classes et d'élèves des écoles primaires.

(1934/35. õ/a. 1 218), erakoolid 19 (28). Linnakoolide

Koolid. Algkoolide arv on, võrreldes eelmise õ/a., kahenenud 11 võrra: 1 246-lt 1934/35. õ/a. 1 235-le 1935/36. õ/a. Avalikke algkooli oli vaadeldaval õppeaastal 1 216

huigas (123) oli 1935/36. õ/a. ühiskooli 94, lahuskooli 29 (poeglasi 14, tütarlaste 15). Maal töötavad ainult ühiskoolid.

Klassid. Klasside arv on linnus langenud 880-lt 845-le (—35), maal veidi suurenenud — 5 796-lt 5 814-le (+18). Üksikute klasside järgi peegeldub liikumine üle riigi järgmiselt:

	1935/36. õ/a.	1934/35. õ/a.	+,-	%
I	1 214	1 192	+22	+1,8
II	1 203	1 209	-6	-0,6
III	1 216	1 201	+15	+1,2
IV	1 161	1 185	-24	-2,0
V	964	962	+2	+0,2
VI	901	927	-26	-2,8
Kokku	6 659	6 676	-17	-0,3

Klassikomplektid. Klassikomplektide arv on, samuti kui klassidegi oma, langenud linnus (-38) ja veidi tõusnud maal (+22). Klassikomplekti keskm. koormus on maal endiselt 31 õpil., linnus vähenenud 35 õpilaselt 34-le. Üksikuis linnus kõigub keskm. klassikomplekti koormus 26 (Paide) — 40

Algkooli klasside arv — *Nombre de classes des écoles primaires.*

	Arv 1935/36 — <i>Nombre de classes</i>							Kokku Total	Klasside arv 1935/36. õ/a. <i>Nombre de classes pendant l'ann. scol. 1934/35</i>	Klasside tihedus = 100 <i>Nombre total de classes = 100</i>					
	I	II	III	IV	V	VI	I			II	III	IV	V	VI	
Linnad — <i>Villes</i>	149	148	149	153	126	120	845	880	17,7	17,5	17,0	18,1	14,9	14,2	
Maad — <i>Arrondiss.</i>	1 065	1 055	1 067	1 008	888	781	5 814	5 796	18,3	18,2	18,4	17,3	14,4	13,4	
Kokku — Total	1 214	1 203	1 216	1 161	964	901	6 659	6 676	18,2	18,1	18,3	17,4	14,5	13,5	
1934/35	1 192	1 209	1 201	1 185	962	927	6 676	—	17,8	18,1	18,0	17,8	14,4	13,9	
1933/34	1 190	1 190	1 223	1 173	973	900	6 664	—	17,9	17,9	18,4	17,6	14,6	13,6	
1932/33	1 184	1 224	1 226	1 166	943	885	6 628	—	17,9	18,5	18,5	17,6	14,2	13,3	
1931/32	1 209	1 227	1 222	1 134	930	848	6 570	—	18,4	18,7	18,6	17,3	14,1	12,9	
1930/31	1 212	1 217	1 186	1 149	897	785	6 456	—	18,5	18,8	18,5	17,8	13,9	12,2	
1929/30	1 228	1 208	1 205	1 130	848	642	6 261	—	19,6	19,3	19,3	18,0	13,5	10,3	

(Põltsamaa) ja maades 29 (Järva) — 34 (Petersi) piires.

Maal töötab õpetaja tavaliselt 2—3 õppeaastaga (1935/36. õ/a. 73,8%). Ka neljast õppeaastast koosnevaid klassikomplekte leidub veel kõigis maades.

Linnus koosneb klassikomplekt enamikus ühe õppeaasta õpilasist (1935/36. õ/a. 87,6%).

Klassikomplektide koostis kahel viimasel õ/a. (%):

	Linnus		Maal		Kokku	
	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35
1 õ/a.	87,6	88,4	20,6	19,0	35,0	34,6
2 „	8,3	7,8	45,1	47,3	37,2	38,4
3 „	3,7	3,4	28,7	27,7	23,3	22,2
4 „	0,4	0,4	5,2	5,7	4,2	4,5
5 „	—	—	0,3	0,3	0,2	0,3
6 „	—	—	0,1	—	0,1	—
Kokku { %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
{ arv	722	760	2 645	2 623	3 367	3 383

Klassikomplektide koostis 1935/36. õ/a. *Composition de complets de classe.*

	Koolide arv <i>Nombre d'écoles</i>	Klasside (õppea. arv) <i>Nombre de classes</i>	Klassikomplektide arv <i>N. de complets de classes</i>	Neist — <i>Dont</i>					
				1. õppeaastaga	2. aastaselt	3. õppeaastaga	4. õppeaastaga	5. õppeaastaga	6. õppeaastaga
Linnad — <i>Villes</i>	123	845	722	632	60	37	3	—	—
Tallinn	36	274	244	222	16	4	2	—	—
Hnapsalu	3	18	13	10	1	2	—	—	—
Kuressaare	4	23	14	3	3	3	—	—	—
Narva	13	100	76	59	8	7	1	—	—
Nõmme	5	39	36	33	3	—	—	—	—
Paide	2	14	10	8	—	2	—	—	—
Paldiski	1	6	5	4	1	—	—	—	—
Petersi	2	15	13	12	—	1	—	—	—
Pärnu	10	58	47	40	5	2	—	—	—
Põltsamaa	2	2	2	2	—	—	—	—	—
Rakvere	5	36	28	21	7	—	—	—	—
Tapa	1	10	10	10	—	—	—	—	—
Tartu	20	134	127	120	7	—	—	—	—
Tõrva	2	12	12	12	—	—	—	—	—
Türi	1	8	8	8	—	—	—	—	—
Valga	6	41	32	25	5	2	—	—	—
Viljandi	6	34	28	24	2	2	—	—	—
Võru	3	18	14	12	—	2	—	—	—
Maad — <i>Arrond.</i>	1 112	5 814	5 645	545	1 192	759	139	8	2
Viru	176	859	833	89	145	122	23	2	2
Järva	71	360	167	44	68	50	10	—	—
Harju	121	613	282	34	172	60	7	—	—
Lääne	105	541	225	32	85	94	13	1	—
Saare	76	407	182	33	85	53	10	—	—
Pärnu	96	521	241	95	87	75	13	1	—
Viljandi	78	378	166	32	66	54	13	—	—
Tartu	172	882	423	98	216	84	25	—	—
Valga	30	169	83	22	39	19	3	—	—
Võru	101	555	261	52	130	61	12	—	—
Petersi	91	629	238	44	98	78	10	3	—
Kokku — Total	1 235	6 659	5 367	1 177	1 252	796	142	8	2

Õpilaste arv. Õpilasi oli 1935/36. õ/a. algkooles üldse 106 978, neist maakooles 77% (1934/35. õ/a. 75,6%), linnakooles 23% (24,4%). Eelmise aastaga võrreldes on õpilaste arv ülerükklikult vähenenud 1 863 (-1,7%) võrra. Langus esineb suuremal määral (-7,3%) algkooli viimases klassis ja on tingitud seal peamiselt koolikohustuse vanuspiiri alandamisest.

Õpilaste arv klasside järgi kahel viimasel õ/a.:

	1935/36		1934/35		+,- arv		%
	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	
I kl.	20 577	20 652	—75	—0,4	—	—	—
II „	20 213	20 831	-618	-3,0	—	—	—
III „	20 737	20 741	-4	-0,0	—	—	—
IV „	19 787	20 064	-327	-1,6	—	—	—
V „	14 973	14 968	+5	+0,0	—	—	—
VI „	10 741	11 585	-844	-7,3	—	—	—
Kokku	106 978	108 841	-1 863	-1,7	—	—	—

Ühe klassi (õppeaasta) peale tuli 1935/36. õ/a. keskmis. õpilasi: linnus 29 (eelmisel õ/a. 30), maal 14 (14), üle riigi 16 (16).

Üksikute klasside koormust selgitab järgnev tabel.

Algkooli õpilaste arv klasside järgi (õpilaste üldarv = 100).
Nombre d'élèves des écoles primaires d'après les classes (total des élèves = 100).

3.	I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	17,7	18,1	10,2	19,8	13,6	11,0
Maad — Arrond.	19,7	19,1	19,4	18,1	14,1	9,6
Kokku — Total	19,2	18,9	19,4	18,5	14,0	10,0
1934/35	19,0	19,1	19,1	18,4	13,8	10,6
1933/34	18,3	18,3	18,8	18,3	15,6	10,7
1932/33	19,0	19,3	19,4	17,7	14,2	10,4
1931/32	20,0	20,2	19,2	16,3	14,1	10,2
1930/31	21,5	20,1	17,6	16,6	14,0	10,2
1929/30	22,5	18,8	18,4	17,0	13,9	9,4
Keskml. kl. kohta — Moyenne par classe:						
Linnad — Villes	20	30	32	32	27	24
Maad — Arrond.	15	15	15	15	14	10
Kokku — Total	17	17	17	17	16	12
1934/35	17	17	17	17	16	12
1933/34	18	18	18	18	18	14
1932/33	18	18	18	17	17	13
1931/32	18	18	17	16	17	13
1930/31	19	17	15	15	16	14
1929/30	18	15	15	15	16	14

Õpilaste sugu. Eelmise õ/a. võrreldes on õpilaste sooline koostis üle riigi muutusetu:

	1935/36	1934/35
Maal		
{ poeglapsi	51,4	51,3
{ tütarlapsi	48,6	48,7
Linnus		
{ poeglapsi	50,8	50,7
{ tütarlapsi	49,2	49,3
Üle riigi		
{ poeglapsi	51,2	51,2
{ tütarlapsi	48,8	48,8

Õpilaste vanus. 8—14 a. normaalvanurühma kuulus 1935/36. õ/a. üle riigi 97% õpilasist (eelmisel õ/a. 97,1%): linnus 94,3% (95, 1%), maal 97,8% (97,8%). 6—7-a. õpilaste osatähtsus on aasta jooksul veidi suurenenud linnakoolide arvel.

Õpilaste rahvus ja kodakondsus. 1935/36. õ/a. seisib algkooli õpilaste nimekirjas üle riigi üldse 108 137 õpilast (aasta läbikäigu arv), neist eesti kodanikke 107 671, välismaalasi 466. Eesti koda-

Algkooli õpilaste vanus (üldarv = 100).
Répartition des élèves des écoles primaires d'après l'âge (nombre total = 100).

4.	6 a.	7 a.	8—14 a.	15 a.	16 a. ja van. et plus
Linnad — Villes	0,2	3,2	94,3	1,9	0,4
1934/35	0,1	2,0	95,1	1,7	0,6
1933/34	0,1	2,6	93,6	3,1	0,6
1931/32	0,1	3,4	92,3	3,1	1,1
1928/29	0,3	4,6	89,4	4,2	1,6
Maad — Arrondiss.	0,0	1,0	97,8	1,0	0,2
1934/35	0,0	1,0	97,8	1,0	0,2
1933/34	0,03	0,9	94,7	4,0	0,4
1931/32	0,1	1,4	93,2	4,5	0,8
1928/29	0,1	1,6	93,6	3,8	0,9
Kokku — Total	0,1	1,5	97,0	1,2	0,2
1934/35	0,0	1,1	97,1	1,2	0,3
1933/34	0,1	1,3	94,4	3,8	0,4
1931/32	0,1	1,8	93,0	4,2	0,9
1928/29	0,1	2,4	92,4	4,0	1,1

nike hulgas oli rahvuselt eestlasi 88,1% (eelmisel õ/a. 88,2%), muulasi 11,0%. Välismaalaste arv on kahe viimase õ/a. jooksul algkoolis tunduvalt langenud: 1 136-lt 1933/34. õ/a. (= 1% eesti kodakondsusest õpilaste arvust) 406-le 1935/36. õ/a. (0,4%). Vähenemise põhjuseks on peamiselt asjaolu, et kodakondsuseta välismaalaste kuni 18-a. lapsed, kui nad on sündinud Eestis, on kodakondsuse seaduse muutmise tõttu 1934. a. omandanud automaatselt Eesti vabariigi kodaniku õigused.

Välismaalast-õpilaste koostises on rahvuselt esikohal kodakondsuseta venelased:

		%
Venelast	192	41,2 (neist kodakondsuseta 170)
Sakelast	135	29,0 („ „ 14)
Juute	48	10,3 („ „ 23)
Muud	91	19,5 („ „)

Välismaalased õpivad peamiselt linnakoolis, moodustades seal 1,3% (1934/35. õ/a. 2,1%) õpilaste üldarvust.

Algkooli õpilaste rahvus % (õpilaste arv välismaalasteta = 100) — Nationalité ethnique des élèves des écoles primaires en %.

5.	Eestlased Estoniens			Venelased Russes			Sakslased Allemands			Rootslased Suédois			Lätlased Lettons			Juudid Juifs			Muud Autres			Kokku Total			Välismaalased Sujets étrangers		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.
Linnad — Villes	86,7	86,6	86,0	7,6	7,5	7,6	3,5	3,7	3,6	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3	1,3	1,1	1,2	0,5	0,6	0,6	100	100	100	1,4	1,3	1,3
Maad — Arrondiss.	88,4	88,0	88,5	10,0	9,7	9,8	0,2	0,2	0,2	0,9	1,0	1,0	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	100	100	100	0,2	0,1	0,2
Üldse—Total	88,0	88,1	88,1	9,5	9,2	9,3	0,9	0,9	0,9	0,7	0,8	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	100	100	100	0,5	0,4	0,4
1935/36	88,0	88,4	88,2	9,1	8,7	8,9	1,2	1,1	1,1	0,7	0,8	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	100	100	100	0,7	0,7	0,7
1933/34	87,8	88,1	87,9	9,4	9,1	9,3	1,2	1,1	1,2	0,7	0,8	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,0	0,9	1,0
1932/33	87,8	88,1	88,0	9,4	9,0	9,2	1,2	1,2	1,2	0,7	0,8	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,1	1,1	1,1
1931/32	87,6	88,0	87,8	9,5	9,1	9,3	1,2	1,3	1,2	0,7	0,7	0,7	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,2	1,1	1,2
1930/31	87,7	87,9	87,8	9,3	9,1	9,2	1,2	1,3	1,3	0,8	0,7	0,8	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,2	1,1	1,2
1929/30	88,0	88,1	88,0	8,9	8,8	8,8	1,3	1,4	1,4	0,7	0,7	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,3	1,2	1,2

Õppekeel. Algkooli õpilasist õppis 1935/36. õ/a. eesti-ja muukeelseis koolis (aasta läbikäigu arvud):

Õppekeel:	Õpil. arv	%
Eesti	94 743	87,0
Eesti-vene	2 525	2,3
Eesti-rootsi	405	0,4
Eesti-läti	36	0,0
Eesti-soome	100	0,1
Vene	8 089	7,5

Vene-läti	89	0,1	Neist venel.	71	lätl.	18
Saksa	1 094	1,0	„ saksl.	1 054		
Rootsi	643	0,6	„ rootsl.	635		
Läti	150	0,2	„ lätl.	154		
Soome	14	0,0	„ sooml.	14		
Hebrea	28	0,0	„ juute	28		
Hebrea-juudi	206	0,2	„ juute	206		
Kokku	108 137	100,0				

Eesti õppekeelega koolis moodustavad eestlased 1935/36. õ/a. 98,5% (eelmisel õ/a. 98,7%), vene õppe-

keelega kooles 1,1% (3,8%), saksa — 0,1% (0,8%). Eestlaste arvu suhteline langus vene ja saksa õppekeelega kooles on tingitud sellest, et lapsed, kelle isa on eesti rahvusest, kuigi ema muulane, loetakse nüüd kuuluvaks eesti rahvuse ja peavad õppima eesti kooles. Varemalt määras lapse rahvuse vanemate kahte rahvuse kuulumisel vanemate kokkuleppel kas ema või isa rahvus.

Eestlaste arv algkooles (% iga õppekeele rühma üldarvust).
Élèves de la nationalité estonienne dans les écoles primaires suivant la langue d'enseignement en %.

	Õppekeel — Langue d'enseignement		
	Besti Estonienne	Vene Russe	Saksa Allemande
Linnad — Villes	97,9	3,8	0,1
Maad — Arrond.	98,7	0,4	—
Üldse — Total	98,5	1,1	0,1
1934/35	98,8	3,8	0,8
1933/34	98,8	1,3	1,0
1932/33	98,8	1,7	0,0
1931/32	98,8	1,7	0,8
1930/31	98,8	1,7	0,9
1929/30	98,8	2,3	1,1

Õpilaste päritolu. Linna algkooles moodustas 1935/36. õ/a. oma linna laste arv 93,6% (eelms. õ/a. 93,8%) laste arv omast maakonnast 4,9% (4,7%) ja päritoluga mujalt 1,5% (1,5%) õpilaste üldarvust.

Maa algkooles oli oma valla lapsi suhteliselt peagu sama palju kui linnakooles oma linna lapsi, nimelt 92,8% (1934/35. õ/a. 92,2%), lapsi võrast vallast 6,6% (6,5%) ja päritoluga mujalt 1,1% (1,3%).

Alevikooles oli 1935/36. õ/a. õpilasi päritoluga omast alevist 75,4% (eelms. õ/a. 82,8%), omast maakonnast 24,8% (17,1%), mujalt 0,3% (0,1%).

2. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus.
Composition de l'effectif des écoliers et régularité de l'enseignement.
 Eelmisest aastast pärit õpilaste moodustavad 1935/36. õ/a. algkoolide õpilaste koostises 76%, neist klassist klassi üleviidud 63,5% (eelmsel õ/a. 65,6%) ja sama klassi istumajäänuid 12,5% (11,9%). Uute, õ/a. jooksul kooli astunud õpilaste arv on suhteliselt veidi tõusnud: 22,5%-lt 1934/35. õ/a. 24%-le 1935/36. õ/a.

Kirjaoskamata kooliastujad. Algkooli I klassi astujate hulgas oli analfabeete — ei oska lugeda ega kirjutada — 1935/36. õ/a. üle riigi 45%: maal 44,9% (eelms. õ/a. 45,8%), linnus 47,6% (48,4%). Analfabeete-poisse on rohkem kui tüdrukuid.

Õppetöö korralikkus. 1935/36. õ/a. on õppetöö korralikkus võrreldes eelmise aastaga halvenenud nii maal kui linnus: õppetegevuse ajal hiljem kooli ilmunute % on tõusnud üle riigi 8,8%-lt 11,5%-le ja enne õppetegevuse lõppu ärajäänute % 6-lt 6,4-le. 1935/36. õ/a. kaotas puudumiste tõttu iga õpilane 16 päeva (eelms. õ/a. 17,6) — linnakooles 15,8 p. (eelms. õ/a. 18,6), maakooles 16 p. (17,1).

Algkooli õpilaste klassitulek.
Formation de l'effectif des élèves des écoles primaires.

	Eelmisest aastast pärit õpilased (% õpil. üldarv.) <i>Élèves restés à l'école depuis l'année passée</i>			Sama klassi jämmud <i>Élèves restés en même classe</i>			Õppeaasta jooksul kooli astunud õpilased (% õpilaste üldarvust) — <i>Élèv. entr. à l'écol. au cours de l'ann. scol. (% au nomb. total d'élèves)</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
Linnad — Villes	60,2	62,2	61,1	12,5	10,4	11,5	27,3	27,4	27,4
1934/35	65,0	67,4	66,3	12,1	9,6	10,8	22,9	23,0	22,9
1933/34	65,4	67,0	66,7	12,4	9,6	11,0	22,2	22,5	22,3
1932/33	63,1	65,2	64,1	11,8	8,9	10,4	25,1	25,0	25,5
1931/32	64,7	67,5	66,1	10,9	7,7	9,3	24,4	24,8	24,6
1930/31	64,0	64,8	64,4	10,8	8,2	9,5	25,2	27,0	26,1
1929/30	60,4	63,8	62,1	10,5	8,0	9,2	29,1	28,2	28,7
Maad — Arrond.	62,6	65,9	64,2	14,5	11,1	12,9	22,9	23,0	22,9
1934/35	63,7	67,2	65,4	14,0	10,2	12,2	22,3	22,0	22,4
1933/34	62,0	66,3	64,1	15,4	11,4	13,5	22,6	22,3	22,4
1932/33	61,7	64,9	63,2	15,0	11,4	13,3	23,3	23,7	23,5
1931/32	61,5	64,2	62,8	13,5	10,6	12,1	25,0	25,2	25,1
1930/31	60,0	62,1	61,0	12,8	10,3	11,6	27,2	27,6	27,4
1929/30	58,3	60,9	59,5	12,7	10,0	11,4	29,0	29,1	29,1
Kokku — Total	62,0	65,0	63,5	14,1	10,9	12,5	23,9	24,1	24,0
1934/35	64,0	67,2	65,6	13,6	10,1	11,9	22,4	22,7	22,5
1933/34	62,8	66,7	64,7	14,7	11,0	12,9	22,5	22,3	22,4
1932/33	62,0	65,0	63,5	14,2	10,8	12,5	23,8	24,2	24,0
1931/32	62,3	65,0	63,6	12,8	9,9	11,4	24,9	25,1	25,0
1930/31	61,0	62,8	61,9	12,3	9,8	11,1	26,7	27,4	27,0
1929/30	58,3	61,7	60,2	12,1	9,4	10,8	29,1	28,9	29,0

Kirjaoskamatud kooliastujad (% I kl. õpilaste üldarvust).
Enfants entrés à l'école d'après savoir lire-écrire (% au total de élèves dans la I classe).

	Eelmise klassi koolist teateid andnud % <i>Nombre d'élèves ayant fourni des données en %</i>	Ei osanud lugeda ega kirjutada <i>Ne sachant ni lire ni écrire</i>			Oskasid ainult lugeda <i>Sachant lire seulement</i>		
		P.	T.	K.	G.	F.	T.
Linnad — Villes	95,8	49,5	45,8	46,7	14,6	19,1	16,9
1934/35	96,7	50,5	46,2	48,4	20,9	21,5	21,2
1933/34	90,7	47,0	49,7	48,0	21,4	20,7	21,1
1932/33	95,8	49,3	50,2	49,7	16,8	22,1	19,5
1931/32	95,0	53,6	52,2	52,9	19,1	23,5	21,2
1930/31	95,1	48,8	48,9	48,8	19,0	22,1	20,8
1929/30	96,8	47,0	49,3	48,4	21,0	20,5	21,2
Maad — Arrond.	99,5	46,3	43,3	44,9	19,8	23,2	21,4
1934/35	99,8	47,3	43,8	45,6	19,4	22,4	20,9
1933/34	99,3	40,7	43,2	45,0	19,6	22,3	20,9
1932/33	99,8	45,4	43,0	44,5	20,4	22,6	21,4
1931/32	98,0	44,8	42,7	43,8	20,0	21,8	20,0
1930/31	99,2	44,4	42,0	43,3	20,2	22,7	21,4
1929/30	98,8	40,5	43,3	45,0	20,9	22,4	21,6
Kokku — Total	99,1	46,9	43,9	45,5	18,8	22,2	20,5
1934/35	99,5	47,9	44,3	46,2	19,7	22,2	20,9
1933/34	99,0	46,8	45,1	45,8	20,0	22,7	20,9
1932/33	99,4	46,2	44,9	45,6	19,7	22,5	21,0
1931/32	98,5	46,0	44,7	45,7	19,3	22,2	20,3
1930/31	98,3	45,3	43,4	44,4	20,1	22,5	21,0
1929/30	98,6	40,8	44,0	45,7	21,2	22,0	21,5

Puudumist põhjustas vaadeldaval õ/a. (% puudumispäevade üldarvust):

	Linna- kooles	Maa- kooles	Üle riigi	1934/35. õ/a.
Haigus	86,1	68,8	69,0	77,5
Kodused olud	5,9	17,5	14,8	10,1
Teenistus	4,8	5,1	4,9	3,6
Vaesus	0,9	3,1	2,6	2,7
Halvad ilmad ja teed	2,7	10,4	8,6	6,0
Muud põhjused	0,1	0,1	0,1	0,1
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0

Õppetegevuse alul kooli mitterhinnud ja õppetegevuse lõpul varem ärajäänud õpilased algkoolis (% üldarvust).
Fréquentation irrégulière de l'école primaire (% au nombre total).

9.	Õppetegevuse alul ei ilmunud kooli			Enne õppetegevuse lõppu jäid koolist ära		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.
Linnad — Villes	8,3	5,9	7,1	6,7	5,2	5,9
1934/35	0,7	4,8	5,8	6,1	2,4	5,5
1933/34	7,0	5,0	6,0	8,1	6,6	7,4
1932/33	7,3	5,9	6,6	7,0	5,8	6,4
1931/32	8,5	5,8	7,2	6,8	5,2	6,0
1930/31	8,9	6,9	7,9	9,5	7,2	8,4
1929/30	9,7	7,4	8,6	9,4	7,8	8,6
Maad — Arrond.	14,2	11,4	12,8	7,1	6,0	6,6
1934/35	10,9	8,5	9,8	6,5	5,9	6,2
1933/34	12,7	10,5	11,6	8,4	7,3	7,9
1932/33	13,6	11,3	12,5	7,8	6,6	7,2
1931/32	18,3	15,4	16,9	7,9	6,6	7,3
1930/31	18,0	12,8	13,9	7,6	6,3	7,0
1929/30	19,6	16,8	18,2	10,8	9,1	10,0
Kokku — Total	12,8	10,1	11,5	7,0	5,8	6,4
1934/35	9,9	7,6	8,8	6,4	5,7	6,0
1933/34	11,4	9,1	10,3	8,3	7,1	7,7
1932/33	12,1	10,0	11,1	7,6	6,4	7,0
1931/32	15,9	13,1	14,5	7,6	6,3	7,0
1930/31	13,5	11,3	12,5	8,1	6,5	7,3
1929/30	17,0	14,3	15,7	10,5	8,7	9,6

Algkooli õpilaste puudumispäevade arv.
Nombre des jours d'absence des élèves des écoles primaires.

10.	1935/36	1934/35	1933/34	1932/33	1931/32	1930/31
Puudumispäevade üldarv. Nombre des jours d'absence.						
Linnad . . .	396 785	497 503	345 836	382 238	367 856	420 652
Maad . . .	1330 662	1415 817	1224 525	1288 160	1344 478	1328 162
Üldse	1727 447	1913 120	1570 361	1670 398	1712 334	1748 814
Iga õpilase peale tuli puudumispäevi. Nombre des jours d'absence par élève.						
Villes . . .	15,8	18,6	12,4	13,8	13,6	16,0
Arrondiss. . .	16,0	17,1	13,9	15,0	16,2	16,6
Total	16,0	17,6	13,5	14,7	15,6	16,5

3 viimase aasta keskmise alusel tuli iga õpilase peale puudumispäevi aastas linnus 15,5, maal 15,6. Tunduvalt suurem keskmisest on puudumispäevade arv Petserimaal.

Linnad: Puudumispäevi 1 õpilase peale:
1935/36. õ/a. 1934/35. õ/a. 1933/34. õ/a. 3 a. keskm.

Tallinn	17,4	20,3	13,1	16,8
Haapsalu	17,3	23,9	13,5	18,2
Kuressaare	14,8	22,0	15,6	17,8
Narva	15,2	20,1	13,5	16,3
Nõmme	16,8	21,3	13,4	17,1
Paide	14,0	16,0	7,6	12,5
Paldiski	19,3	16,8	15,5	17,1
Petseri	17,0	13,7	14,4	16,7
Pärnu	10,7	13,1	9,0	10,9
Põltsamaa	13,1	16,6	8,9	12,8
Rakvere	14,4	19,8	11,4	15,2
Tapa	12,5	10,7	9,8	11,0
Tartu	14,6	15,2	11,0	13,5
Tõrva	21,0	22,9	15,6	19,8
Türi	14,1	16,2	8,9	13,0
Valga	17,4	13,3	14,9	16,8
Viljandi	14,8	20,4	13,0	16,0
Võru	15,9	14,1	9,5	13,1
Keskmiselt	15,8	18,6	12,4	15,5

Maad: Puudumispäevi 1 õpilase peale:
1935/36 õ/a. 1934/35 õ/a. 1933/34 õ/a. 3 a. keskm.

Viru	14,3	16,7	12,0	14,8
Järva	16,1	10,9	13,0	15,3
Harju	14,5	15,6	12,7	14,2
Lääne	15,7	16,9	13,0	15,1
Saare	12,1	14,3	10,6	12,3
Pärnu	13,6	15,6	11,9	13,7
Viljandi	10,3	18,5	12,7	15,8
Tartu	14,4	17,3	12,0	14,5
Valga	17,6	16,0	14,0	16,2
Võru	16,9	15,2	15,4	15,8
Petseri	26,8	24,0	26,2	25,7
Keskmiselt	16,0	17,1	13,9	15,6

3. Õpilaste edasijõudmine.

Progress des élèves.

Õpilaste edasijõudmine üle riigi on vaadeldaval õ/a., lõpetanute kevadist arvu aluseks võttes, samal tasemel kui eelmisel õ/a.: 1935/36. õ/a. oli klassikursuse lõpetanud 80,4%, 1934/35. õ/a. 80,1%. Sama klassi teiseks aastaks jäänud oli 1935/36. õ/a. 14,7% (eelml. õ/a. 14,9%), järelkatsete saajaid 4,9% (5%).

Õppetöö edukust linnade ja maade järgi kolmel viimasel aastal selgitavad järgnevad arvud:

Klassikursuse lõpetanud (% õpilaste üldarvust õ/a lõpul)

Linnad:	1935/36. õ/a.	1934/35. õ/a.	1933/34. õ/a.	3 a. keskmine
Tallinn	83,4	83,4	82,6	83,1
Haapsalu	77,4	78,0	79,4	78,3
Kuressaare	81,2	74,6	73,8	76,9
Narva	76,2	70,5	72,8	75,2
Nõmme	83,7	83,6	83,6	83,6
Paide	78,3	70,0	78,5	77,6
Paldiski	81,3	85,1	80,6	82,4
Petseri	75,2	70,4	82,5	79,1
Pärnu	81,8	80,8	78,4	80,3
Põltsamaa	90,1	80,3	80,7	83,6
Rakvere	80,1	78,2	76,5	78,2
Tapa	80,4	76,9	70,2	78,8
Tartu	80,2	74,0	76,1	77,0
Tõrva	80,0	74,7	76,3	79,3
Türi	76,8	81,1	70,4	78,0
Valga	79,0	82,3	79,4	80,3
Viljandi	80,8	80,2	82,0	81,0
Võru	79,6	82,7	78,1	80,1
Keskmiselt	81,3	80,1	79,4	80,2
Maad:				
Viru	79,6	78,2	77,8	78,5
Järva	81,0	82,3	81,6	81,8
Harju	85,1	84,0	85,9	85,3
Lääne	84,4	80,1	84,3	84,9
Saare	83,5	83,7	84,6	83,6
Pärnu	80,0	79,8	78,3	79,3
Viljandi	82,1	82,0	82,9	82,4
Tartu	76,0	77,0	75,5	76,2
Valga	80,0	79,7	83,4	81,0
Võru	76,3	76,7	75,6	76,2
Petseri	77,3	76,4	73,8	75,8
Keskmiselt	80,1	80,1	79,5	79,9

Algkooli õpilaste edasijõudmine õppimises (õpilaste üldarv õppeaasta lõpul = 100) — Progrès des élèves des écoles primaires (nombre total d'élèves à la fin de l'année scolaire = 100).

11.	Klassikursuse lõpetanud õpilased Élèves ayant passé le cours de la classe			Teiseks aastaks sama klassi jäetud Élèves restés en même classe			Järelekatset määratud Examens supplémentaires		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
Linnad — Villes	79,2	83,3	81,3	14,4	11,3	12,8	6,4	5,5	5,9
1934/35 . . .	78,0	82,2	80,1	15,2	12,1	13,7	6,8	5,7	6,2
1933/34 . . .	77,4	81,0	79,4	15,8	12,3	14,1	6,8	6,1	6,5
1932/33 . . .	82,0	86,1	84,0	15,9	12,3	14,1	2,1	1,6	1,9
1931/32 . . .	81,3	86,2	84,0	15,9	12,1	14,0	2,3	1,7	2,0
1930/31 . . .	82,8	87,5	85,0	15,4	10,6	13,1	1,8	1,9	1,9
1929/30 . . .	83,4	85,8	84,6	14,6	11,7	13,2	2,0	2,5	2,2
Maad — Arrond.	77,6	82,7	80,1	17,5	12,9	15,3	4,9	4,4	4,6
1934/35 . . .	77,7	82,7	80,1	17,3	13,1	15,3	5,0	4,2	4,6
1933/34 . . .	77,0	82,3	79,5	18,7	14,1	16,5	4,3	3,6	4,0
1932/33 . . .	79,9	84,3	82,3	19,3	14,4	16,9	0,8	0,8	0,8
1931/32 . . .	79,7	84,4	82,0	19,5	14,9	17,3	0,8	0,7	0,7
1930/31 . . .	81,4	85,5	83,4	17,9	13,0	16,0	0,7	0,6	0,6
1929/30 . . .	80,8	84,5	82,0	17,1	13,6	15,4	2,1	1,9	2,0
Üldse — Gr. total	78,0	82,9	80,4	16,8	12,5	14,7	5,2	4,6	4,9
1934/35 . . .	77,8	82,5	80,1	16,8	12,9	14,9	5,4	4,0	5,0
1933/34 . . .	77,1	82,1	79,5	18,0	13,7	16,9	4,0	4,2	4,6
1932/33 . . .	80,4	85,1	82,7	18,5	13,9	16,2	1,1	1,0	1,1
1931/32 . . .	80,2	84,8	82,5	18,6	14,2	16,5	1,2	1,0	1,0
1930/31 . . .	81,8	86,0	83,8	17,2	13,1	15,3	1,0	0,9	0,9
1929/30 . . .	81,6	84,9	83,1	16,4	13,1	14,8	2,1	2,0	2,1

Edasijõudmist klasside järgi jälgides näeme, et kevadel klassikursuse lõpetanute % on kahel viimasel õ/a. peagu muutusetu:

Edasijõudmine klasside järgi algkoolis (klassikursuse lõpetanute % vastava klassi õpilaste üldarvust). Progrès des élèves des écoles primaires d'après les classes (élèves ayant passé le cours de la classe en % au nombre total des élèves de la classe correspondante).

12.	Klassid — Classes					
	I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	99,9	87,9	84,8	73,0	71,8	76,9
1934/35 . . .	87,8	87,0	85,7	72,5	68,1	77,5
1933/34 . . .	89,3	87,0	85,7	72,7	68,7	73,9
1932/33 . . .	88,4	87,3	85,5	83,0	80,7	76,7
1931/32 . . .	80,4	87,1	86,4	82,7	79,8	75,8
1930/31 . . .	90,1	89,1	86,5	84,0	81,6	75,3
1929/30 . . .	89,9	89,2	86,4	82,3	79,9	77,4
Maad — Arrondissements	82,5	83,6	81,7	73,9	71,6	89,1
1934/35 . . .	82,5	84,0	81,8	73,9	70,9	89,5
1933/34 . . .	82,7	84,2	81,9	74,5	69,8	84,2
1932/33 . . .	82,3	84,1	82,9	81,2	77,0	86,4
1931/32 . . .	82,4	84,4	81,6	81,0	78,9	85,6
1930/31 . . .	83,3	85,9	83,6	82,2	79,0	80,1
1929/30 . . .	83,3	85,4	82,5	79,7	78,5	86,8
Üldse — Gr. total	84,1	84,5	82,4	73,7	71,7	85,8
1934/35 . . .	83,6	84,7	82,7	73,5	70,2	86,3
1933/34 . . .	84,0	84,3	82,8	74,0	69,4	81,0
1932/33 . . .	83,0	84,3	83,5	81,9	78,1	83,5
1931/32 . . .	83,3	85,0	82,8	81,4	77,7	82,5
1930/31 . . .	84,7	86,7	84,3	82,3	79,7	82,7
1929/30 . . .	84,7	86,3	83,4	80,4	78,9	83,3

4. Algkooli kulud. Dépenses des écoles primaires.

Vaadeldava õ/a. kohta üksik-asjalisemat ülevaadet koolide tuludest-kuludest tööjõu puudusel pole koostatud. Kokku on võetud, nagu eelmiselgi õ/a., linnade ja maade järgi vaid kulu üldsumma

Algkooli õpetajad — Personnel enseignant.

13.	Õpetajate arv 1934/35 Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1934/35	Aasta jooksul lahkunud Ont quitté l'école au cours de l'année scolaire	Aasta jooksul tulnud Engagés pendant l'année scolaire	Õpetajate arv 1935/36 Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1935/36	Õpetajate koostis 1935/36. õ/a. alul % Effect. du pers. enseign. au commenc. de l'an. scol.					
					Kutsesga Ayant diplôme d'instituteur	Neist semin. harid. Donc avec ex-seign. de l'école normale d'instit.	Kutseseta Sans diplôme d'instituteur	Kokku Total	Neist töötas Dont occupés	
									Annit tihed koolis — à une seule école	Mõnimes koolis aux plus. écoles
Linnad — Villes	100	23,2	12,8	89,6	93,4	31,1	9,6	100	71,4	28,6
1934/35 . . .	100	14,0	13,3	99,8	92,1	30,3	7,9	100	70,1	29,9
1933/34 . . .	100	10,3	11,2	100,0	91,1	25,3	8,9	100	68,2	31,8
1932/33 . . .	100	21,9	20,4	95,5	89,8	25,4	10,2	100	67,3	32,7
1931/32 . . .	100	13,9	14,3	100,9	87,2	23,2	12,8	100	65,0	34,0
1930/31 . . .	100	16,1	13,9	97,8	86,3	22,9	13,7	100	65,8	34,2
1929/30 . . .	100	11,2	12,6	101,4	86,0	21,4	13,4	100	65,7	34,3
Maad — Arrondissements	100	18,6	18,8	100,2	98,7	51,7	1,3	100	97,0	3,0
1934/35 . . .	100	14,5	17,0	102,5	98,4	50,5	1,6	100	97,1	2,9
1933/34 . . .	100	13,1	13,2	100,1	98,8	44,3	3,2	100	97,0	3,0
1932/33 . . .	100	19,1	19,5	100,4	96,4	42,3	3,6	100	96,8	3,2
1931/32 . . .	100	11,8	13,8	102,0	95,4	40,1	4,6	100	97,1	2,9
1930/31 . . .	100	22,4	12,8	80,4	93,3	38,3	6,7	100	96,0	4,0
1929/30 . . .	100	13,5	18,0	105,1	92,4	37,7	7,0	100	95,7	4,3
Üldse — Total	100	20,0	17,9	97,9	97,2	45,9	2,8	100	89,9	10,1
1934/35 . . .	100	14,4	15,9	101,5	96,5	44,6	3,5	100	88,9	11,1
1933/34 . . .	100	12,3	12,6	100,3	95,0	38,9	5,0	100	88,2	11,8
1932/33 . . .	100	19,9	19,7	99,8	94,4	37,7	5,6	100	87,8	12,2
1931/32 . . .	100	12,5	14,2	101,7	92,9	35,2	7,1	100	87,5	12,5
1930/31 . . .	100	20,5	13,1	92,0	91,2	34,1	8,8	100	86,8	13,2
1929/30 . . .	100	12,8	16,8	104,0	90,7	33,1	9,3	100	86,8	13,2

ja selle põhjal arvatud keskm. kulutus 1 õpilasele (vt. tab. 1 — üldandmed — lk. 651).

Maakoolis näitavad kulud vaadeldaval õ/a. 9%-list tõusu, linnakoolis püsivad endisel tasemel (-0,1%):

Kulud:	1935/36. õ/a. 1934/35. õ/a.			
	Kr	Kr	Kr	%
Maakoolis	4 407 715	4 099 455	+308 260	+0,0
Linnakoolis	1 820 067	1 821 894	-1 227	-0,1
Kokku	6 228 382	5 921 349	+307 033	+0,2

Maakooles on kulud, nagu nägime, tõusnud 9% ja kuna õpilaste arv püsib eelmise aasta piires, on ümmarguselt sama % võrra (9,2%) suurenenud ka keskm. kulutus 1 õpilasele.

Linnakooles on kulud küll jäänud eelmise aasta tasemele (—0,1%), kuid õpilaste arvu vähenemine (—7,1%) on ikkagi põhjustanud 5,2%-list kulu tõusu 1. õpilasele. Üldse on 1935/36. õ/a. kulutatud 1. õpilasele üle riigi keskm. 59,2 kr, ehk 7,6% rohkem kui eelmisel õ/a.:

	1935/36		1934/35		Suurenemine	
	Kr	%	Kr	%	Kr	%
Maakooles	54,6	50,0	4,6	9,2		
Linnakooles	74,7	71,0	3,7	5,2		
Kokku	59,2	55,0	4,2	7,6		

5. Algkooli õpetajad.

Personnel enseignant des écoles primaires.

Õpetajaid oli 1935/36. õ/a. algkooles kooli nimekirjade järgi üldse 3 858, ehk 98 võrra vä-

hem kui eelmisel õ/a.:

	1935/36	1934/35	+,-
Linnus	1 077	1 199	-122
Maal	2 781	2 757	+24
Kokku	3 858	3 956	-98

Kutseta õpetajate arv väheneb järjekindlalt. Kutsega õpetajaid oli 1935/36. õ/a. linnakooles 93,4%, maakooles 98,7% (vt. tab. 13):

	1935/36	1934/35	1933/34
Linnakooles	93,4	92,1	91,1
Maakooles	98,7	98,4	96,8
Kokku	97,2	96,5	95,0

3 858 õpetajast töötas 1935/36. õ/a. ainult ühes koolis 89,9% (maal 97%, linnus 71,4%), mitmes koolis 10,1% (maal 3%, linnus 28,6%).

II. KESKKOOLID — ÉCOLES SECONDAIRES.

Senine, 1922. a. seaduse alusel töötav keskkool (gümnaasium) likvideeritakse järk-järgult 1. VIII 1938, kusjuures suletava keskkooli alamastme klassid asendab 1934. a. loodud uus keskkool ja kõrgemate klasside ülesanded lähevad alates 1937/38. õ/a. untele gümnaasiumidele. 1935/36. õ/a. end. keskkool töötas juba ainult kolme klassiga (puudusid I ja II kl. = 7—8. õ/a.) ja uus keskkool nelja klassiga (puudus veel V kl. = 9. õ/a.).

Uue, 1934. a. seaduse alusel töötava ja endise keskkooli (gümnaasiumi) õppetegevust 1935/36. õ/a. vaatlеме järgnevalt lahus. Uued keskkoolid on tegelikult ühendatud end. keskkooliga, kellega neil ühised juhatajad ja ka ühine majandus, arvatud välja vaid kolm maal (Raplas — Harjumaal, Kärdlas — Läänemaal ja Mustvees — Tartumal) asuvat iseseisvat keskkooli.

A. UUED KESKKOOLID (1934. a. seaduse alusel). ÉCOLES SECONDAIRES (d'après la loi de 1934).

6. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis.

Nombre de classes et d'élèves des écoles secondaires.

1935/36. õ/a. töötas üle riigi 60 uut keskkooli (eelmisel õ/a. 54), neist linnus 53, maal 7. 60 koolist oli koolivõrku kuuluvaid avalikke ja õigustega erakooli 42 (linnus 36, maal 6), õigusteta erakooli 18 (linnus 17, maal 1). Linnakoolide hulgas oli ühiskooli 31, lahuskooli 22 (poeglasi 10, tütarlaste 12); maal töötasid ainult ühiskoolid.

Klasside ja õpilaste arv. 1935/36. õ/a. töötas uus keskkool nelja klassiga (I—IV = 5—8. õ/a.). Klassis oli üldse üle riigi 249, neist linnus 227, maal 22:

Keskkooli klasside arv — *Nombre de classes des écoles secondaires.*

14.	Arv 1935/36 Nombre de classes					Klasside arv 1934/35 Nombre de classes pendant l'ann. 1934/35	Klasside üdarv = 100—Nombre total des classes = 100				
	I	II	III	IV	Kokku Total		I	II	III	IV	
	Linnud — Villes — Maal — Ar- rond.	50	41	70	66		227	101	22,0	18,1	30,8
Kokku — Total	55	46	77	71	249	109	22,1	18,5	30,9	28,5	

Õpilasi oli uues keskkoolis 1935/36. õ/a. klasside järgi:

	Linnus	Maal	Kokku	%
I kl.	1 971	124	2 095	21,7
II „	1 599	141	1 740	18,0
III „	3 018	312	3 330	34,4
IV „	2 357	147	2 504	25,0
Kokku	8 945	724	9 669	100,0
%	92,5	7,5	100,0	—

Ühe klassi kohta tuli õpilasi keskmiselt:

	Linnus	Maal	Kokku
I kl.	39	25	38
II „	39	28	38
III „	43	45	43
IV „	36	29	35
Kokku	39	33	39

Õpilaste sugu. Esimesel 1934/35. õ/a. oli poeglasi uues keskkoolis rohkem kui tütarlapsi, vaadeldaval õ/a. on ülekaalus tütarlapsed:

	1935/36	1934/35
Poeglasi	48,9%	50,9%
Tütarlapsi	51,1%	49,1

Õpilaste vanus. Uue keskkooli õpilaskond kuulub 1935/36. õ/a. enamikus 12—14 a. vanusrühma:

Keskkooli õpilaste vanus (üldarv = 100) — *Répartition des élèves des écoles secondaires d'après l'âge (nombre total = 100).*

15.	Alla moins de 12 a.	12—14 a.	15—17 a.	18 a. ja üle et plus
	Poisid — Garçons	6,5	64,5	26,9
Tüdrukud — Filles	5,5	64,7	28,0	1,2
Kokku — Total	5,9	64,6	27,8	1,7

Õpilaste rahvus ja kodakondsus. Uue keskkooli nimekirvas seisid 1935/36. õ/a. üldse 9 833 õpilast (aasta läbikäigu arv), neist eesti kodanikke 9 687. Õpilasi-välismaalasi oli samal ajal 146, nende hulgas rahvuselt:

venelasi	18 (neist kodakondsuseta 14)
saakslasi	67
juute	5
muid	56

Eesti kodanike hulgas oli rahvuselt eestlasi 87,5%, venelasi 4,7%, sakslasi 5,5%, juute 1,3%:

Keskkooli õpilaste rahvus % (õpilaste arv välismaalasteta = 100).
Nationalité ethnique des élèves des écoles secondaires en %.

16.	Besti kodanikud — Sujets estons										Välismaalased Sujets étrangers
	Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Ruotslased Suédois	Lätlased Létons	Soomlased Finnois	Juudid Juifs	Muud Autres			
Poisid — Garçons . .	86,8	4,6	6,1	0,6	0,2	0,2	1,3	0,2			1,5
Tüdrukud — Filles . .	88,2	4,8	4,9	0,2	0,3	0,1	1,3	0,2			1,5
Kokku — Total	87,5	4,7	5,5	0,4	0,3	0,1	1,3	0,2			1,5

Õppekeel. Eesti- ja muukeelseis kooles õppis 1935/36. õ/a. (õpilaste aasta läbikäigu arv):

Õppekeel	Õpilaste arv		Neist eestl.	venel.	juute
	arv	%			
Eesti	8 404	86,4	8 310	55	81
Besti-vene	218	2,2	148	67	02
Vene	388	3,9	350	estl.	17
Saksa	647	6,6	592	venel.	7, cestl. —
Läti	15	0,2	13	estl.	2
Hebraa-juudi	43	0,4	43		
Rootsi	28	0,3	27		
Kokku	9 833	100			

Eestlasi oli eesti õppekeelega kooles 1935/36. õ/a. 97,8%, vene kooles 4,4%:

Eestlaste arv keskkooles keelte järgi (% iga õppekeele rühma üldarvust) — *Élèves de la nationalité estonienne dans les écoles secondaires suivant la langue d'enseignement.*

17.	Kooli õppekeel — Langue d'enseignement								
	Besti Estonienne			Vene Russe			Saksa Allemande		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
1935/36	97,9	97,7	97,8	4,8	4,0	4,4	—	—	—
1934/35	98,1	98,3	98,2	3,3	5,3	4,3	—	1,2	0,4

Õpilaste päritolu. Vanemate alatise elukoha järgi jagunevad uue keskkooli õpilased 1935/36. õppeaastal:

a) linnakoolest:	omast linnast	66,6
	„ maakonnast	23,3
	mujalt	10,1
b) alevikooles:	omast alevist	19,0
	„ maakonnast	54,4
	mujalt	26,6
d) maakooles:	omast vallast	36,1
	võõrast „	38,2
	mujalt	25,7

7. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korraldus.
Composition de l'effectif des écoliers et régularité de l'enseignement.

1935/36. õ/a. moodustavad, nagu eelmiselgi õppeaastal, uue keskkooli I klassi (5. õ/a.) õpilaskonna peamiselt äsja algkooli 4. klassi lõpetanud lapsed, kuna keskkooli III kl. koostisse kuuluvad värskest algkooli täie kursuse lõpetanud õpilased. II ja IV kl. (6. ja 8. õ/a.) õpilaskond koosneb oma enamikus aga lastest, kes juba aasta uues keskkoolis (I ja III kl.)

õppinud. Üldse oli uutes keskkooles 1935/36. õ/a. eelmisest aastast pärit õpilasi 44,4% (eelmisest klassist üleviiduid 39%, sama klassi teiseks aastaks jäänuid 5,4%) ja uusi, teistest kooltest sisseastunud õpilasi 55,6%.

Võrreldes eelmise õ/a. on õppetegevus muutunud korralikumaks — on vähenenud õppetegevuse alul hiljem kooli ilmunute ja enne õppetegevuse lõppu ärajäänute %, samuti puudumistundide arv.

Õppetegevuse alul kooli mitteilmunud ja õppetegevuse lõpul varem ärajäänud õpilased (% üldarvust).
Fréquentation irrégulière de l'école (% au nombre total).

18.	Õppetegevuse alul ei ilmunud kooli			Enne õppetegevuse lõppu jäid koolist ära			Puudumistundide arv 1 õpilase peale		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
1935/36	2,4	2,1	2,3	5,8	3,5	4,7	49,9	54,9	52,4
1934/35	4,0	2,7	3,4	7,0	5,9	6,4	61,7	61,0	61,3

Puudumiste tõttu kaotas 1935/36. õ/a. iga õpilane keskm. 52,4 tundi (eelm. õ/a. 61,3):

Tallinna keskkooles	60,3	Türi keskkooles	36,2
Haapsalu „	43,7	Valga „	47,8
Kuressaare „	39,0	Viljandi „	52,0
Narva „	55,2	Võru „	38,8
Nõmme „	43,8	Keskml. hinnakoolest	53,4
Paide „	42,1		
Petseri „	53,0	Virumaa keskkooles	44,5
Pärnu „	36,3	Harjumaa „	31,3
Põltsamaa „	56,6	Läänemaa „	54,6
Rakvere „	47,3	Pärnumaa „	46,8
Tapa „	44,2	Tartumaa „	30,2
Tartu „	45,6	Keskmlne maakooles	40,5
Tõrva „	33,7	Üldine keskmine	52,4

Õpilaste puudumist põhjustas peamiselt haigus (% puudumistundide üldarvust):

	1935/36	1934/35
Haigus	80,0%	80,4%
Kodused olud	6,9,,	5,4,,
Muud põhjused	4,1,,	4,2,,

3. Õpilaste edasi- jõudmine.
Progress des élèves.

Klassikursuse lõpetas kevadel, õppetöö lõpul, 64% õpilast (eelmisel õ/a. 61,7%), järelkatsed sügiseks sai 26% (24,6%) ja teiseks aastaks sama klassi jäeti 10% (13,7%). Igas klassis on tüdrukud tunduvalt edukamad poistest (vt. tab. 19).

9. Õpetajate koostis.
Personnel enseignant.

Uutes keskkooles oli tegeliku õppetöö alul kooli nimekirjade järgi õpetajaid üldse 969, neist mehi 541 (55,8%), naisi 428 (44,2%). Uue keskkooli õppepersonaal töötab oma enamikus ka end. keskkoolis (gümnaasiumis). Ainult ühes koolis — uues keskkoolis — töötajaid oli vaadeldaval õ/a. vaid 12,2%. Kutseta õpetajad moodustavad uues keskkoolis 8% (eelm. õ/a. 8,1%) õpetajate üldarvust (vt. t. 20).

Keskkooli õpilaste edasijõudmine õppimises — Progrès des élèves des écoles secondaires.

19.	Klassikursuse lõpetanud õpil. Élèves ayant passé le cours de la classe	Klassikursust mittelõpetanud õpilased Élèves n'ayant pas passé le cours de la classe		Klassikursuse lõpetanud (õpil. arv 5/a. lõpul = 100) Élèves ayant passé le cours de la classe (nombre des élèves à la fin de l'an. scol. = 100)			
		Telseks aast. sama kl. jäät. Restés en même classe	Järeltkatsed määratud Examens supplémén.	I kl.	II kl.	III kl.	IV kl.
Poisid — Garçons	58,7	12,1	39,2	65,2	60,2	57,0	54,1
1934/35	54,6	17,3	28,1	63,3	—	49,9	—
Tüdrukud — Filles	69,0	8,0	33,0	74,3	71,0	68,5	63,4
1934/35	69,1	10,0	20,0	76,0	—	65,7	—
Kokku — Total	64,0	10,0	26,0	69,6	66,2	62,9	59,1
1034/35	61,7	13,7	24,0	69,4	—	58,0	—

Keskkooli õpetajad % — Personnel enseignant des écoles secondaires en %.

20.	Õpetajate arv 1934/35 Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1934/35	Aasta jooksul lahkunud Ont quittés l'école au cours de l'année	Aasta jooksul juure tulnud — Engagés au cours de l'année	Õpetajate arv 1935/36 Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1935/36	Õpetajate koostis 1935/36. 5/a. alul % Effect. du pers. enseign. au commenc. de l'année scolaire				
					Kutsesga Ayant diplôme d'instituteur	Kutseta Sans diplôme d'instituteur	Kokku Total	Neist töötas — Dont occup.	
								Almalt ühes koolis à une seule école	Mitmes koolis aux plusieurs écoles
1935/36	100	17,0	38,6	121,6	92,0	8,0	100	12,2	87,8
1934/35	—	—	—	—	91,9	8,1	100	0,0	94,0

B. ENDISED KESKKOOLID (1922 a. seaduse alusel).

ÉCOLES SECONDAIRES (d'après la loi de 1922).

10. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis.

Nombre de classes et d'élèves des écoles secondaires.

1935/36. 5/a. lõpul töötas üle riigi 60 end. keskkooli. Linnus asus neist 56 (avalikke ja õigustega erakooli 37, õigusteta erakooli 19) ja maal 4 (avalikke 2, õigusteta erakooli 2). Linnakoolide hulgas

oli ühiskooli 34, lahuskooli 22 (poeglasi 9, tütarlaste 13); maal töötavad ainult ühiskoolid.

Klasside ja õpilaste arv. Klasside arv on vähenenud aasta jooksul 311-lt 228-le ehk 83 võrra, mis on tingitud peamiselt ühe klassi (II) likvideerimisest.

Keskkooli klasside arv — Nombre de classes des écoles secondaires.

21.	Arv 1935/36 — Nombre des classes							Klasside arv 1934/35 Nombre de classes pendant l'année scol. 1934/35	Klasside üldarv = 100 Nombre total des classes = 100					
	I	II	III	IV	V	VI	Kokku Total		I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	—	—	73	70	72	1	216	296	—	—	33,8	32,4	33,3	0,5
Maad — Arrondiss.	—	—	4	4	4	—	12	15	—	—	33,3	33,3	33,4	—
Kokku — Total	—	—	77	74	76	1	228	311	—	—	33,8	32,5	33,3	0,4
1934/35	—	76	75	77	70	4	311	—	—	24,4	24,1	24,8	25,4	1,3
1933/34	76	76	80	80	84	4	400	—	19,0	18,0	20,0	20,0	21,0	1,0
1932/33	77	77	85	86	93	4	422	—	18,3	18,8	20,1	20,4	22,0	0,9
1931/32	86	88	89	96	94	4	457	—	18,9	19,2	19,5	21,0	20,6	0,9
1930/31	101	104	106	99	105	4	619	—	19,5	20,0	20,4	19,1	20,2	0,8
1929/30	109	112	107	107	112	8	655	—	19,6	20,2	19,8	19,8	20,2	1,4

Samuti nagu klasside arvu vähenemise on ka õpilaste arv on võrreldes eelm. aastaga õpilase arvu languse põhjuseks peamiselt II klassi vähenenud üle riigi 29% :

	1935/36. õ/a.	1934/35. õ/a.	arv	+	-	%
I kl.	—	—	—	—	—	—
II „	—	—	2 536	—	2 536	100,0
III „	2 439	2 149	+290		+13,5	
IV „	1 762	1 850	—97		—5,2	
V „	1 090	2 098	—108		—5,1	
VI „	23	114	—91		—79,8	
Kokku	6 214	8 750	—2 542		—29,0	

Linnus tuli I klassi kohta keskm. õpilasi 1935/36. õppeaastal 28, maal 18, üle riigi 27 (eelm. õ/a. 28). Keskmist klassikoormust ja õpilaste arvu suhtelist jaotust klasside järgi selgitab järgnev tabel.

Keskkooli õpilaste arv klasside järgi (õpilaste üldarv = 100).
Nombre d'élèves des écoles secondaires d'après les classes (total des élèves = 100).

22.	I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	—	—	30,1	28,4	32,1	0,4
Maad — Arrondissements	—	—	44,8	26,0	20,2	—
Kokku — Total	—	—	39,2	28,4	32,0	0,4
1934/35	—	29,0	24,5	21,2	24,0	1,3
1933/34	23,4	18,9	19,5	17,5	17,7	1,0
1932/33	21,5	18,5	20,2	18,2	20,5	1,1
1931/32	20,7	19,9	20,1	18,6	19,0	1,1
1930/31	22,1	20,8	21,0	16,9	18,3	0,9
1929/30	23,1	21,6	19,5	16,6	17,0	1,3
Keskmine klassi kohta — Moyenne par classe:						
Linnad — Villes	—	—	32	24	27	2,3
Maad — Arrondissements	—	—	24	14	10	—
Kokku — Total	—	—	32	24	26	2,3
1934/35	—	33	20	24	27	2,0
1933/34	37	30	29	26	28	2,0
1932/33	34	29	29	26	27	3,5
1931/32	32	30	30	26	28	3,7
1930/31	33	30	30	25	26	3,4
1929/30	33	30	29	24	25	2,5

Õpilaste sugu. Poeglapsi on 1935/36. õ/a. end. keskkooles veidi rohkem kui tütarlapsi:

	1935/36	1934/35	1933/34
tüdrukuid	49,8	50,5	51,1
poisse	50,2	49,5	48,9

Õpilaste vanus. I ja II klassi likvideerimise tõttu on nooremate — 14 a. ja alla — õpilaste rühm vähenenud kahe viimase aasta jooksul 19,6%-lt 1,6%-le:

Keskkooli õpilaste vanus (üldarv = 100).
Répartition des élèves des écoles secondaires d'après l'âge (nombre total = 100).

23.	Alla 14 a. moins de	14 a.	15—17	18—20	21—25	26 a. ja üle et plus
Poisid — Garçons	0,1	1,7	52,9	30,5	7,2	7,6
1934/35	1,2	7,6	51,3	26,3	6,6	7,0
1933/34	7,2	12,0	43,9	25,4	5,4	6,1
1931/32	5,3	10,5	45,2	26,9	6,0	6,1
1928/29	4,5	12,2	48,6	25,9	4,5	4,3
Tüdrukud — Filles	0,1	1,4	63,3	30,9	3,4	0,9
1934/35	1,2	8,0	59,5	26,5	3,2	1,6
1933/34	6,6	13,4	49,8	25,9	3,1	1,2
1931/32	5,9	11,4	51,4	27,1	3,1	1,1
1928/29	5,0	12,5	51,7	26,0	3,8	1,0
Kokku — Total	0,1	1,5	58,1	30,7	5,3	4,3
1934/35	1,2	7,7	55,5	26,4	4,9	4,3
1933/34	6,9	12,7	46,9	25,7	4,2	3,6
1931/32	5,6	11,0	48,5	27,0	4,4	3,5
1928/29	4,8	12,3	50,2	26,1	4,1	2,5

Õpilaste rahvus ja kodakondsus. Keskkooli õpilaste nimekirjas seisid 1935/36. õ/a. üldse 6 316 õpilast (aasta läbikäigu arv) neist eesti kodanikke 6 219. Õpilasi-välismaalasi oli keskkooles 1935/36. õ/a. 97 (1,6%) neist rahvuselt:

venelasi	21	(neist kodakondsuseta 16)
sakslasi	32	(„ „ 1)
juute	7	(„ „ 4)
muid	37	

Keskkooli õpilaste rahvus % (õpilaste arv välismaalasteta = 100).
Nationalité ethnique des élèves des écoles secondaires en %.

24.	Eesti kodanikud — Sujets estons											Välismaalased Sujets étrangers
	Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Rootslased Suédois	Lätlased Létons	Soomlased Finnois	Juudid Juifs	Muid Autres				
Poisid — Garçons	82,6	5,4	8,3	0,8	0,5	0,1	1,8	0,5	1,7	0,5	1,7	
1934/35	81,7	5,8	8,0	0,7	0,4	0,1	2,1	0,6	2,6	0,6	2,6	
1933/34	84,3	5,1	7,2	0,7	0,4	0,1	1,7	0,5	2,4	0,5	2,4	
1932/33	83,6	5,0	8,0	0,7	0,4	0,1	1,7	0,5	2,6	0,5	2,6	
1931/32	84,3	4,5	8,2	0,8	0,3	0,0	1,7	0,4	2,8	0,4	2,8	
1930/31	86,0	4,2	7,3	0,4	0,3	0,0	1,4	0,4	2,9	0,4	2,9	
1929/30	85,7	4,1	7,6	0,5	0,3	0,0	1,4	0,4	2,0	0,4	2,0	
Tüdrukud — Filles	83,6	6,5	7,3	0,4	0,7	0,1	2,0	0,4	1,4	0,4	1,4	
1934/35	83,2	6,0	7,3	0,4	0,8	0,1	1,9	0,3	2,4	0,3	2,4	
1933/34	84,4	5,7	6,6	0,4	0,7	0,1	1,7	0,4	2,7	0,4	2,7	
1932/33	84,3	5,5	7,0	0,5	0,6	0,1	1,5	0,5	2,6	0,5	2,6	
1931/32	85,1	4,0	7,3	0,5	0,5	0,1	1,2	0,4	2,5	0,4	2,5	
1930/31	85,8	4,8	7,0	0,3	0,3	0,1	1,2	0,5	2,7	0,5	2,7	
1929/30	85,6	4,8	7,0	0,3	0,4	0,0	1,3	0,4	2,8	0,4	2,8	
Kokku — Total	82,6	6,0	7,8	0,6	0,6	0,1	1,9	0,4	1,6	0,4	1,6	
1934/35	82,5	5,0	7,9	0,6	0,6	0,1	2,0	0,4	2,5	0,4	2,5	
1933/34	84,4	5,4	6,9	0,5	0,5	0,1	1,7	0,5	2,5	0,5	2,5	
1932/33	84,0	5,3	7,4	0,6	0,5	0,1	1,6	0,5	2,6	0,5	2,6	
1931/32	84,7	4,7	7,8	0,5	0,4	0,1	1,4	0,4	2,6	0,4	2,6	
1930/31	85,9	4,5	7,2	0,4	0,3	0,0	1,3	0,4	2,8	0,4	2,8	
1929/30	85,7	4,4	7,3	0,4	0,4	0,0	1,4	0,4	2,0	0,4	2,0	

Eesti- ja muukeelseis kooles õppis 1935/36. õ/a. (õpilaste aasta läbikäigu arvud):

Õpilaste	arv	%
Õppekeel		
Eesti	5 087	80,5
Neist eestl.	4 991	venel. 34
Eesti-vene	130	2,1
„ „	79	„ 44
Vene	406	6,4
„ venel.	303	estl. 59
Saksa	570	9,2
„ saksl.	491	venel. 12, estl. 7
Rootsi	30	0,5
„ rootsl.	27	
Läti	28	0,4
„ lätl.	20	
Heebre-vene	56	0,9
„ juute	56	
Kokku	6 316	100

Eestlasi oli eesti õppekeelega kooles 1935/36. õ/a. 98,1%, eelmisel õ/a. 98%.

Õpilaste päritolu. Vanemate alatise elukoha järgi jagunevad keskkooli õpilased (% õpilaste üldarvust):

	1935/36	1934/35
a) linnakooles: omast linnast	67,2	65,4
„ maakonnast	20,8	22,9
„ mujalt	12,0	11,7
b) alevikooles: omast alevist	32,6	20,9
„ maakonnast	44,9	55,8
„ mujalt	22,5	23,3
d) maakooles: omast vallast	31,1	41,0
„ võõrast vallast	39,4	38,7
„ mujalt	29,5	22,3

11. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus.
Composition de l'effectif des écoliers et régularité de l'enseignement.

Eelmisest aastast pärit õpilased moodustavad 1935/36. õ/a. 93,7% õpilaste koostisest (1934/35. õ/a. 93,0%), neist klassist klassi üleviiduid 86%

(eel. õ/a. 86,2%) ja sama klassi istumajäänuid 6,3% (6,1%). Uusi, teistest kooldest sisseastunud õpilasi oli 1935/36. õ/a. keskkooles 6,3% (eel. õ/a. 8,1%).

Õppetegevus on eelmise aastaga võrreldes muutunud korralikumaks: vähenenud on sügisene hilinemine ja kevadine koolist varem ärajäämine, samuti on langenud puudumistundide arv 77-lt 72-le.

Õppetegevuse ajal kooli mittellõmud ja õppetegevuse lõpul varem ärajäänud õpilased (% üldarvust).
Fréquentation irrégulière de l'école (% au nombre total).

25.	Õppetegevuse ajal ei ilmunud kooli			Enne õppetegevuse lõppu jäid koolist ära			Puudumistundide arv 1 õpilase peale		
	Nombre d'élèves absents au commencement de l'année scolaire			Nombre d'élèves ayant quitté l'école avant la fin de l'année scolaire			Nombre des heures d'absence par élève		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
1935/36 .	3,2	2,5	2,8	4,9	4,5	4,7	68	75	72
1934/35 .	5,0	2,8	3,8	7,1	5,3	6,1	78	78	77
1933/34 .	4,1	2,7	3,4	6,0	5,7	6,3	48	54	52
1932/33 .	4,3	2,8	3,5	5,7	4,8	5,2	54	62	58
1931/32 .	3,3	3,0	3,1	7,3	6,3	6,2	58	60	62
1930/31 .	3,3	3,2	3,3	5,7	4,2	4,9	55	62	58
1929/30 .	3,2	2,2	2,7	6,1	4,7	5,3	50	63	60

Iga õpilase kohta tuli viimase kahe aasta jooksul puudumistunde:

Linnad:	1935/36	1934/35	2 a. keskm.
Tallinn	80,5	101,4	91,6
Haapsalu	55,5	78,6	68,8
Kuressaare	57,5	66,5	63,0
Narva	88,8	76,3	81,8
Nõmme	66,7	83,7	75,5
Paide	74,6	74,2	74,3
Paldiski	—	98,6	—
Petseri	67,2	46,5	54,8
Pärnu	55,7	59,7	58,0
Põltsamaa	83,5	76,0	79,3
Rakvere	77,8	79,6	78,9
Tapa	65,0	49,7	55,9
Tartu	65,3	63,2	64,0
Tõrva	24,8	61,7	46,0
Türi	80,0	84,2	82,5
Valga	60,0	56,5	61,6
Viljandi	74,9	74,5	74,7
Võru	65,8	58,0	61,5
Keskmiselt	72,5	77,5	75,3
Maad:			
Viru	78,1	64,7	70,5
Pärnu	59,0	87,0	75,4
Tartu	40,2	36,0	37,7
Keskmiselt	67,2	67,7	67,5
Üldse keskmiselt	72,3	77,2	75,0

Puudumist põhjustas 1935/36. õ/a. (% puudumistundide üldarvust):

	Linnakooles	Maakooles
Haigus	83,5	82,4
Kodused olud	9,2	15,0
Teenistus	3,5	0,4
Muud põhjused	3,8	2,2

Keskkooll õpilaste edasijõudmine õppilases — Progrès des élèves des écoles secondaires.

26.	Klassikursuse lõpetanud õpil. Elèves ayant passé le cours de la classe	Klassikursust mittelõpetanud õpilased — Elèves n'ayant pas passé le cours de la classe				Klassikursuse lõpetanud (õpil. arv õ/a. lõpul = 100) Elèves ayant passé le cours de la classe (nombre des élèves à la fin de l'an. scol. = 100)					
		Teiseks aast. sama kl. jäet. Restés en même classe		Järelkatsed määratud Examen supplément.		I kl.	II kl.	III kl.	IV kl.	V kl.	VI kl.
Poisid — Garçons	61,3	9,2	29,5	—	—	52,3	57,2	77,1	95,7	95,7	95,7
1934/35	56,0	13,0	31,0	—	—	51,3	50,6	50,2	71,7	93,6	93,6
1933/34	56,6	12,9	30,5	54,4	—	52,3	49,9	51,5	73,9	100,0	100,0
1932/33	66,5	10,8	22,7	63,5	—	62,5	60,9	64,7	79,6	97,4	97,4
1931/32	66,3	11,1	22,0	64,5	—	63,5	63,5	64,0	83,6	98,6	98,6
1930/31	66,0	10,0	23,4	62,4	—	63,4	64,0	62,5	83,0	96,1	96,1
1929/30	66,8	12,2	21,0	59,4	—	64,2	61,7	65,6	85,8	97,9	97,9
Tüdrukud — Filles	69,0	7,7	23,3	—	—	61,5	63,3	84,4	—	—	—
1934/35	67,5	7,7	24,8	—	—	65,0	60,2	62,0	81,3	100,0	100,0
1933/34	66,7	9,1	24,2	66,8	—	60,7	60,3	61,5	83,6	100,0	100,0
1932/33	73,9	8,0	18,1	72,0	—	71,6	67,2	70,0	87,0	98,3	98,3
1931/32	73,1	8,3	18,0	72,3	—	67,8	66,5	69,9	89,2	100,0	100,0
1930/31	72,6	8,3	19,1	70,8	—	66,5	66,0	72,5	88,7	92,7	92,7
1929/30	71,5	9,9	18,6	64,8	—	63,2	67,5	71,2	88,8	100,0	100,0
Kokku — Total	65,3	8,4	26,3	—	—	57,0	60,4	81,1	95,7	95,7	95,7
1934/35	62,1	10,2	27,7	—	—	58,5	55,5	57,1	77,1	98,1	98,1
1933/34	61,9	10,9	27,2	60,6	—	59,5	55,0	57,0	70,2	100,0	100,0
1932/33	70,5	9,3	20,2	68,1	—	67,4	64,3	67,6	83,0	97,8	97,8
1931/32	70,0	9,0	20,4	68,6	—	64,0	63,4	67,2	86,7	97,9	97,9
1930/31	69,5	9,4	21,1	66,8	—	63,3	65,5	68,0	86,0	94,7	94,7
1929/30	69,3	11,0	19,7	62,2	—	66,3	64,8	68,6	87,2	99,0	99,0

12. Õpilaste edasijõudmine.
Progrès des élèves.

Eelmise aastaga võrreldes on õpilaste edasijõudmine paranenud (vt. tab. 26):

	1935/36. õ/a.	1934/35. õ/a.
Klassikursuse lõpetas kevadel	65,3%	62,1%
Määrati järelkatsed sügiseks	26,3,,	27,7,,
Jäeti teiseks aastaks	8,4,,	10,2,,

1935/36. õ/a. (1936. a. kevadel) lõpetas keskkooli kursuse üle riigi (ilma Tallinna kolledžita) 1 332 isikut ehk 81,4% lõppklassi õpilasist:

	% lõppklassi õpilasist	% lõpetanute üldarvust
Humanitaarharus	80,4	64,9
Reaalharus	100	7,5
Kommertsharus	177	13,3
Majapidamissharus	121	9,1
Muudes harudes	70	5,2
Kokku	1 332	81,4

Järelkatsete saajaid oli 1935/36. õ/a. keskkooli lõppklassis üle riigi 254. Eelmise õppeaasta andmeil võib oletada, et neist õiendas järelkatsed sügisel ümmarguselt 80% ehk 203 isikut. Seega lõpetas keskkooli (ilma Tallinna kolledžita) vaadeldaval õ/a. üldse 1 535 isikut ehk 94% lõppklassi õpilasist.

13. Keskkoolide kulud.

Dépenses des écoles secondaires.

Üksikasjalisemat kokkuvõtet keskkoolide kuludest-tuludest 1935/36. õ/a. pole koostatud.

Tab. 1 (üldandmed, lk. 653) on toodud üksikute admin. üksuste järgi vaid üldkulusummad, kusjuures uued keskkoolid ühise majanduse tõttu on arvestatud koos end. keskkooliga.

1935/36. õ/a. on kulutatud keskkoolide (endised + uued) ülalpidamiseks üle riigi kr 1 952 324. — ehk kr 155 404. — (+8,7%) rohkem kui eelmisel õ/a.:

Kulu:	1935/36. õ/a. 1934/35. õ/a.		Suurenemine	
	Kr	Kr	Kr	%
Linnus	1 847 064	1 730 214	117 750	6,8
Maal	104 360	66 646	37 714	56,0
Kokku	1 952 324	1 796 860	155 404	8,7

Kulude suurenemine on tingitud uute klasside juureavamisest — 1934/35. õ/a. oli keskkoolis klasse üle riigi 420, 1935/36. õ/a. 477, ehk rohkem 57 võrra (+13,6%):

	1934/35	1935/36	+,-
Endised keskkoolid	klasse	811	228 —83
	õpilasi	8 756	6 214 —2 542
Uued keskkoolid	klasse	109	249 +140
	õpilasi	4 334	9 069 +5 235
Kokku	klasse	420	477 +57
	õpilasi	13 140	15 883 +2 743

Kuna kulude üldine tõus (+8,7%) ei küüni suhteliselt õpilaste arvu kasvule (+20,9%), on õpilase maksumus vaadeldaval õ/a. langenud üle riigi 124,8 kroonilt 117,9 kroonile (—5,5%). Kulutati 1. õpilasele kr

	1934/35	1935/36	+,-
Linnus	124,7	118,3	—6,4
Maal	127,2	111,5	—15,7
Üle riigi	124,8	117,9	—6,9

14. Õpetajate koostis.

Personnel enseignant.

Endisis keskkoolis oli 1935/36. õ/a. tegelikult õppetöö alul koolinimekirjade järgi õpetajaid 1 009 ehk 9,3% vähem kui eelmisel õ/a.:

	Mehi	Naisi	Kokku	M.	N.	K.
1935/36.	611	398	1 009	60,6	39,4	100,0
1934/35.	672	441	1 113	60,4	39,6	100,0
+,-	—61	—43	—104	—0,1	—0,8	—9,3

Kutseta õpetajaid oli eelmisel õ/a. 11,6%, vaadeldaval 9,0%. Kuna enamik end. keskkooli õppejõududest annab tunde ka uutes keskkoolis, on ainult end. keskkoolis (gümnaasiumis) töötajate % väike:

	1935/36	1934/35
töötas ainult ühes koolis	13,0%	19,5%
„ mitmes koolis	87,0,,	80,5,,

Keskkooli õpetajad % — *Personnel enseignant des écoles secondaires en %.*

27.	Õpetajate arv 1934/35 tegelikult õppetöö ajal <i>Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1934/35</i>	Aasta jooksul lahkunud <i>Ont quitté l'école au cours de l'année</i>	Aasta jooksul juure tulnud — Engagés au cours de l'année	Õpetajate arv 1935/36 tegel. õppetöö ajal <i>Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1935/36</i>	Õpetajate koostis 1935/36. õ/a. alul % <i>Effect. du pers. enseign. au commenc. de l'année scolaire</i>				
					Kutsetega <i>Agent diplôme d'instituteur</i>	Kutseta <i>Sans diplôme d'instituteur</i>	Kokku <i>Total</i>	Neist töötas — <i>Dont occup.</i>	
								Ainult ühes koolis <i>à une seule école</i>	Mitmes koolis <i>avec plusieurs écoles</i>
1935/36	100	23,8	15,3	91,5	90,1	9,9	100	13,0	87,0
1934/35	100	16,1	15,3	99,7	88,4	11,6	100	19,5	80,5
1933/34	100	16,0	13,3	97,8	78,4	21,6	100	40,1	59,9
1932/33	100	35,0	25,7	90,7	74,1	25,9	100	39,6	60,4
1931/32	100	25,4	18,8	93,4	63,7	36,3	100	40,3	59,2
1930/31	100	21,2	13,0	92,7	61,1	38,9	100	42,3	57,7
1929/30	100	12,1	10,0	97,9	59,2	40,8	100	44,3	55,7

Alg- ja keskkoolide kohta Keskbüroo väljaandis varem ilmunud artiklid ja andmed:

- Alg- ja keskkoolid 1934/35 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1935 a., lk. 601—626.
- Alg- ja keskkoolid 1933/34 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1934 a., lk. 634—656.
- Alg- ja keskkoolid 1932/33 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1934 a., lk. 67—78.
- Alg- ja keskkoolid 1931/32 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1933 a., lk. 80—109.
- Õppeasutised Bestis 1930/31 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1933 a., lk. 15—26.
- Alg- ja keskkoolid 1930/31 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1932 a., lk. 69—93.
- Alg- ja keskkoolid 1929/30 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1931 a., lk. 73—96.
- Alg- ja keskkoolid 1928/29 õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1930 a., lk. 75—99.

			Õpilaste arv 31. detsembril 1935														
Linnad — Villes:	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Klassikomplektide arv Nombre de complets de classe	I kl. — classe			II kl.			III kl.			IV kl.				
				P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.		
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
a) Algkoolid —																	
Tallinn	1	36	274	244	600	728	1 427	704	735	1 439	840	770	1 610	901	889	1 787	
Haapsalu	2	3	18	13	38	43	61	46	40	86	35	43	78	26	41	67	
Kuressaare	3	4	23	14	50	31	61	36	38	74	40	44	93	45	34	79	
Narva	4	13	100	76	223	184	407	229	206	434	234	193	427	255	215	470	
Nõmme	5	5	39	30	143	132	275	133	124	257	159	120	279	129	137	263	
Paide	6	2	14	10	16	13	29	18	35	53	19	21	40	34	30	64	
Paldiski	7	1	6	5	14	17	31	11	16	27	5	14	19	18	9	27	
Petseri	8	2	15	13	52	41	93	57	56	112	48	52	100	40	41	81	
Pärnu	9	10	56	47	155	162	317	153	152	305	148	100	317	155	183	338	
Põltsamaa	10	2	8	7	23	20	62	28	25	53	30	21	57	29	22	51	
Rakvere	11	6	35	28	83	86	169	111	73	184	82	89	171	84	97	151	
Tapa	12	1	10	10	43	38	81	41	33	74	40	27	70	40	35	75	
Tartu	13	20	134	127	300	359	728	383	381	764	410	442	852	398	429	827	
Tõrva	14	2	12	12	47	47	94	44	33	77	43	34	77	32	31	63	
Türi	15	1	8	7	20	21	47	30	29	59	29	25	64	37	22	59	
Valga	16	6	41	32	80	98	178	98	77	176	89	80	175	84	86	176	
Viljandi	17	6	34	23	98	105	203	102	106	208	101	110	211	113	96	209	
Võru	18	3	18	14	52	37	89	40	45	86	40	39	79	37	42	79	
Kokku — Total	19	123	845	722	2 191	2 171	4 362	2 263	2 203	4 466	2 422	2 299	4 721	2 457	2 406	4 862	
avalikud	20	108	779	675	2 035	2 037	4 072	2 101	2 053	4 154	2 251	2 134	4 385	2 200	2 229	4 428	
era	21	15	66	47	156	134	290	162	150	312	171	165	336	158	177	335	
ühiskoolid	22	94	669	555	1 743	1 541	3 234	1 739	1 556	3 245	1 886	1 632	3 518	1 925	1 686	3 611	
lahus- { poeglaste	23	14	30	74	448	—	448	474	—	474	536	—	536	532	—	532	
koolid { õitlaste	24	75	96	93	—	630	630	—	647	647	—	667	667	—	720	720	
Maad — Arrondissements:																	
Viru	25	176	850	383	1 100	1 114	2 304	1 181	1 076	2 257	1 188	1 031	2 210	1 001	1 055	2 056	
Järva	26	71	360	107	490	438	928	400	431	891	497	391	888	440	411	857	
Harju	27	121	613	282	844	803	1 647	809	704	1 513	926	795	1 721	757	777	1 534	
Lääne	28	105	541	225	600	590	1 250	649	573	1 222	669	618	1 287	627	600	1 227	
Saare	29	76	407	182	562	503	1 065	571	522	1 093	550	521	1 080	550	545	1 104	
Pärnu	30	96	621	241	702	704	1 406	737	690	1 427	735	682	1 417	694	725	1 419	
Viljandi	31	73	378	105	563	507	1 070	535	503	1 038	554	480	1 043	535	486	1 021	
Tartu	32	172	882	423	1 311	1 186	2 497	1 224	1 104	2 328	1 332	1 233	2 565	1 173	1 184	2 357	
Valga	33	30	160	83	240	227	467	254	210	464	251	233	484	230	251	481	
Võru	34	101	555	281	972	817	1 789	868	858	1 726	873	785	1 658	744	789	1 483	
Petseri	35	91	520	233	934	840	1 783	932	856	1 788	870	784	1 654	657	678	1 336	
Kokku — Total	36	1 112	5 814	2 645	8 477	7 738	16 215	8 220	7 527	15 747	8 454	7 562	16 016	7 423	7 451	14 874	
publiques	37	1 108	5 797	2 649	8 468	7 731	16 199	8 213	7 523	15 736	8 448	7 552	16 000	7 417	7 449	14 866	
privées	38	4	17	6	9	7	16	7	4	11	6	10	16	6	2	8	
ühiskoolid	39	1 112	5 814	2 645	8 477	7 738	16 215	8 220	7 527	15 747	8 454	7 562	16 016	7 423	7 451	14 874	
Üldse — Gr. total																	
avalikud	40	1 235	6 659	3 367	10 668	9 909	20 577	10 483	9 730	20 213	10 876	9 861	20 737	9 880	9 857	19 737	
era	41	1 216	6 576	3 315	10 503	9 768	20 271	10 314	9 576	19 890	10 699	9 686	20 385	9 710	9 678	19 394	
ühiskoolid	42	19	88	52	165	141	306	160	164	323	177	175	352	164	179	343	
lahus- { poeglaste	43	1 206	6 483	3 200	10 320	9 279	19 499	10 099	9 083	19 092	10 340	9 194	19 534	9 348	9 137	18 465	
koolid { õitlaste	44	14	30	74	448	—	448	474	—	474	536	—	536	532	—	532	
	45	15	96	93	—	630	630	—	647	647	—	667	667	—	720	720	
Algkoolid 1934/35	46	1 240	6 676	3 388	10 722	9 930	20 652	10 891	9 940	20 831	10 707	10 034	20 741	10 180	9 934	20 064	
„ 1933/34	47	1 243	6 664	3 397	11 069	10 032	21 101	10 854	10 222	21 076	11 336	10 285	21 621	10 652	10 480	21 138	
Linnad — Villes:																	
Tallinn	48	20	90	—	388	304	782	307	351	658	569	578	1 147	414	494	908	
Haapsalu	49	2	5	—	20	24	44	20	13	39	43	37	80	19	27	46	
Kuressaare	50	2	8	—	20	22	48	21	29	49	30	31	61	30	27	57	
Narva	51	2	8	—	30	45	75	37	50	87	45	57	102	37	52	89	
Nõmme	52	1	4	—	28	23	51	16	24	40	21	28	49	18	27	43	
Paide	53	1	4	—	16	11	27	15	21	36	21	31	52	11	21	32	
Petseri	54	1	7	—	10	30	49	17	9	23	39	40	78	87	30	67	
Pärnu	55	3	15	—	58	82	140	58	63	121	69	59	149	65	62	122	
Põltsamaa	56	1	4	—	17	29	46	10	13	32	32	25	67	19	17	39	
Rakvere	57	3	10	—	30	22	52	31	12	43	66	84	150	45	69	114	
Tapa	58	1	4	—	27	21	48	18	14	32	26	32	58	15	18	38	
Tartu	59	9	41	—	182	144	326	105	117	222	326	295	621	219	259	478	
Tõrva	60	1	3	—	17	9	26	—	—	—	35	16	51	23	22	43	
Türi	61	1	4	—	17	26	43	21	16	37	20	29	49	14	11	25	
Valga	62	2	8	—	23	30	53	24	27	51	54	63	107	58	38	96	
Viljandi	63	2	8	—	53	65	108	43	44	87	52	53	105	47	45	92	
Võru	64	1	6	—	31	22	53	27	15	42	51	61	102	36	38	69	
b) Keskkoolid (1934. a. seaduse alusel) —																	

Renseignements généraux sur les écoles primaires et secondaires pour l'année scol. de 1935/36.

Nombre d'élèves au 31 décembre 1935

V kl.			VI kl.			Kokku — Total			Oppeasta arv N. d'élèves au com. de l'ann. scolaire	Õpilasi N. d'élèves			Koolide ülalpidamiseks kulutatud summad 1935/36. õ/a. (kr) — Sommes dépensées pour l'entretien des écoles en 1935/36 (en kr)		
P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.		Klassi peale Par classe	Klassikomplekti peale Par complet de classe	Arvestatud Nombre compris dans les données		Kulude üldsumma Total des dépenses	Ühe õpilase peale kulu- tati keskmiselt (kr) Moyenne des dépenses par élève (en kr)
												Koolide arv d'écoles	Õpilaste arv d'élèves		
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
620	586	1 206	526	517	1 043	4 206	4 222	8 518	360	31	35	35	8 305	720 440	85,8
30	17	47	12	23	35	187	207	394	23	22	30	3	394	27 630	70,3
28	17	45	22	16	44	180	180	360	22	17	23	4	366	24 488	61,8
158	181	339	155	130	285	1 253	1 109	2 362	02	24	31	13	2 302	164 233	60,6
73	71	144	60	41	101	607	625	1 232	45	34	37	5	1 322	81 959	62,0
23	12	35	24	13	37	134	124	258	20	18	26	2	258	25 674	99,5
10	13	23	8	6	14	66	75	141	8	24	28	1	141	11 220	70,0
26	23	49	30	23	53	253	235	488	15	33	38	2	488	24 139	49,5
117	98	215	86	98	184	814	862	1 676	67	30	36	10	1 676	105 028	62,7
15	20	35	16	18	34	147	135	282	15	35	40	2	282	15 203	53,9
64	74	138	40	70	110	464	459	923	43	26	33	5	871	55 031	63,2
16	17	33	19	13	32	208	163	371	13	37	37	1	371	20 082	54,1
314	338	652	260	270	548	2 143	2 228	4 371	202	33	34	20	4 209	319 130	81,2
25	22	47	30	23	53	221	190	411	14	34	34	2	411	21 380	52,0
8	9	17	—	—	—	130	106	236	5	30	34	1	236	13 272	56,2
74	63	137	60	66	126	485	478	961	43	23	30	6	961	62 253	64,8
60	61	130	56	44	100	539	522	1 061	51	31	38	6	1 061	64 028	60,3
37	23	60	33	35	68	239	221	460	23	26	33	3	460	35 358	76,9
1 707	1 645	3 352	1 452	1 415	2 867	12 492	12 139	24 631	1 070	29	34	121	24 384	1 820 667	74,1
1 601	1 628	3 319	1 447	1 306	2 843	11 824	11 477	23 301	949	30	35	111	23 507	1 745 227	74,2
16	17	33	5	19	24	668	662	1 330	124	20	28	10	877	75 440	38,0
1 308	1 156	2 462	1 143	980	2 123	9 792	8 551	18 343	824	27	33	96	18 498	1 397 216	75,5
401	—	401	309	—	309	2 700	—	2 700	110	34	36	13	2 500	200 730	77,5
—	439	439	—	435	435	—	3 588	3 588	130	37	39	12	3 296	222 662	67,6
702	782	1 574	555	554	1 109	5 007	5 612	11 519	401	13	30	174	11 429	641 478	66,1
301	377	708	250	272	528	2 540	2 320	4 860	181	14	29	71	4 860	286 201	58,9
683	692	1 375	404	478	882	4 423	4 249	8 672	306	14	31	122	8 465	508 745	60,1
501	567	1 068	372	385	757	3 487	3 393	6 820	250	13	30	105	6 820	360 450	52,9
430	459	880	312	315	627	2 993	2 865	5 858	181	14	32	75	5 813	280 501	48,3
502	540	1 022	367	408	770	3 797	3 744	7 541	157	14	31	95	7 488	416 034	55,0
380	328	708	247	271	518	2 814	2 684	5 398	263	14	33	72	5 371	317 401	59,1
900	872	1 772	607	591	1 198	6 547	6 170	12 717	447	14	30	171	12 634	742 651	58,8
197	207	404	149	160	309	1 321	1 288	2 609	88	15	31	30	2 609	154 881	50,4
539	539	1 078	395	357	752	4 391	4 095	8 486	285	15	33	101	8 486	411 012	48,5
458	425	883	210	205	424	4 070	3 707	7 867	240	15	34	61	7 867	347 461	44,2
5 833	5 788	11 621	3 883	3 991	7 874	42 290	40 657	83 347	2 781	14	31	1 107	81 842	4 467 715	54,6
5 830	5 784	11 614	3 879	3 985	7 864	42 255	40 624	88 279	2 776	14	31	1 103	81 774	4 461 538	54,0
3	4	7	4	6	10	35	39	68	5	4	14	4	68	6 177	90,8
5 833	5 788	11 621	3 883	3 991	7 874	42 290	40 657	83 347	2 781	14	31	1 107	81 842	4 467 715	54,6
7 540	7 433	14 973	5 335	5 406	10 741	54 782	52 196	106 978	3 851	16	32	1 228 ¹⁾	106 226 ¹⁾	6 238 332	59,2
7 521	7 412	14 933	5 326	5 381	10 707	54 079	51 501	105 580	3 722	16	32	1 214	105 281	6 206 765	59,0
19	21	40	9	25	34	703	695	1 398	129	17	27	14	945	81 617	36,4
7 139	6 944	14 083	5 026	4 971	9 997	52 032	48 608	100 690	3 603	16	31	1 203	100 340	5 864 931	58,5
401	—	401	309	—	309	2 700	—	2 700	116	34	36	13	2 500	200 730	77,5
—	439	439	—	435	435	—	3 588	3 588	130	37	39	12	3 296	222 662	67,6
7 435	7 533	14 968	5 810	5 775	11 585	55 095	53 140	108 841	3 956	16	32	1 240	107 698	5 921 349	55,0
9 161	8 810	17 071	6 101	6 290	12 391	59 173	56 118	115 201	3 919	17	34	1 238	113 979	5 835 854	51,6

Écoles secondaires (d'après la loi de 1934).

—	—	—	—	—	—	1 678	1 817	3 495	365	39	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	—	108	101	209	25	42	—	—	—	—	—	49
—	—	—	—	—	—	107	108	215	24	36	—	—	—	—	—	50
—	—	—	—	—	—	149	204	353	33	44	—	—	—	—	—	51
—	—	—	—	—	—	81	102	183	17	46	—	—	—	—	—	52
—	—	—	—	—	—	63	84	147	17	37	—	—	—	—	—	53
—	—	—	—	—	—	111	106	217	23	31	—	—	—	—	—	54
—	—	—	—	—	—	271	266	537	49	36	—	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	87	84	171	13	43	—	—	—	—	—	56
—	—	—	—	—	—	172	187	359	46	36	—	—	—	—	—	57
—	—	—	—	—	—	80	85	171	14	43	—	—	—	—	—	58
—	—	—	—	—	—	832	815	1 647	168	40	—	—	—	—	—	59
—	—	—	—	—	—	75	47	122	10	41	—	—	—	—	—	60
—	—	—	—	—	—	72	82	154	13	39	—	—	—	—	—	61
—	—	—	—	—	—	159	148	307	33	38	—	—	—	—	—	62
—	—	—	—	—	—	195	197	392	34	49	—	—	—	—	—	63
—	—	—	—	—	—	145	121	266	19	44	—	—	—	—	—	64

Majandus ühine endiste keskkoolidega —
Dépenses indiquées ensemble avec les ancien-
nes écoles secondaires

¹⁾ Algkoolide juures on arvestatud ühise majanduse tõttu 2 pedagoogiümi (112 õpil.), 1 uus keskk. (94 õpil.) ja 5 täienduskooli (126 õpil.); restamata on ühise majanduse tõttu end. keskkoolidega 6 algkooli (471 õpil.) ja lastekodudega 9 lastekodu algkooli (613 õpil.).

Õpilaste arv 31. detsembril 1935 —

	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside arv Nombre de classes	Klassikomplektide arv Nombre de complets de classe	Õpilaste arv 31. detsembril 1935 —														
				I kl. — classe			II kl.			III kl.			IV kl.					
				P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
Kokku — Total	65	53	227	—	982	989	1 971	785	814	1 599	1 519	1 499	3 018	1 105	1 252	2 335		
avallikud ja õigustega era	60	36	173	—	814	803	1 617	695	654	1 349	1 235	1 192	2 397	930	954	1 824		
era õigusteta	67	17	54	—	168	186	354	90	160	250	284	337	621	175	298	473		
ühiskoolid	68	31	120	—	506	471	977	384	348	732	794	712	1 500	551	588	1 238		
lahus- { poeglaste	69	10	52	—	476	—	476	401	—	401	725	—	725	554	—	554		
koolid { tütarlaste	70	12	55	—	—	518	518	—	466	466	—	787	787	—	604	604		
Maad — Arrondissements:																		
Viru: Jõhvi	71	1	4	—	14	7	21	15	14	29	24	20	53	10	25	35		
Väike-Maarja	72	1	4	—	16	16	32	12	14	26	21	25	46	13	23	36		
Harju: Rapla	73	1	3	—	12	16	28	21	20	41	21	26	47	—	—	—		
Lääne: Kärdla	74	1	1	—	—	—	—	—	—	—	15	19	34	—	—	—		
Pärnu: Väandra	75	1	4	—	16	13	20	11	16	27	24	30	54	20	16	36		
Tartu: Mustvee	76	1	2	—	—	—	—	—	—	—	21	20	41	12	17	23		
Otepää	77	1	4	—	7	7	14	9	9	18	16	21	37	7	4	11		
Kokku — Total	78	7	22	—	65	59	124	68	73	141	142	170	312	62	85	147		
avallikud	79	0	18	—	58	52	110	69	64	123	126	149	275	55	81	136		
era õigusteta	80	1	4	—	7	7	14	9	9	18	16	21	37	7	4	11		
ühiskoolid	81	7	22	—	65	59	124	68	73	141	142	170	312	62	85	147		
Üldse — Gr. total	82	60	249	—	1 047	1 048	2 035	853	887	1 740	1 661	1 669	3 330	1 167	1 337	2 546		
avallikud ja õigustega era	83	42	191	—	872	855	1 727	754	718	1 472	1 361	1 311	2 672	985	1 035	2 020		
era õigusteta	84	13	56	—	175	193	368	99	160	268	300	358	658	182	302	494		
ühiskoolid	85	38	142	—	571	530	1 101	452	421	873	936	882	1 818	613	673	1 286		
lahus- { poeglaste	86	10	52	—	476	—	476	401	—	401	725	—	725	554	—	554		
koolid { tütarlaste	87	12	55	—	—	518	518	—	466	466	—	787	787	—	604	604		
Keskkoolid 1934/35	88	54	100	—	772	633	1 405	—	—	—	1 461	1 518	2 079	—	—	—		
Linnad — Villes:																		
Tallinn	89	21	71	—	—	—	—	—	—	—	515	474	989	270	361	640		
Haapsalu	90	2	6	—	—	—	—	—	—	—	30	26	56	15	16	31		
Kuressaare	91	2	6	—	—	—	—	—	—	—	22	23	45	14	20	34		
Narva	92	3	11	—	—	—	—	—	—	—	43	53	96	23	39	67		
Nõmme	93	1	3	—	—	—	—	—	—	—	17	15	32	11	18	29		
Paide	94	1	3	—	—	—	—	—	—	—	10	10	20	9	15	24		
Petseri	95	1	6	—	—	—	—	—	—	—	32	20	52	23	19	42		
Pärnu	96	3	11	—	—	—	—	—	—	—	61	39	100	40	28	68		
Põltsamaa	97	1	3	—	—	—	—	—	—	—	13	12	25	9	12	21		
Rakvere	98	3	12	—	—	—	—	—	—	—	41	48	89	30	46	79		
Tapa	99	1	3	—	—	—	—	—	—	—	20	19	39	10	15	25		
Tartu	100	0	46	—	—	—	—	—	—	—	238	237	475	105	194	388		
Tõrva	101	1	3	—	—	—	—	—	—	—	23	8	31	9	13	23		
Türi	102	1	3	—	—	—	—	—	—	—	13	16	29	15	7	25		
Valga	103	2	9	—	—	—	—	—	—	—	28	50	78	40	37	77		
Viljandi	104	3	14	—	—	—	—	—	—	—	54	68	122	34	67	91		
Võru	105	1	6	—	—	—	—	—	—	—	32	20	61	22	17	46		
Kokku — Total	106	56	216	—	—	—	—	—	—	—	1 192	1 152	2 344	793	914	1 707		
avallikud ja õigustega era	107	37	157	—	—	—	—	—	—	—	912	871	1 783	690	725	1 415		
era õigusteta	108	19	59	—	—	—	—	—	—	—	230	231	561	103	139	269		
ühiskoolid	109	34	123	—	—	—	—	—	—	—	704	554	1 253	454	402	856		
lahus- { poeglaste	110	9	41	—	—	—	—	—	—	—	438	—	438	339	—	339		
koolid { tütarlaste	111	13	52	—	—	—	—	—	—	—	—	598	598	—	512	512		
Maad — Arrondissements:																		
Viru: Jõhvi	112	1	3	—	—	—	—	—	—	—	13	12	25	8	6	14		
Väike-Maarja	113	1	3	—	—	—	—	—	—	—	13	14	27	9	9	18		
Pärnu: Väandra	114	1	3	—	—	—	—	—	—	—	16	19	35	11	6	13		
Tartu: Otepää	115	1	3	—	—	—	—	—	—	—	3	5	8	4	2	6		
Kokku — Total	116	4	12	—	—	—	—	—	—	—	45	59	95	32	23	50		
avallikud	117	2	6	—	—	—	—	—	—	—	29	33	62	20	15	39		
era õigusteta	118	2	6	—	—	—	—	—	—	—	16	17	33	12	8	20		
ühiskoolid	119	4	12	—	—	—	—	—	—	—	45	59	95	32	23	50		
Üldse — Gr. total	120	60	228	—	—	—	—	—	—	—	1 237	1 202	2 439	825	937	1 761		
avallikud ja õigustega era	121	39	163	—	—	—	—	—	—	—	941	904	1 845	710	740	1 450		
era õigusteta	122	21	65	—	—	—	—	—	—	—	296	298	694	115	197	313		
ühiskoolid	123	33	133	—	—	—	—	—	—	—	749	604	1 353	488	425	911		
lahus- { poeglaste	124	9	41	—	—	—	—	—	—	—	438	—	438	339	—	339		
koolid { tütarlaste	125	13	52	—	—	—	—	—	—	—	—	598	598	—	512	512		
Keskkoolid 1934/35	126	64	311	—	—	—	1 270	1 260	2 536	1 097	1 062	2 149	851	1 008	1 856			
„ 1933/34	127	67	400	—	—	—	1 130	1 120	2 250	1 009	1 223	2 322	940	1 143	2 089			

d) Keskkoolid (1922. a. senduse alusel) —

Progras des élèves des écoles primaires et secondaires en 1935/36.

IV klass — classe						V klass — classe						VI klass — classe						Kokku — Total												
Klassikursuse lõpetanud õpilased		Teiseks aastaks klassi jäetud		Järelekesed määratud		Õpilaste üldarv õppeaasta lõpul		Klassikursuse lõpetanud õpilased		Teiseks aastaks klassi jäetud		Järelekesed määratud		Õpilaste üldarv õppeaasta lõpul		Klassikursuse lõpetanud õpilased		Teiseks aastaks klassi jäetud		Järelekesed määratud										
P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.									
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	
Esimesed klassid.																														
665	637	137	106	86	76	621	581	458	438	99	77	64	66	518	513	379	419	50	43	89	51	4251	4169	3461	3555	547	408	243	196	
11	20	4	2	9	8	23	15	14	11	6	2	2	2	12	22	5	20	4	1	3	1	175	188	123	158	28	19	24	11	
91	24	2	3	11	6	28	17	21	9	2	2	5	8	27	16	23	13	1	1	4	2	212	177	171	145	17	10	24	22	
136	148	70	33	41	30	167	182	97	140	41	33	19	9	153	127	117	101	19	7	17	10	1227	1088	888	877	259	152	80	59	
88	104	19	24	15	3	64	67	39	50	15	7	19	10	60	39	49	30	2	1	9	2	659	598	533	519	92	62	34	17	
20	22	13	5	1	3	20	11	16	9	3	3	1	2	22	11	16	4	3	3	4	3	180	123	98	100	27	14	5	9	
14	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	71	52	57	3	9	5	5	
22	24	7	2	2	2	11	12	26	23	12	20	5	9	30	23	17	18	8	3	5	2	247	229	172	180	40	19	35	24	
107	136	20	24	25	19	116	95	94	70	7	11	15	14	87	97	56	34	11	6	20	7	791	841	630	705	101	96	60	40	
23	20	5	2	—	—	15	20	11	17	4	2	1	1	18	18	15	17	—	—	1	1	147	185	129	125	17	8	1	2	
16	25	19	8	7	8	61	70	35	52	15	14	11	4	38	99	31	54	3	2	4	13	436	448	334	370	78	53	24	20	
58	28	14	2	6	4	16	17	10	9	3	3	3	5	19	13	17	7	—	—	4	2	199	169	155	133	33	18	11	13	
250	301	63	65	45	58	210	230	230	230	50	35	50	60	268	274	214	201	16	24	38	49	2096	2177	1705	1720	256	283	135	169	
24	24	3	3	5	3	25	22	23	20	1	2	1	2	30	23	25	18	—	—	1	5	219	190	187	167	20	15	12	8	
24	18	8	4	4	4	8	9	9	9	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	124	104	92	83	27	21	5	16	
50	70	16	2	7	11	68	61	37	47	17	9	14	5	57	61	40	48	5	5	12	8	463	458	341	387	89	47	33	24	
72	75	26	7	14	13	68	50	40	39	10	10	9	7	56	49	30	40	3	6	14	3	530	524	410	439	77	65	37	23	
29	30	3	8	6	4	37	23	24	18	11	3	2	2	32	33	22	18	6	10	4	5	237	220	185	170	40	30	12	11	
5204	5520	1368	1189	669	563	5679	5645	3912	4199	1036	865	731	581	3798	3682	3376	3468	173	156	249	258	41118	39010	31902	32266	7213	5647	2003	1697	
650	821	230	145	85	62	770	703	538	584	150	120	88	58	545	542	469	477	30	28	40	37	5715	5456	4321	4567	1150	718	244	176	
819	209	73	61	42	33	380	303	271	261	59	52	60	50	250	266	222	237	11	10	17	19	2450	2238	1942	1890	394	236	120	112	
672	615	110	105	67	44	680	678	504	560	104	73	52	45	305	473	358	442	13	10	24	21	4295	4166	3502	3634	573	401	157	121	
466	486	95	60	51	42	496	558	356	440	73	66	67	43	306	376	325	355	13	8	28	13	3420	3273	2777	2374	465	286	178	113	
422	438	84	77	45	41	418	457	323	368	58	54	37	35	308	296	303	281	3	3	2	12	2053	2820	2419	2403	485	306	99	109	
492	540	133	125	53	43	552	525	350	382	117	87	85	56	350	393	313	340	10	13	33	40	3715	3663	2855	3044	665	448	195	171	
387	358	90	73	48	41	374	317	265	228	93	51	46	38	243	238	224	244	11	10	8	14	2712	2500	2178	2107	418	299	116	100	
745	800	263	230	124	100	872	852	549	585	191	150	132	117	579	565	497	486	32	33	50	40	6315	5063	4627	4700	1328	939	300	318	
174	168	20	43	20	35	191	205	125	141	38	24	30	40	146	154	127	121	11	12	8	21	1270	1259	1041	989	176	172	62	98	
495	521	136	129	100	74	527	528	328	346	94	105	105	77	396	352	354	315	14	11	28	26	4316	3907	3189	3155	811	597	316	245	
477	480	125	141	37	42	438	399	308	295	01	77	38	27	214	107	184	170	10	18	11	9	3042	8679	2091	2897	795	648	156	184	
6882	7317	1797	1491	966	826	7356	7252	5075	5394	1325	1075	956	783	5230	5276	4446	4572	303	273	481	431	53224	50894	41574	42168	8964	6378	2786	2348	
7030	7374	1823	1522	1033	810	7164	7328	4707	5411	1420	1136	908	782	6074	5650	4787	4808	352	302	535	480	54200	51842	42183	42796	9001	6685	2935	2802	
Esimesed klassid (d'après la loi de 1922).																														
565	762	140	117	340	331	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4162	4434	2435	3044	499	351	1228	1039	
211	816	58	40	130	123	—	—	—	—	—	—	—	—	1591	1758	932	1200	184	135	476	418	108	100	55	76	28	6	23	18	
13	14	4	1	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	104	106	57	78	14	6	8	38	104	106	57	78	14	6	23	18	
19	28	7	5	9	16	—	—	—	—	—	—	—	—	145	206	81	140	19	8	45	52	79	96	32	58	10	6	37	32	
7	12	1	2	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	61	83	40	68	4	3	17	12	61	83	40	68	4	3	17	12	
10	13	2	2	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	110	102	53	64	17	15	40	23	110	102	53	64	17	15	40	23	
14	17	6	6	16	6	—	—	—	—	—	—	—	—	267	260	152	198	40	19	75	43	267	260	152	198	40	19	75	43	
32	47	11	5	21	10	—	—	—	—	—	—	—	—	84	80	44	51	13	7	27	22	84	80	44	51	13	7	27	22	
10	9	2	2	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	164	181	101	145	21	11	42	25	164	181	101	145	21	11	42	25	
28	48	6	0	10	12	—	—	—	—	—	—	—	—	84	85	49	63	17	2	18	20	84	85	49	63	17	2	18	20	
9	11	1	5	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	782	801	467	531	57	78	228	197	782	801	467	531	57	78	228	197	
118	147	17	27	65	74	—	—	—	—	—	—	—	—	64	44	31	27	11	7	22	10	64	44	31	27	11	7	22	10	
8	9	5	3	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	70	80	30	37	7	14	27	29	70	80	30	37	7	14	27	29	
8	6	1	2	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	156	150	91	105	25	9	40	36	156	150	91	105	25	9	40	36	
27	24	13	4	18	11	—	—	—	—	—	—	—	—	186	192	130	136	18	15	38	41	186	192	130	136	18	15	38	41	
26	29	4	3	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	139	116	84	67	14	8	41	61	139	116	84	67	14	8	41	61	
19	18	3	3	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	56	11	9	17	16	—	—	—	—	—	—	—	—	325	378	199	274	45	33	81	71	325	378	199	274	45	33	81	71	
11	25	5	8	8	11	—	—	—	—	—	—	—	—	125	148	75	106	16	18	34	24	125	148	75	106	16	18	34	24	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	61	32	40	11	5	11	16	54	61	32	40	11	5	11	16	
—																														

Tab. 5. Korraltult koolis käinud õpilased 1935/36. õ/a. — Irregularités dans la fréquentation des écoles en 1935/36.

	Koolide üldarv Nombre total d'écoles			Koolide arv andmetega Écoles ayant donné des données			Õpilaste üldarv neis koolis (aasta läbikäigu arv) Nombre total d'élèves dans ces écoles			Õppetegevuse alul e õppimud kooli Élèves absents au commencement de l'année scolaire			Enne õppetege- vuse lõppu jäid koolist ära Élèves ayant quitté l'école avant la fin de l'année scolaire			Koolide arv andmetega Écoles ayant donné des données			Õpilaste üldarv neis koolis (aasta läbikäigu arv) Nombre total d'élèves dans ces écoles			Algkool — õpilaste puudumispäevade, keskikool — puudumis- tundide arv Nombre des jours d'ab- sence pour les écoles primaires et des heures d'absence pour les écoles secondaires		
	P.	T.	K.	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21			
a) Algkoolid — Écoles primaires.																								
Linnad — Villes	123	123	12780	12364	25 144	1 063	729	1792	853	643	1 496	123	12780	12364	25 144	202 402	194 743	398 785						
Tallinn	36	36	4 406	4 348	8 814	225	140	374	219	192	411	36	4 406	4 348	8 814	77 799	75 301	153 160						
Haapsalu	3	3	187	207	394	9	12	21	14	10	33	3	187	207	394	3 356	3 456	6 812						
Kuressaare	4	4	216	180	390	12	16	28	7	4	11	4	216	180	390	9 031	2 815	5 846						
Narva	13	13	1 260	1 118	2 378	120	39	159	122	44	169	13	1 260	1 118	2 378	20 821	15 321	30 142						
Nõmme	5	5	700	628	1 328	63	39	101	47	34	81	5	700	628	1 328	11 200	11 100	22 300						
Paide	2	2	138	128	266	17	11	28	11	6	17	2	138	128	266	1 015	1 001	2 016						
Paldiski	1	1	66	75	141	5	10	15	3	4	7	1	66	75	141	1 093	1 028	2 121						
Petseri	2	2	257	239	496	16	14	30	10	10	20	2	257	239	496	4 313	4 138	8 451						
Pärnu	10	10	834	878	1 712	52	33	85	62	55	117	10	834	878	1 712	9 271	9 131	18 402						
Põltsamaa	2	2	153	139	292	19	20	39	9	7	16	2	153	139	292	2 087	1 749	3 836						
Rakvere	6	6	466	460	926	46	24	70	36	20	56	6	466	460	926	7 634	5 670	13 304						
Tapa	1	1	211	167	378	21	6	27	12	8	20	1	211	167	378	2 682	2 056	4 738						
Tartu	20	20	2 196	2 262	4 458	224	170	394	144	114	258	20	2 196	2 262	4 458	29 100	35 882	65 042						
Tõrva	2	2	226	192	418	66	61	127	51	34	85	2	226	192	418	4 810	3 962	8 772						
Türi	1	1	130	106	236	11	2	13	6	2	8	1	130	106	236	1 989	1 349	3 338						
Vaiga	6	6	483	473	956	97	61	158	50	45	95	6	483	473	956	8 305	8 318	16 623						
Viljandi	6	6	640	536	1 082	42	46	88	26	24	50	6	640	536	1 082	8 639	7 421	16 060						
Võru	3	3	245	228	473	18	17	35	24	21	45	3	245	228	473	3 937	3 507	7 534						
Maad — Arrondiss.	1 112	1 112	42 631	40 362	82 993	6 049	4 593	10 642	3 620	2 427	5 447	1 112	42 631	40 362	82 993	695 387	635 275	1 330 662						
Viru	176	176	5 949	5 660	11 609	724	470	1 194	442	255	707	176	5 949	5 660	11 609	83 300	77 709	166 009						
Järva	71	71	2 556	2 338	4 894	190	177	376	142	125	267	71	2 556	2 338	4 894	41 450	37 403	78 853						
Harju	121	121	4 453	4 266	8 719	510	344	863	268	184	452	121	4 453	4 266	8 719	60 421	60 433	120 854						
Lääne	105	105	3 499	3 337	6 836	223	186	409	124	104	228	105	3 499	3 337	6 836	57 268	49 901	107 169						
Saare	70	70	3 001	2 878	5 879	136	111	247	143	114	257	70	3 001	2 878	5 879	35 733	35 258	70 991						
Pärnu	96	96	3 810	3 757	7 573	473	349	822	270	210	480	96	3 810	3 757	7 573	52 983	49 755	102 738						
Viljandi	73	73	2 852	2 623	5 475	582	449	1 031	199	190	389	73	2 852	2 623	5 475	45 868	43 396	89 264						
Tartu	172	172	6 096	6 219	12 815	870	630	1 500	377	301	678	172	6 096	6 219	12 815	96 325	88 152	184 477						
Vaiga	30	30	1 332	1 297	2 629	387	304	691	131	116	247	30	1 332	1 297	2 629	23 847	22 488	46 335						
Võru	101	101	4 484	4 174	8 658	764	588	1 352	222	217	439	101	4 484	4 174	8 658	75 985	69 964	145 939						
Petseri	91	91	4 093	3 813	7 906	1 172	955	2 157	702	601	1 303	91	4 093	3 813	7 906	111 378	100 700	212 144						
Kokku — Total	1 235	1 235	55 411	52 726	108 137	7 112	5 222	12 434	3 873	3 070	6 943	1 235	55 411	52 726	108 137	897 429	830 018	1 727 447						
Algkoolid 1934/35	1 240	1 240	56 092	53 587	109 679	5 557	4 081	9 638	3 576	3 029	6 605	1 240	56 092	53 587	109 679	909 450	843 064	1 013 120						
„ 1933/34	1 243	1 243	56 474	56 177	115 651	6 765	5 135	11 900	4 069	3 997	8 957	1 243	56 474	56 177	115 651	827 442	742 910	1 570 301						
„ 1932/33	1 253	1 253	58 357	55 447	113 804	7 064	5 540	12 604	4 420	3 559	7 988	1 253	58 357	55 447	113 804	870 605	799 733	1 070 398						
b) Keskkoolid (1934. a. seaduse alusel) — Écoles secondaires (d'après la loi de 1934).																								
Linnad — Villes	53	51	4 374	4 514	8 888	107	93	200	253	159	412	52	4 449	4 598	9 047	225 476	257 838	483 314						
Tallinn	20	19	1 670	1 817	3 487	22	19	41	78	60	138	19	1 670	1 817	3 487	107 473	123 718	231 191						
Haapsalu	2	2	108	102	210	—	1	2	3	1	4	2	108	102	210	4 839	4 334	9 173						
Kuressaare	2	2	110	110	220	—	—	—	6	4	10	2	110	110	220	4 331	4 438	8 769						
Narva	2	1	75	121	196	—	2	2	4	2	6	2	150	205	355	7 829	11 780	19 609						
Nõmme	1	1	82	101	183	2	2	4	2	3	5	1	82	101	183	3 171	4 830	8 010						
Paide	1	1	63	84	147	1	1	2	2	1	3	1	63	84	147	2 895	3 203	6 188						
Petseri	1	1	111	107	218	—	—	—	1	2	6	8	111	107	218	6 171	5 875	11 546						
Pärnu	3	3	271	266	537	4	5	0	4	6	10	3	271	266	537	7 817	11 080	19 497						
Põltsamaa	1	1	89	84	173	5	3	8	5	4	9	1	89	84	173	4 932	4 856	9 788						
Rakvere	3	3	178	188	361	2	4	6	9	8	17	3	178	188	361	7 724	9 355	17 079						
Tapa	1	1	89	85	174	—	—	—	5	—	—	1	89	85	174	3 688	4 003	7 691						
Tartu	9	9	874	845	1 719	40	35	84	104	47	151	9	874	845	1 719	36 403	41 094	78 397						
Tõrva	1	1	76	47	122	3	1	4	8	—	8	1	76	47	122	2 783	1 327	4 110						
Türi	1	1	74	84	158	3	0	9	3	5	8	1	74	84	158	2 810	2 908	5 724						
Vaiga	2	2	168	153	321	4	4	8	1	—	1	2	168	153	321	7 202	7 636	15 338						
Viljandi	2	2	195	197	392	3	6	9	9	5	14	2	195	197	392	8 852	11 876	20 728						
Võru	1	1	147	128	270	7	4	11	8	7	15	1	147	128	270	6 050	4 426	10 476						
Maad — Arrond.	7	7	348	393	741	8	9	17	23	13	36	7	348	393	741	13 854	16 173	30 027						
Viru	2	2	183	154	287	2	1	3	0	6	14	2	183	154	287	5 668	7 199	12 787						
Harju	1	1	54	64	118	3	3	6	—	3	3	1	54	64</										

PÖLLUMAJANDUSE TASUVUS 1935/36. p.a.

(EELKOKKUVÕTE TALURAAMATUPIDAMISE ANDMEL).

RENTABILITÉ des EXPLOITATIONS AGRICOLES en 1935/36.

(D'APRÈS les DONNÉES PRÉLIMINAIRES de COMPTABILITÉ AGRICOLE).

Sisu: 1. Vaatlustalundid, lk. 663. 2. Talundite kapitalid, lk. 668. 3. Kogusaak, lk. 664. 4. Käitiskulutus, lk. 667. 5. Tasuvus, lk. 668. 6. Tulu, lk. 669. 7. Ettevõtja tööpalk, lk. 670.

I. Vaatlustalundid.
Exploitations observées.

Eelkokkuvõte põllumajanduse tasuvusoludest 1935/36. põllumajandusaastal on koostatud 150 raamatupidamis-talundi andmeid eelneva aasta eeskujul.

Vaatlustalundid on jaotatud nelja rühma tulundusmaa järgi, milleks arvati põllu-, ala-, heina-, karja- ja metsamaa.

Väikelalundid — alla 20 ha tulundusmaaga
Normaalalundid — 20—30 „ „
Täistalundid — 30—50 „ „
Suurtalundid — üle 50 „ „

Lisadena on toodud andmed rühmitatult P.-Eesti (Viru-, Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa) ja L.-Eesti kohta (Pärnu-, Viljandi-, Tartu-, Valga- ja Võru-Petserraama).

1935/36. a. eelkokkuvõttes on vaatlustalundi keskmine suurus 37,64 ha, seega 0,39 ha suurem kui eelmisel aastal. Keskmine suurus on suurtalundites veidi kõrgem eelmise aasta tasemest, kuna väikelalundite rühmas on see koguni madalam.

P.-Eestis on 64 vaatlustalundit keskmise suurusega 33 ha ja Lõuna-Eestis 86 vaatlustalundit keskmise suurusega 41 ha.

Talundite arv ja keskmine suurus — Les exploitations observées

1.	Eelkokkuvõt. 1935/36 arve-aast. — <i>Données prélim. pour 1935/36</i>		1934/35 arve-aasta lõpl. andmed <i>Données définit. p. 1934/35</i>	
	Vaatlus-talundite arv	Tulundus-maad keskmiselt talundile	Nombre des exploitations observées	Moyenne de la superficie exploitée par exploit. en ha
Kuni 20 ha	33	13,91	66	14,03
20—30 „	34	24,48	70	24,46
30—50 „	51	39,53	100	39,47
50 ha ja üle	32	78,09	64	71,70
Kokku ja keskmiselt — Total et moyenne	150	37,64	300	37,25
Põhja-Eesti	64	32,57	.	.
Lõuna-Eesti	86	41,42	.	.

2. Talundite kapitalid.

Capitaux des exploitations.

Tab. 2 annab ülevaate raamatupidamistalundite kapitalide seisust 1. V. 1935. Kapitalid on hinnatud üksikasjaliselt igas vaatlustalundis soetamisväärtuse kohaselt,

Kapitalid — Capitaux.

2.	Keskmiselt kr tulundusmaa ha kohta 1. mail 1935 <i>Moyenne pour ha de superficie exploitée</i>							Keskim. kr tul.-ha kohta 1934 (lõpl. andmed) <i>Moyenne kr par ha de superf. expl. en 1934 (don. définit.)</i>	
	Talundkapital <i>Capital domaine</i>	Loonkapital <i>Total des capt. d'embauche</i>	Masina-riist. kapital <i>Cap. de mach. et outillage</i>	Jooksev käituskapital <i>Capital d'ex-ploit. courante</i>	Kokku: aktiivkapital <i>Capital actif</i>	Passiivkapital <i>Capital passif</i>	Puhvarandus <i>Fortune nette</i>	Aktiivkapital <i>Capital actif</i>	Passiivkapital <i>Capital passif</i>
Väikelalundid (kuni 20 ha)	304,25	43,45	41,34	52,66	501,70	99,18	402,52	497,06	104,12
Normaalalundid (20—30 ha)	303,27	37,87	37,51	46,47	425,12	67,33	357,79	400,00	60,21
Täistalundid (30—50 ha)	263,76	30,90	31,17	38,42	364,25	30,02	334,23	344,11	32,50
Suurtalundid (50 ha ja üle)	221,65	23,69	21,81	31,26	295,41	23,19	272,22	204,46	30,45
Keskmiselt — Moyenne 1935/36	285,84	33,70	32,85	41,85	394,24	52,23	342,01	—	—
1934/35	280,12	30,92	31,14	38,03	—	—	—	380,21	54,28
Põhja-Eesti 1935/36	271,82	31,60	35,49	38,76	377,67	61,18	316,49	.	.
Lõuna-Eesti 1935/36	296,27	35,26	30,88	44,16	406,57	45,57	361,00	.	.

s. o. kas kohalikkude turuhindade või valmistuskulude alusel. Aktiivkapitali tuli kr 394 tulundusmaa ha kohta. P.-Eestis kr 378 ja L.-Eestis kr 407.

Talundkapitali oli vaatlustalundite keskmiselt kr 286 tulundusmaa ha'le ehk 73% aktiivkapitalist, L.-Eestis kr 296 ja P.-Eestis kr 272. Talundkapital

on langenud nii L.-Eestis kui P.-Eestis. L.-Eesti vaatlustalundis on maahind keskmiselt kõrgem, talundid on varustatud kallimate hoonetega, neis on märksa kõrgem taimkapital, eriti aia-, sageli ka metspuukapital kui P.-Eesti talundis, seetõttu on ka talundkapital seal üldiselt kõrgem ja käesolevais andmeis 9% võrra. Rentnikukapital on vaatlustalundis keskmiselt kr 108 tulundusmaa ha kohta ehk 27% aktivakapitalist.

Loomkapital on tõusnud eelmise aastaga võrreldes kr 31 pealt kr 34 peale tulundusmaa ha kohta ehk 10%. Loomade hinnad on viimasel aastal jäänud püsima ja näitavad väikest kõvenemist. Loomkapitali seis kapitalide all on toodud I.V. 1935, seega arveaasta algseis. Loomkapitali oli kr 34 tulundusmaa ha-le, P.-Eestis kr 32 ja L.-Eestis kr 35.

Masin-riistkapitali on kr 33 tulundusmaa ha-le, see näitab väikest tõusu, mis tingitud teataval määral talundite masin-riistade täienemisest ja üldisest suunast talutööde mehhaniseerimise poole.

Jooksvat käitus- ehk talituskapitali oli keskmiselt kr 42 tulundusmaa ha-le, P.-Eestis kr 39 ja L.-Eestis kr 44.

Jooksev käituskapital on hinnatud turuväärtuse järgi ja selle tõus on tingitud vaatlustalundite tagavarade koguse kui ka hinna tõusust ja vaatlustalundite koostise muutusest.

Võla- ehk passivakapitali oli 1935/36. a. kr 52 tulundusmaa ha kohta ehk 13% aktivakapitalist. Võlakapitali hulgas on ka rendi- ja asundustalundite maaväärtus ja renditalundite hoonete ning muude varandusosade hinnatud väärtus, mis antud talundi väljarentimisel rentniku — raamatupidaja kasutada. Passivakapital on koguselt kui ka osatähtsusest vähenenud — võlad on vähenenud. Võlakapital on aktivakapitalist protsentides: väike- 20%, normaal- 15%, täis- ja suurtalundis 8%.

Raamatupidamistalundite võlakoormis ei ole kõrge, kuid praegusel ebastabiilsel ajajärgul võib pideva madala tasuvuse juures isegi selle madala võlakoormise juures tekkida raskusi. Vaatlustalundite keskmiselt tuleb omakapitale, s. o. puhtvarandust 87% aktivakapitalist ehk kr 342 tulundusmaa ha kohta, P.-Eestis 83% ehk kr 316 ja L.-Eestis 89% ehk kr 361.

3. Kogusaak. Rendement brut.

Kogusaagi alla on koondatud ainete väärtus, mis müüdüd, või mis antud naturas talukäitisest välja talukäitises käsitatud kapitalide väärtuse suurendamiseks, teenijate palgaks ja võlgade tasumiseks. Üksikute harude kogusaagi hulgas ei ole majapidamises töötletud osa. Kogusaagi suurus on leib kogutoodangu saakide suuruselt ja saagi realiseerimis-, s. o. turuhinnast. 1935. a. viljade kasvupind suurenes eelmise aastaga võrreldes ümmarguselt 2%. Söödateravilja pindala suurenes, kuna toiduteraviljade osa vähenes; rukki kogutoodang vähenes ja ka rukki saak pindala ühikult vähenes, üleriiklikult on statistika andmeil 1933. a. rukki-

saak keskmiselt 14,68 kv ha-lt, 1934. a. aga 15,64 kv ja 1935. a. 11,95 kv. Talinisu andis 1935. a. ka madala saagi — 12,08 kv ha-lt. Suinisu keskmine saak 1935. a. oli 8,70 kv ha-lt, seega ka madalam kui eelmisel aastal. Söödateraviljade kasvupindalad suurendati, kuid saagid olid madalad eelmise aastaga võrreldes. Odra keskmine saak oli 8,78 kv ha-lt eelmise aasta 11,04 kv vastu. Kaerasaak oli 1935. a. 9,7 kv ha-lt eelmise aasta 11,56 kv vastu. Segavili andis 1935. a. 10,72 kv ha-lt eelmise aasta 13,47 kv vastu. Seega olid 1935. aastal nii sööda- kui ka toiduviljade saagid madalamad eelmise aasta omadest.

1935. a. oli kartulisaak nõrgem eelmisest aastast. Harilikult on P.-Eesti kartulisaagid paremad kui L.-Eestis. Keskmine kartulisaak ha-lt oli 121,31 kv eelmise aasta 124,28 kv vastu.

Söödajuurikate saak kujunes madalaks ja oli 1935. a. 188,25 kv ha kohta eelmise aasta 246,62 kv vastu. Lina kasvupindala suurenes eelmise aastaga võrreldes ja oli 1935. a. 29343 ha, seega suurem kui eelmisel aastal 14%. Lina kiusaak oli 1935. a. 357 kg ha kohta eelmise aasta 332 kg vastu. Lina-seemne saak oli 320 kg ha kohta, s. o. 7,3% madalam kui eelmisel aastal. 1935. a. heinasaak oli veidi kõrgem kui aasta varemalt, 1935. a. saadi põlluheina 2777 kg ha-lt eelmise aasta 2491 kg vastu. Niiduheina saak kujunes 1935. a. üleriiklikult 941 kg ha-lt eelmise aasta 899 kg vastu. Loomade söödaolud 1935/36. a. talvel olid jõusööda mõttes lähedamad kui eelmisel aastal ja et riigi poolt odavat jõusööta müüdi, see võimaldas kogusaagi taseme säilumist vaatamata hinna-konjunktuuri langemisele.

Teise olulise osa talundite rahalises kogusaagis moodustavad saaduste realiseerimishinnad, millega toodang lähed talukäitisest välja.

Rukkihinna määrajaks on 1930. a. peale riik. See hind on järjest langenud, olles madalamaid 1934/35. a. 11 senti kg ja 1935/36. a. 12 senti kg, seega väike hinnatõus, sealjuures oli kvaliteedinõue eelmise aastatega võrreldes kõvemaid. Eelmise aastaga võrreldes rukki riiklik hind tõusis 9% võrra. 1935. a. osteti riigi poolt kõik põllumeestelt müüapakutav rukis, seetõttu vabal turul rukki suurmüügi hind kujunes kõrgemaks riigi poolt makstud hinnast, sama kordus ka 1936. aastal.

Aastail, mil riigi poolt kõik müüapakutav rukis osteti ära, oli vabaturul rukki suurmüügi hinnatase kõrgem kui riigi poolt makstud hind, kuid neil aastail, kus riigi poolt osteti piiratud arvul, on vabaturu hind madalam kui riigi hind. Nisu on viimaseil aastail põllumehele andnud tunduvalt rahalist sissetulekut. 1935. aastal oli nisusaak 61 000 tn, seega meie nisu tarvitamise piirides, mis on ümmarguselt 60 000 tn. Nisu pakkumise nõrgenemisega kõvenes hind ja 1935. a. nisuhind oli keskmiselt kr 16,9 kv, seega 9,7% kõrgem eelmise aasta omast.

Ekspordkartuli hind kõvenes eelmise aastaga võrreldes ja ka tööstuskartuli järgi oli suurem nõud-

Tähtsamate müügisasaduste hinnad börsikomitee koteerimisel raamatupidamisanstate keskmiselt 100 kg kohta kr.
Prix de gros d'après les données du Comité de bourse de Tallinn en kr.

	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	Tõus + langus 1934/35 1935/36 %
Rukis — <i>Seigle</i>	20,6	19,7	13,8	13,8	15,4	14,1	12,0	11,4	12,3	7,9
Rukis — riigi ostuhinna j.	—	—	—	16,64 ¹⁾	15,00	14,00	13,00	11,0 ²⁾	12,0 ³⁾	9,1
Nisu — <i>Fruent</i>	26,4	24,1	23,1	19,4	19,8	19,4	19,1	15,4	16,9	9,7
Kartul, piirituse — <i>Pommes de terre pour alcool</i>	4,0	4,5	3,0	1,6	1,6	1,3	1,5	1,8	2,1	16,7
Oder, õlle — <i>Orge pour bière</i>	21,3	20,5	15,7	18,3	16,0	14,3	18,3	14,0	15,1	7,9
Oder, sööda — <i>Orge pour fourrage</i>	19,8	20,4	15,8	15,0	14,2	11,9	15,0	11,1	12,1	9,0
Kaer, sööda — <i>Avoine pour fourrage</i>	16,7	17,8	12,0	9,6	9,8	9,8	10,9	8,3	9,3	12,0
Linaseeme, õli — <i>Graines de lin</i>	22,7	27,8	25,6	12,9	11,5	14,1	18,5	—	19,5	—
Linaseeme, külvi — <i>Graines de lin pour semence</i>	25,4	34,6	27,7	14,7	12,6	14,6	19,5	—	27,5	—
Linakiud (Liivi R) — <i>Filasse de lin</i>	152,7	132,6	90,6	58,5	43,9	46,0	73,0 ⁴⁾	109,0	115,6	6,1
Linakiud (Petersi) — <i>Filasse de lin (Petersi)</i>	169,2	144,5	103,7	67,4	48,9	52,9	77,0 ⁵⁾	111,4	117,4	5,4
Võli, eksport — <i>Beurre d'export</i>	273,6	295,9	269,0	202,3 ⁶⁾	151,5	106,8	145,2	128,5	140,7	14,2
Sealiha I s. — <i>Viande de porc I s.</i>	87,5	107,0	116,0	81,0	51,0	50,3	61,7	42,8	48,2	12,6
Sealiha I s., peekon — <i>Viande de porc I s., bacon</i>	—	—	—	—	54,0 ⁷⁾	53,9	60,3	62,9	63,3	6,4
Loomaliha I s. — <i>Viande de boeuf I s.</i>	54,4	58,5	62,0	51,0	39,0	26,9	30,8	35,8	33,0	-7,8
Lambaliha I s., nuum — <i>Viande de mouton I s.</i>	—	—	—	—	—	—	40,8 ⁸⁾	47,2	48,6	3,0
Lambaliha I s., eksport — <i>Viande de mouton I s. d'export</i>	—	—	—	—	—	—	65,0	78,0	87,8	20,3
Kanamunad, eksport, 10 tk. à 60 gr, senti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Oeufs d'export 10 pièces à 60 gr en senti</i>	—	—	—	—	47,8	36,1	37,6	34,0	43,5	27,9
Kanamunad, väikemüük Tallinna turul, paari hind senti — <i>Oeufs en détail à Tallinn paire en senti</i>	17	18	16	16	12	9	10	10,3	10,3	—

Märkus: ¹⁾ — 1930/31 ja 1931/32 nõutav hollandi kaalu alamäär 118 naela, 1932/33 ja 1933/34 — 120 naela, ²⁾ — alates 1930/31. a. on toodud eksportvõli kohta noteeritud hinnad, ³⁾ — peekonit kohta on toodud keskmine väljamaksu hind, ⁴⁾ — mujal Eestis makstud hind ristna sordi alusel, ⁵⁾ — Petersi- ja Võrumaal makstud hind ristna sordi alusel, ⁶⁾ — loomalaada noteeringu alusel, ⁷⁾ — 1934/35. a. nõutav hollandi kaalu alamäär 122 naela, ⁸⁾ — 1935/36. a. nõutava liitri kaalu alamäär 725 gr.

mine, nii et piiritusevabrikud maksid 1935/36. a. keskmiselt kr 2,1 kv, soega 16,7% enam kui eelmisel aastal. 1935/36. a. odrasaak oli väiksem eelmise aasta omast, selle tagajärjel oli odra pakkumine siseturul nõrgem, ning ühendus sellega hinnad paranesid. Õlleodra hind, mis oli eelmisel aastal keskmiselt 14,0 snt kg, tõusis 15,1 snt kg, s. o. 8%. Söödaodra hinnatõus oli veelgi suurem — 11,1 snt kg-lt eelmisel aastal 12,1 snt kg-le arveaastal, tõus 9%. Kaerahind oli arveaastal 9,3 snt kg eelmise aasta 8,3 snt kg vastu, tõus 12%.

Taimesaaduste hinnad olid 1935/36. a. 9% võrra kõrgemad eelmiste aastate omadest ja tööstuskartuli hind koguni 16% kallim. Parem hindade seis võrreldes eelmise aastaga hoidis ära suurema kogusaagi languse arveaastal. Linaseemne hind oli õliseenmel 19,5 kr kv ja külviseenmel 27,5 kr kv. Linakiu hind kõvenes 5—6% võrreldes eelmise aastaga. 1935/36. a. võihind oli kõrgem eelmise aasta hinnast, eksportvõli aasta keskmine hind oli kr 1,47 kg, s. o. 14,2% kõrgem kui eelmisel aastal. Võihind oli 1935/36. a. kindlustatud. Sealiha I sordi hind on näidatud börsikomitee koteerimisandmeid ja see oli 1935/36. a. keskmiselt 48,2 snt kg, seega tõus 12,6%, I sordi peekonit hind oli 1935/36. a. 63,3 snt kg ehk eelmise aastaga võrreldes 6,4% tõusnud. Loomaliha hinnad langesid 8% võrra ja eksportlambaliha hind kõvenes 20,3% võrra, kuna siseturul lambaliha oli 48,6 snt kg, seega 3% kõrgem kui eelmisel aastal.

Kogusaak tulundusmaa ha kohta kujunes kr 87,86. Sellest on 21% põllu- ja heinasaaduste, 28% veisepidamissaaduste, 14% seapidamise ja 37%

muu kogusaak. Eelmise aastaga võrreldes kogusaak tõusis 7%. Võihinna riigi poolt kindlustamise tagajärjel veisepidamise osatähtsus kogusaagis tõusis, misama tõusis ka seapidamise osa eelmise aastaga võrreldes. Varemali kõrge konjunktuuri aastail oli veisepidamise osa 1/3 kogusaagist. Käesolevais andmeis on see üle 1/4 (28%) kogusaagist, see näitab, et veisepidamine majandusliku olukorra stabiliseerimisel läheneb kriisielesele seisukohale. Põllu- ja heinasaaduste osatähtsus kogusaagist on vähenenud. Taimekasvatussaadused on suuremal määral läinud siseturu rahuldamiseks, kuna aga loomapidamissaadused moodustavad põllumajanduse peaeksportala. Et eksportsaaduste hinnad 1935/36. a. olid paremad eelmise aasta omadest, siis selle tõttu suudeti väiksema toodangu juures kogusaaki isegi suurendada võrreldes eelmise aastaga.

Ka talundite suurusrühmade järgi on kogusaak igas rühmas eranditult tõusnud. Vaatlustalundite keskmiselt oli kogusaak kr 87,9 tulundusmaa ha-le, s. o. 7% kõrgem kui eelmisel aastal.

Põllu- ja heinasaaduste kogusaak oli 1935/36. a. kr 18,29, s. o. veidi madalam kui eelmisel aastal. Põllu- ja heinasaaduste hinnad olid 1935/36. a. küll kõrgemad kui eelmisel aastal, kuid realiseeritud kogused olid väikesed, nii et kogusaak lõpptulenusena vähenes võrreldes eelmise aastaga.

P.-Eestis on põllu- ja heinasaaduste kogusaak arveaastal kr 15,95 ja L.-Eestis kr 20,02 tulundusmaa ha-le. L.-Eestis on põllu- ja heinasaaduste kogusaagis aastast aastasse kasvanud teraviljade, eriti rukki ja nisu osatähtsus, arveaastal andis ka

lina L.-Eestis kõrgema kogusaagi ja seda peamiselt linahindade tõusu tagajärjel.

Tera- ja kaunviljade kogusaak on tulundusmaa *ha* kohta *kr* 12,64, sellest on vaatlustalundite

keskmiselt ümmarguselt 50% omatarvitus ja 50% turutoodang.

P.-Eesti talundeis on tera- ja kaunviljade kogusaak *kr* 10,52, sellest omatarvitus 62% ja turutoodang

Kogusaak — Rendement brut.
(Keskmiselt tulundusmaa *ha* kohta *kr* — *Moyenne par ha de superficie exploitée en kr.*)

3.	Põllu- ja heinasaadused Débit des produits de champs et herbacés				Veisepidam. — Rendement brut de l'élev. du gros bétail		Seapidamise kogusaak Rendement brut de l'élevage des porcs	Muu kogusaak — Autres	Kokku Total	
	Põllu- ja heinasaadused — Débit des produits de champs et herbacés	Sellest — Dont			Kokku — Total	Sellest piima saadused — Dont lait et prod. laitiers			1935/36	1934/35
		Tera- ja kaunviljad — Débit des céréales, légumes, à coques	Kartulite nim. — Débit des pommes de terre	Kiudtaimede nimem. — Débit des plantes fibreuses						
Välketalundid (kuni 20 <i>ha</i>)	26,11	17,05	4,95	3,31	30,13	20,74	18,10	44,05	125,20	121,40
Normaaltalundid (20—30 <i>ha</i>)	18,56	12,51	3,45	2,00	27,40	24,45	14,38	37,00	97,43	85,15
Täistalundid (30—50 <i>ha</i>)	15,40	11,34	2,08	1,40	22,04	17,07	10,78	20,12	75,24	69,65
Suurtalundid (50 <i>ha</i> ja üle)	14,53	10,33	1,13	2,73	16,22	12,84	8,56	19,92	59,23	53,17
Kesk. 150 talundis 1935/36 — Moy. pour 150 exploit. en 1935/36	18,29	12,64	2,82	2,29	25,44	20,94	12,73	31,40	87,86	—
Kesk. 300 talund. 1934/35	20,82	15,39	2,35	2,52	22,12	17,76	10,10	23,12	—	82,22
Põhja-Eesti 1935/36	15,05	10,52	4,38	0,48	25,37	20,48	8,91	29,93	80,16	—
Lõuna-Eesti 1935/36	20,02	14,22	1,66	3,64	25,49	21,28	15,53	32,51	93,60	—

38%. L.-Eestis on vaatlusaastal tera- ja kaunviljade kogusaak *kr* 14,22 tulundusmaa *ha*-le, sellest 46% omatarvituseks ja 54% turutoodanguks. Turutoodangu arvestamisel on osa aineid näidatud turutoodanguna, mis tegelikult raha eest ei ole realiseeritud, seetõttu ei vasta turutoodangu osa täpsalt rahalistele sissetulekutele. Turutoodangu osa on 1935/36. a. vähenenud ja eriti tera- ning kaunviljade osas; väiksema naturaalsaagi tagajärjel on turutoodangu osas tõmbunud tagasi. 1935/36. a. puhtrahaline sissetulek teradest vaatlustalundite keskmiselt oli *kr* 5,29, P.-Eestis *kr* 3,80 ja L.-Eestis *kr* 6,39. Rukis andis L.-Eesti talundeis suuremat sissetulekut kui nisu. P.-Eestis on aga olukord ümberpöördukt. Kartulite kogusaak on 1935/36. a. *kr* 2,82 tulundusmaa *ha*-le eelmise aasta *kr* 2,85 vastu. Kartul on P.-Eestis rahataim, siin on kogusaak *kr* 4,38, samal ajal aga saavutati L.-Eestis kõigest *kr* 1,66 kogusaaki. P.-Eestis on kartulite kogusaagist 33% omatarvitus ja 67% turutoodang, samal ajal oli aga L.-Eestis kartul 73% omatarvitus ja 27% turutoodang. 1935/36. a. andis kartul P.-Eesti talundeis puhtrahalisi sissetulekuid *kr* 2,98 tulundusmaa *ha*-le, samal ajal aga L.-Eesti puhtrahalist sissetulekuid kartulist olid *kr* 0,33 tulundusmaa *ha*-le.

Kiudtaimede kogusaak on arveaastal tulundusmaa *ha* kohta *kr* 2,29 eelmise aasta *kr* 2,52 vastu. Kiudtaimede kogusaagist on 14% omatarvitus ja 86% turutoodang. Kiudtaimede all on peamiselt lina ja linaseemnete toodangu väärtus. Lina kultiveerimine toimub peamiselt L.-Eesti maades, seetõttu on ka vaatlustalundite andmeil L.-Eestis kiudtaimede kogusaak *kr* 3,64 tulundusmaa *ha* kohta tunduvalt suurem P.-Eesti omast. L.-Eestis andis kiudtaimed *kr* 3,64 tulundusmaa *ha* kohta, P.-Eestis saadi kõigest *kr* 0,48. P.-Eestis läks lina vaatlustalundite keskmiselt väga suurel määral omatarvituseks, L.-Eestis on olukord vastupidine, seal kasustati kiudtaimede kogusaagist 11% omatarvituseks ja 89% turutoodanguks. Puhtrahalisi sissetulekuid oli kiudtaimedest 1935/36. a. *kr* 1,92 tulundusmaa *ha* kohta. L.-Eesti vaatlustalundeis andsid kiudtaimed *kr* 3,17 tulundusmaa *ha* kohta rahalisi sissetulekuid.

Tähtsama osana talundi kogusaagis esineb loomapidamisaaduste, eriti veisepidamise kogusaak. Viimane oli arveaastal vaatlustalundite keskmiselt *kr* 25,44 tulundusmaa *ha* kohta, eelmise aastaga võrreldes on see 15% kõrgem. Veisepidamise kogusaagi suurenemine on peamiselt tingitud suuremate koguste müügist kui ka asjaolust, et võihind valitsuse poolt

Veisepidamise kogusaak kroonides 1 *ha* tulundusmaa kohta — Rendement brut de l'élevage du gros bétail.

4.	1935/36	1934/35	1933/34	1932/33	1931/32	1930/31	1929/30	1928/29	1927/28	1926/27
Välketalundid	36,18	31,26	28,70	25,85	41,82	50,61	57,88	61,20	61,70	58,27
Normaaltalundid	27,40	23,16	21,24	17,00	28,06	36,93	46,25	46,09	42,95	37,79
Täistalundid	22,04	19,16	17,70	15,08	22,18	31,96	40,21	39,20	35,88	32,08
Suurtalundid	16,22	16,22	16,93	12,61	19,80	27,28	28,53	29,52	30,62	29,93
Keskmiselt	25,44	22,12	20,64	17,35	27,40	35,05	42,24	41,88	39,21	36,46

kindlustati kõrgema tasemeni kui eelmisel aastal. Veisepidamise kogusaagist langeb 82% piimasaaduste arvele. Piimasaaduste kogusaak oli arveaastal *kr* 20,94 tulundusmaa *ha*-le. Veisepidamissaadused on kasutatud enam-vähem ühtlaselt üle riigi omatarvituseks ja turutoodanguks. Piirkonnalise erinevused on siin väikesed, juurdekasvust on kasutatud 25% omatarvituseks ja 75% turutoodanguna, samal ajal kasutati aga piimasaadust 85% turutoodanguna ja 15% omatarvituseks. Veisepidamine andis vaatlustalundite keskmiselt *kr* 21,58 puhtrahalisi sissetulekuid, sellest on piimasaaduste osa *kr* 17,59. Puhtrahaline sissetulek veisepidamisest suurenes arveaastal 22% võrra eelmise aastaga võrreldes.

Veisepidamisega rööbiti andis seapidamine arveaastal rahuldavat kogusaaki. Seapidamise kogusaak oli *kr* 12,73 tulundusmaa *ha* kohta eelmise aasta *kr* 10,16 vastu. Seapidamise kogusaagist on realiseeritud 36% omatarvituseks ja 64% turutoodanguna. Seapidamissaaduste hinna paranemise tagajärjel suurenes ka seapidamise turutoodangu osa kogusaagis. Seapidamise kogusaagi kasutamises on väike vahe P.- ja L.-Eesti talundis. P.-Eesti vaatlustalundite keskmiselt andis seapidamine *kr* 8,91 tulundusmaa *ha* kohta kogusaaki, sellest läks 47% omatarvituseks ja 53% turutoodanguks. L.-Eesti vaatlustalundite keskmiselt saadi seapidamisest *kr* 15,58 kogusaaki, sellest realiseeriti 33% omatarvituseks ja 67% turutoodanguna. Puhtrahaline sissetulek seapidamisest oli 1935/36. a. *kr* 8,83, P.-Eestis *kr* 5,42, L.-Eestis *kr* 11,36 tulundusmaa *ha* kohta. Puhtrahaline sissetulek seapidamisest arveaastal suurenes tunduvalt võrreldes eelmise aastaga. Veise- ja seapidamise kogusaagid moodustavad 42% talundite lõppkogusaagist.

Muu kogusaagi all on aia-, metsa-, hobusepidamis-, sulgloomapidamis-, muude koduloomade jne. kogusaagid, mis on *kr* 31,40 tulundusmaa *ha*-le ja 36% talundi lõppkogusaagist.

Talundite kogutoodang langes 1935/36. a., kuid hinnakonjunktuuri paranedes kogusaak suurenes. Ühenduses kõrgemate hindadega näitas ka talundite rahaline sissetulek suurenemist. Käitississetulek oli

1935/36. a. *kr* 46,61 eelmise aasta *kr* 41,51 vastu, s. o. 12% suurenenud. Talundis leidub peale puhtalukaitise veel teisi majapidamisharusid, kust saavutatakse sissetulekuid. Tabelis on toodud 1935/36. a. eelkõikuvõtte andmeil kogu talu rahaline läbikäik, sissetulek talukaitisest, — siin on nii käitis- (jooksev) kui mittekäitississetulek (erakorralised sissetulekud), ühisest kodumajandusest, kõrvaltööstusest ja eratarvitusest päritolevad sissetulekud ja väljaminekud. 1935/36. a. keskmine vaatlustalundi sissetulek oli *kr* 2 098. mille hulgas sissetulek kõrvaltööstusest *kr* 267 ja ühisest kodumajandusest ja eratarvitusest *kr* 37 suuruses.

4. Käitiskulutus.

Frais d'exploitation.

Käitiskulutus näitab talundite rahalisi ja ainelisi kulutamisi kogusaagi saavutamiseks, arvatud välja võlaprotsendid ja maarent ning kapitalide protsendinõudlus. Käitiskulutuse kokkutõmbamisega on põllumajandusel raskusi, kuna seda viimasel aastatel tuli teha järjekindlalt. 1935/36. a. oli käitiskulutus, s. t. kulud, mida tuleb igas talundis teha, et eelpool näidatud kogusaaki saada, *kr* 76,87 tulundusmaa *ha* kohta, seega suurem kui eelmisel aastal 9%.

P.-Eestis oli käitiskulutus *kr* 71,22 ja L.-Eestis *kr* 81,08. Suuremaks kulutuseks osutub töökulu, vaatlustalundite keskmiselt oli see *kr* 46,98 tulundusmaa *ha*-le ehk 61% käitiskulutusest. Töökulud on tõusnud eelmise aastaga võrreldes üle 6%. Alates 1933/34. a. põllumajanduse tasuvuse ja tululolu on halvenenud. Andmeist selgub, et 1935/36. a. kulutuses on töökulud eriti suurenenud ja meie teame, et järgneval 1936/37. a. on need veelgi suurenenud. Töökulu on suurenenud tulundusmaa *ha* kohta 261 *sent* ehk 6% eelmise aastaga võrdlemisi, kuna käitiskulutus üldsummas suurenes 9% võrra, siis on töökulude suurenemine veel võrreldes tagasihoidlik. Ettevõtja palganõudlus, mis liigub tehtud töö ja teenijatele makstava palga kõrgusega ühes suunas, on arveaastal *kr* 32,76 tulundusmaa *ha* kohta, see näitab eelmise aastaga võrreldes väikest kõvenemist. Teenijate tööpalk on *kr* 14,20 tulundusmaa *ha* kohta eelmise aasta *kr* 11,06 vastu, mis näitab 12% suurenemist.

Käitiskulutus — *Frais d'exploitation.*

(Keskmiselt tulundusmaa *ha* kohta *kr* — *Moyenne par ha de superficie exploitée en kr.*)

5.	Töökulud <i>Frais de travail</i>		Kunstväetised <i>Engrais artific.</i>	Jõusekkid <i>Tourr. concentré</i>	Muid kulud <i>Autres frais</i>	Kokku — <i>Total</i>	
	Ettev. pe- rek. palga- nõudlus <i>Salaires présentés de la famill. de l'exploit.</i>	Teenijate tööpalk <i>Salaires de service</i>				1935/36	1934/35
Väiketalundid (kuni 20 <i>ha</i>)	54,88	12,28	2,76	6,94	33,58	110,44	104,57
Normaalitalundid (20—30 <i>ha</i>)	37,08	15,10	3,09	5,24	25,87	80,38	73,61
Täistalundid (30—50 <i>ha</i>)	25,87	13,76	1,88	3,19	19,84	64,54	59,22
Suurtalundid (50 <i>ha</i> ja üle)	16,34	15,94	1,50	2,30	15,78	51,81	47,51
Keskmiselt 150 talundis 1935/36 —							
<i>Moy. par 150 exploit. 1935/36</i>	32,76	14,20	2,27	4,29	23,35	76,87	—
Keskmiselt 300 talundis 1934/35	31,68	12,87	1,88	2,42	21,41	—	70,00
Põhja-Eesti 1935/36	30,91	10,26	2,13	3,97	23,65	71,22	.
Lõuna-Eesti 1935/36	34,14	17,13	2,37	4,52	22,92	81,08	.

Ettevõtja perekond on talukäitises töötanud keskmiselt 165 töötundi tulundusmaa *ha* kohta, eelmisel aastal oli ettevõtja perekond töötanud 174 tundi tulundusmaa *ha* kohta. Palganõudlus ettevõtjale esimest aastat raamatupidajale määrati kindlaks alatistele palgalistele maksetavate summade suuruscs ja alusel ning järjekindlalt taluraamatuid pidajale eelmisel aastatel määratud palganõudluse ulatuses. Palgalist tööjõudu tarvitati 1935/36. a. enam-vähem eelmise aasta ulatuses, kuid väljamaksetud palga osa oli 12% suurenenud, see tuleb peamiselt panna palgaliste tööpalga kallinemise arvele 1935. a.

Produktiivsed kulutused, nagu kunstväetiste ja jõusõotade juureost, on 1935/36. a. tunduvalt suurenenud eelmise aastaga võrreldes. 1934/35. a. oli kunstväetiste juureost tulundusmaa *ha* kohta *kr* 1,88, arveaastal aga *kr* 2,27, suurenemine 21%. Teravilja kujunemisega talundite sissetulekuallikaks ja uudismaade harimise laienemisega suureneb ka ostetud kunstväetiste kogus. Kunstväetiste kulu on valdavas osas puhtrahaline, sellega on 1935/36. a. rahalised kulud kunstväetiste osas suurenenud *kr* 1,86 pealt *kr* 2,24 peale tulundusmaa *ha* kohta, s. o. 20%. P.-Eestis on kunstväetise kulu *kr* 2,13, sellest puhtrahaline väljaminek *kr* 2,10, L.-Eestis *kr* 2,37, sellest puhtrahaline kulu *kr* 2,34.

Peale kunstväetiste ostukulu on tähtsamaks tootvaks kuluks jõusõotade juureostu kulu. Meie talundeis loomasõotade toodang on munavalgekehv, suuremate lüpside ja paremate karjade juures nende sõotatarbe otstarbekamaks rahuldamiseks tuleb muretseda paratamatult väljaspoolt munavalgerikkaid

jõusõote lisasõodana põhisõotadele juurde. Madala võihinna seisu juures ei ole see mõeldav, kuid 1935. a. võihinna kindlustamise tagajärjel põllumeestel tekkis uuesti huvi piimakarja vastu ja, et riigi poolt lasti mitügile odav jõusõot, siis elustus uuesti ostujõusõotade muretsimine piimakarjale. 1935/36. a. oli jõusõoda juureost *kr* 4,20 tulundusmaa *ha* kohta eelmise aasta *kr* 2,42 vastu. Puhtrahaline jõusõoda juureostu kulu on *kr* 2,94 eelmise aasta *kr* 1,20 vastu tulundusmaa *ha* kohta. Muude kuludena on arvestatud amortisatsioonid, seemnete juureostud, masinriistade, ehituste ja maaparanduste paranduskulud, masinajõukulu, maksud, kindlustused j.n.e. Muid kulusid oli 1935/36. a. *kr* 23,35 tulundusmaa *ha* kohta eelmise aasta *kr* 21,41 vastu. Talundite jooksev rahaline väljaminek 1935/36. a. oli *kr* 24,27 tulundusmaa *ha* kohta, seega suurenes eelmise aastaga võrreldes 23% võrra. Jooksvate rahaliste kulutuste suurenemine oli tingitud ühelt poolt tootvate tootmisvahendite enam-juureostust, nagu näiteks suurenenud kunstväetiste juureostu tagajärjel, ja teiselt poolt muude käitusväljaminekute suurenemise tagajärjel. 1935/36. a. suurenesid ka erakorralised väljaminekud (mittekäitiseväljaminekud), mis olid arveaastal *kr* 16,04 tulundusmaa *ha* kohta *kr* 14,34 vastu eelmisel aastal, sellega olid mittekäitiseväljaminekud, s. o. võlgade ja protsentide maksmine, raha hoivulepanek ja võlgu välja laenamine 1935/36. a. suurenenud. Suurenenud rahaliste sissetulekutega avanes ka võimalus teha suuremaid väljaminekuid ning põllumehed said jätkata korralikult oma maksukohustuste õiendamisi. Kogu talukäitise väljaminek, s. o. jooksev kui ka erakorraline kokku olid arveaastal tulundusmaa *ha* kohta

Rahalised sissetulekud ja väljaminekud talundi kohta 1935/36 p.-a.

	Sissetulekud <i>kr</i>					Väljaminekud <i>kr</i>				
	Talukäitises	Ühises kodumajand.	Kõrvaltööstuses	Eratarvituses	Kokku talundis	Talukäitises	Ühises kodumajand.	Kõrvaltööstuses	Eratarvituses	Kokku talundis
Väiketalundid	996,88	7,87	214,80	7,18	1 226,73	728,84	104,75	28,57	348,21	1 210,37
Normaalitalundid	1 570,29	12,75	166,35	38,94	1 794,33	1 167,90	122,98	72,31	403,89	1 767,08
Täistalundid	1 834,04	14,24	383,00	17,83	2 200,10	1 267,12	123,87	251,24	525,40	2 172,63
Suurtalundid	2 785,34	40,22	310,20	10,03	3 154,79	2 113,43	171,80	149,74	650,25	3 094,28
Keskmiselt 1935/36	1 794,40	18,04	266,63	18,61	2 097,67	1 306,76	131,40	140,04	487,43	2 065,63
Põlva-Eesti	1 382,30	18,80	249,51	21,07	1 671,77	991,03	129,54	50,25	440,05	1 624,37
Lõuna-Eesti	2 100,99	17,48	270,35	10,77	2 414,59	1 541,27	132,78	202,40	517,55	2 394,00
Keskmiselt 1934/35	1 584,94	17,87	237,45	24,17	1 864,43	1 147,80	115,33	115,52	439,12	1 817,86

kr 40,31 *kr* 34,25 vastu eelmisel aastal, s. o. 18% suurenenud. Kui talu vaadata majandusliku tervikuna, siis on peale talukäitise osa veel inimeste tootlusega (tootlusmajanduse), kõrvaltegevõtetega (kõrvaltööstuse) ja peremehe ning perekonna isikliku tarvitamisega (eratarvitusega) seotud kulud ja kogu talu väljaminek kujuneb tunduvalt kõrgemaks talukäitise omast, mis moodustab ainult ühe osa kogu talu väljaminekutest. Kogu talu väljaminek 1935/36. a. oli ühe keskmise vaatlustalu kohta *kr* 2 066, sellest

talukäitise väljaminek *kr* 1 307, tootlusmajanduse väljaminek *kr* 131, kõrvaltööstuse *kr* 140 ja eratarvituse väljaminek *kr* 488 ühe talundi või ühe perekonna kohta.

5. Tasuvus. Rentabiliteet.

Talundite kapitalide tasuvuse näitajaks on puhtsaak — üljääk, mis võlavabana mõeldud ettevõtte — talund — jätab arveaasta tegevuse tagajärjel. Puhtsaak saadakse, kui kogusaagist arvame maha käitiskulutuse.

Puhtsaak — Rendement net.

6.	1935/36						1934/35		
	1 ha tulundusmaale — Par ha de superficie exploitée						Puhtsaak — Rendement net		
	Aktivakapital kr Capital actif en kr	Kogusaak kr Rendement brut en kr	Käituskulutus kr Frais d'exploitation en kr	Puhtsaak kr Rendement net en kr	Keskmine % aktivakapitalist		1 ha tulundus- maale kr	Moyenne en % du capital actif	
					Võrdkua- Institud	Lühene		Ponderée	Simple
Väiketalundid	501,70	125,29	110,44	14,85	2,06	3,40	10,92	3,40	3,39
Normaaltalundid	425,12	97,43	86,38	11,05	2,60	2,34	11,54	2,89	2,83
Täistalundid	364,25	75,24	64,54	10,70	2,94	2,90	10,43	3,03	2,98
Suurtalundid	208,41	59,23	51,81	7,42	2,40	2,43	10,66	3,62	3,40
Keskmiselt — Moyenne	394,24	87,86	76,87	10,99	2,79	2,90	12,16	3,20	3,12
Põhja-Eesti	377,07	80,16	71,22	8,94	2,87	2,59	.	.	.
Lõuna-Eesti	408,57	93,60	81,08	12,52	3,08	3,12	.	.	.

Tab. 6 näidatud puhtsaak vaatlustalundis 1935/36. a. on tuletatud tulundusmaa ha kohta relatiivvõrd aritmeetilise keskmisena ning arvutatud selle alusel protsendilisel aktivakapitalist. Vaatlustalundis on talundite tasuvus veidi langenud. Kogusaaku suurenes eelmise aastaga võrreldes 7% ja käituskulutus samal ajal suurenes 9% võrra, sellega halvenes tulude ja kulude vahetegur ja vaatlustalundid näitasid 1935/36. a. puhtsaaki, s. o. kapitalide tasuvust kr 10,99 tulundusmaa ha kohta. 1933/34. a. saavutatud soodus tulude ja kulude vahetegur on halvenenud, 1935/36. a. peamiselt naturaalsaakide

languse, teiselt poolt tööjõu tasude ning muude kulude suurenemise tagajärjel. 1935/36. a. saavutati talundisse investeeritud kapitalilt keskmiselt 2,79%.

P.-Eestis saavutati tulundusmaa ha kohta keskmiselt puhtsaaki kr 8,94 ehk 2,37% kapitalist ja L.-Eestis kr 12,52 ehk 3,08% kapitalist. L.- ja P.-Eesti tasuvuse ning tululude vahetegur on erakorraliselt muutunud. L.-Eesti talundid näitasid paremat tasuvust kui P.-Eesti omad.

Talundite omakapitali või puhtvaranduse tasuvust näitab puhtvaranduse rent, mis on puhtsaagist makstud võla protsentide võrra väiksem. Vaatlus-

Puhtvaranduse tasuvus (absoluutarvude keskmised) — Rente de la fortune nette (moyennes).

7.	1935/36			1934/35	
	Talundile			Par exploit.	
	Puhtvarandus kr Fort. nette en kr	Puhtvaranduse tasuvus kr Rente de la fortune nette en kr	Puhtvaranduse tasuvuse % puhtvarandusest Rente de la fortune nette en % à la fortune nette	Puhtvaranduse tasuvus kr Rente de la fortune nette en kr	Puhtvaranduse tasuvuse % puhtvarandusest Rente de la fortune nette en % à la fortune nette
Väiketalundid (alla 20 ha)	5 214	187,58	3,60	206,01	3,93
Normaaltalundid (20—30 ha)	8 731	234,05	2,68	246,46	2,97
Täistalundid (30—50 ha)	13 169	380,64	2,89	370,73	3,02
Suurtalundid (üle 50 ha)	19 066	475,64	2,38	688,61	3,65
Keskmiselt — Moyenne	11 863	325,21	2,74	373,31	3,33
Põhja-Eesti 1935/36	9 495	219,66	2,31	.	.
Lõuna-Eesti 1935/36	13 626	403,76	2,96	.	.

talundite keskmiselt on puhtvarandus tasunud 2,74%. P.-Eestis jäi puhtvaranduse tasuvuseks talundi kohta kr 220 ehk 2,3% kapitalist ja L.-Eestis kr 404 ehk 2,96% kapitalist. Vaatlustalundid olid võlaga koormatud keskmiselt 13% talundite raamatupidamishindamise väärtusest, nende võlgade hulgas on asunikude riiklikud võlad, vanapõllumeeste riiklikud ja pärandusvõlad, juurerenditud võraste kapitalide väärtused jne. Osa nendest kohustustest on madala protsendilised ja teine osa on koguni protsendivaba, kuid 1935/36. a. on vaatlustalundite keskmiselt võlgade pealt väljamaksetud protsendimäär kõrgem olnud kui oli sel aastal kapitalide tasuvus põllumajanduses

(2,79%), selle tagajärjel on arveaastal võlgadeta varanduse osa tasuvus madalam kui kogu aktivakapitali (investeeritud kapitali) tasuvus. Üksikute suuruse rühmade järgi on ainult väiketalundites arveaasta keskmiselt võlgade pealt väljamaksetud protsendimäär madalam kui kapitalide tasuvus, selle tõttu näeme, et ainult väiketalundite rühma keskmiselt on puhtvaranduse tasuvus protsendilisel kõrgem kui aktivakapitali tasuvus.

6. Tulu. Maatulunduslik tulu koosneb omakapitali ja perekonnaliikmete töötulust. Tulu talumajapidamisest oli 1935/36. a. vaatlusmajapidamiste keskmiselt

kr 1 265 ühe perekonna kohta eelmise aasta kr 1 263 vastu, P.-Eestis oli vaatlustalundite keskmiselt kr 1 050 ja L.-Eestis kr 1 424 tulu ühe perekonna kohta.

Tulusummas on aasta kestel saavutatud majanduslik tagajärg — ülejääk, mis ettevõtja võib tarvitada ära ilma, et sealjuures varandus väheneks. See ei ole harilikult põllumehel sularahana käes kasutada ja suurem osa sellest on aasta jooksul ühel või teisel kujul investeeritud talundisse, kuid selle summa võrra võib ettevõtja kasustada oma isiklikuks otstarbeks talumajapidamisest saadusi ja mitmesuguseid väärtusi, ilma et sealjuures puhtvarandus väheneks. Tulu on ettevõtja tegelik teenistus töö ja kapitali arvel aasta jooksul. Seetõttu ongi tarvitatud tulu mõõdupuuna veel ettevõtja tööpäevade arvu, näidates kui palju maatulunduslikku tulu tuleb ettevõtja 1 tööpäeva kohta. Harilikuks nähtuseks on, et talundite suurenedes suureneb ka tulu tööpäeva kohta, sest nii suures kui väikeses majapidamises töötab kogu perekond kaasa ja töötulundus on enam-vähem võrdne, kuid suurmajapidamistes tuleb ühe ettevõtja perekonnaliikme kohta rohkem puhtvarandust kui väikemajapidamistes ja selle tõttu

on kapitalitulu tööpäeva kohta seal suurem. Väiketalu- talundis on tulu ettevõtja tööpäeva kohta kr 1,70, normaaltalundis kr 1,84, täistalundis kr 2,07 ja suurtalundis kr 2,37.

Meie vaatlustalundite seisukohalt ja eriti väiketalu- talundite seisukohalt, kes töötavad ilma võõra töö- jõuta, või tarvitavad võõrast tööjõudu vähe, on maatulunduslik tulu tähtsamaks tasuvuse mõõdu- puuks kui puhtsaak, mis näitab ainult kapitalitasu- vust, kuna aga perekonna elatamistalundis perekonna tööjõu osatähtsus on suurem kapitali osatähtsusest, siis loomulikult väiketalundid on huvitatud töö tasu- vusest.

Maatulunduslikus tulus väljenduvad nii omakapi- tali kui töötulu.

Kui asetada rööbiti maatulundusliku tuluga ettevõtja perekonna palganõudlus, siis selgub, et arveaastal on maatulunduslik tulu tööpäeva kohta suurem palganõudlusest — väiketalundis kr 0,39, nor- maaltalundis kr 0,38, täistalundis kr 0,57 ja suurtalundis kr 0,70, keskmiselt kr 0,53. Need arvud näitavad palju 1935/36 a. tulu 1 tööpäeva kohta meie põllumajanduses kapitali tulu.

Maatulunduslik tulu — *Revenu agricole.*

8.	Keskmiselt talundile kr <i>Moyenne par exploitation en kr</i>		Keskmiselt tulundusmaa ha-le kr <i>Moyenne par ha de superf. expl. en kr</i>		Keskmiselt ettevõtja tööpäevale kr <i>Moyenne par journée de travail de l'entrepreneur en kr</i>	
	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35
	võrdkaal. keskm. — <i>moy. pond.</i>					
Väiketalundid (alla 20 ha) . . .	867,33	900,71	62,35	64,84	1,79	1,07
Normaaltalundid (20—30 ha) . . .	1 137,36	1 118,75	46,46	45,74	1,84	1,72
Täistalundid (30—50 ha) . . .	1 389,28	1 320,79	35,14	33,46	2,07	1,87
Suurtalundid (üle 50 ha) . . .	1 611,00	1 695,50	22,04	23,04	2,37	2,59
Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	1 264,65	1 263,15	33,60	33,91	2,04	1,96
Põhja-Eesti 1935/36	1 050,03	.	32,24	.	1,84	.
Lõuna-Eesti 1935/36	1 424,38	.	34,30	.	2,10	.

7. Ettevõtja tööpalk.

Produit de travail.

Ettevõtja tööpalk (millist ei tule segada tuluga, ega ka palganõudlusega) näitab, kui palju tulust jääb ettevõtja töötasuks, kui omakapitalid (puhtvarandus) on rahuldatud normaalprotsendinõudlusega (5%)¹⁾.

Ettevõtja tööpalka arvutamise juures on oletatud, et omakapital (puhtvarandus) kandis juba normaal- protsendi — 5%, eraldades seda tulust jääb ülejääk, mis loetakse talundis kindla palgalepinguta töötajate, s. t. ettevõtja ja tema perekonna töötasuks.

Ettevõtja tööpalk — *Produit du travail.*

9.	Keskmiselt talundile kr <i>Moyenne par exploitation en kr</i>		Keskmiselt tulundusmaa ha-le kr <i>Moyenne par ha de superf. expl. en kr</i>		Keskmiselt ettevõtja tööpäevale kr <i>Moyenne par journée de travail de l'entrepreneur en kr</i>	
	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35
	Väiketalundid (alla 20 ha) . . .	600,72	647,91	43,62	46,18	1,25
Normaaltalundid (20—30 ha) . . .	700,78	703,67	28,63	28,77	1,13	1,08
Täistalundid (30—50 ha) . . .	730,85	707,35	18,49	17,92	1,09	1,00
Suurtalundid (üle 50 ha) . . .	612,60	753,41	8,38	10,50	0,90	1,15
Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	671,52	703,24	17,84	18,88	1,08	1,09
Põhja-Eesti 1935/36	676,34	.	17,66	.	1,01	.
Lõuna-Eesti 1935/36	743,00	.	17,94	.	1,18	.

¹⁾ Arvenasta kohta ettevõtja tööpalka võrreldes eelmiste aastate omaga, tuleb panna tähele, et 1931/32, 1930/31, 1929/30 ja 1923/29. a. andmetes arvestati protsendinõudlust 6%, kuna 1927/28, 1926/27 ja 1925/26. a. oli see võetud 7%, alates 1932/33. a. on protsendinõudlus arvestatud 5%-ga.

Ettevõtja perekonna palganõudlus — Rétribution équitabile de l'exploitant et des membres de sa famille.

10.	Keskmiselt talundile kr Moyenne par exploitation en kr		Keskmiselt tulundusmaa ha-le kr Moyenne par ha de superf. expl. en kr		Keskmiselt ettevõtja tööpäevale kr Moyenne par journée de travail de l'entrepreneur en kr	
	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	1935/36	1934/35
Väiketalandid (alla 20 ha) . . .	679,75	703,70	48,87	50,16	1,40	1,29
Normaalitalundid (20—30 ha) . . .	903,31	872,29	30,90	35,66	1,46	1,84
Täistalundid (30—50 ha) . . .	1 008,64	950,06	25,52	24,07	1,50	1,35
Suurtalundid (üle 50 ha) . . .	1 135,36	1 006,89	15,53	14,04	1,07	1,54
Keskmiselt — Moyenne	939,44	889,84	24,96	23,89	1,51	1,38
Põhja-Eesti 1935/36	880,37	.	25,49	.	1,46	.
Lõuna-Eesti 1935/36	1 020,62	.	24,64	.	1,55	.

Kui tulust arvata maha kapitali protsendinõudlus, siis jääb ettevõtja perekonna töötasuks vaatlusaluste talundite keskmiselt ühe perekonna kohta kr 672, P.-Eestis kr 575 ja L.-Eestis kr 743. Talundite suurenedes väheneb ettevõtja tööpalk tulundusmaa ha, kui ka ühe ettevõtja tööpäeva kohta, mis tingitud kapitalide suurenemisest ja sellega ka vastavalt protsendinõudluse suurenemisest ühelt poolt ja teiselt poolt osalisest tulundusmaa ekstensiivsemast kasutamisest talundite suurenedes ning puhtvaranduse tasuvusest, mis madalam kui protsendinõudlus. Ettevõtja perekonnale jääb töötasuks, kui omakapitali pealt arvata 5% ja võlgade pealt tarviline protsent maksta välja, ühe tööpäeva kohta väiketalandis kr 1,25, normaaltalundis kr 1,13, täistalundis kr 1,09 ja suurतालundis kr 0,90 ning vaatlusaluste talundite keskmiselt kr 1,08 ühe ettevõtja tööpäeva kohta. P.-Eestis jääb ettevõtja töötasuks kr 1,01, L.-Eestis kr 1,13.

1935/36. a. talukäitise tulemus ei võimaldanud ettevõtjale põllumehele normaal 5%-list tasuvust ja palganõudlusele vastavat tööpalka. Ettevõtja tööpalk on arveaastal 28% madalam palganõudlusest, ehk teiste sõnadega, kui põllumees 1935/36. a. sai puhtvarandusest 5% kapitali tasu ja võlgade pealt oli maksetud tavaline %, siis jäi põllumehele perekonnaga veel ühe 10-tunnise tööpäeva kohta tasu keskmiselt kr 1,08. Samal ajal oleks aga tulnud võrrale tööjõule maksetava tasu alusel ettevõtjale perekonnaga maksta 10-tunnise tööpäeva kohta kr 1,51. Vaatamata sellele, et saavutatud tööpalk 1935/36. a. oli 28% madalam palganõudlusest, võib meie põllumees 1935/36. a. põllumajandusaastat pidada rahuldavaks, kuna talukäitise naturaaltoodang oli 1935/36. a. küll madal, kuid hinnakonjunktuur oli suhteliselt hea ja vaatamata tööpalkade kallinemisele, jäi põllumehele siiski enam-vähem rahuldav kapitali- ja töötasu.

Talumajanduse tasuvuse kohta ennem ilmunud artiklid ja andmed:

Põllumajanduse tasuvus	1934/35 a., Eesti	Statistika	1936 a., lk.	40—48.
"	"	1933/34 a., "	"	1935 a., " 15—24.
"	"	1932/33 a., "	"	1935 a., " 635—643.
"	"	1931/32 a., "	"	1932 a., " 784—742.
"	"	1930/31 a., "	"	1931 a., " 739—748.
"	"	1929/30 a., "	"	1930 a., " 720—728.
"	"	1928/29 a., "	"	1929 a., " 720—726.
"	"	1927/28 a., "	"	1928 a., " 741—749.
"	"	1926/27 a., "	"	1927 a., " 679—683.

Tab. 1. Väliskaubandus oktoobris 1936 a. —
Kokkuvõetud lühendamata arvude järgi. Arvud alla 50 kg ja 50 kr on märgitud „0,0“

Dans les chiffres du tableau les marchandises passées en transit ne sont pas comprises. Trafic de perfectionnement, réexportation et réimportation sont compris.	Briti Gr.-Bretagne	Leedu Lituania	Läti Lettonie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Poola-Danzig Pologne Danzig	Prantsuse France	Rootsi Suède	Saksa Allemagne	Tšehhoslovakkia Tchécoslovaq.	P.-A. Ühendriigid Etats-Unis	Muud riigid Autres pays	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Eesti-Läti ühine nomenklatuur												
Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie												
A. Sissevedu tonnides — Importation en tonnes.												
I. 1. Elusloomad (arv — nambre)	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	4
II. Toit- ja maitseained, joogid	2 208,4	—	1,4	2 652,0	8 026,6	6,8	0,0	1 648,0	1,3	2,2	832,0	15 378,7
2. Tera- ja jahvatatud vill	2,2	—	—	—	7 879,1	—	—	0,3	—	—	—	214,7
3. Aed- ja juurvill	—	—	—	—	1,0	—	—	0,0	—	—	1,9	62,0
4. Karjasaadused	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Kala, kalasaadused ja vähid	425,0	—	—	—	—	0,1	—	0,0	—	—	—	227,9
6. Muud toit- ja maitseained ning joogid	1 781,1	—	—	2 652,0	140,5	0,7	0,0	1 647,0	1,3	0,3	61,3	6 296,0
7. Loomasööd	—	—	1,4	—	—	—	—	0,0	—	—	—	266,1
III. Toor- ja poolvalmistused	3 370,3	94,5	0,9	3 746,1	151,4	7,8	125,0	1 053,7	5,4	432,7	3 807,5	12 994,4
8. Loomariigilained (peale rasvade)	0,7	1,3	—	0,3	0,1	0,0	10,2	70,2	0,5	0,5	135,7	219,4
9. Seemned, talmed ja nende osad	5,3	—	0,0	5,2	2,2	0,2	0,4	1,4	0,8	7,5	72,5	101,6
10. Metsamaterjal	0,1	93,2	—	2 130,1	—	—	—	33,7	—	—	879,4	3 186,4
11. Paberitoorained	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243,6	243,6
12. Tekstiiltoorained	49,8	—	—	—	—	1,0	—	2,3	0,0	365,7	316,5	735,3
13. Ärtid ja metallid töötlemata (metallimurd)	36,6	—	—	403,0	—	0,1	2,0	45,9	—	—	10,9	564,0
14. Mineraalid peale ärtside	3 385,0	—	—	185,0	—	—	50,0	581,3	4,0	—	589,8	4 555,1
15. Keemiatööstuse toorained:	92,7	—	—	077,0	149,0	0,6	61,8	319,1	0,1	59,0	1 779,2	3 439,0
sellest: a) õlid, rasv., valgud, kummi toorelt	89,5	—	—	077,0	148,9	0,4	61,8	19,4	—	58,7	1 771,4	3 127,0
b) väetised	1,2	—	—	—	—	—	—	297,1	—	—	5,0	308,1
IV. Valmistatud	670,7	32,1	63,4	1 016,2	30,8	445,5	169,4	4 398,8	25,0	38,6	2 470,4	9 270,9
16. Nahad töötletud ja nahkaup.	0,9	0,1	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	3,3	0,1	0,1	0,9	6,1
17. Puittööstussaadused	0,3	32,1	2,4	0,7	0,0	1,3	1,4	3,3	3,7	0,3	240,4	284,7
18. Paberitööstussaadused	4,5	—	10,0	0,0	—	0,4	3,0	55,8	2,2	0,1	138,8	215,4
19. Tekstiilitööstussaadused	54,1	—	1,0	0,0	0,2	2,3	0,7	10,0	3,7	2,1	17,4	*101,0
20. Metallid	357,0	—	0,2	798,8	—	427,7	52,1	1 013,8	2,9	0,0	1 138,4	4 691,4
21. Põllumajandusmasinad ja -riistad	16,1	—	0,9	3,2	—	—	10,7	23,0	—	—	4,6	60,2
22. Jõu- ja tööstusmasinad	75,7	—	1,4	23,4	0,0	0,4	4,0	143,1	1,0	0,5	6,0	280,1
23. Metallkaup	81,1	—	2,5	0,5	2,2	0,2	43,1	300,0	2,7	3,3	64,0	609,9
24. Elektrimasinad, -aparatuurid ja -tarbed	7,8	0,0	5,4	2,1	—	0,5	7,2	86,4	0,3	2,5	25,9	133,1
25. Instrum., apar. (peale elektripar.) ja lasker.	0,6	—	0,0	0,3	—	0,1	0,3	7,2	0,0	0,4	0,5	10,1
26. Transportvahendid	16,7	—	—	0,1	—	—	0,0	3,8	10,3	—	14,5	22,7
27. Keraamika- ja muud mineraalkaubad	3,3	—	2,5	3,3	—	—	0,0	3,2	673,1	5,2	0,2	86,4
28. Keemiatööstussaadused	52,0	—	36,5	183,0	28,4	12,0	38,2	1 046,8	1,1	4,0	719,6	2 122,6
29. Muud eraldi nimetatud kaubad	0,2	0,0	—	—	—	0,0	0,0	3,0	0,7	0,0	0,8	4,7
V. 30. Kallismetallid, -kivid, pärid ja korallid	0,1	—	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	—	0,0	0,1
Kokku { kg	6 449,5	136,6	64,8	7 414,3	8 208,8	460,1	294,4	7 010,5	31,7	473,5	7 109,9	37 644,1
{ %	17,1	0,3	0,2	19,7	21,8	1,2	0,8	18,0	0,1	1,3	18,9	—
September — Septembre 1936	14 841,6	26,4	86,2	0 422,0	390,0	569,1	407,6	5 082,9	64,5	457,2	7 538,6	38 940,1
1. I — 31. X 1936	70 169,0	1 349,8	7 257,3	40 051,4	16 291,0	3 010,5	10 428,1	50 021,5	309,8	9 600,6	61 535,9	—
B. Sissevedu krounides — Importation en kr.												
I. 1. Animaux vivants	—	—	849	—	—	—	—	—	—	—	—	10
II. Denrées alimentaires et coloniales, boissons	299 504	—	38	56 719	724 859	18 296	212	33 782	962	1 690	188 931	1 325,0
2. Céréales et produits de minoterie	378	—	—	—	709 192	—	—	335	—	—	40 455	750,4
3. Fruits, légumes et tubercules	—	—	—	—	240	—	—	7	—	1 270	29 418	30,9
4. Produits de l'élevage du détail	96 701	—	—	—	—	125	—	—	—	—	—	—
5. Poissons, leurs produits et écraissées	202 425	—	—	—	—	—	—	06	—	—	26 843	128,8
6. Autr. denrées alimentaires et coloniales et boissons	—	—	—	50 719	15 427	18 171	212	33 280	962	411	59 274	386,9
7. Fourrage	—	—	38	—	—	—	—	59	—	—	32 011	39,0
III. Matières premières et demi-fabriquées	285 254	8 408	1	146 149	16 662	4 793	54 875	132 963	3 879	491 411	824 394	1 968,8
8. Produits animaux (non compr. grais et huiles)	8 404	2 498	—	4 078	849	283	15 433	27 053	565	17 535	141 308	218,3
9. Semences, plantes vivantes et leurs parties	15 842	—	1	11 031	1 660	1 325	371	4 383	2 334	9 720	81 193	127,0
10. Produits forestiers	243	5 910	—	35 793	—	—	—	5 400	—	—	13 057	60,5
11. Matières pour papier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45 140	48,1
12. Matières textiles	140 350	—	—	—	—	020	—	5 584	38	447 553	322 385	925,5
13. Minerais et métaux bruts	21 771	—	—	24 714	—	799	4 490	9 194	—	—	8 963	69,9
14. Minéraux (non compris minerais)	54 847	—	—	2 371	—	—	3 272	26 815	882	—	13 200	101,4
15. Matières chimiques	34 707	—	—	68 102	14 153	1 775	31 269	53 844	30	16 594	106 142	419,7
dont: a) huiles, graisses, résines et caoutch. bruts	31 156	—	—	65 572	18 957	739	31 269	14 202	—	16 112	188 998	362,0
b) engrais	736	—	—	—	—	—	—	28 800	—	—	676	30,2
IV. Produits fabriqués	878 810	2 572	157 260	146 920	11 826	117 910	206 522	225 582	62 387	125 592	1072 137	5 037,4
16. Peaux apprêtées et articles en cuir et peau	9 548	—	944	—	—	1 781	973	71 357	1 043	2 163	14 244	108,0
17. Ouvrages en bois	3 140	2 233	2 092	25	10	2 602	1 597	4 408	3 689	270	39 858	59,3
18. Articles en papier et imprimés	12 452	—	10 310	10	—	1 890	1 531	66 798	1 718	326	59 907	155,0
19. Articles textiles	411 678	—	8 517	8	3 171	30 304	5 127	154 015	20 199	5 234	91 210	*730,4
20. Métaux ouvrés	100 436	—	399	32 876	—	51 325	24 067	304 665	2 043	74	175 248	748,5
21. Outillage et machines agricoles	21 738	—	376	1 250	—	—	11 037	20 730	—	9 322	2 563	87,0
22. Machines motrices et machines industrielles	93 783	—	1 085	24 384	45	3 513	16 815	310 980	4 167	25 048	11 447	490,2
23. Articles en métaux non spécial. dénommés	49 442	—	3 189	017	1 186	1 022	66 288	342 508	5 443	8 483	49 979	527,0
24. Machin. et appareils électr. et leurs parties	58 200	69	32 548	7 790	—	4 595	39 083	280 715	1 526	23 161	195 106	845,8
25. Instruments, appareils et armes à feu	6 657	—	69	3 865	—	2 051	6 892	130 736	5 292	5 358	25 003	136,0
26. Moyens de transport	37 041	—	—	504	—	54	10 380	50 332	—	38 660	30 480	173,4
27. Céramique et autres produits minéraux	4 733	—	677	461	—	25	3 267	106 334	2 041	452	53 936	176,9
28. Produits chimiques	60 787	—	91 096	24 870	7 414	17 069	19 254	380 850	2 853	8 901	307 177	920,3
29. Autres articles non spécialement dénommés	8 194	270	—	—	—	570	011	30 248	10 573	134	7 936	58,5
V. 30. Métaux et pierres préc., perles et coraux	5 836	—	—	—	—	—	3 613	6 052	630	—	2 272	18,4
Total { kr	1469 404	10 990	158 148	349 788	753 347	141 004	265 222	2428 279	67 858	618 693	2087 744	8 350,5
{ %	17,6	0,1	1,9	4,2	9,0	1,7	3,2	29,1	0,8	7,4	25,0	—
September — Septembre 1936	1842 934	15 347	200 184	491 377	61 207	153 436	327 887	2242 035	65 278	493 518	1905 443	7 828,6
1. I — 31. X 1936	12852738	408 316	1081 468	3304 394	1519 189	1411 294	8630 149	21507738	627 303	6366 999	16400458	—

*) Sellest: 1) Välismaal töötletud Eesti kauba tagasivedu Eesti 3793 kg 25 205 kr — Dont réimportation des marchandises estoniennes exportées pour perfectionnement ultérieur 3793 kg 25 205 kr 2) Välismaa kauba ajutine sissevedu käendavaks töötlemiseks Eesti 821 kg 0 773 kr — Importation des marchandises étrangères pour la fabrication 321 kg 0 773 kr.

Commerce extérieur en octobre 1936.

Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 50 kg et 50 kr sont indiqués par „0,0”

%	Okto. 1935	1. I — 31. X 1936	Belgia ¹⁾ Belgique ²⁾	Britti Gr.-Britagne	Leedu Litaania	Läti Lettonia	N.S.V.L. U.R.S.S.	Prant-suse France	Rootsi Sueda	Saksa Allee-magne	Soome Fin-lande	Taanit Dane-marke	Muud riigid Austra-pays	Kokku Total	%	Okto. 1935	1. I — 31. X 1936
13	14	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A. Väljavedu tonnides — Exportation en tonnes.																	
—	137	249	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0 170	—	2 831	41 292
40,9	6 230,1	75 301,4	3,1	550,2	—	0,4	4 495	19,4	586,6	575,6	2 963,4	36,5	1 637,1	6 392,3	20,1	5 283,2	45 767,9
21,5	208,6	27 081,2	—	—	—	—	—	—	—	—	2 392,0	—	—	2 302,0	7,5	2 477,8	12 521,7
0,2	30,9	988,4	—	—	—	—	—	—	—	—	359,7	—	—	1 350,9	4,2	658,1	13 413,4
1,8	0,0	34,0	3,1	536,0	—	—	—	14,4	27,6	549,2	—	—	—	42,1	1 172,4	3,7	1 741,2
16,7	5 146,5	45 782,2	—	0,5	—	—	—	5,0	11,4	0,0	—	—	—	5,3	69,1	0,2	64,3
0,7	250,0	2 476,9	—	13,7	—	—	—	—	0,0	—	—	—	—	240,9	349,8	1,1	235,7
34,5	7 738,3	154 251,1	53,0	9 303,1	150,4	156,8	—	1 231,2	656,9	1 062,9	941,8	23,4	5 451,6	19 031,1	59,8	21 445,4	20 196,0
0,0	285,0	1 952,9	—	—	—	—	—	0,0	2,0	39,8	0,5	—	—	0,3	55,9	0,2	54,9
0,3	137,2	2 525,9	—	—	—	—	—	—	20,0	0,0	0,0	—	—	—	26,0	0,1	0,7
8,3	42,7	5 615,0	—	7 761,1	—	—	—	—	—	504,1	21,8	—	—	574,4	8 861,5	27,8	0 505,9
2,0	241,0	2 157,5	50,8	1 447,2	—	—	—	1 231,1	—	—	2,4	—	—	2 650,4	5 381,8	16,9	6 658,6
0,0	749,2	7 038,8	0,1	36,9	—	—	—	0,1	26,9	41,3	63,1	—	—	8,4	176,0	0,6	56,7
1,5	363,2	5 028,8	—	4,9	—	—	—	—	184,1	362,5	—	—	—	1 395,5	1 918,8	6,0	058,6
12,1	8 000,8	67 244,8	—	32,1	—	—	—	—	467,5	—	594,5	—	—	394,0	1 488,7	4,7	2 073,7
9,1	2 918,3	61 486,8	2,1	21,0	150,4	156,8	—	—	0,4	115,1	253,5	—	—	422,0	1 121,5	3,5	1 546,3
8,3	2 908,5	27 775,2	—	—	146,9	156,8	—	—	—	118,3	253,5	—	—	395,5	1 066,0	3,4	1 472,1
0,8	—	29 655,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24,6	6 935,5	68 634,1	198,3	2 356,7	82,6	66,6	0,3	43,0	89,3	242,3	2 250,0	233,8	832,1	6 395,0	20,1	3 657,6	42 374,0
0,0	3,0	44,4	0,0	0,0	—	0,0	—	0,0	0,1	0,1	0,1	—	—	0,4	0,7	0,0	46,2
0,6	223,0	1 310,6	188,8	1 867,4	—	—	—	—	42,9	69,9	0,2	—	—	43,1	2 368,3	7,4	1 678,8
0,8	136,2	2 079,9	0,0	92,0	0,1	0,0	0,3	0,0	0,4	10,3	0,0	—	—	618,8	722,5	2,3	893,7
0,3	107,7	920,1	7,7	8,7	2,8	1,7	—	—	64,4	155,2	28,5	—	—	383,5	1,2	384,8	
12,5	3 621,4	32 991,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18,1
0,1	13,0	2 799,0	—	—	—	—	—	—	—	0,1	0,0	—	—	—	—	—	1,4
0,7	103,2	1 604,0	—	0,3	—	—	—	—	2,7	0,2	3,3	—	—	0,0	10,2	0,0	22,5
1,3	323,9	5 537,4	1,4	0,0	0,0	0,0	—	—	0,6	1,1	2,5	—	—	1,0	73,5	0,2	5,1
0,4	73,9	1 354,0	—	0,0	0,3	—	—	—	0,0	0,1	0,2	—	—	0,0	2,1	0,0	0,7
0,0	10,8	77,2	—	0,0	0,1	0,0	—	—	0,0	0,1	0,0	—	—	0,1	0,5	1,0	0,8
0,2	82,6	1 604,7	—	0,0	0,0	—	—	—	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,1	0,0	1,4
2,1	595,6	5 975,0	—	353,0	0,7	63,0	—	—	—	0,0	2 213,6	125,6	—	1,6	2 758,9	8,7	408,4
5,6	1 662,6	12 039,6	0,0	26,8	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	7,6	0,7	—	—	25,6	61,0	0,2	139,3
0,0	5,2	46,8	0,3	7,3	—	—	—	—	0,0	1,9	0,3	—	—	1,7	12,6	0,1	5,5
0,0	0,1	1,6	—	—	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	0,0	—
100	30 904,0	254,4	12 210,0	233,0	223,8	0,3	1 293,6	1 332,8	1 880,8	6 155,2	293,7	7 940,8	31 818,4	30 386,2	100	30 386,2	380 106,8
		0,8	88,4	0,7	0,7	0,0	4,1	4,2	5,9	19,3	0,0	25,0					
		279,3	82 703,6	567,7	813,4	45,0	1 380,3	1 835,2	3 170,8	8 572,3	309,3	4 720,3	40 475,8				
		3 871,4	210 291,4	2 187,5	6 926,5	6 066,7	20 050,1	26 281,9	22 928,6	31 741,5	3 701,4	50 919,8					
B. Väljavedu kroonides — Exportation en kr.																	
0,0	13,9	44,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	577,5	9,0	323,8	3 868,7
15,9	528,7	7 601,2	3 804	742 032	—	2 000	394 538	18 737	45 334	823 960	508 210	50 959	330 989	2 522,2	39,3	3 355,4	24 567,9
9,0	41,0	1 980,3	—	—	—	—	—	—	—	—	380 491	—	—	—	5,9	317,3	1 716,7
0,4	13,6	424,0	—	—	—	—	—	—	—	—	89 467	—	—	—	6,8	943,0	—
—	1,2	24,1	3 804	726 684	—	—	—	14 125	18 213	812 710	—	—	—	—	25,5	2 798,2	20 319,0
1,5	94,7	839,6	—	414	—	—	—	4 812	7 141	5 293	1 160	50 959	—	—	1,2	74,3	—
4,6	397,8	4 070,4	—	14 934	—	125	—	—	15	—	21 394	—	—	—	2,5	117,0	763,9
0,4	30,4	262,8	—	—	—	—	—	—	—	—	15 680	—	—	—	0,2	11,2	—
23,6	1 789,5	19 289,9	14 935	605 611	19 550	11 079	—	125 485	33 896	157 938	78 192	6 603	492 005	1 545,3	24,9	1 536,0	24 080,2
2,6	274,0	1 963,5	—	—	—	—	—	7	7 194	52 708	2 737	878	7 384	70,9	1,1	106,6	1 464,7
1,6	109,8	1 591,6	—	—	—	—	—	—	3 430	22	65	—	—	—	0,0	0,2	41,6
0,7	11,1	217,1	—	308 453	—	—	—	—	—	54 841	800	—	—	36 150	460,3	7,2	967,3
0,6	46,0	406,9	10 038	156 266	—	—	—	—	—	—	109	—	—	301 088	593,5	9,2	688,5
11,1	863,5	8 151,9	95	30 908	—	—	—	90	10 117	15 996	18 234	—	—	1 566	77,0	1,2	23,8
0,8	62,6	590,7	—	1 948	—	—	—	—	0 587	16 501	—	—	—	43 732	76,1	1,2	41,4
1,2	80,0	1 178,6	—	2 052	—	—	—	—	2 657	—	13 640	—	—	15 355	33,7	0,5	20,8
5,0	333,5	5 139,6	4 802	45 900	19 550	11 079	—	—	911	18 870	42 607	376	—	86 130	230,3	3,6	281,4
4,3	320,4	3 077,7	—	11 761	11 079	—	—	—	—	14 860	42 607	—	—	27 221	107,5	1,7	118,8
0,4	—	1 000,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66,3	4 987,6	42 996,7	74 907	496 102	40 629	9 638	1 788	15 482	235 035	328 575	95 627	107 911	370 801	1 776,5	27,1	1 672,9	15 201,9
1,2	46,1	648,4	16	342	—	294	—	—	—	364	3 098	—	—	51	14 327	13,5	0,3
0,7	88,9	500,8	53 041	308 643	—	—	—	—	—	—	1 204	—	—	9 040	30 311	472,0	7,4
1,9	110,8	1 392,2	93	22 358	227	23	1 779	14 120	5 783	43 812	9 040	—	—	120 415	150,3	2,3	183,7
8,8	774,2	6 870,5	15 090	17 085	2 507	1 768	—	108	328	4 077	315	—	—	131 771	735,0	11,5	692,4
0,0	591,2	5 065,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9,8	23,0	2 511,6	—	—	6 447	—	—	—	—	371	17	—	—	—	6,8	0,1	6,7
5,9	288,0	4 171,2	—	1 967	4 220	1 560	—	—	6 783	1 971	4 653	—	—	235	21,4	0,3	32,8
6,3	420,7	4 598,6	2 401	90	12 594	25	—	—	988	0 830	3 498	—	—	1 514	27,8	0,4	7,7
7,7	411,1	3 260,3	—	9	10 797	—	—	—	954	1 998	3 645	—	—	10 331	33,9	0,5	28,6
2,2	127,0	1 140,5	—	213	2 507	55											

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega oktoobris 1936 a.

Commerce extérieur avec les autres pays en octobre 1936.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
1. Albaania — Albanie	—	—	0,0	100	181. Guajaana — Guyane	0,2	117	—	—
108. Argentina — Argentine	43,5	33 051	1 350,0	138 230	72. Ida-India — Inde	22,3	14 722	120,6	33 952
6. Austria — Autriche	2,3	20 650	4,5	10 772	52. Iraan — Iran	—	—	0,6	7 064
7. Belgia-Luksemaa m. l. — Belgique Luxembourgeoise Union éconóm.	1 605,5	257 535	254,4	93 640	44. Irak — Irak	—	—	1,1	327
109. Boliivia — Bolivie	—	—	2,7	800	19. Itaalia — Italie	47,9	80 704	0,0	437
170. Brasiilia — Brésil	57,1	60 528	101,5	10 500	45. Jaapan — Japon	4,7	13 833	0,6	302
Briti aasmaad ¹⁾ — Colonies brit- anniques ²⁾	536,6	298 382	325,7	54 442	172. Kolumbia — Colombie	14,9	24 832	4,5	1 248
182. Austraalia — Australie	8,8	28 391	1,7	3 665	15. Kreeka — Grèce	13,5	22 218	1,0	1 019
59. Bahreini saared — Bahrein Isles	—	—	—	1,0	34. Lõuna-Saania — Yngoslavia Mandžukuo — Mandchukouo	—	—	0,3	412
152. Barbados — Barbade	—	—	12,3	1 566	140. Mehhiko — Mexique	0,3	246	1,9	2 364
82. Egiptuse-Sudaan — Soudan an- glo-egyptien	39,1	81 318	1,0	127	147. Nicaragua — Nicaragua	—	—	17,0	2 235
161. Honduras — Honduras	0,2	68	—	—	23. Norra — Norvège	42,8	21 239	395,5	75 153
04. Hongkong — Hong-Kong	0,1	142	—	—	148. Panama — Panama	—	—	5,9	1 160
65. India — Inde	346,3	96 293	193,5	16 450	175. Peruu — Pérou	6,0	9 900	5,0	1 200
154. Jamaica — Jamaïque	1,2	1 450	—	—	20. Poola-Danzig — Pologne-Dantzig	8 208,8	753 347	1 440,1	117 124
136. Kanada — Canada	0,5	1 640	1,7	4 289	27. Portugali — Portugal	5,6	2 131	16,2	10 550
99. Keenia ja Uganda — Kenya et Ouganda	15,2	4 881	—	—	Portugali aasmaad ¹⁾ — Colonies portugaises ²⁾	0,2	270	0,6	1 550
87. Kullaraanik — Côte de l'Or	32,0	20 490	—	—	132. Angola — Angola	—	—	1,1	292
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	51,1	18 346	74,4	10 196	133. Ida-Aafrika — Afrique d'Est	—	—	1,2	334
05. Lõuna-Rodeesia — Rhodésie méridionale	0,5	622	—	—	73. India — Inde	—	—	4,3	933
36. Malaisia — Malaisie	0,3	371	11,9	3 199	131. São Thome ja Príncipe — São Thomé et Príncipe	0,2	270	—	—
02. Malta — Malte	—	—	4,9	1 684	Prantsuse aasmaad ¹⁾ — Colonies françaises ²⁾	17,0	4 088	58,0	14 802
98. Nigeeria — Nigéria	—	—	1,1	218	109. Alžeeria — Algérie	4,1	479	—	—
85. Njassamaa — Nyassaland	20,7	25 763	—	—	71. Indo-Hiina — Indo-Chine	—	—	0,7	554
51. Palestiina — Palestine	0,0	1 002	14,1	3 579	83. Madagaskar — Madagascar	0,9	1 272	—	—
188. Samoa — Samoa	0,9	1 300	—	—	120. Maroko — Maroc	11,2	1 404	18,7	5 080
101. Sansibar — Zanzibar	0,1	53	—	—	115. Nigeeria — Nigéria	0,1	46	—	—
100. Tanganjika — Tanganyika	15,7	9 536	—	—	112. Senegal — Sénégal	—	—	1,9	442
100. Trinidad ja Tobago — Trinité et Tobago	0,5	600	—	—	122. Somaaliraan — Côte des Somalis	0,7	885	—	—
62. Tseilon — Ceylan	2,4	5 855	8,1	3 206	54. Süüria — Syrie	—	—	36,1	7 839
185. Uus-Meremaa — Nouvelle-Zélande	1,0	449	—	—	110. Tuneesia — Tunisie	—	—	0,6	337
8. Bulgaaria — Bulgarie	9,8	17 545	—	—	28. Rumeenia — Roumanie	374,1	24 314	0,6	40
140. Costa-Rica — Costa-Rica	—	—	14,9	3 684	13. Soome — Finlande	2 005,1	439 319	6 155,2	719 529
173. Ecuador — Equateur	2,0	2 107	9,9	1 719	30. Švits — Suisse	9,6	10 121	37,7	51 847
70. Egiptus — Égypte	75,0	102 608	55,0	12 192	9. Taani — Danemark	704,5	142 520	293,7	105 473
143. Guatemala — Guatemala	—	—	2,8	806	37. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	31,6	67 858	63,4	38 096
40. Hiina — Chine	0,1	726	95,7	19 276	171. Tšili — Chili	5,0	675	—	—
11. Hispaania — Espagne Hispaania aasmaad ¹⁾ — Colonies espagnoles ²⁾	2,6	2 432	0,1	431	56. Türgi — Turquie	40,7	37 219	12,9	3 776
79. Maroko — Maroc	—	—	10,5	1 526	16. Ungari — Hongrie	6,8	8 402	1,3	2 801
25. Hollandi — Pays-Bas Hollandi aasmaad ¹⁾ — Colon. néerlandaises ²⁾	104,8	251 483	715,6	179 288	176. Urugval — Uruguay	—	—	0,4	919
187. Curaçao — Curaçao	1 277,4	108 308	120,6	33 052	177. Venetsia — Venezuela	24,2	81 972	9,1	2 088

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained oktoobris 1936 a.

Commerce extérieur des principaux articles en octobre 1936.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-läät ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	kr — couronne d'Estonie	ton	kr
1	2	3	4	5	6	7	8
II. Toit- ja maitseained, joogid		15 573,7	1 324 993	III. Toor- ja poolvalmisained		12 994,4	1 968 794
2.	Tera- ja jahvatatud vill	8 096,4	750 390	8.	Loomariigilained, peale rasvade	219,4	1218 781
30	Riis	211,4	39 549	237—241	Toored loomarahad ern.	117,3	144 785
	Sel.: Br.-India	208,3	39 171		Sel.: Brasiilia	40,8	38 574
3.	Aed- ja juurvill	64,8	30 944		Venezuela	23,6	31 000
59	Apelsimid ja mandariimid	0,0	4		Kolumbia	14,9	24 832
60	Süruimid	21,0	8 626	243—267	Karunahad	4,4	57 535
09—75	Puuvill ja marjad kuivatatud	31,9	10 676	9.	Seemned, taimed ja nende osad	101,5	127 869
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	653,1	123 764	281	Kopra	0,5	165
112	Heeringad	442,1	99 004	285	Ristikõhmasaemmed	—	—
6.	Mund toit- ja maitseained ning joogid	6 296,9	386 887	305, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	58,1	87 822
187	Kohv toores, ubadena	4,3	5 521	Sel.: Kreeka	12,8	21 884	
172, 175	Kakao ubadena ja pulbrina	37,6	26 550		Bulgaaria	9,8	17 545
176	Tee igasugune	6,0	13 759		Türgi	15,1	17 357
178, 179	Suhkur peenike ja rafinaad	2 093,1	281 000		P.-A. Ühendriigid	7,5	9 729
	Sel.: Briti	1 775,4	193 407	307	Humalad	8,7	22 309
	N. S. V. L.	166,0	17 511	11.	Paberitoorained	243,6	48 146
204—206	Sool	4 120,8	64 103	349	Taallulose kuiv	243,6	48 146
218—217,	Vilnad ja veinid	8,6	17 934	12.	Tekstiiltoorained	733,3	925 539
221—224		267,5	33 008	352	Puuvill toores	495,0	675 042
7.	Loomasööd	—	—		Sel.: P.-A. Ühendriigid	347,9	440 970
281, 281-a	Kilid igasugused (loomatoit)	—	—		Egiptus	04,7	97 382
	Sel.:	—	—	357	Kanep	106,6	49 892
282	Õlkoogid	—	—		Sel.: Br.-India	54,5	20 018
283	Sojatanud	150,1	10 950		Br.-Tanganjika	14,3	7 478
285	Loomalubli	110,0	12 955		P.-A. Ühendriigid	17,8	6 588

1) Dominioonid, aasmaad, valdused, protektoraadid, mandaat-territooriumid — Dominions, colonies, possessions, protectorats et territoires de mandat.

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained oktoobris 1936 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en octobre 1936 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Er—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
359	Džaut	71,3	21 701	716—719	Siid- ja kunstsiidriite	0,0	37 877
363	Vill värvimata	43,6	137 562	721, 731	Vaharile ja vaharildest kaup	2,7	7 743
	Sel.: Briti	36,0	110 471	743	Kõled ja nõõrid	0,2	352
367	Kunstvill	0,3	590	747, 748	Kalavõrgud	0,3	3 768
368	Toorsiid	—	—	749	Peakatted igasugused	0,8	19 978
13.	Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	564,0	69 922	762—767		4 601,4	748 531
376	Malm toores	478,0	25 545	768—772	Raud ja teras (vits., latt, sordi jne.)	3 853,6	491 963
389	Inglislina	3,4	11 935	775—778	Sel.: Saksa	1 743,6	232 898
390	Tina	35,3	13 072		Belgia-Luksemb. m. l.	827,3	101 716
14.	Mineerandi peale ärtside	4 555,1	101 387	773, 774	Raud- ja terasplekk	701,4	196 252
397—399	Vabrik. ja ehit. tarvitav savi	255,0	12 524	770, 783	Sel.: Briti	336,0	89 256
447	Kivisüsi	3 365,3	53 832		Saksa	156,0	52 850
	Sel.: Briti	3 365,3	53 832		Belgia-Luksemb. m. l.	258,4	47 202
449	Koks	488,0	13 615	784—788	Raud- ja terastraat igasugune	8,9	8 604
15.	Keemiatööstuse toorained	3 439,0	416 666	789—790	Vask	11,1	12 669
a)	Õlid, rasvad, vaigud, kummi tooreid	3 127,0	361 995		Sel.: Rootsi	8,1	9 350
462	Loomarasv tehniliseks tarbeks	—	—	701	Vasktorud	4,4	8 423
468	Sojaõli	9,6	5 192	702	Vasktraat isoleerita igasugune	4,5	7 402
478	Palmiteraõli	30,5	19 738	21.	Põllumajandusmasinad ja riistad	60,1	67 011
474	Kookosõli	18,2	8 034	809	Traktorid	10,7	28 796
	Sel.: Taani	16,0	7 345	810, 811	Viljapeksugarnituurid jõumasi-		
481	Kakaovõi	10,5	27 240		naga ja ilma	7,0	0 760
483, 496-a	Nafta ja gaasiõli	173,4	14 908	817, 818	Niidumasinad	—	—
	Sel.: N. S. V. L.	173,4	14 908	825	Vikadid	—	—
484	Masuoit	02,4	5 139	830—833	Separaatorid ja m. plimandus-		
485	Petrooleum	1 872,3	100 070		masinad	0,4	2 053
	Sel.: Holl. Curaçao	868,5	49 818	834	Piima transportkaanud	10,1	14 837
	N. S. V. L.	615,0	33 030	835	Põllutöömasinate osad	7,0	6 506
487	Bensin	603,0	57 450	22.	Jõu- ja töötlemismasinad	266,1	490 243
	Sel.: Holl. Curaçao	280,7	23 446	837	Plahvatusjõumasinad	2,0	3 760
	Poola-Danzig	147,7	13 662	841	Veskite seadised	0,2	1 833
493	Parafiin	12,5	4 142	849	Kudumismasinad	23,8	65 372
496	Määrdeõli ern.	154,4	37 625	850	Õmblus- ja plütmismasinad ja nende osad	12,1	63 035
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	33,3	10 862	842—848	Töötlemismasinad ja abinõud igasugused	165,0	183 692
	Holl. Curaçao	61,7	10 152	851—864	Masinate ja aparatuuride osad	31,8	112 711
	Taani	38,2	8 526	865		509,3	537 007
515	Kautsuk ja guttaparts toored	0,8	1 106	23.	Metallkaup	7,0	3 658
518	Kampol	41,1	7 800		Malmist emailitud nõud		
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	24,0	5 081		Ranast ja teraest teatud, press-	34,8	23 028
	N. S. V. L.	15,8	2 585		eit, ja valatud kaup ern.		
527, 528	Terpentiinõli	3,0	1 884		Raud- ja terastorud ja nende	148,0	35 020
					ühendusjaod	10,2	7 573
b)	Väetised	303,1	30 210	881,884,885	Raudtraatnaelad ja -needid	118,7	135 477
535	Tõllisalpeeter	5,0	075	876, 877—	Muu treitud, poleeritud, lühivind	34,1	40 153
537	Väetisühend ammoniak	—	—	880, 886	raud- ja teraskaup igasugune	2,1	3 040
541	Superfosfaat	—	—	887, 889	Raudplekk-kaup ern. lihtne	3,6	8 187
546, 547	Kaaliskoolad	—	—	893	Vasktraatkaangad	5,8	30 062
				895	Raud- ja terastraatkaup ern.	25,7	56 961
c)	Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatuna	8,9	24 461	901—903	Nookaup igasugune	1,8	9 874
549	Väavel toores, tükikidena	—	—	906-908, 911	Ern. käsitööriistad	10,9	64 122
				909—910	Villid ja keermetisõõrik. abinõud	0,3	2 272
				912	Yaskaup igasugune	138,1	645 793
				920	Alumiiniumkaup ern.		
				24.	Elektrimasinad, -aparatuurid ja tarbed		
				924, 925	El.-dünamod, -mootorid, trans-	31,3	89 685
					formaatorid	3,1	29 421
					El. mõõtmisaparatuurid	4,0	44 843
					El. hõõglambid	10,9	15 046
					El.-kaablid metallpahtseeriga	17,9	23 111
					El.-juhed isoleeritud	8,1	28 306
					El. lüliljad, kutsjad, lambipesad, reostaadid ja signaalitarbed	37,9	336 023
					Raadioaparatuurid, -osad ja -tarbed	10,1	186 587
				25.	Instrumentid, aparatuurid (peale elektril-	0,6	32 834
					apar.) ja laskeriistad	0,6	21 185
					Päevapildid apar. ja osad	1,0	34 121
					Arstriistad, -aparatuurid ja -tarbed	1,5	14 131
					Kellad	1,4	8 570
					Muusikariistad	74,1	173 431
					Laskeriistad	(1 tk.)	
				26.	Transportvahendid	11,90 rgt.	5 427
					Veesõiduriistad	15 tk.	42 086
					Sõiduaudod	28 „	71 789
					Veoaudode raamid ühes mootori ja ratastega	10 „	8 674
					Mootorrattad	5,0	24 674
					Autode osad	2,3	12 519
					Jalgrataste ja mootorrataste osad	100 tk.	5 657
					Jalgrattad		

1) Sallast: Välismaal töötletud eesti kauba tagasivedu Eesti 3 703 kg 25 205 kr; välismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötle-

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained oktoobris 1936 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en octobre 1936 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Esti-Läti ühine nomenklatuur <i>Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie</i>	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	777,1	176 916	1182	Vävelhape igas	147,3	11 710
1025	Kälad, tahud loomulikud	0,2	360	1234	Kaltsiunkarbiit	62,3	13 320
1038	Tulekindlad kivid ja tahvlid (šamottkivid)	591,5	43 073	1290	Saharini	—	—
1051—1053	Fajansskaup	75,8	37 226	1295	Rohud	0,4	19 865
1054—1055a	Portselankaup	20,7	23 932	1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	1,1	32 952
1056—1073	Klaaskaup	37,6	48 215	1319—1321	Parkimiseksraktrid	97,6	39 723
28.	Keemiatööstussaadused	2 122,6	920 251	1322—			
1102	Kasellin	0,0	3	1324, 1325,			
1103	Alumiin	20,5	16 000	1336—1344	Mineraalvärvid	04,0	17 883
1104—1109	Pehmest kummist teesed	15,3	53 310	1348	Altsariivvärvid ern.	11,1	119 040
1110	Võrutud massiiv-kummisilindid	—	—	1356	Trükkivärvi	4,8	11 295
1113, 1114	Kummist jalanõud	55,6	237 313	1360	Pronksipulber	0,6	1 608
1140	Vävelhappi alumiinium	374,6	36 113	1363, 1364	Lõhkeained ja süütenõõr	30,0	31 355
1165	Sooda peale söögisooda	532,1	50 440	1368	Linoleum	4,8	5 003
1166	Söögisooda	5,2	940	29.	Muud eraldi nimetatud kaubad	4,7	53 545
1168	Seetilkivi puhastamata	102,7	21 381	1388	Nõõbid igas	1,5	14 384
				1394—1396	Kirjutusmaterjal ern.	1,5	12 541
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.							
I. Elusloomad (arv).		6 170 tk	577 525	13.	Ärsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	1 918,8	76 112
1	Hobused (arv)	98 tk.	39 500	380	Vanaraud	1 805,7	61 112
2	Väised (välja arvatud vasikad) (arv)	469 „	94 908	385, 386	Sel.: Poola-Daanzig	1 395,5	48 732
					Sel.: Saksa	20,7	6 738
						14,7	4 701
II. Toit- ja maitseained, joogid.		6 392,4	2 522 250	14.	Mineraalid peale ärside	1 488,7	33 704
3.	Aed- ja juurvill	2 287,5	255 231	406, 407-a	Kips	504,5	13 400
38	Kartul, toores	2 023,7	160 675	417	Kaltsiitkivi (Eesti)	380,0	912
41	Sibulad	52,7	7 232	15.	Keemiatööstuse toorained	1 121,5	230 324
47	Sigur, värsked ja kuivat.	170,1	79 521	a) Öid, rasvad, vaigud, kummi tooreid	1 066,0	107 518	
57	Õunad	5,2	7 232	487	Eesti bensiin	204,3	43 156
4.	Karjasaadused	1 172,4	1 639 163	497	Põlevikiviõli	557,1	33 519
76	Peekon	149,6	208 000	508-a	Bituumen	276,2	20 577
	Sel.: Briti	148,8	207 256				
77	Sealika värsked ja soolatud	0,3	260	c) Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatuna	55,5	122 806	
79	Loomaliha	6,8	4 128	565	Kunstsarv töötlemata	55,5	122 806
	Sel.: Rootsi	6,8	4 128				
81	Lambaliha	19,9	13 205	IV. Valmissaadused.			
	Sel.: Rootsi	19,9	13 205	16.	Nahad töötletud ja nahkkaup	0,7	18 474
93	Pihnapulber	—	—	566, 567	Suured parknahad	0,1	1 573
96	Või	650,0	970 429	17.	Puutööstussaadused	2 358,3	472 854
	Sel.: Briti	361,0	488 564	593-a	Vineer	2 106,9	364 320
	Saksa	273,4	457 470		Sel.: Briti	1 825,8	289 840
99	Munad	5050 080 tk.	392 088		Saksa	12,2	14 550
				594	Vineerist toolipõhjad	240,1	99 385
5.	Kala, kalasaadused ja vähiid	69,1	74 352		Sel.: Belgia-Laksemb. m.l. Saksa	84,8	30 390
100—105	Värsked kalad	63,0	68 729		Briti	54,3	28 810
106	Tindkala	—	—	609, 610	Mööbel	34,4	14 475
116—120	Kalakonservid	6,1	5 556			0,3	5 593
6.	Muud toit- ja maitseained ning joogid	349,8	457 324	18.	Paberitööstussaadused	722,5	150 318
127	Kartulijahu	78,9	15 750	634	Pakkimis- ja kirjutuspaber	162,2	38 430
187	Sokolad	17,0	10 015	636, 637	Kirjutus- ja trükipaber	557,3	104 800
188	Kompeksid	106,6	76 991	19.	Tekstilitööstussaadused¹⁾	395,5	735 593
210	Terasleib, pain normal	0,4	125	667—670	Puuvillalint ja lõng	109,9	292 113
218	Pirritus	133,7	39 000		Sel.: Saksa	54,4	143 638
					Hollandi	23,9	97 037
				671—676	Puuvillalint ²⁾	51,7	159 746
					Sel.: Rootsi	31,7	114 793
				690	Linane lõng	36,0	75 838
				691-a	Linane rille jäme	58,9	118 881
				696	Pakkimis- ja kotileid äraundist	121,2	67 190
					Sel.: Saksa	74,6	40 363
					Taani	41,2	22 288
				22.	Jõu- ja tööstusained	10,2	21 379
				850	Külmitamisseadised	2,3	1 467
10.	Metsamaterjal	8 861,5	460 244	23.	Metallkaup	73,5	27 790
811	Haavapakud	723,5 thm	23 290	870	Radiatorid valmist	—	—
822	Propeld	4 502,5 „	41 690	24.	Elektrimasinad, -aparatuurid ja tarbed	2,1	33 922
320, 326-329	Kuuse- ja männilauad ja -plangud	8 343,3 „	208 530	942	Telefoni apar. ja n. osad	1,6	28 288
	Sel.: Briti	7 135,8 „	208 096	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	2 759,9	102 045
	Saksa	1 207,5 „	110 613	1015	Sement	63,9	1 701
335	Kastilauad	1 824,2 „	110 613		Sel.: Läti	63,9	1 701
11.	Paberitoorained	5 381,8	593 479	1066	Tahvelklaas õhvimata	485,9	83 061
347	Puumass märg	121,8	3 000	28.	Keemiatööstussaadused	61,0	43 650
349	Tselluloos	5 257,6	590 870	1102	Kasellin	32,6	27 039
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	2 628,6	287 188	1318	Tulotikud	26,8	10 390
	Briti	1 447,2	156 256	29.	Muud ern. kaubad	12,6	139 425
12.	Tekstilitoornained	176,9	37 066	1392	Kunstsarv-kammid	9,2	104 219
354	Lina	29,1	25 586				
	Sel.: Briti	28,1	24 653				
355	Takud	18,0	13 602				

¹⁾ Sellest: Estist töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 560 kg 7 648 kr väärtuses — *Re-exportation des marchandises travaillées*
560 kg 7 648 kr.

Tab. 6. Riigiraudteed oktoobris 1936 — Chemins de fer en octobre 1936.

1. Tähtsamad andmed piirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

*) Kitsarõppemelisel arvestatakse teljekoormis teljepaari peale.	Tulutoovate rong-km arv (1000) Trafik-km des tr. locomotifs (1 000)	Reisija-km (1000) Voyageurs km (1000)		Istekohtade kasutamise % — % des places occupées	Tühjade vankrite % vanker-km üldarv. — Pourcentage de wagons vides	Laaditud kaubavankr. keskmine teljekoorm* Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Keskmine kaubarongi bruttokaal (üldv. tn) — Poids moy. brut d'un train à marchand. (traf. tot. ton)	Keskmine kaubarongi telgede arv — Nombre moy. d'essieux pour un train de march.	
		Üldarv Total	III kl. III cl.			Üldveost Traf. total	Maksul. veost Traf. payé		Tallinna suunas Vers Tallinn	Tallinnast-At dep. de Tallinn
Auru- ja mootorronges	276	15 290	12 988	37,9	—	—	—	—	—	—
Sell.: Paldiski—Kella	5	88	88	15,3	33,3	4,75	2,99	—	—	—
Haapsalu—Kella	16	938	598	25,7	37,2	5,00	4,47	80	142	39
Kella—Tallinn	16	703	985	33,7	37,8	5,04	4,57	114	166	46
Tallinn—Tapa	48	3 615	2 917	40,8	34,9	5,90	5,45	289	780	83
Tapa—Kohtla	36	1 056	1 436	45,1	34,8	6,38	5,41	250	398	66
Kohtla—Narva	18	1 020	895	38,3	22,0	5,06	4,68	133	327	55
Tapa—Tartu	48	3 359	2 700	37,7	18,0	4,52	3,86	200	475	63
Tartu—Petersi	21	1 058	1 017	48,9	25,1	3,90	3,71	116	850	310
Tartu—Valga	38	1 715	1 528	31,7	29,5	4,58	3,27	168	—	—
Valga—Petersi	24	599	587	21,5	18,8	3,13	2,28	118	322	52
Petersi—Irboska	6	93	93	25,5	27,0	4,91	4,56	268	—	—
Tähtajalisi kogu raudteel	—	746	442	—	—	—	—	—	—	—
Elektrirong. Tall.—Pääsküla	20	3 015	3 015	45,7	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	305	18 305	16 001	39,0	29,8	5,33	4,68	216	629	73
September — en sept. 1936 a.	298	21 304	19 262	43,7	25,4	5,21	4,41	217	575	69
Oktoober — en octobre 1936 a.	204	16 049	14 481	36,8	31,6	5,77	4,79	242	622	71
1. IV 1936 — 31. X 1936	2 115	162 462	140 713	45,8	30,0	5,73	4,92	231	591	70
1. IV 1935 — 31. X 1935	2 003	189 512	127 481	42,2	31,7	5,73	5,03	234	596	69
1. I — 31. X 1936	2 997	208 068	187 359	43,1	31,3	5,87	5,12	237	626	70
Tallinn—Sad.—Türi	60	1 972	1 705	40,0	27,0	3,56	3,32	110	343	220
Türi—Mõisaküla	22	961	610	35,7	10,2	3,24	2,26	61	142	80
Mõisaküla—Pärnu	13	340	293	27,8	40,4	4,18	3,76	107	94	230
Lihva—Vääna	4	51	51	17,6	30,4	3,42	2,56	—	—	—
Rapla—Virtsu	11	353	286	31,2	23,1	2,60	1,78	—	—	—
Lelle—Papiõid	21	559	488	43,4	34,4	3,92	3,72	120	309	198
Türi—Tamsalu	12	284	263	42,1	25,0	3,64	2,98	—	—	—
Ikla—Räselja	3	20	20	25,6	40,4	6,92	3,42	152	273	120
Mõisaküla—Valga	5	108	92	25,8	7,8	4,76	2,30	170	—	157
Valga—Mõniste	4	108	108	51,7	46,7	5,44	4,36	80	128	48
Sonda—Mustvee	0	147	142	27,2	44,4	1,84	1,60	47	193	131
Tähtajalisi kogu raudteel	—	161	107	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	154	4 764	4 115	37,7	30,0	3,52	3,04	99	263	162
September — en sept. 1936 a.	152	4 851	3 732	34,2	31,7	3,86	3,36	114	307	148
Oktoober — en octobre 1936 a.	136	3 851	3 305	32,7	29,6	4,10	3,28	88	276	146
1. IV 1936 — 31. X 1936	1 076	43 145	38 014	44,8	31,3	3,90	3,48	106	250	166
1. IV 1935 — 31. X 1935	921	36 070	31 252	41,4	33,3	4,10	3,60	105	271	172
1. I — 31. X 1936	1 501	55 169	48 311	42,6	32,2	4,00	3,62	105	251	157

	Laiarõppemelised teed — Voie large.					Kitsarõppemelised teed — Voie étroite.				
	Okt. — en oct.		1/IV—31/X 1936	1/IV—31/X 1935	1/I—31/X 1936	Okt. — en oct.		1/IV—31/X 1936	1/IV—31/X 1935	1/I—31/X 1936
	1936	1935				1936	1935			
2. Maabavedu (1000) — Transport des marchandises (1 000).										
Kõigi saadetiste kaal — poids: tn	169	151	1 071	958	1 535	64	70	497	492	736
Sell.: maksulised saadet. — Dont les march. payables: tn	16 805	15 611	117 040	105 174	170 014	5 031	4 386	38 015	35 283	55 623
Sellest orakaubad — Dont marchand. privées: tn	161	128	920	837	1 329	56	60	445	436	663
Sellest orakaubad — Dont marchand. privées: tn-km	14 737	12 964	101 137	92 189	148 287	4 347	3 501	33 876	30 930	50 400
	138	124	855	793	1 230	56	59	486	422	657
	12 961	12 443	90 508	86 928	136 056	4 301	3 451	33 218	30 111	40 550
3. Pagarivedu (1000) — Transport des bagages (1000).										
Kaal — poids tn	0,4	0,3	2,8	2,3	4,0	0,2	0,2	1,4	1,2	1,7
tn-km	42	33	285	231	369	16	12	106	90	133
4. Reisijate vedu (1000) — Transport des voyageurs (1000).										
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	690	620	5 520	4 984	7 457	102	88	845	742	1 117
Sellest välisliidenduse — Commun. avec l'étranger	4	4	20	27	38	0,5	0,5	4,7	4,9	6
Sellest kohaliku liikumise — Mouvement local	695	625	5 491	4 907	7 419	102	88	841	738	1 111
Sellest III klassis — III classe	686	620	5 424	4 859	7 332	96	83	795	695	1 049
Reisija-km üldarv — Voyageurs-km	18 305	16 049	162 402	139 512	208 068	4 704	3 851	43 145	36 079	55 169
Sellest — Dont: Elektrirongid — Trains électriques	3 015	3 142	23 544	21 972	32 015	—	—	—	—	—
Reisijad tee-km-le — Nombre de voyag. par à km c.e.p.l.	24	21	213	183	273	7	6	64	54	82
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen km	26,2	25,5	20,4	28,3	27,0	46,7	43,8	51,5	48,6	49,1
Magasikaartide üldarv — Cart. pour wag.-lits vend.	4	4	26	23	84	0,8	0,8	4,9	5,2	7
Ferronpiletid — Tickets d'entrée vendus	10	9	91	87	118	—	—	0,9	1,0	1
5. Veerekoosseisu kasutamise (1000) — Exploitation du matériel roulant (1000).										
Rong-km üldarv — Trains-km	300	294	2 152	2 042	3 037	169	147	1 150	990	1 583
Sellest reisironges — Dont trains de voyageurs	235	234	1 642	1 577	2 322	131	125	898	822	1 242
„ kiirkaubaronges — Dont trains de march. rapides	47	30	294	196	380	6	—	41	—	52
„ kaubaronges — Dont trains de marchand.	20	27	148	104	249	14	10	116	84	181
„ tõbronges — Dont trains ouvriers	4	—	37	40	40	15	11	74	75	81
Telg-km üldarv — Essieux-km	0 156	8 020	64 241	59 750	88 966	7 903	6 381	53 009	48 937	73 526
Sellest Reisivag.-telg-km — Voitures à voyageurs	3 747	3 530	27 735	26 208	38 046	2 365	2 178	17 162	15 037	23 368
Sellest Kaubavag.-telg-km — Wagons à marchand.	5 409	4 490	36 506	33 488	50 920	5 628	4 203	36 447	33 300	50 158
Kesk. dig. arv rong. — Moyen. des essieux par train	29,8	27,3	29,9	29,3	29,3	47,2	43,4	46,7	49,2	46,4
„ Auru- ja mootorronges — Trains de voyageurs	25,0	22,5	20,4	25,2	25,2	38,7	30,9	30,9	44,6	30,9
„ Elektrironges — Trains électriques	8,7	8,3	8,2	8,1	8,1	—	—	—	—	—
Sellest Moot.-ronges — Trains à moteur (benz.)	9,0	3,9	9,0	3,7	3,8	—	—	—	—	—
Sellest Kaubaronges — Trains de marchand.	68,7	72,5	67,8	70,5	68,0	93,7	81,8	92,2	92,2	89,8
„ Tõbronges — Trains de service	55,1	—	55,7	69,4	62,8	81,5	88,5	78,9	77,1	70,4
Kesk. kaubar. brutto-kaal üldveost — Poids detr. march.	400	508	475	495	485	227	197	227	228	228

Tab. 29. a) Tööturg novembris 1936. a. — Marché du travail en novembre 1936.

	A. Töötute arv — Nombre des chômeurs						B. Töövõtjate arv — Demandeurs d'emploi enregist.				Üldse (A+B) Gr. total (A+B)		
	Mehed — Hommes			Naised — Femmes			Kokku — Total			Mehed — Hommes		Naised — Femmes	Kokku — Total
	I liik	II liik	Kokku	I kategoorie	II kategoorie	Total	I liik	II liik	Kokku				
Jäi üles eelmisest kuust — Restés de mois précédent . . .	33	34	67	370	140	510	403	174	577	393	315	708	1 285
Registreeriti (I korda aastas ¹⁾) — Enregistrés (1 fois au cours de l'année ¹⁾) . . .	148	90	238	359	186	545	507	270	777	555	403	1 258	2 041
Tulnud tagasi töölt — Retirés au travail journal . . .	68	27	95	112	33	145	180	60	240	532	150	682	922
Väljalanguinist registreeriti uuesti — Rayés enreg. de nouveau . . .	11	15	20	87	42	129	98	57	155	50	27	77	232
Kokku — Total	360	166	426	928	401	1 329	1 188	567	1 755	1 830	895	2 225	4 480
Paigutati tööle (I korda aastas ¹⁾) — Placés (1 fois) ¹⁾	72	31	103	174	24	198	240	55	301	52	238	700	1 091
Paigutati tööle teist või enam korda aastas ¹⁾) — Placés (II et plus fois) ¹⁾	40	21	61	61	13	74	101	34	135	384	105	489	624
Langes välja — Rayés de listes . . .	32	41	73	124	77	201	156	118	274	240	149	389	463
Kokku — Total	144	93	237	359	114	473	593	207	1 170	1 176	492	1 668	3 378
Registreer. 30. XI 1936 — Enregistrés au 30. XI 1936	116	73	189	509	287	856	685	360	1 045	654	403	1 057	2 102
Sellest — Dont d'après les bourses:													
Tallinna linna tööturs	96	59	155	167	150	317	263	209	472	374	121	495	667
Tartu . . .	—	—	—	93	6	99	93	0	99	140	124	264	363

b) Tööle paigutatud ja nimekirjast kustutatud tööd — Chômeurs placés et rayés.	M. — H. N. — F.			c) Vabade kohtade arv — Offres du travail.	M. — H. N. — F.		
	M.	H.	N. — F.		M.	H.	N. — F.
Tööle paigutatud — Placés pour l'occupation aux:							
erastöödele — travaux privés . . .	50	—	67	Vabu kohti 1. XI 1936 — Places vacantes au 1. XI	5 535	—	55
avalikele töödele — travaux publics . . .	114	—	205	Tööpakkumiste arv — Nombre des offres . . .	1 259	—	634
talvistele töödele — trav. organisés p. assist.	—	—	—	Tööpakkumisi võetud tagasi — Offres retirées . . .	1 765	—	40
Kokku — Total	164	—	272	Rahukatatud töötaja nõudmiste arv — Offres satisfaites . . .	1 100	—	615
Nimekirjast kustutatud — Rayés de listes . . .	73	—	201	Neist — f töötutega — par chômeurs . . .	164	—	272
Tööle paigutamata — Non placés . . .	843	—	1 259	Dont: f töövõtjatega — par demandeurs d'emploi . . .	936	—	343
Neist — f töötuid — chômeurs . . .	189	—	856	Vabu kohti 1. XII 1936 — Places vac. au 1. XII 1936	3 029	—	34
Dont: f töövõtjaid — demandeurs d'emploi . . .	654	—	403				

¹⁾ Arvestusaasta loetakse 1. VIII. — 31. VII.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks novembriks 1936. a. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. novembre 1936.

	Töötajate hildarv — Nombre général des travailleurs						Neist töölisi — Dont ouvriers		Töölisi ja teenijalisi van alla 18 a. — Mineurs parmi les ouv. et serv. . .	Tõõnnetuste arv — Nombre des accidents		
	Eettevõtte arv — N. d'entreprises 1. XI 1936						+ —					
	Teenistuses 1. X 1936	Teenistuses astunud	Teenistusest lahkunud	Om. ühiste	Teenistuses 1. XI 1936	+ —	Indeks 1. X 1936 = 100	Teenistuses 1. XI 1936			+ —	Indeks 1. X 1936 = 100
a) Suurtööstus — Grandes entreprises (de 20 travailleurs et plus).												
I. Murrud ja kaevandused . . .	18	4 137	683	671	4 149	+32	100,3	3 709	+23	100,6	32	132
II. Mineraalide töötlemine . . .	21	1 752	42	180	1 614	-138	92,1	1 460	-135	91,6	15	46
III. Metallitööstus . . .	45	5 427	206	204	5 450	+23	101,1	4 901	+37	101,2	88	150
IV. Keemiatööstus . . .	15	1 876	205	108	1 973	+97	105,2	1 697	+98	106,1	3	62
V. Nahatööstus . . .	14	582	30	26	586	+4	100,7	506	+4	100,8	0	8
VI. Tekstilitööstus . . .	47	11 092	983	349	11 420	+328	103,0	10 442	+330	103,3	59	91
VII. Puitööstus . . .	13	3 421	170	403	3 104	-227	93,4	2 765	-212	92,0	30	70
VIII. Paberitööstus . . .	41	2 348	71	89	2 330	-18	99,2	2 085	-16	99,2	13	20
IX. Polügraafiatööstus . . .	18	1 377	20	51	1 355	-22	98,4	1 180	-27	97,7	4	—
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus . . .	38	3 353	206	217	3 342	-11	99,7	2 818	-16	99,4	8	27
XI. Kahakatto- ja puduknapade tööstus . . .	31	2 119	137	140	2 116	-3	99,9	1 853	-9	99,5	12	3
XII. Ehitustööstus . . .	52	4 095	1 331	1 035	4 361	+304	93,5	3 924	+262	93,7	65	101
XIII. Elektijaamad, gaasi- ja veevarustus . . .	7	1 079	20	57	1 042	-37	96,0	753	-37	95,3	2	0
XIV. Puhastustööstus . . .	3	114	3	2	115	+1	100,9	105	+1	101,0	1	1
Kokku suurtööstus — Total	364	43 342	3 882	4 132	43 092	-250	99,4	38 843	+201	99,5	345	726
Sellest ettevõtted — Dont les entreprises ayant: . . .												
50 ja enam töötajaga — de 50 trav. et plus	172	36 052	2 980	3 134	36 498	-154	99,6	32 470	-101	99,7	263	627
20-49 töötajaga — 20-49 travailleurs . . .	192	6 690	902	998	6 594	-96	98,6	5 864	-100	98,3	77	99
b) Kesktööstus — Entreprises moyennes (de 5-19 travailleurs).												
I. Industries extractives . . .	8	60	17	3	74	+14	123,3	71	+14	124,0	—	1
II. Industrie minérale . . .	52	525	72	100	497	-28	94,7	453	-30	93,3	4	7
III. " des métaux . . .	110	1 058	118	63	1 113	+55	105,2	1 057	+53	105,3	14	11
IV. " chimique . . .	31	360	48	20	397	+20	107,6	300	+29	110,4	4	5
V. " des cuirs et peaux . . .	19	152	12	9	155	+3	101,6	158	+2	101,2	7	—
VI. " textile . . .	51	517	51	17	551	+34	106,6	500	+31	106,0	9	—
VII. " du bois . . .	117	1 003	94	113	979	-24	97,0	913	-19	95,0	29	13
VIII. " du papier . . .	11	103	15	11	107	+4	103,9	97	+2	102,1	1	—
IX. " polygraphique . . .	47	538	31	18	546	+13	102,4	502	+13	102,7	29	—
X. " de l'alimentation, des boissons etc. . .	259	2 099	157	103	2 123	+24	104,5	1 730	+43	102,0	31	3
XI. Confection de vêtements et fabr. des merceries . . .	107	916	151	47	1 020	+104	111,4	968	+95	110,9	9	1
XII. Constructions . . .	42	693	232	317	608	-85	87,7	574	-79	87,0	18	10
XIII. Usines électr., à gaz d'isol. et distrib. d'eau . . .	7	65	4	9	60	-5	92,3	47	-5	90,4	—	—
XIV. Industrie du nettoyage . . .	25	134	13	8	139	+5	102,7	170	+5	102,9	—	—
Kokku kesktööstus — Total	886	8 277	1 015	843	8 449	+172	102,1	7 565	+159	102,1	245	51
Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total (a+b)	1 250	51 619	4 897	4 975	51 541	-78	99,8	45 908	-42	99,9	590	777

Koordtabel (ajutiselt ärajäetud standardtabelite tähtsamaid arve).

Tableaux synoptique (données principales des tableaux temporairement suspendus).

Stand. tab. nr.		1936	1935	1936	1935	Stand. tab. nr.		1936	1935	1936	1935
7	Tallinna sadama tegevus. <i>Mouvement du port de Tallinn.</i>										
	Välisreisid — Long cours.	Novemb.	— Nov.	1. I—	30. IX						
	Saabunud — Entrées:										
	arv — nombre	162	130	1 468	1 303						
	maht — ton. net.	78 747	69 174	830 488	755 440						
	Sisseveetud kaup — Marchandises importées — tr.	32 187	20 225	281 022	220 508						
	Saabunud reisijad — Voyageurs transportés	954	962	36 641	24 888						
	Väljunud laevad — Navires sorties: arv	160	121	1 441	1 322						
	maht	83 206	67 364	877 761	763 720						
	Väljaveetud kaup — March. exportées — tr	32 438	25 570	285 097	309 558						
	Väljunud reisijad — Voyageurs transportés	874	863	36 806	25 101						
	Rannasõit — Cabotage										
	Saabunud — Entrées: arv	136	135	1 055	1 022						
	maht	12 450	9 074	111 442	126 151						
	Väljunud laevad — Navires sorties: arv	124	155	1 076	1 021						
	maht	8 026	14 120	120 635	128 616						
12	Riigi sissetulekud 1000 kr <i>Recettes de l'Etat. en 1000 kr</i>										
	Korralised tulud — Recettes ordinaires	7 143	6 252	53 332	46 230						
	Otsamaksud — Contributions directes	803	692	4 064	4 065						
	Lõivud ja tasumaksud — Vmbres et enregistrem.	580	454	3 225	2 675						
	Kaudsed maksud — Impôts indirects	2 481	2 356	17 231	14 900						
	Sellest — Dont:										
	Tollid — Douanes	1 904	1 881	12 973	11 318						
	Riigimonopolid — Monopoles de l'Etat	1 300	1 180	9 193	7 689						
	Riigiettevõtteid ja varadused — Entreprises et propriétés de l'Etat	1 858	1 556	18 468	16 673						
	Sellest — Dont:										
	Raudteed — Chem. de fer	1 166	979	8 430	7 430						
	Segatulud — Recettes diverses	40	67	342	344						
	Kokku — Total	7 152	6 285	53 423	46 356						
	Tagasihmaksud — Reversements des années précédentes	9	33	91	120						
	Erakorralised tulud — Recettes extraordin.	113	9	176	110						
	Üldse sissetulekuid — Total des recettes	7 266	6 261	53 598	46 340						
	Piiritusmonopol — Vente d'alcool.										
	Müük 1000 l. (100%) — Vente en 1000 l.										
	Joogiks — Pour consom.	271,7	260,4	291,8	250,8						
	Sellest viin — Dont eau-de-vie	223,3	210,2	242,2	215,6						
	Eriotstarb. — Pour les besoins spéc.	42,8	42,5	30,4	40,2						
	Denaturaat — Esprit au vin dénaturé	35,4	30,0	32,6	30,7						
	Väljaveetud — Pour l'exp.	4,1	2,2	1,2	2,2						
	Kokku — Total	352,0	335,7	365,0	323,9						
	1 000 kr — En 1 000 kr	1 295,6	1 239,3	1 386,1	1 187,8						
	Sellest joogiks — Dont pour consommation	1 107,9	1 147,1	1 286,6	1 105,0						
14	Vabariigi piiridest ülesõitnute arv — Personnes ayant passé les confins de la République.										
	Sisseeõitnud — Entrées	11 083	14 285	152 853	160 701						
	Väljaõitnud — Sorties	11 262	13 929	153 198	160 704						
15	Linnade rahvastik — Mouvement de la population dans les villes.										
	Siseregistr. — Enregistrés	10 089	18 011	170 858	154 362						
	Väljaregistr. — Rayés	16 443	15 077	167 156	152 735						
	Rahvastiku üldarv linnades 30. IX — Nombre de la popul. dans les villes	338 827	332 333	—	—						
	Sellest — Dont: Tallinn	145 128	141 798	—	—						
	Dont: Haapsalu	4 888	4 780	—	—						
	Kuessaares	4 574	4 487	—	—						
	Narva	24 359	24 435	—	—						
	Sellest: N.-Jõesuu	1 746	1 876	—	—						
	Nõmme	17 948	17 089	—	—						
	Otepää	1 926	1 979	—	—						
	Paide	3 412	3 381	—	—						
	Paldiski	646	668	—	—						
	Petersi	4 664	4 364	—	—						
	Pärnu	21 692	20 841	—	—						
	Põltsamaa	2 832	2 727	—	—						
	Rakvere	9 870	9 932	—	—						
	Tapa	3 820	3 807	—	—						
	Tartu	59 541	58 080	—	—						
	Tõrva	2 900	2 797	—	—						
	Türi	3 134	2 995	—	—						
	Valga	10 324	10 235	—	—						
	Viljandi	12 670	11 814	—	—						
	Võru	5 093	5 279	—	—						
	Lükkveolev rahn 1 000 kr										
	Circulation fiduciaire en 1 000 kr										
	Eesti Panga tähed — Billets de la Banque d'Estonie	1. dets. — Déc.	—	—	—						
	Vahetusraha kokku — Monn. et billets subsidiaires	44 992	30 945	—	—						
	5 220	5 310	—	—							
	Pankade vaheline arvekoda — Mouvem. de la chambre de compensation.	Nov. — Nov.	—	—	—						
	Tšekside arv — Nombre des chèques	5 159	4 355	48 226	40 324						
	Summa 1000 kr — Montant en 1000 kr	14 119	13 217	153 355	111 157						
	Protestitud vekslid — Bifets protestés.										
	Arv — Nombre des chèques	2 898	2 506	—	—						
	Summa 1000 kr — Montant en 1000 kr	482	511	3 571	3 482						
	Kapitali emissioonid — Emissions des capitaux.	Nov. — Nov.	—	—	—						
	Aktiselselts ja osalistseltsi asutatud — Sociétés par actions et anonymes fondées:										
	Arv — Nombre	—	—	14	5						
	Summa 1 000 kr — Montant en 1 000 kr	—	—	12 020	505						
	Elanumaksmused (1913 = 100) — Nombres-indices du coût de la vie (1913 = 100).	Nov. — Nov.	—	—	—						
	1936	90	83	78	76						
	1935	125	116	113	112						
	Keskmiselt aastas										
	1936	80	83	78	76						
	1935	116	113	112	112						
	Toitlus — Alimentation	75	72	60	60						
	Korter — Logement	135	135	131	120						
	Küte ja valgustus — Chauffage et éclair.	85	86	86	87						
	Riietus — Habillement	79	79	70	70						
	Puhastus — Hygiène et nettoyage	94	94	94	94						
	Lühikemine, post — Voyages etc.	159	158	168	168						
	Haridus — Instructions	99	94	88	87						
	Lõbustus — Divertissem.	91	84	76	78						
	Üldindeks — N.-ind. général du coût de la vie	87	85	83	83						
	Suurühtsudeks (1913 = 100) — Nombres-indices des prix de gros	94	80	84	85						
	Toitained — Denrées al.										
	Tööstussaad. — Matières prem. et prod. industr.										
	Üldindeks — Nombre-indices général										
	Tööstusvõime arvu liikumise indeksid — N.-indices du mouvement de la main-d'oeuvre (entrepr. grandes et moyennes.)										
	1. I 1927 = 100.										
	Töötajad — Travailleurs en général	148,1	—	124,4	110,7						
	Töölisel — Ouvriers:	151,9	—	126,9	112,2						
	Registreeritud nakkushaigused — Maladies contagieuses.										
	Üldarv — Total	503	498	4 092	9 601						
	Sellest f Scarlatina	217	151	1 540	1 717						
	Dont: Tuberculosis	122	143	1 464	1 508						

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“.

METODOLOOGIA.

Põllumajanduslik üleskirjutus 1929 a.	Nr. 88(3),	lkh. 133—141
Rahvusvaheline majandusstatistika meetodite tähtsustamise konventsioon	87(2),	„ 69—75
Rahvusvahelised mõjud statistika korraldamisel	76(3),	„ 161—170
IV Eesti-Läti statistika konverents	94(9),	„ 481—485

RAHVUSVAHELISED ANDMED.

Rukki- ja nisu kasvatus ja -kaubandus maailmas	Nr. 100(3),	lkh. 169—175
Balti riikide väliskaubandus 1924—29 a.	99(2),	„ 57—69

RAHVASTIK.

Siindimus	Nr. 179(10),	lkh. 485—498
Laste arv naistel	180(11),	„ 557—569
Abiellumus	178(9),	„ 433—441
Rahvastiku leibkondlik koostis	176(7)-177(8),	340—369
Ühiskondlikud kihid	175(6),	lkh. 285—302
Rahvastik töötajana ja tarbijana	174(5),	„ 221—253
Rahvastiku demograafiline koostis	173(4),	„ 170—190
Asustamisviisid ja rahvaaru muutumine Eestis	173(4),	„ 169—176
Eesti sümestabelid	170(1),	„ 1—6
Vigased I. III 1934 rahvaloenduse andmed	169(12),	„ 640—649
Rahvastiku elukohavahetus 1922 ja 1934 a. vahel	166(9),	„ 421—426
Väljaränd 1934 a.	164(7)-165(8),	367—370
Linnade ja alevite rahvastik 1933—34 a.	164(7)-165(8),	361—366
Rahvused Eestis	164(7)-165(8),	353—361
Rahvastiku tööharud ja ühiskondlik kihitus Eestis	163(6),	lkh. 285—295
Abielluhtused 1929—33 a.	162(5),	„ 240—264
Rahva liiklemine üle piiri 1934 a.	160(3),	„ 154—157
II rahvaloenduse tulemusi	156(11),	„ 557—568

HARIDUS.

Ajakirjandus 1935 a.	Nr. 175(6),	lkh. 302—305
Opilaste edasijõudmine alg- ja keskkooles	173(3),	„ 149—160
Ajalikud raamatukogud 1934/35 a.	171(2),	„ 65—69
Alg- ja keskkoolid 1934/35 õ/a.	169(12),	„ 601—626
Tartu üliõpilaskonna majanduslik seisund 1932/33 õ. a.	Nr. 164(7)—165(8),	341—353
Tallinna Tehnikum	Nr. 163(6),	„ 305—306
Tartu Ülikool 1934 a.	163(6),	„ 296—304
Tavakeel ja võõrkeelte oskus	162(5),	„ 229—233
Lasteaed 1933/34 a.	161(4),	„ 195—200
Täienduskoolid 1933/34 õ/a.	160(2),	„ 91—98
Raamatukogud alg- ja keskkooles	145(12),	„ 628—634
Õpilaste ühiseluruumid maa-algkooles	143(10),	„ 523—528
Ühine vaimse kultuuri ajal 1930 a.	137(4),	„ 189—193
Õppeasutised Eestis 1930/31 õ/a.	134(1),	„ 15—26
Alg- ja keskkoolide majad ja maad	127(6),	„ 355—368

TÖÖ JA PALGAD.

Majateenijate töö- ja palgaolud	Nr. 180(11),	lkh. 593—598
Palgoluud tööstuses 1935 a.	176(6),	„ 307—322
Streigid tööstuses 1935 a.	173(9),	„ 475—476
Töötaolu 1933/34 a. talvel	158(1),	„ 1—14
Tööõnnetused 1932—33 a.	152(7)-153(8),	372—379
Avalikud tööd 1932/33—1933/34 a. talvel	152(7)-153(8),	363—368
Töökaitse 1935 a.	150(5),	lkh. 251—261
Tööletpalkade rahvusvaheline võrdlus	103(6),	„ 359
Toodang ja tööjõud suurtootmises	100(3),	„ 129—148
Tööbõrside tegevus 1931 a.	128(5),	„ 303—305
Halgusekindlustus 1930 a.	118(9),	„ 532—547
Tööolud tööstuses 1933 a. I poolaastal	144(11),	„ 582—587
Palgaste arv ja tööolu	114(5),	„ 257—263
Noored töötud	128(7)-129(8),	412—414
Tööpõlve pikkus tööstuses 1932 a.	139(6),	lkh. 314—321
Põhitööliste palgad	114(5),	„ 312—316
Meremeeste töö- ja palgatingimused 1932/33 a.	140(7)-141(8),	362—364

TERVISHOID.

Kohtuärstlik tegevus 1931—35 a.	Nr. 175(6),	lkh. 337—339
Tuberkuloos 1932—35 a.	174(5),	„ 272—275
Nakkushaigused 1935 a.	173(4),	„ 197—200
Surmapõhjused 1934 a.	170(1),	„ 30—39
Suviste terviskümbliksaastuste tegevus 1925—34 a.	Nr. 162(5),	„ 266—269
Imkute surevus 1932 a.	161(4),	„ 206—209
Apteekide tegevus 1929—33 a.	159(2),	„ 64—66
Koolilaste tervishoid seisund 1930/31—1932/33 õ/a.	156(11),	„ 563—572
Ammeamandad 1931/34 a.	151(6),	„ 324—325
Suguhäigused 1929—32 a.	147(2),	„ 85—90
Halgusesse liikmete halgused ja surevus	140(7)-141(8),	371—380
Kaitseväe tervishoidlik seisukord 1931 a.	131(10),	lkh. 587—602
Arstikond Eestis 1932 a.	131(10),	„ 585—586
Jaaskonnaarstide tegevus 1930 a.	118(9),	„ 524—528

HOOLEKANNE.

Hoolekannes ja lastekaitse 1929/30 a.	Nr. 123(2),	lkh. 104—112
---	-------------	--------------

KURITEGEVUS JA ÕNNETUSED.

Tulekahjud 1935 a.	Nr. 173(4),	lkh. 200—205
Õnnetused mootorsõidukitega ja sõidumääruste rikkumised 1934 a.	167(10),	„ 484—486
Süüitegevus 1934 a.	164(7)-165(8),	379—383
Õnnetused inimestega 1930—33 a.	152(7)-153(8),	392—397
Enesetapped 1933 a.	152(7)-153(8),	380—382
Salakaubandus 1922—30 a.	122(1),	lkh. 44—49
Kohtute tegevus	126(5),	„ 261—271
Vangid 1930—32 a.	130(9),	„ 532—534

TÖÖSTUS.

Toodang ja tööjõud suurtootmises 1934 a.	Nr. 171(2),	lkh. 84—100
Kesk-, väiketööstuse ja käsitöö osatähtsus tööstuses	144(11),	„ 580—581
Kesktootmissettevõt. 5—19 töötajaga 1928 a.	101(4),	„ 218—220
Kütteainete tarvitus tööstuses 1928 a.	104(7)-105(8),	411—414
Jõumasinaid ja mehaanilise jõu tarvitus suurtootmises 1923 a.	103(11),	lkh. 605—608
Suur- ja kesktööstuse levim linnades, alevites ja maal 1930 a.	130(9),	„ 524—531

VÄLISKAUBANDUS.

Tollimaks ja väliskaubandus tollitariifide kohaselt 1935 a.	Nr. 176(7)-177(8),	386—398
Kaubanduselepingute mõju sisseveole	175(6),	lkh. 393—404
Metsasaadused meie väliskaubanduses 1920—28 a.	88(3),	„ 165—175
Eesti tööstussaaduste väljaveedu 1927 ja 1928 a.	95(10),	„ 554—557
Põllumajandus- ja tööstussaadused väliskaubanduses 1924—28 a.	94(9),	„ 495—497

HINNAD.

Elumaksumus Eesti linnades 1922—29 a.	Nr. 90(5),	lkh. 235—239
Elusloomade hinnad laetadel 1928 a.	89(4),	„ 229—231
Suurmüügi ja elumaksumuse indeksid 1913—23 a.	77(4),	„ 261—269
Toiduainete võrdlev maksum. 1922—27 a.	68(7),	„ 383—392
Põllumajandussaaduste hindade indeksid	65(4),	„ 219—220

TRANSPORT JA SIDE.

Post, telegraaf, telefon ja raadio 1935/36 a.	Nr. 179(10),	lkh. 508—547
Raudteede tegevus 1935/36 a.	178(9),	„ 442—475
Autobusliinid 1935/36 a.	173(7)-177(8),	412—415
Õnnetused laevadega Eesti vetes 1935 a.	170(7)-177(8),	412
Kaubalaevastik I. I 1936 a.	176(7)-177(8),	403—412
Mootorsõidukid I. IV 1936 a.	173(7)-177(8),	399—401
Jalgrataste levik 1931—35 a.	176(7)-177(8),	398
Väls- ja rannasõit ning kauba- ja reeglitevedu 1935 a.	176(7)-177(8),	369—385
Mootorsõidukite liiklemine üle piiri 1935 a.	175(6),	lkh. 305—306
Sisseveetud 1935 a.	173(4),	„ 208—212
Lennuliinid 1936 a.	173(4),	„ 206—207

KINDLUSTUS.

Pensionid I. I 1936	Nr. 179(10),	lkh. 498—507
Kindlustusseltsid 1934 a.	172(3),	„ 117—131
Halgusekindlustus 1932 a.	149(4),	„ 195—202

KREDIIT JA KAPITAL.

Era- ja tähtsamate ühispankade tulud ja kulud 1935 a.	Nr. 175(6),	lkh. 331—336
Pandimajad 1935 a.	174(6),	„ 287—271
Asumikudele antud riiklikud laenud ja toetused 1921—1928 a.	94(9),	„ 524—525
Elulaenu pank 1928 a.	89(4),	„ 243
Maapanga tegevus 1926—27 a.	71(10),	„ 586—587

RAHANDUS.

Vallavalituse tulud ja kulud 1934/35 a.	Nr. 180(11),	lkh. 578—592
Rahvusvaheline maksebilans 1935 a.	175(6),	„ 323—330
Maavalituse tulud ja kulud 1934/35 a.	174(5),	„ 254—263
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1933/34 m. a.	168(11),	„ 564—575
Riigi majapidamine 1929—35 a.	149(4),	„ 173—180
Maksekooormis 1930/31 a. ja riigimaksude laekumine 1929/30—32/33 a.	139(6),	„ 306—310
Põhilarimaks 1929—30 a.	130(9),	„ 506—510
Puhaskasumaks 1929 a.	119(10),	„ 577—582
Tulumaks 1930 a.	113(4),	„ 215—224
Aruandvate ettevõtete maksum. 1927—29	113(4),	„ 225—235

ÜHISTEGEVUS.

Tarvitajate ja majandusühingud 1926 a.	Nr. 73(12),	lkh. 725—727
--	-------------	--------------

PÖLLUMAJANDUS.

POLITIKA.

Maomandite üleminekul ja hinnad

1935. a.	Nr. 180(11), lhk. 569—577
Kalandus 1935 a.	172(8), „ 140—148
Riigi metsamajandus 1934/35 m.-a.	171(2), „ 77—84
Kanapidamise tasuvus 1935 a.	171(2), „ 70—76
Põllumajanduse tasuvus 1934/35 p.-a.	170(1), „ 40—48
Maomandite oksjonid 1934 a.	169(12), „ 641—645
Põllumajanduse tasuvus 1933/34 p.-a.	168(1), „ 15—24
Talundite hooned	166(9), „ 469—478
Väikemajapidamised (rund 10 ha)	116(7)-117(8), 421—433
Masinakasutamine Eesti põllumajanduses	116(7)-117(8), 434—439
Riigimaa suurus ja kruntide arv I. I 29 a.	89(4), lhk. 220—224
Kunstväetiste tarvitamine 1928/29 a.	90(2), „ 100—103
Põllumajanduse erakorraline krediteerimine 1928 ja 1929 a.	97(12), „ 727—731

Rahvahääletus rahvuskogu kokkukutsumiseks . . . . . Nr. 176(7)-177(8), 402—407

Rahvahääletused põhiseaduse muutmiseks Nr. 145(12), lhk. 605—617

VARIA.

Porekonnanimede statistika . . . . . Nr. 174(5), lhk. 264—267

Kirikuelu 1930—34 a. . . . . „ 160(3), „ 126—130

Alkohooljookide toodang ja tarvitamine . . . . . „ 152(7)-153(8), 382—387

Kultuurkapitali tegevus . . . . . „ 124(8), lhk. 161—168

Rahalisel loteril 1924—30 a. . . . . „ 115(6), „ 388—392

Kinnisvara oksjonid 1927—29 a. . . . . „ 102(5), „ 286—288

Switajad switusekohtades 1932 a. . . . . „ 139(6), „ 310—318

Korterite üürihinnad Tallinnas 1912 kuni 1931 a. . . . . „ 121(12), „ 709—716

Ehitustegevus liinades ja alov. 1930—31 a. . . . . „ 132(11), „ 668—689

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

LÜK A. EESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I	Lhk. 288+186, 1924.	Kr. 6.—
„ II. Sündivus, surevus, abieluv. ja rahvalikuum. 1921—1923 a.	„ 52+54, 1925.	„ 3.—
„ III. Tervishoid Eestis	„ 132+80, 1925.	„ 5.—
„ IV. Rahvastik ja tervishoid	„ 306, 1930.	„ 8.—
„ Surmapõhjuste registreerimiskord ja rahvusv. surmapõhj. nomenklat.	„ 4+123, 1931.	„ 1.30

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1923 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
„ II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevastik	„ 102, 1925.	„ 2.50
„ III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	„ 64, 1925.	„ 2.—
„ IV. Väliskaubandus 1924 a.	„ 22+92, 1925.	„ 3.—
„ V. Tööstus Eestis	„ 80, 1926.	„ 2.50
„ VI. Riigiraudteed 1924 a.	„ 38, 1926.	„ 2.—
„ VII. Väliskaubandus 1925 a.	„ 100, 1926.	„ 3.25
„ VIII. Väliskaubandus 1926 a.	„ IV+108, 1927.	„ 3.25
„ IX. Aktiivsete, osatühisuste ja ühistog. asut. äriselud I. I 1926	„ 32+34, 1927.	„ 2.—
„ X. Väliskaubandus 1927 a.	„ 106, 1928.	„ 3.25
„ XI. Eesti väliskaubandus 1928 a.	„ 120, 1929.	„ 3.50
„ XII. Väliskaubandus 1929 a.	„ 152, 1930.	„ 5.—
„ XIII. Väliskaubandus 1930 a.	„ 144, 1931.	„ 6.—
„ XIV. Väliskaubandus 1931 a.	„ 140, 1932.	„ 4.—
„ XV. Väliskaubandus 1932 a.	„ 124, 1933.	„ 4.—
„ XVI. Väliskaubandus 1933 a.	„ 124, 1934.	„ 4.—
„ XVII. Väliskaubandus 1934 a.	„ 120, 1935.	„ 4.—
„ XVIII. Väliskaubandus 1935 a.	„ 120, 1936.	„ 4.—

EESTI PÖLLUMAJANDUS

Vihk II. Eesti põllumajandus II	„ 132, 1924.	Kr. 3.25
„ III. Loomapidamine Eestis 1924 a.	„ 17+105, 1925.	„ 1.50
„ IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	„ 3+201, 1926.	„ 3.—
„ V. Eesti põllumajandus 1926 a.	„ VIII+254, 1927.	„ 3.—
„ VI. Eesti põllumajandus 1927 a.	„ VII+207, 1928.	„ 2.75
„ VII. Eesti põllumajandus 1928 a.	„ VIII+218, 1929.	„ 2.75
„ VIII. Eesti põllumajandus 1929 a.	„ VIII+234, 1930.	„ 3.50
„ IX. Eesti põllumajandus 1930 a.	„ VIII+230, 1931.	„ 3.50
„ X. Eesti põllumajandus 1931 a.	„ VIII+232, 1932.	„ 3.50
„ XI. Eesti põllumajandus 1932 a.	„ VIII+207, 1933.	„ 3.—
„ XII. Eesti põllumajandus 1933 a.	„ VIII+230, 1934.	„ 3.50
„ XIII. Eesti põllumajandus 1934 a.	„ VIII+168, 1935.	„ 3.50
„ XIV. Eesti põllumajandus 1935 a.	„ VIII+172, 1936.	„ 3.50

LÜK B.

- Üldrahvalgemise eelkõrvaldused . . . . . „ 78, 1923. „ 2.—
- Sugemed vigaste laste kohta Eestis . . . . . „ 164, 1923. „ 3.75
- II Riigikogu valimised . . . . . „ 78, 1923. „ 3.—
- Eesti väliskaubandus 1921—1922 . . . . . „ 60+38, 1923. „ 2.50
- 1922 a. Üldrahvalgemise andmed
  - Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis . . . . . Lhk. 88, 1925. „ Kr. 2.—
  - Üleriikline kokkuvõte (tab.) . . . . . „ 8+183, 1924. „ 4.—
  - Rahva tööaja ja ühiskondline liiklus . . . . . „ 88+84, 1925. „ 3.—
  - Võrumaakond . . . . . „ 24+52, 1924. „ 2.—
  - Järvamaakond . . . . . „ 52+60, 1923. „ 3.—
  - Harjumaakond ja Tallinn . . . . . „ 40+56, 1924. „ 3.—
  - a) Läänemaakond . . . . . „ 20+56, 1924. „ 2.—
  - b) Saaremaaakond . . . . . „ 20+56, 1924. „ 2.—
  - Pärnumaakond . . . . . „ 40+84, 1924. „ 3.50
  - Viljandimaakond . . . . . „ 36+84, 1924. „ 3.50
  - Tartu- ja Valgamaakond . . . . . „ 40+92, 1924. „ 3.—
  - Võru- ja Põlvamaakond . . . . . „ 30+48, 1927. „ 3.—
- 1922 a. Üldrahvalgemise andmete lehitõttam. plaan ja tabelite sisu . . . . . „ 48, 1923. „ 1.—
- Asumaa majapidamised Eestis 1910—23 a. . . . . „ 46+60, 1924. „ 3.50
- 1925 a. Põllumajandusliku fülekirjutuse andmed . . . . . „ 4+219, 1926. „ 3.75
- Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.) . . . . . „ 1925. „ 6.—
- Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.) . . . . . „ 1926. „ 6.—
- Statistiline album, v. III. Põllumajandus (joonised, fotod, tekst) . . . . . „ 112, 1928. „ 7.50
- III Riigikogu valimised . . . . . „ 48, 1927. „ 1.75
- IV Riigikogu valimised . . . . . „ 52, 1929. „ 1.75
- 1929 a. põllumajandusliku fülekirjutuse andmed, vihik I . . . . . „ XI+235, 1930. „ 7.50
- 1929 a. põllumajandusliku fülekirjutuse andmed, vihik II . . . . . „ IV+94+44, 1932. „ 3.—
- Eesti 1920—1930. Arvuline fülevaade (lühikeses) . . . . . „ XV+405, 1931. „ 7.—
- V Riigikogu valimised . . . . . „ 52, 1933. „ 1.50
- II Rahvaloenduse andmed: v. I Valdade rahvastik . . . . . „ IV+104, 1934. „ 3.—
- „ v. II Rahvastiku koosseis ja korteriolud . . . . . „ VIII+162, 1935. „ 3.—
- „ v. III Tööharu ja leikkonnad . . . . . „ 228, 1935. „ 5.—

LÜK F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. 1—11 hind kokku Kr. 10.—	1927 a. Nr. 62—73 hind kokku Kr. 15.—	1932 a. Nr. 122—133 hind kokku Kr. 15.—
1923 „ „ 12—21 „ „ 15.—	1928 „ „ 74—85 „ „ 15.—	1933 „ „ 134—145 „ „ 15.—
1924 „ „ 22—33 „ „ 15.—	1929 „ „ 86—97 „ „ 15.—	1934 „ „ 146—157 „ „ 15.—
1925 „ „ 34—45 „ „ 15.—	1930 „ „ 98—109 „ „ 15.—	1935 „ „ 158—169 „ „ 15.—
1926 „ „ 46—61 „ „ 15.—	1931 „ „ 110—121 „ „ 15.—	1936 „ „ 170—181 „ „ 15.—